

Управління освіти і науки
Волинської обласної державної адміністрації

Регіональна рада молодих вчених при управлінні освіти і науки
Волинської обласної державної адміністрації

Сучасна наука та освіта Волині

*Збірник матеріалів
науково-практичної онлайн-конференції*

20 листопада 2020 року

Управління освіти і науки Волинської обласної державної
адміністрації

СУЧАСНА НАУКА ТА ОСВІТА ВОЛИНИ

*Збірник матеріалів науково-практичної
онлайн-конференції*

20 листопада 2020 року

Електронне видання на CD-ROM

Луцьк
Вежа-Друк
2020

УДК [001.3+37](477.82)(082)
С-91

*Рекомендовано до друку
Регіональною радою молодих вчених при управлінні освіти і науки
Волинської обласної державної адміністрації
(Протокол №3 від 16 листопада 2020 року)*

Редакційна колегія:

Динько І. М., кандидат економічних наук
Клімук І. М., кандидат філософських наук
Остапйовський О. І., кандидат психологічних наук
Поліщук М. М., кандидат технічних наук
Ройко О. Ю., кандидат технічних наук
Ткачик О. О., кандидат історичних наук
Циплюк А. М., кандидат педагогічних наук

С-91 **Сучасна наука та освіта Волині** : зб. матеріалів наук.-практ. онлайн-конф.
(20 листопада 2020 р.) / упоряд., голов. ред. О. Ю. Ройко. – Луцьк : Вежа-
Друк, 2020. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). – Об'єм даних 4,05 Мб.

ISBN 978-966-940-327-8

У збірнику подано матеріали науково-практичної конференції «Сучасна наука та освіта Волині».

Матеріали доповідей друкуються в авторському оригіналі з незначними правками. Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність інформації, поданої в публікаціях. У разі виявлення академічного плагіату, до доповідача можуть застосовуватися санкції згідно з чинним законодавством України у сфері авторських та суміжних прав.

УДК [001.3+37](477.82)(082)

ISBN 978-966-940-327-8

© Регіональна рада молодих вчених при
управлінні освіти і науки Волинської
обласної державної адміністрації, 2020
© Ройко О. Ю. (упорядник), 2020

Зміст

Секція №1 – «Суспільно-гуманітарні науки»..... 18

Андрійчук Богдан Ігорович

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ДЕРЖАВНОЇ МІГРАЦІЙНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ У РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ..... 18

Бенедюк Валентина Володимирівна

Мельник Надія Вікторівна

Качаровський Роман Євгенович

Ковальчук Сергій Ігорович

АСТРОНОМІЧНА ОБСЕРВАТОРІЯ ЯК СКЛАДОВА ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ЛУЦЬКА..... 19

Бенедюк Валентина Володимирівна

Качаровський Роман Євгенович

Антипюк Олена Володимирівна

ОСВІТНІЙ ПОТЕНЦІАЛ ДИТЯЧИХ ЗАЛІЗНИЦЬ 22

Борисюк Людмила Василівна

МИСТЕЦТВО ЯК ЗАСІБ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ..... 24

Вакуліч Софія Миколаївна

Цан Лариса Володимирівна

РОЗВИТОК ПРЕСИ МАНЕВИЧЧИНИ У 1940 – 2019 РОКАХ (НА ПРИКЛАДІ МІСЦЕВОЇ ГАЗЕТ)..... 28

Веремійчик Наталія Іванівна

РОЛЬ ЕМОЦІЙНОГО ЗДОРОВ'Я В ЖИТТІ СУЧАСНОГО ПІДЛІТКА 30

Войтович Марія Василівна

ЗМІСТ ФУНКЦІЙ ПРИНЦИПІВ ПРАВА 32

Войтюк Богдан Миколайович

Марчук Сергій Степанович

ТЕХНОЛОГІЇ ЗДОРОВ'Я В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ 33

Гордійчук Анастасія Максимівна

ПРОБЛЕМА ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В ТРУДОВИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ. 35

<i>Грицевич Юрій Васильович</i> ПОЗИЦІЙНІ ВАРІАНТИ СУЧАСНИХ ГОЛОСНИХ У ХОЛМСЬКИХ ГОВІРКАХ (НА МАТЕРІАЛІ ФОЛЬКЛОРНИХ ЗАПИСІВ ОСКАРА КОЛЬБЕРГА).....	37
<i>Данилюк Анна Сергіївна</i> <i>Кицан Олена Вікторівна</i> АЛЕГОРИЧНИЙ ПРОСТІР «КОЛГОСПУ ТВАРИН» ДЖОРДЖА ОРВЕЛЛА	39
<i>Денісова Галина Василівна</i> ПОРУШЕННЯ ПОРЯДКУ ВИЗНАЧЕННЯ СУДДІ, ЯК ПІДСТАВА ДЛЯ ЙОГО ВІДВОДУ	41
<i>Дяченко Вікторія Михайлівна</i> ОЛЕКСАНДР ЦИНКАЛОВСЬКИЙ ЯК ДИРЕКТОР КРЕМЕНЕЦЬКОГО КРАСЗНАВЧОГО МУЗЕЮ	43
<i>Єлізарова Наталія Олександрівна</i> ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ СУДДІВСЬКОГО РОЗСУДУ	45
<i>Згоранець Богдан Русланович</i> <i>Марчук Сергій Степанович</i> УКРАЇНСЬКА НАРОДНА ВІКОВА ПЕРІОДИЗАЦІЯ ДІТЕЙ.....	47
<i>Казмірчук Олег Анатолійович</i> КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ ПІД ЧАС ОНЛАЙН НАВЧАННЯ: РОЛЬ ПРОБЛЕМНИХ ЗАВДАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ».....	49
<i>Кащишина Вікторія Олександрівна</i> ФУНКЦІЇ СИСТЕМАТИЗАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА	51
<i>Ковальчук Алла Юріївна</i> <i>Коцюбинська Юлія Миколаївна</i> ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА НА ОСВІТУ В ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ COVID-19.....	53
<i>Козак Марія Русланівна</i> <i>Клімук Ірина Миколаївна</i> ЗАЛУЧЕНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ ДО ВОЛОНТЕРСТВА: ВІД СВІТОВИХ ПРАКТИК ДО ЛОКАЛЬНИХ РЕАЛІЙ.....	55
<i>Конічук Тарас Григорович</i> <i>Марчук Сергій Степанович</i> ГРИГОРІЙ СКОВОРОДА ПРО ГУМАНІСТИЧНУ МІСІЮ ВЧИТЕЛЯ	57

<i>Конох Олена Андріївна</i> ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗАСОБАМИ ІГРОВОГО МОДЕЛЮВАННЯ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ДЛЯ СФЕРИ ТУРИЗМУ	59
<i>Кохтярук Тарас Олександрович</i> <i>Марчук Сергій Степанович</i> ІДЕЇ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ ЯНА КОМЕНСЬКОГО	61
<i>Кравчук Микола Артемович</i> ПРАВОВЕ ПОЛОЖЕННЯ АДВОКАТА В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ В МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД	63
<i>Кузьмич Ольга Миколаївна</i> ДИНАМІКА ТА МАСШТАБИ ЗОВНІШНЬОЇ МІГРАЦІЇ РОБОЧОЇ СИЛИ В УМОВАХ АКТИВІЗАЦІЇ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ ...	65
<i>Лесик Марія Михайлівна</i> <i>Магдисяк Людмила Іванівна</i> АДАПТАЦІЙНИЙ КОМПОНЕНТ ОСОБИСТІСНОГО ПРОСТОРУ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ.....	67
<i>Лешко Олена Анатоліївна</i> ПРОЕКТНА ТЕХНОЛОГІЯ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ, ЯК ЗАСІБ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	69
<i>Ліщина Олена Василівна</i> <i>Андрійчук Ольга Ярославівна</i> ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ФІЗИЧНОГО ТЕРАПЕВТА З НАРКОЗАЛЕЖНИМИ ОСОБАМИ	71
<i>Майстер Андрій Анатолійович</i> ТУРИСТИЧНИЙ ІМІДЖ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	72
<i>Макарук Катерина Вікторівна</i> ГОЛОВНІ ПРИЧИНИ БОРОТЬБИ ІРЛАНДІЇ ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ У XVI–XVII СТ.	74
<i>Маркесєва Тетяна Анатоліївна</i> ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЮРИДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МЕДИЧНОГО ПРАВА В УКРАЇНІ.....	76
<i>Марчук Сергій Степанович</i> ОКРЕСЛЕННЯ МЕТИ І ЗАВДАНЬ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ У ПЕДАГОГІЦІ К. УШІНСЬКОГО.....	78

<i>Матвійчук Катерина Олегівна</i> СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СОМАТИЧНИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ У НІМЕЦЬКІЙ МОВІ.....	80
<i>Мельник Роман Миколайович</i> КОНТРЕЛІТА УКРАЇНИ ТА ВИБОРЧИЙ ПРОЦЕС 2020 РОКУ.....	82
<i>Мельник Надія Вікторівна</i> <i>Єрко Ірина Володимирівна</i> <i>Павлушенко Олена Григорівна</i> <i>Качаровський Роман Євгенович</i> РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ ОТГ ІВАНИЧІВСЬКОГО РАЙОНУ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	84
<i>Мороз Володимир Васильович</i> <i>Марчук Сергій Степанович</i> СУТНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ КОЗАЦЬКОЇ ПЕДАГОГІКИ.....	87
<i>Назарук Микола Володимирович</i> <i>Марчук Сергій Степанович</i> В. СУХОМЛИНСЬКИЙ ПРО РЕЖИМ ПРАЦІ ТА ВІДПОЧИНКУ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА.....	89
<i>Найдюк Тамара Павлівна</i> ДИТЯЧИЙ СВІТ ОПОВІДАНЬ М. ЛЕВИЦЬКОГО.....	91
<i>Невар Вероніка Сергіївна</i> <i>Титаренко Наталія Олександрівна</i> РОЛЬ АНДЖЕЙ КВІЧАЛИ У РОЗВИТКУ КОСТЕЛУ СВЯТОГО ДУХА У СМТ МАНЕВИЧІ НА ВОЛИНІ.....	93
<i>Новаковська Андріана Вікторівна</i> ІСТОРИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАКРІПЛЕННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ЗЕМЛЮ У КОНСТИТУЦІЯХ ФРАНЦІЇ.....	95
<i>Погребський Тарас Георгійович</i> <i>Давидюк Віталій Васильович</i> <i>Буцук Сергій Юрійович</i> ЕВОЛЮЦІЯ ВІЙСЬКОВОЇ ГЕОГРАФІЇ.....	97
<i>Потапчук Артем Валерійович</i> <i>Марчук Сергій Степанович</i> ОСНОВИ ЗДОРОВОГО ХАРЧУВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	99

<i>Потапюк Лілія Миколаївна</i> <i>Веремійчик Леся Юріївна</i> ПРОТИДІЯ СТРЕСУ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19	101
<i>Романова Оксана Анатоліївна</i> ПОРІВНЯННЯ ФОНЕМНОЇ СТРУКТУРИ СКЛАДУ В НАУКОВИХ ТА СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ТЕКСТАХ З ВИКОРИСТАННЯМ ПРИНЦИПУ СИМЕТРІЇ	103
<i>Саско Олена Іванівна</i> <i>Яртісь Ірина Олексіївна</i> ПРИЧИНИ ЗАКОНОДАВЧОГО ВИКОРИСТАННЯ ОЦІНОЧНИХ ПОНЯТЬ У ТЕКСТІ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНУ	105
<i>Сидорчук Арсен Володимирович</i> <i>Марчук Сергій Степанович</i> НАРОДНІ ІГРИ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	107
<i>Смалюх Вікторія Миколаївна</i> МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В УМОВАХ СОЦІАЛЬНОГО ДИСТАНЦІЮВАННЯ	109
<i>Титаренко Олександр Русланович</i> <i>Кінд-Войтюк Наталя Василівна</i> ЗАРВАНИЦЬКИЙ САНКТУАРІЙ – ОСЕРЕДОК ПАЛОМНИЦЬКИХ ПРАКТИК ВІРУЮЧИХ.....	111
<i>Титаренко Олександр Русланович</i> <i>Кінд-Войтюк Наталя Василівна</i> ІГУМЕНЯ МИХАЇЛА (МЕЛЕТЬЄВА) – РЕФОРМАТОРКА КОРЕЦЬКОГО ЖІНОЧОГО МОНАСТИРЯ	113
<i>Титаренко Олександр Русланович</i> <i>Кінд-Войтюк Наталя Василівна</i> СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ І КУЛЬТУРНО-ДУХОВНИЙ РОЗВИТОК НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ МАНЕВИЧЧИНИ В ПОЛЬСЬКІЙ ІСТОРІОГРАФІЇ XIX – СЕРЕДИНИ XX СТ.....	115
<i>Ткачик Олександр Олександрович</i> ІСТОРИЧНА ДОВІДКА ПАМ'ЯТКИ МІСТОБУДУВАННЯ І АРХІТЕКТУРИ – «АНГЕЛІКИ» XVIII СТ. В МІСТІ ЛУЦЬКУ	118

<i>Цан Богдан Святославович</i> <i>Цан Лариса Володимирівна</i> ХУТІРСЬКЕ ПОСЕЛЕННЯ НА ВОЛИНІ У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТОЛІТТЯ (НА ПРИКЛАДІ ОКРУГИ СЕЛА ПРИЛІСНЕ МАНЕВИЦЬКОГО РАЙОНУ)	120
<i>Чемерис Ірина Володимирівна</i> ГУМАНІСТИЧНІ ЗАСАДИ ПЕДАГОГІКИ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО	122
<i>Чуй Катерина Ігорівна</i> ДІЛОВА ГРА ЯК МЕТОД ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	124
<i>Чуй Сергій Валерійович</i> «Я НИНІ ВІЛЬНИЙ, ЯК ВЕРЛІБР...»: ВЕРСИФІКАЦІЯ ПІЗНІХ ЗБІРОК В. СЛАПЧУКА	126
<i>Швець Катерина Сергіївна</i> <i>Титаренко Наталія Олександрівна</i> ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК НАРОДНИХ ПРИЗВИСЬК НА ВОЛИНІ (НА ПРИКЛАДІ С. ПРИЛІСНЕ МАНЕВИЦЬКОГО РАЙОНУ)	128
<i>Шутовська Людмила Василівна</i> ТРУДНОЩІ ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПІД ЧАС ЧИТАННЯ АНГЛОМОВНИХ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТІВ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ.....	130
<i>Юхимюк Іван Михайлович</i> СТАТУС ПЛАТНИКІВ ТУРИСТИЧНОГО ЗБОРУ	132
Секція №2 – «Природничі та технічні науки».....	135
<i>Андрійчук Ольга Ярославівна</i> ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ФІЗИЧНИХ ТЕРАПЕВТІВ	135
<i>Багнюк Наталія Володимирівна</i> <i>Марчевська Ольга Романівна</i> ОПТИМІЗАЦІЯ БАГАТОВИМІРНОЇ ФУНКЦІЇ МЕТОДОМ ДИФЕРЕНЦІАЛЬНОЇ ЕВОЛЮЦІЇ.....	136
<i>Бажай-Жежерун Світлана Андріївна</i> ХАРЧОВА ЦІННІСТЬ ЗЛАКОВИХ ПЛАСТІВЦІВ ОЗДОРОВЧОГО СПРЯМУВАННЯ	138

<i>Баишта Алла Олексіївна</i> ВИКОРИСТАННЯ НЕТРАДИЦІЙНОЇ РОСЛИННОЇ СИРОВИНИ ДЛЯ ЗБАГАЧЕННЯ БОРОШНЯНИХ КОНДИТЕРСЬКИХ ВИРОБІВ.....	140
<i>Баишта Олександр Васильович</i> <i>Носко Павло Леонідович</i> ГІДРОДИНАМІЧНІ ВТРАТИ ПОТУЖНОСТІ В ЗУБЧАСТІЙ ПЕРЕДАЧІ	142
<i>Бойковська Вікторія Вікторівна</i> РУХОВА АКТИВНІСТЬ ПІД ЧАС ВАГІТНОСТІ	144
<i>Бойчук Регіна Валентинівна</i> <i>Грицан Петро Адамович</i> ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В СУЧАСНІЙ РЕЖИСЕРСЬКІЙ СПРАВІ	146
<i>Бурбан Олександр Вікторович</i> <i>Луньов Сергій Валентинович</i> <i>Демедюк Роман Степанович</i> АВТОМАТИЗОВАНА СИСТЕМА ДЛЯ ВИМІРЮВАНЬ ЕЛЕКТРИЧНИХ ПАРАМЕТРІВ НАПІВПРОВІДНИКІВ	148
<i>Волощинська Світлана Станіславівна</i> ТЕНДЕНЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ НА ЗАНЯТТЯХ З ХІМІЇ	150
<i>Герасимчук Олександр Павлович</i> <i>Шимчук Юрій Петрович</i> ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ЗАСОБІВ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ЛІСОІНВЕНТАРИЗАЦІЇ	152
<i>Гойко Ірина Юріївна</i> ВИКОРИСТАННЯ ФІТОКОМПОЗИЦІЇ ІЗ НЕТРАДИЦІЙНОЇ РОСЛИННОЇ СИРОВИНИ ДЛЯ ЗБАГАЧЕННЯ КИСЛОМОЛОЧНИХ НАПОЇВ АНТИОКСИДАНТНОЇ ДІЇ	154
<i>Задворний Богдан Русланович</i> ПОКАЗНИКИ АКТИВНОЇ ГНУЧКОСТІ ДІВЧАТ 15-16 РОКІВ	156
<i>Золотоверхова Тетяна Олександрівна</i> <i>Ліщина Наталія Миколаївна</i> АНАЛІЗ МІКРОКОМП'ЮТЕРІВ-АНАЛОГІВ ARDUINO UNO.....	157
<i>Зубакін Вадим Сергійович</i> <i>Повстяна Юлія Славомирівна</i> РОЗРОБКА РОЗУМНОГО БУДИНКУ	159
<i>Імбірович Наталія Юріївна</i> КОНВЕРСІЙНІ ОКСИДОКЕРАМІЧНІ ПОКРИТТЯ ЯК ПОВЕРХНЕВИЙ ЗАХИСТ ІМПЛАНТАТІВ	161

<i>Каганюк Олексій Казимирович</i> <i>Богомазюк Віталій Сергійович</i> АНАЛІЗ ТА ОБГРУНТУВАННЯ РОЗРОБКИ МОДУЛЯ DRUPAL ДЛЯ МОБІЛЬНИХ ПРИСТРОЇВ	163
<i>Качаровський Роман Євгенович</i> <i>Єрко Ірина Володимирівна</i> <i>Мельник Надія Вікторівна</i> <i>Мельник Андрій Васильович</i> ІПОТЕРАПІЯ ЯК СКЛАДОВА ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ	165
<i>Кондратюк Анатолій Вікторович</i> ПРОГНОЗУВАННЯ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ПРИРОДНОГО ПОХОДЖЕННЯ МЕТОДАМИ ДИСТАНЦІЙНОГО ЗОНДУВАННЯ ЗЕМЛІ	167
<i>Костючко Сергій Миколайович</i> <i>Костючко Марія Василівна</i> <i>Кирилюк Людмила Миколаївна</i> АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ БЕЗПЕКИ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	169
<i>Костючко Сергій Миколайович</i> <i>Мельник Катерина Вікторівна</i> <i>Гринюк Сергій Васильович</i> АНАЛІЗ МОЖЛИВОСТЕЙ ЗАСТОСУВАННЯ PYTHON	170
<i>Костючко Сергій Миколайович,</i> <i>Роспопа Микола Іванович</i> <i>Киричук Вікторія Федорівна</i> ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ РОЗГОРТАННЯ ДАТЧИКІВ IDS	172
<i>Ляховський Дмитро Сергійович</i> <i>Нетробчук Ірина Марківна</i> СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЗА СТАНОМ ПОГОДИ У СВОЇЙ МІСЦЕВОСТІ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КУРСУ «МЕТЕОРОЛОГІЯ ТА КЛІМАТОЛОГІЯ»	173
<i>Неділько Ольга Володимирівна</i> <i>Ящук Андрій Анатолійович</i> ЕФЕКТИВНІСТЬ МЕТОДУ К-СЕРЕДНІХ ДЛЯ КЛАСИФІКАЦІЇ УКРАЇНОМОВНИХ ТЕКСТІВ	175
<i>Олійник Сергій Валерійович</i> ПОСТУРАЛЬНИЙ ДРЕНАЖ ТА КОРИГУЮЧІ ПОЛОЖЕННЯ У ФІЗИЧНІЙ ТЕРАПІЇ	177

<i>Павловська Тетяна Сергіївна</i> <i>Семенюк Олександр Іванович</i> <i>Побережний Валерій Володимирович</i>	БАГАТОРІЧНА ДИНАМІКА МІНІМАЛЬНОГО СТОКУ РІЧКИ СТИР (ГІДРОПОСТ „ЛУЦЬК”).....	179
<i>Павловська Тетяна Сергіївна</i> <i>Білецький Юрій Валентинович</i> <i>Ступницька Марія Мирославівна</i>	ТРИВАЛІСТЬ І ЧАСОВІ РАМКИ КЛІМАТИЧНИХ СЕЗОНІВ НА МЕТЕОСТАНЦІЇ СВІТЯЗЬ.....	181
<i>Павловська Тетяна Сергіївна</i> <i>Семенюк Олександр Іванович</i> <i>Мерчук Вікторія Ігорівна</i>	РІЧНИЙ РЕЖИМ ТРИВАЛОСТІ СОНЯЧНОГО СЯЙВА У ВОЛИНСЬКІЙ ОБЛАСТІ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОРІЧЧЯ.....	183
<i>Павловська Тетяна Сергіївна</i> <i>Фенко Вікторія Олегівна</i> <i>Мельничук Ілля Ігорович</i>	РЕЖИМ ВИПАДАННЯ АТМОСФЕРНИХ ОПАДІВ НА МЕТЕОСТАНЦІЇ ЛЮБЕШІВ.....	185
<i>Паливода Данило Ігорович</i> <i>Ліщина Наталія Миколаївна</i>	АНАЛІЗ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ТА ПОШИРЕННЯ СИСТЕМИ “SMART HOUSE”	187
<i>Пантєлєєв Владислав Олександрович</i>	АНІМАЛОТЕРАПІЯ ЯК МЕТОД АКТИВІЗАЦІЇ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ .	188
<i>Пех Петро Антонович</i> <i>Грабинський Богдан Петрович</i>	ПРОГРАМНИЙ КОМПЛЕКС ТА МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСУ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМ МАСОВОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ.....	190
<i>Пех Петро Антонович</i> <i>Корець Роман Сергійович</i>	МЕТОДИ ПІДВИЩЕННЯ ШВИДКОСТІ ЗАВАНТАЖЕННЯ САЙТУ	192
<i>Поліщук Микола Миколайович</i> <i>Янчук Дмитро Ігорович</i>	СИСТЕМА КЕРУВАННЯ ПРИСТРОЄМ НА БАЗІ WEMOS D1 ЗА ДОПОМОГОЮ ГОЛОСОВИХ КОМАНД	194

<i>Поліщук Микола Миколайович</i> <i>Редько Олександр Юрійович</i> СКАНЕР ВРАЗЛИВОСТЕЙ ПРИСТРОЇВ НА ОСНОВІ BLUETOOTH	196
<i>Поручинський Володимир Іванович</i> <i>Давидюк Віталій Васильович</i> <i>Буцук Сергій Юрійович</i> СУТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ЗОНУВАННЯ І РАЙОНУВАННЯ ...	197
<i>Потапова Алла Геннадіївна</i> <i>Дацюк Вікторія Олегівна</i> СУЧАСНИЙ СТАН БУРЯКОЦУКРОВОГО КОМПЛЕКСУ ПОДІЛЬСЬКОГО ЕКОНОМІЧНОГО РАЙОНУ	199
<i>Потапова Алла Геннадіївна</i> <i>Поторась Олег Володимирович</i> СТАН ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ В УМОВАХ КАРАНТИННИХ ОБМЕЖЕНЬ.....	202
<i>Поторась Олег Володимирович</i> <i>Мельнійчук Михайло Михайлович</i> КУЛЬТУРНО-ОСВІТНІ ЗАКЛАДИ УКРАЇНИ В УМОВАХ КАРАНТИННИХ ОБМЕЖЕНЬ.....	204
<i>П'явка Тамара Григорівна</i> СТВОРЕННЯ БЕЗПЕЧНИХ УМОВ ПРАЦІ ТА НАВЧАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ.....	206
<i>Ройко Олександр Юрійович</i> ОСОБЛИВОСТІ АРХІТЕКТУРИ НЕЙРОННОЇ МЕРЕЖІ ДЛЯ КЛАСИФІКАЦІЇ ТА СЕГМЕНТАЦІЇ ЗОБРАЖЕНЬ АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ	207
<i>Сабін Соломія Григорівна</i> <i>Музиченко Оксана Семенівна</i> ЕКОЛОГІЧНА СТРУКТУРА ВОДНОЇ ТА ПРИБЕРЕЖНО-ВОДНОЇ СУДИННОЇ ФЛОРИ ОЗЕР СОМИНЕЦЬ ТА КАРАСИНЕЦЬ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	209
<i>Сава Марія-Марта Мирославівна</i> <i>Андрійчук Ольга Ярославівна</i> КАТАМНЕСТИЧНЕ СПОСТРЕЖЕННЯ У ФІЗИЧНІЙ ТЕРАПІЇ.....	211
<i>Савченко Ірина Анатоліївна</i> ЗАСОБИ РОЗМІЩЕННЯ В ПРИМОРСЬКИХ ТА ГІРСЬКИХ ТУРИСТИЧНИХ РАЙОНАХ ПОЛЬЩІ	212

<i>Смірнова Анастасія Валеріївна</i> ОСОБЛИВОСТІ ПОКАЗНИКІВ ЕКГ ЗАЛЕЖНО ВІД РІВНЯ МОТИВАЦІЇ ДОСЛІДЖУВАНИХ	214
<i>Тулашвілі Юрій Йосипович</i> <i>Лук'янчук Юрій Анатолійович</i> ІМІТАЦІЙНА КОМП'ЮТЕРНА ПРОГРАМА ЯК ЗАСІБ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ІНЖЕНЕРА	215
<i>Федонюк Віталіна Володимирівна</i> <i>Роїк Іоанна Олександрівна</i> ПРОБЛЕМИ МЕТЕОРОЛОГІЧНОЇ ЧУТЛИВОСТІ ТА МЕТОДИ ЇЇ ЗНИЖЕННЯ	217
<i>Христинець Наталія Анатоліївна</i> АДАПТИВНИЙ ДИЗАЙН В ПОШУКОВІЙ ОПТИМІЗАЦІЇ ВЕБ-САЙТІВ ...	220
<i>Чижевська Лариса Тарасівна</i> <i>Мельник Надія Вікторівна</i> <i>Качаровський Роман Євгенович</i> ПРИРОДОХОРОННІ ОБ'ЄКТИ БАСЕЙНУ РІЧКИ СВИНАРКА	222
<i>Шараў Аляксандр Васільевіч</i> <i>Родзін Сяргей Віктаравіч</i> ЭКАНАМІЧНАСЦЬ Ў БЕГУ ЯК КАМΠΑНАЕНТ НАКІРАВАННОСЦІ ТРЭНІРОЎЦЫ Ў БЕГУ НА ЦЯГАВІТАСЦЬ.....	224
<i>Шелест Руслан Іванович</i> <i>Матвіїв Юрій Ярославович</i> АНАЛІЗ МІКРОКОНТРОЛЕРА MODEM5U НА БАЗІ ESP8266.....	226
<i>Яресько Ігор Вікторович</i> <i>Сіваковська Олена Миколаївна</i> РОЗРОБКА ТА ДОСЛІДЖЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО САЙТУ З МОЖЛИВІСТЮ ТЕСТУВАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ “WEB-ПРОГРАМУВАННЯ ТА WEB- ДИЗАЙН”	228
Секція №3 – «Економічні науки».....	229
<i>Буснюк Світлана Володимирівна</i> ПРОБЛЕМИ ПРАЦЕВЛАШУВАННЯ ВИПУСНИКІВ ЗВО ТА ПТНЗ У ВОЛИНСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	229
<i>Давидюк Оксана Степанівна</i> МОТИВАЦІЯ ЯК ФАКТОР ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ПЕРСОНАЛУ.....	231

<i>Колб Яна Анатоліївна</i> <i>Єлісеєва Людмила Володимирівна</i>	РОЗВИТОК ЕЛЕКТРОКАРІВ ЯК ЕКОЛОГІЧНА ІННОВАЦІЯ ХХІ СТ.....	233
<i>Кривенко Надія Василівна</i>	ОСОБЛИВОСТІ ЕКСПОРТУ ТОВАРІВ УКРАЇНИ	235
<i>Куденчук Леся Андріївна</i>	ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ ЯК НОВА ПАРАДИГМА СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ	237
<i>Лищенко Вікторія Анатоліївна</i>	ОСОБЛИВОСТІ ПОДАТКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....	239
<i>Ребрина Ніна Геннадіївна</i>	АНАЛІЗ ПЕРЕДУМОВ ІННОВАЦІЙНОГО ЕКОБЕЗПЕЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ	241
<i>Сак Тетяна Василівна</i> <i>Дикий Микола Миколайович</i>	ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	243
<i>Стешенко Леся Ігорівна</i>	КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ПОБУДОВИ ЕФЕКТИВНИХ КОМУНІКАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВАМИ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ ІНДУСТРІЇ.....	245
<i>Танчак Ярина Андріївна</i> <i>Миколишин Марта Михайлівна</i>	ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА МСП В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19	248
<i>Теслюк Софія Анатоліївна</i>	ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА КУРС КРИПТОВАЛЮТИ BITCOIN.....	250
Секція №4 – «Модернізація змісту освіти»		252
<i>Боярчук Світлана Іванівна</i>	ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ.....	252
<i>Бубін Алла Олександрівна</i>	НАЦІОНАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ У ПЕДАГОГІЧНИХ ПОГЛЯДАХ СОФІЇ РУСОВОЇ.....	254

<i>Гавда Надія Миколаївна</i> ІНТЕГРАЦІЯ ТРАДИЦІЙНИХ ТА ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ПЕДАГОГІКИ ТА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ.....	256
<i>Мархалевич Тетяна Сергіївна</i> <i>Завіруха Лілія Анатоліївна</i> ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ-ПІАНІСТІВ З ОСНОВНОГО МУЗИЧНОГО ІНСТРУМЕНТУ ..	258
<i>Кавара Вікторія Володимирівна</i> ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ	260
<i>Корнелюк Віктор Олександрович</i> ФОРМУВАННЯ ПОНЯТТЯ ДРОБУ У МАТЕМАТИЧНІЙ ОСВІТНІЙ ГАЛУЗІ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ЗА АСИНХРОННОЇ ВЗАЄМОДІЇ	262
<i>Корчук Оксана Ігорівна</i> ДУАЛЬНА СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ РОБІТНИЧИХ КАДРІВ: ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ	263
<i>Корчук Оксана Ігорівна</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ АКТИВНИХ ФОРМ, МЕТОДІВ І ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ В ПТНЗ.....	265
<i>Коцюба Катерина Валеріївна</i> <i>Галан Ольга Миколаївна</i> РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ	267
<i>Кременець Тетяна Василівна</i> ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ІНФОРМАЦІЙНО- КОМУНІКАЦІЙНИМИ ТЕХНОЛОГІЯМИ.....	269
<i>Міліщук Світлана Олексіївна</i> ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ КОНСТРУКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ В РАННЬОМУ ВІЦІ.....	271
<i>Озарчук Андрій Валерійович</i> ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	273
<i>Павлюк Наталя Миколаївна</i> МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СПІВАЦЬКОГО НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА.....	275

<i>Патріарх Юлія Миколаївна</i> ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В КОНТЕКСТІ STEM-ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	277
<i>Потапюк Лілія Миколаївна</i> <i>Галичук Павло Іванович</i> ВПРОВАДЖЕННЯ ІКТ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ВИЩОЇ ШКОЛИ.....	279
<i>Потапюк Лілія Миколаївна</i> <i>Глас Віталій Володимирович</i> ЕФЕКТИВНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ВИЩОЇ ШКОЛИ ЕЛЕКТРОННИХ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИХ КОМПЛЕКСІВ	281
<i>Смокович Олеся Петрівна</i> ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	283
<i>Терпіль Анастасія Олександрівна</i> <i>Клімук Ірина Миколаївна</i> РОЛЬ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ У САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ.....	285
<i>Третяк Олена Олегівна</i> ОНЛАЙН КОМУНІКАЦІЇ У ЗВО: ЕТАПИ, ЦІЛІ, КЛАСИФІКАЦІЙНІ ОЗНАКИ	287
<i>Циплюк Аліна Миколаївна</i> КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	290
<i>Юхта Олександр Андрійович</i> <i>Пугач Тетяна Валеріївна</i> ПЛАТФОРМА MOODLE ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	292

Андрійчук Богдан Ігорович
магістр юридичного факультету Волинського
національного університету імені Лесі Українки

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ДЕРЖАВНОЇ МІГРАЦІЙНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ У РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Постановка проблеми. Зростання впливу міграційних відносин на процеси розвитку сучасного українського суспільства потребує подальшого вдосконалення вітчизняного міграційного законодавства, саме тому є необхідним аналіз нинішнього стану правового регулювання міграційних процесів в Україні в рамках діяльності державних органів, відповідальних за їх регулювання, а саме Державної міграційної служби України.

Мета дослідження. Аналіз чинного законодавства, що регулює діяльність Державної міграційної служби України

Результати дослідження. Відповідно до Положення про Державну міграційну службу України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 360 Державна міграційна служба України (ДМС) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ і який реалізує державну політику у сферах міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів. ДМС у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, указами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства [3].

Спираючись на викладене, можна стверджувати, що зараз Державна міграційна служба України має більш-менш чітко визначене законодавством коло завдань і функцій. Разом із тим, потрібно констатувати, що на сьогодні в Україні відсутній єдиний комплексний нормативно-правовий акт законодавчого характеру, який би визначав загальні організаційно-правові засади державної міграційної політики [1,2].

Так, конкретизації потребує перелік принципів, на яких має відбуватися функціонування ДМС. Крім того, варто зазначити, що Положення про ДМС України також не містить норм, в яких би чітко закріплювалося коло обов'язків міграційної служби, втім вважаємо, що це не є недоліком, адже всі викладені у цьому ж Положенні функції ДМС України фактично складають обсяг тієї обов'язкової роботи, що має виконувати цей орган, реалізуючи своє функціональне призначення [4].

Висновки. Отже, спираючись на аналіз чинного законодавства, що регулює діяльність Державної міграційної служби України, ми можемо дійти висновку, що її повноваження визначаються не одним нормативно-правовим актом, а цілою низкою правових документів різної юридичної сили. З одного боку, такий підхід забезпечує конкретизацію прав та обов'язків ДМС залежно від безпосереднього напрямку її роботи, а з іншого — породжує виникнення дублювань та конфліктів у нормативно-правових приписах різних правових актів.

Список літератури

1. Денисюк С. Ф. Напрямки розвитку міграційної політики в Україні / Публічне адміністрування: теорія та практика, 2019, вип. 1(21) 11 С. Ф. Денисюк. – Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2008-3/08Dsfpvu.Pdf>.

2. Малиновська О. А. Міграційна політика: глобальний контекст та українські реалії: монографія. К.: НІСД, 2018. – 472 с.

3. Про затвердження Положення про Державну міграційну службу України: Постанова КМ України від 20.08.2014. № 360.

4. Українська міграція в умовах глобальних і національних викликів XXI століття. Львів, 2019. 110 с.

Бенедюк Валентина Володимирівна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри економічної та соціальної географії географічного факультету Волинського національного університету імені Лесі Українки

Мельник Надія Вікторівна

кандидат географічних наук, доцент кафедри туризму факультету туризму та міжнародних комунікацій, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Качаровський Роман Євгенович

магістр географії, інженер II категорії навчальної лабораторії краєзнавчих атласів кафедри фізичної географії географічного факультету Волинського національного університету імені Лесі Українки

Ковальчук Сергій Ігорович

магістр географії, старший лаборант кафедри фізичної географії географічного факультету Волинського національного університету імені Лесі Українки

АСТРОНОМІЧНА ОБСЕРВАТОРІЯ ЯК СКЛАДОВА ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ЛУЦЬКА

Постановка проблеми. Позашкільна освітня діяльність в Україні набуває все більшого значення в STEM-освіті. Для кращого розуміння інформації з

певної галузі знань велике значення має практичне навчання із застосуванням наочності, приладів, телескопів, проведення експериментів тощо. У загальноосвітніх навчальних закладах обмежені можливості для використання спеціалізованих приладів. На базі позашкільних освітніх установ функціонує техніка для детального вивчення конкретних освітніх напрямків. Однією з таких установ є КЗ «Луцький міський центр науково-технічної творчості учнівської молоді Луцької міської ради», де нещодавно відновила свою роботу астрономічна обсерваторія.

Мета дослідження – оцінити роль астрономічної обсерваторії в професійній підготовці учнів та студентів м. Луцька.

Результати дослідження. Освітній простір надає безліч можливостей для пізнання. Широка палітра навчальних закладів різних типів, створених відповідно до Закону України «Про освіту», забезпечує ефективне здійснення процесу надання освітніх послуг. Важливим є раннє розуміння молоддю напрямку своєї бажаної трудової діяльності, в чому безумовними помічниками стають заклади позашкільної освіти різних типів, форм власності та підпорядкування, створені згідно Закону України «Про позашкільну освіту» [3] та типізовані у відповідності до Постанови КМ України від 06.05.2001 р. № 433. До таких закладів належать і центри науково-технічної творчості.

Комунальний заклад «Луцький міський центр науково-технічної творчості учнівської молоді Луцької міської ради» започаткував свою історію з 1973 р. як Луцька міська станція юних техніків для дітей, набув сучасного вигляду – з 1992 р. У структурі Центру, до якого включена й астрономічна обсерваторія, функціонує предметно-технічний напрям гуртків. Серед них – гурток астрономії, який працює на базі гімназії № 18, в подальшому основною базою стане обсерваторія. Його роботою керує вчитель фізики, інформатики та астрономії Роман Поліщук.

Астрономічна обсерваторія – це спеціалізована наукова установа, де за допомогою особливих інструментів регулярно проводять астрономічні та інші спостереження, а також – обробляють отримані результати [2].

У м. Луцьку астрономічна обсерваторія побудована у 1978 р. на даху приміщення (у куполі) Луцького міського центру науково-технічної творчості учнівської молоді (колишня Луцька міська станція юних техніків для дітей). Маючи телескопічну апаратуру, вона пропрацювала кілька років, а в середині 90-х років ХХ ст. фактично припинила своє існування. Питання відновлення її функціонування піднімалося давно і лише у 2017–2019 рр. були проведені ремонтні роботи на 800 тис. грн та за кошти меценатів (218 тис. грн). Зокрема, було закуплене новітнє обладнання: два телескопи, комп'ютерне обладнання, проєктор і астрофотоапарат. Знизу, під куполом, функціонує приміщення, розраховане на 10 чоловік, де майбутні астрономи спершу працюватимуть теоретично, а потім безпосередньо проводитимуть дослідження із телескопом [1; 5-6].

Роль цієї обсерваторії для навчального процесу неоціненна, адже вона спеціалізуються на проведенні практичних астрономічних досліджень. Серед них – визначенні точного розташування небесних тіл (зірок, планет, астероїдів,

комет, метеорних потоків) та їх зоряних величин із використанням телескопів і астрофотографій. Проводяться дослідження щодо вивчення активності Сонця. Завдяки функціонуванню астрономічної обсерваторії рівень вивчення астрономії у м. Луцьку істотно зростає. Перспективним є використання обсерваторії як освітньої платформи для школярів Волині. Вони мають змогу ознайомитися із будовою Всесвіту, що сприяє якісній професійній підготовці майбутніх астрономів. Створюються умови для проведення практичних занять із використанням систем дистанційного доступу до обладнання обсерваторії, серед яких телескопи, астрофотоапарати тощо. Це надає можливість проводити астрономічні дослідження також науковцями географічного факультету ВНУ імені Лесі Українки. У перспективі можливе створення спільної науково-дослідної лабораторії між Центром та ЗВО, діяльність якої буде спрямована на вивчення Всесвіту.

Висновки. Наявна астрономічна обсерваторія є потужним навчальним осередком в освітньому просторі м. Луцька. Вона істотно посилює позиції міста в освітній та науковій сферах країни і забезпечує подальший розвиток краю.

Список літератури

1. Волинські новини // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.volynnews.com/news/all/u-lutsku-vidkryly-astronomichnu-observatoriiu-foto/Text>
2. Головна астрономічна обсерваторія НАН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.mao.kiev.ua/index.php/ua/>
3. Закон України « Про позашкільну освіту» від 22 червня 2000 року № 1841-III // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14#Text>
4. Закон України « Про освіту» від 05 вересня 2017 року № 2145-VIII // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
5. Управління освіти Луцької міської ради// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lutsk.osv.org.ua/>
6. Луцький міський центр науково-технічної творчості учнівської молоді Луцької міської ради // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lmcnttum.org.ua>.

Бенедюк Валентина Володимирівна
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
економічної та соціальної географії географічного
факультету Волинського національного університету
імені Лесі Українки

Качаровський Роман Євгенович
магістр географії, інженер II категорії навчальної
лабораторії краєзнавчих атласів кафедри фізичної
географії географічного факультету Волинського
національного університету імені Лесі Українки

Антипюк Олена Володимирівна
інженер II категорії навчальної лабораторії краєзнавчих
атласів кафедри фізичної географії географічного
факультету Волинського національного університету
імені Лесі Українки

ОСВІТНІЙ ПОТЕНЦІАЛ ДИТЯЧИХ ЗАЛІЗНИЦЬ

Постановка проблеми. Широка палітра закладів освіти України здатна забезпечити підготовку фахівців у багатьох галузях господарства. Найбільш ефективним є навчання з раннього віку, коли дитина легко сприймає поданий матеріал і у неї формується зацікавленість певним напрямком роботи. Важливим тут повсякчасне застосування практичних занять, як у стінах загальноосвітніх так і позашкільних навчальних закладах. Кожен з них має свій окремий напрям діяльності, специфіку функціонування і кінцеву ціль. До багатьох типів позашкільних навчальних закладів, відносяться і дитячі залізниці, що мають вузькопрофільне спрямування освітньої підготовки дітей.

Мета дослідження – дослідити освітній потенціал дитячих залізниць в Україні, визначивши їх роль в професійній підготовці трудових ресурсів.

Результати дослідження. Система освіти в Україні налічує багато складників освіти, серед них і позашкільна освіта. Вона спрямована на надання знань, формування вмінь та навичок за інтересами, забезпечення потреб особистості у творчій самореалізації та інтелектуальному, духовному і фізичному розвитку, підготовку до активної професійної та громадської діяльності, створення умов для соціального захисту та організації змістовного дозвілля відповідно до здібностей, обдарувань та стану здоров'я вихованців, учнів і слухачів.[1–2]. Здобуття позашкільної освіти забезпечується закладами позашкільної освіти різних типів, форм власності та підпорядкування [1]. Постановою КМ України від 06.05.2001 р. № 433 визначено 12 типів таких закладів, зокрема і дитячі залізниці.

Дитячі залізниці – це позашкільні навчальні заклади, де діти віком від 8 до 15 років ознайомлюються із залізничним фахом. Зазвичай це ізольовані від загальної мережі залізниць, іноді замкнуті у кільце, вузькоколіїні залізниці довжиною декілька (від одного до 11) кілометрів. Найчастіше вони будуються у

міських парках, алеях, набережних та зонах відпочинку. Зазвичай не мають транспортного значення, а забезпечують туристично-рекреаційну та навчальну функції [4–5]. В Україні нині діють дев'ять дитячих залізниць, зокрема Дніпропетровська дитяча залізниця у м. Дніпро, (довжиною 2 км, відкрита 6 липня 1936 р.), Мала Донецька залізниця імені В. В. Приклонського у м. Донецьк (2,1 км, 19 травня 1972 р.), Запорізька дитяча залізниця у м. Запоріжжя (9,4 км, 19 травня 1972 р.), Київська дитяча залізниця у м. Київ (2,8 км, 2 серпня 1953 р.), Луцька дитяча залізниця у м. Луцьк (1,7 км, 8 листопада 1954 р.), Львівська дитяча залізниця у м. Львів (1,2 км, 18 травня 1951 р.), Рівненська дитяча залізниця у м. Рівне (2,1 км, 2,5 км (повна довжина), 9 травня 1949 р.), Ужгородська дитяча залізниця у м. Ужгород (1,1 км, 3 серпня 1947 р.), Мала Південна залізниця у м. Харків (3,8 км, відкрита 8 листопада 1940 р., закрилась на початку війни, відновлена 5 серпня 1945 р.) [3].

Кожна з цих залізниць здійснює потужну освітню та професійно-технічну діяльність. На залізницях з листопада по квітень проходять теоретичні заняття, а з квітня по жовтень – щотижневі заняття для школярів 5–11-х класів і навчально-виробнича практика на станціях та потязі для ознайомлення дітей і підлітків з професією залізничника. В структурі дитячих залізниць діють навчальні класи, кабінети та лабораторії, майстерні гурткової роботи, гуртки залізничного моделювання, кіно та фото секції тощо. У них здійснюється навчально-методична та науково-дослідна робота за напрямками: вагонне господарство; організація перевезень та сигналізація і зв'язок; локомотивне господарство; колійне господарство. Залізниці мають матеріально-технічну базу, зокрема рухомий склад, достатньо для забезпечення навчального процесу. Кількість юних залізничників сягає від 50 до 700 осіб залежно від регіону. Після закінчення 9-го класу багато учні продовжують навчання у професійних ліцеях залізничного транспорту, а далі – в інститутах та університетах залізничного транспорту, що дозволяє професійно рости школярам [3–5].

Водночас, нині гостро постало питання закриття Луцької дитячої залізниці. Перебуваючи на балансі РФ «Львівська залізниця» ПАТ «Укрзалізниця», вона є збитковим підприємством (значні витрати на перевезення, потребує оновлення застарілої матеріальної бази та продовження колії) [3]. Завдяки Луцькій міській раді, що зголосилася взяти у свою власність, є нагода зберегти унікальний позашкільний навчальний заклад, чудову туристичну атракцію м.Луцька та улюблене місце відпочинку лучан.

Висновки. Зважаючи на унікальність Луцької дитячої залізниці як позашкільного навчального закладу та туристичного об'єкта, міській раді слід провести її трансформацію, розширивши освітню складову та покращивши матеріальну базу, що дозволить готувати професійних фахівців для залізниці.

Список літератури

1. Закон України « Про позашкільну освіту» від 22 червня 2000 року № 1841-III // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14#Text>
2. Закон України « Про освіту» від 05 вересня 2017 року № 2145-VIII // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

3. Єрко І. В. , Качаровський Р. Є. , Антипюк О. В. , Чир Н. В. , Мельник А. В. . Дитяча залізниця як туричний осередок // Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку : матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (18 вересня 2020 року) : зб. наук. праць. – Переяслав, 2020. – Вип. 63. - С. 6-8.

4. Луцька дитяча залізниця // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ldz1954ldz.mozello.com/>

5. Львівська залізниця // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://railway.lviv.ua/>

Борисюк Людмила Василівна

викладач культурології Ковельського промислово-економічного фахового коледжу Луцького національного технічного університету

МИСТЕЦТВО ЯК ЗАСІБ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Постановка проблеми. Сьогодні проблема естетичного виховання є актуальним завданням в системі виховання і освіти всіх розвинених держав світу, при цьому в сучасних умовах зростає значущість естетичної складової в соціумі, оскільки характер життя суспільства багато в чому визначається рівнем естетичного виховання особистості.

Сучасне якість життя передбачає, що краса – це не тільки дар природи, а стартова точка в питаннях особистого життя і кар'єри. Найчастіше сьогодні від іміджу, зовнішнього вигляду здобувача, залежить і отримання престижної роботи, і професійні досягнення, і просування по кар'єрних сходах, включаючи успіх в любовних і дружніх відносинах, відгуку і симпатію оточуючих. Дослідники відзначають, що часи, коли краса сприймалася як непрактична категорія, що позначає досконалість, гармонійне поєднання всіх сторін об'єкта, при якому останній здатний викликати у спостерігача естетичну насолоду, минають. Сучасній людині необхідно вчитися розуміти і бачити красу в тому числі і для того, щоб будувати кар'єру, успішно трудитися, бути затребуваною на ринку праці. Саме тому питання естетичного виховання студентської молоді засобами мистецтва надзвичайно актуально.

Мета дослідження. Розглянути актуальні питання естетичного виховання студентської молоді засобами мистецтва.

Результати дослідження. Безумовною і загальновідомою є теза про засвоєння цінностей культури, набутті особистісно-значущих орієнтацій за допомогою взаємодії з предметним світом і людьми, при цьому цінності визначають структуру мотиваційної сфери людини, виступають глобальною психологічною характеристикою особистості і проявляються впевній спрямованості свідомості і поведінки, будучи їх орієнтиром. При правильному вихованні, вважає дослідник Л.І. Божович, цінності стають мотивами і підпорядковують собі інші прагнення і потреби людини. У цьому сенсі і

виховання визначається як забезпечення свідомого вибору особистістю духовних цінностей і формування на їх основі стійкої, несуперечливої, індивідуальної системи ціннісних орієнтацій, які характеризують її мотиваційно-ціннісне відношення[1, 348].

Естетичне виховання визначається дослідниками як цілеспрямований розвиток естетичного смаку, творчих здібностей і нахилів людини, починаючи з раннього віку. Воно сприяє формуванню оцінок прекрасного в житті, природі, мистецтві, усвідомлення краси, засвоєнню естетичної культури, творчого перетворення дійсності, знаходженню гармонії між розумом, волею і почуттями.

Естетичне виховання також є важливою складовою національно-патріотичного виховання, оскільки глобальний простір, у який інтегрується українська студентська молодь, передбачає засвоєння надбань культури різних народів. Тому постає потреба в здатності студентської молоді до входження у світовий соціокультурний простір – за умови збереження української національної ідентичності.

Так, у «Концепції національно-патріотичного виховання молоді» зазначено, що естетичне виховання студентської молоді полягає у:

- розвитку естетичних потреб і почуттів, художніх здібностей і творчої діяльності;
- формуванні у молоді естетичних поглядів, смаків, які ґрунтуються на українських народних традиціях та кращих надбаннях світової культури;
- вироблення умінь примножувати культурно-мистецькі надбання народу, відчувати і відтворювати прекрасне у повсякденному житті[5].

Здійснюється вимір естетичної вихованості різними критеріями: психологічними, соціальними і педагогічними. Областями вимірювання критеріїв психологічних в естетичній вихованості виступають, перш за все, здатності людини до милування, переживання і судження художніх образів, а також їх правильного відтворення в уяві і чітке відтворення. Про ці психологічні явища досить легко судити і по тому, як і скільки студент спілкується з естетичними предметами мистецтва і дійсності, як він оцінює той чи інший твір мистецтва і наскільки відповідає художньо-естетична сутність твору змінам і розвитку настрою.

До соціальних критеріїв естетичної вихованості слід віднести вже наявний інтерес до мистецтва, визначити потреби в спілкуванні з естетичними проявами життя і мистецтва. І не тільки, оскільки естетична вихованість проявляється у всьому комплексі поведінки і відносин особистості, в широкому соціальному сенсі цього слова. Вчинки, трудова діяльність, відносини з людьми у суспільному та приватному житті, ставлення до свого одягу і зовнішнього вигляду – все це переконливо і очевидно свідчить про ступінь естетичної вихованості молоді людини. Такі критерії визначення естетичної вихованості допомагають набути естетичному формуванню студентської особистості більшої цілеспрямованості.

Загальною умовою педагогічних критеріїв розвитку естетичних здібностей студентів виступає надання всім реальних і рівних практичних можливостей для формування високо духовно-моральної особистості.

Мистецтво має унікальні можливості впливу на людину, тому естетичне виховання потрібно розглядати не лише як процес набуття певних знань і вмінь, а, насамперед, як універсальний засіб особистісного розвитку студентської молоді на основі виявлення індивідуальних здібностей, різнобічних естетичних потреб та інтересів.

Для того щоб детальніше розглянути, яким чином мистецтво може бути засобом естетичного виховання студентської молоді розглянемо його види:

- просторові (пластичні), де образ розгорнутий у просторі;
- часові, де образ розвивається у часі (музика, література);
- просторово-часові, або видовищні, де образ характеризується і тілесністю, і тривалістю (танець та ін.);
- образотворчі – мистецтва, що використовують знаки, схожі на реальність (живопис, скульптура та ін.);
- види, що використовують знаки незображувального типу, звертаючись безпосередньо до асоціативних механізмів сприйняття (архітектура, музика та ін.);
- синтетичні – види, де знаки носять змішаний характер (пісенне мистецтво, театр та ін.) [2, 591].

Необхідно зазначити, що поділ мистецтва на види обумовлений:

- естетичним багатством і різноманіттям дійсності;
- духовним багатством і різноманіттям естетичних потреб особистості;
- багатством і різноманіттям культурних традицій, засобів та технічних можливостей мистецтва.

Специфіка кожного виду мистецтва полягає в тому, що воно особливо впливає на людину своїми специфічними художніми матеріалами і засобами. Саме тому завдання педагога полягає у комплексному використанні усіх можливостей мистецтва для проведення виховної роботи, а не обмежуватися тільки одним його видом. У процесі навчально-виховної роботи педагогіки намагаються використовувати усі види мистецтва у виховній роботі. Проте, вони наголошують на тому, що у зв'язку із особливостями студентського життя синтетичні види мистецтва мають найбільший виховний вплив. Наприклад, театральне мистецтво як засіб естетичного засвоєння дійсності, ствердження духовних цінностей і формування суспільної свідомості, займає значне місце в системі естетичного виховання студентів.

Привабливість мистецтва театру зумовлена його синкретичністю, завдяки чому забезпечується естетичний розвиток всіх його учасників. Так, аматорська студентська вистава включає у себе літературу, музику, образотворче мистецтво, які поєднані на основі сценічної дії. Кожен із цих компонентів вистави в свою чергу, має особисту систему засобів виразності і емоційного впливу. Робота над виставою передбачає музичне оформлення. Це в свою чергу є підставою для розвитку наступних видів художньої, творчої діяльності: пошук лейтмотиву образу, підбір музичного матеріалу для музичного оформлення вистави, вивчення пісень тощо. В процесі спілкування з музикою особистість відчуває радість, дивується, робить відкриття. Її приваблює можливість висловити свої

почуття, враження, фантастичні образи у таємничих і поки ще невідомих звуках та в їх сполученнях, в яких вона інтуїтивно впізнає їй одній зрозумілий зміст.

Театральна-сценічна діяльність дозволяє кожній молодій людині спробувати свої сили у різних видах творчої роботи. Особлива цінність таких занять з студентською молоддю полягає ще і в тому, що вони здатні значно підняти рівень емоційної піднесеності та організованості, сформувати навички колективної роботи, відповідального відношення до своїх вчинків, а під час творчої театральної-сценічної діяльності у процесі спілкування створити доброзичливу атмосферу у колективі [4, 6]. В сучасних умовах серед студентів особливо поширені такі виховні заходи, при організації яких задіяно театральне мистецтво: КВК, СТЕМ, концерт-шоу, конкурси містер та міс коледжу, творчі вечори присвячені дню першокурника та флешмоб.

Застосування мистецтва у роботі з естетичного виховання студентської молоді сприяє діалоговій стратегії педагогічної взаємодії. Так, у навчально-виховні практики вищих навчальних закладів, ще з радянських часів, абсолютизувалися раціонально-логічні форми навчання мистецтва, споріднені з тими, які характерні для негуманітарного знання, і недооцінюються інтуїтивні, емоційно-образні шляхи осягнення істини, які належать до сфери духовних здібностей і потреб людини. Натомість, згідно з основними ідеями Болонського процесу, мистецтво має стати відкритою образною моделлю входження в світ і не лише завдяки його пізнанню, але й індивідуальному емоційному «переживанню» і «проживанню».

Щоб зняти існуючі бар'єри у спілкуванні студентів «з приводу мистецтва», поряд із оновленням змісту естетичного виховання, необхідно змінювати педагогічні технології з авторитарно-інформативних на суб'єкт-суб'єктні (діалогічні), інтерактивні (рефлексивні), спрямовані на підвищення духовно-енергетичного потенціалу освітнього процесу (виникнення катарсису, емпатії тощо) [3]. Пріоритетною має стати діалогова стратегія педагогічної взаємодії, забарвлена позитивними емоційно-естетичними переживаннями, захопленням художньою діяльністю, емпатійними почуттями, з домінуванням відчуття успіху, насолоди від мінімальної самотійної участі на шляху до пізнання мистецтва.

Висновок. Отже, в результаті дослідження було розглянуто актуальні питання естетичного виховання студентської молоді засобами мистецтва. Вказано, що естетичне виховання є важливою складовою національно-патріотичного виховання. Зазначено, що у рамках естетичного виховання мистецтво має унікальні можливості впливу на людину. Перераховано види мистецтв та наголошено, що серед сучасної студентської молоді найбільш популярним є театральне мистецтво. Відмічено, що залучення різних видів мистецтва у виховну роботу сприяє діалоговій стратегії педагогічної взаємодії.

Список літератури

1. Божович Л. И. Проблемы формирования личности: Избранные психологические труды. Под ред. Д. И. Фельдштейна. 3-е изд. Москва – Воронеж: НПО МОДЭК, 2001. 349 с.
2. Верховя А. О. Синтез мистецтв у просторі естрадного видовища. Молодий вчений. 2016. № 5 (32). С. 589–592.

3. Игнатович В. Г. Эстетическое воспитание как основа творческого развития личности: учебно-методическое пособие. Минск:
4. МГЭУ им. А. Д. Сахарова, 2008. 48 с.
5. Каркина С. В. Содержание и методы эстетического воспитания студентов вуза на основе интеграции искусств. Мир науки. 2017. Т. 5. № 4. С. 1. – 9.
6. Концепція національно-патріотичного виховання молоді. Наказ МОН України № 1038 від 29.07.2019. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5d5/279/7ca/5d52797ca746c359374718.pdf>. (дата звернення 10.11.2020).

Вакуліч Софія Миколаївна

учениця 10 класу ОЗ «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів с.Прилісне» Маневицького району Волинської області

Цян Лариса Володимирівна

вчитель зарубіжної літератури НВК с.Городок» - філії опорного закладу «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів с.Прилісне» Маневицького району Волинської області

РОЗВИТОК ПРЕСИ МАНЕВИЧЧИНИ У 1940 – 2019 РОКАХ (НА ПРИКЛАДІ МІСЦЕВОЇ ГАЗЕТ)

Постанова проблеми: Існування сучасного суспільства не можливе без друкованого слова, не зважаючи на те, що численні дослідження в сучасному соціальному просторі яскраво показують, як широкий загальний серед усіх засобів масової інформації надає перевагу телебаченню та інтернету. Але вони є доступними далеко не кожній людині. Для отримання, передачі та зберігання інформації через телебачення, інтернет потрібне спеціальне технічне обладнання, котре іноді не доступне пересічному громадянину.

Актуальність досліджуваної теми зумовлюється ступенем її наукової розробки. Якщо виникнення та етапи розвитку багатьох газет обласного значення та республіканського достатньо ґрунтовно вивчено, то питання щодо періодів розвитку місцевих газет і висвітлення їх в науковій літературі - навпаки.

Мета дослідження полягає в тому, щоб проаналізувати етапи становлення газет Маневиччини на прикладі видань «Вільна праця», «Зоря комунізму», «Нова доба», порівняти тематичні та жанрові особливості преси даного періоду.

Результати дослідження: Перша спроба заснувати газету на території Маневиччини під назвою «Зірка» була в 1940 році. Проте, чи вдалося випустити її номери в передвоєнний час, не відомо.[1]

Відразу ж після звільнення території району від загарбників, 1 травня 1945 року вийшов перший номер газети, органу райкому партії та райвиконкому, під назвою «Вільна праця» на двох сторінках тиражем 1500 примірників. [3]

В зв'язку з адміністративно-територіальними реформами, спочатку – укрупнення районів, а потім – навпаки, з грудня 1962 по січень 1965 року, газета випускалася в контексті функціонування Ківерцівського виробничо-територіального управління.[6]

З січня 1965 року часопис виходить під назвою «Зоря комунізму» і є органом райкому Компартії України та райради депутатів трудящих.[5]

Під керівництвом чергового редактора – С.П.Процюка, газета видавалася наступні 25 років і сягнула рекордної вершини – 8232 примірники (80-ті рр.).

У 1991 році газета отримує нову назву – «Нова доба». Засновниками визначені районна рада, райдержадміністрація та трудовий колектив газети. З 18.12.2018 року – приватне підприємство «Редакція газети «Нова доба».[4]

Дослідження особливостей функціонування часопису у різні історичні етапи дало можливість виявити, яким чином суспільно-політичні події впливають на діяльність регіональної періодики. Газета в період СРСР вважалася типовим друкованим органом комуністичної партії, зі своєю назвою для тих часів – «Вільна праця» та «Зоря комунізму». Політичний курс радянської влади визначив тематико-жанрову структуру газети на декілька десятиліть і вимагав від газети виконувати функції пропагандиста марксизму-ленінізму. Відповідно провідною тематикою було виховання трудящих у радянських традиціях. Домінуючими були теоретичні матеріали, консультації з окремих класичних творів марксизму-ленінізму.

Жанрова палітра газети відповідала її тематиці. В часописі публікувалися замітки, кореспонденції, «сухі» звіти, які з максимальною точністю мали донести до читача виступи членів та постанови компартії. Критичні статті, нариси, фейлетони «висміювали» та критикували все те, що не відповідало догмам монопартійної системи.

Однак суспільно-політичні процеси в Україні 1990-х років принесли зміни. Проголошення незалежності в Україні звільнило газету від комуністичного впливу. Газета стає новим часописом із символічною назвою «Нова доба». Докорінно змінився дизайн, загалом часопис набув сучаснішого вигляду. Під впливом суспільно-політичних трансформацій відбувається зміна змісту газетних публікацій, розширення її жанрових меж та тематики. Видання починає висвітлювати суперечливі питання суспільного буття. «Нова доба» стає інформаційно-розважальним та суспільно-політичним тижневиком, який вчасно інформує краян про найважливіше в районі та поза його межами. Нині «Нова доба» часопис із розвиненою багатоманітною тематично-жанровою структурою, що забезпечує його оптимальне функціонування.

Висновки: таким чином висвітлено основні етапи розвитку газетних видань на території сучасного Маневицького району в період 1940-2019рр. З'ясовано, що історія становлення та розвитку друкованого літописця Маневиччини у різні часові періоди залежала безпосередньо від історії розбудови району. Проаналізовано тематичну наповнюваність та жанрову структуру часопису даного періоду. Показано різницю тематичного спрямування публікацій у районній газеті періоду СРСР та незалежної України. Отож, проаналізувавши етапи розвитку преси Маневиччини у 1940-2019 роках на

прикладі місцевої газети, ми дійшли висновку, що існування сучасного суспільства неможливе без друкованого слова.

Список літератури

1. Фонд П - 1. Волинський Обком КП/б/У. О – пис1. – Фотоплівка № 2960, № 2966. Протоколи засідань бюро Волинського Обкому КП/б/У.
2. Фонд 2724. Редакція газети «Вільна праця» орган Маневичского РККП України и райисплкома, пгт.Маневичи Вольнской области . – Опис 1.- Справа 1. Штатное расписание и смета расходов на 1945 год. – 3 арк.
3. Ляцевич К. /Літопис нашого життя. / К.Ляцевич // Зоря комунізму. – 1982. – № 58. – С.3.
4. Закон України Про реформування державних і комунальних друкованих засобів масової інформації. Документ 917 – VIII. Редакція від 21.10.2018 підстава 2578 – VIII. Стаття 2,3.
5. Павлюк І.З. Українська преса Волинської області 1939-1941,1944-2000 рр. – Луцьк:Видавництво обласної друкарні, 2004. – С.101 – 108.
6. Борбич М. Маневицький район на шляху встановлення: Минуле і сучасне Волині й Полісся:край на межі тисячоліть. Матеріали Х наукової історико-краєзнавчої конференції, яка відбулася у Старому Чорторийську, Маневичах. Четвертні та Нововолинську 2000-2002 рр. Збірник наукових праць. Луцьк: Надстир'я, 2002. – С.47.

Веремійчик Наталія Іванівна

практичний психолог Фахового коледжу технологій,
бізнесу та права Волинського національного
університету імені Лесі Українки

РОЛЬ ЕМОЦІЙНОГО ЗДОРОВ'Я В ЖИТТІ СУЧАСНОГО ПІДЛІТКА

Постановка проблеми. На сьогоднішній день, проблема формування і збереження здоров'я всіх верств населення, зокрема підлітків 15-17, є однією з найбільш важливих і актуальних.

Емоції (від лат. «emoveo» – хвилюю, збуджую) – особливий клас психічних процесів і станів, пов'язаних з інстинктами, потребами й мотивами, що відображають у формі безпосереднього тимчасового переживання (задоволення, радості, страху тощо) значущість для життєдіяльності індивіда явищ і ситуацій, які діють на нього. [4,с.220].

Емоційне здоров'я підлітка – це можливість відчувати себе гармонійно та врівноважено, незалежно від зовнішніх обставин. Особливості сучасних умов життя, соціальні, екологічні проблеми, зростання обсягів інформації, недостатня кількість рухової активності тощо, негативно впливає на емоційний стан здоров'я дітей.

Мета дослідження є визначення емоційного здоров'я студентів в період адаптації до освітнього процесу.

Результат дослідження. У якості методу було обрано анонімне опитування. Розроблена нами анкета містить 16 питань, зокрема і питання: «Які емоційні стани турбують Вас в процесі навчання у коледжі?», що передбачає наступні варіанти відповідей: внутрішня напруга, невпевненість у власних силах, труднощі під час зосередження, підвищення тривожності, порушення сну, порівняння себе з іншими, страх публічного виступу.

«Тривога впливає на кровообіг, серце, залози, всю нервову систему – і таким чином позначається на здоров'ї. Я ще не чув, щоб людина померла від перевтоми, але знаю багатьох, хто помер від сумнівів.» (Ч. Мейо)

Щоб зберегти емоційне здоров'я, приймати зважені рішення, потрібно навчитися:

- керувати емоціями;
- не забувати, що прийняття рішень впливає не тільки на себе, а й на інших людей;
- вибираючи варіант рішення, потрібно поважати почуття іншої людини;
- уміння взаєморозуміння допоможе уникнути вчинків, які ображають оточуючих;
- навчитися методу самоконтролю. [5]

Висновки. Підлітковий вік – це період переходу від дитинства до дорослості, усвідомлення себе як дорослої особи, переосмислення цінностей [2,с.84]. Сучасний студент-підліток іде нога в ногу із сучасним світом. Процес відкриття власного «Я» складний і суперечливий. Невизначеність, недостатність досвіду в цьому віці зумовлюють відчуття стурбованості та внутрішньої порожнечі.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці комплексу психопрофілактичних заходів, спрямованих на попередження порушень емоційного здоров'я, а також корекційних при наявності факторів ризику порушення емоційного та психологічного здоров'я.

Список літератури

1. Гнатюк О. В.; «Психічне здоров'я особистості у кризовому суспільстві»/ Збірник матеріалів, IV Всеукраїнської науково-практичної конференції// Львів. – 2019. – С. 312.
2. Заброцький М.М. «Основи вікової психології» / М.М.Заброцький // Тернопіль. Навчальна книга – БОГДАН. – 2009. – 111 с.
3. Кириленко Т.С. «Психологія: Емоційна сфера особистості» //Навч.посібн.//К.: Либідь, 2007 – С. 254.
4. Скрипченко О.В., Долинська Л.В. та ін.; Загальна психологія: Підручник // К.: Либідь, 2005 – С. 464.
5. https://health.24tv.ua/yak_kontrolyuvati_emotsiyi_i_zberegti_psihichne_zdorovya_n1119

ЗМІСТ ФУНКЦІЙ ПРИНЦИПІВ ПРАВА

Постановка проблеми. Принципи права виступають важливим регулятором суспільних відносин як на міжнародному, так і на регіональному (європейському) та національному рівнях. Тому вивчення завдань (функцій), які виконують принципи права як його основоположні ідеї, досить актуальне.

Мета дослідження полягає у аналізі функцій права у правовій системі.

Результати дослідження. Принципи права, найбільшою мірою, пов'язані швидше з процесами застосування права, ніж з будь-якими іншими процесами, що виникають в правовій системі. Соціальний зміст права трансформується, щоб бути реалізованим з метою і підсумком досягнення визначених і суто соціальних результатів. У цьому сенсі принципи права виступають посередниками між соціальною і правовою системами.

Основною функцією принципів права у правовій системі в цілому може бути визнана інтегративна функція. Суть її полягає в тому, що за допомогою принципів права забезпечується єдність «сфери права» через діалектику права об'єктивного і суб'єктивного, єдність «правового простору», а також спадкоємність в розвитку правової системи в часі. При цьому, повторюючись, проте відмітимо ще раз, що основними суб'єктами, що забезпечують інтегрованість правової системи, у тому числі власне «сфери права», виступають професійні юристи, мислячі в категоріях прийнятих принципів права. [1, с. 115]

Регулятивна функція принципів права зводиться, в нашому уявленні, до того, що принципи права регулюють, встановлюють міру розсуду юриста в його професійній діяльності (у тому числі в питаннях професійної етики і ряду інших). Функція, що кореспондує регулятивній - охоронна функція виражається в тому, що принципи права створюють охорону від довільного (у тому числі, наприклад, неодноразового для одного і того ж факту) ставлення, тобто забезпечують передбачуваність в регулюванні правовідносин, що супроводжується і опосередковується діяльністю юриста.

Комунікативна функція. Здійснювана у зв'язку із застосуванням принципів права, виражається в тому, що принципи права опосередковують перехід соціальних стосунків в «сферу права» і назад, тобто фактично обкреслюють її межі. Комунікативна функція може також розумітися як вклад, що вноситься із застосуванням принципів права в забезпечення єдності «правового простору», у тому числі одноманітність і єдність юридичної консультації, системи і діяльності нотаріату, правозастосовчої судової діяльності та інше.[3, с. 54]

Функція систематизації (об'єктивного) права на міжгалузевому рівні, тобто розгляд принципів права у ряді критеріїв об'єднання галузей права в міжгалузеві утворення(разом з традиційними критеріями, такими як предмет і метод правового регулювання), може зустріти певні заперечення.

Самі принципи права при цьому разом з іншими «механізмами саморегулювання (самоорганізації) в правовій системі», виконують функції організації «зв'язків управління», призначення яких «зводиться до усунення внутрішніх протиріч правової системи». [2, с. 61]

Якщо ж спробувати оцінити принципи права з точки зору забезпечення стабільності правової системи, поза сумнівом, вони займуть місце в числі провідних чинників її (правової системи) стабільності. Саме принципи права виступають основними виразниками правової традиції.

Ще однією функцією принципів права є функція «зворотного перетворення», або «прецедентна функція», властива, можна сказати, виключно принципам права у ряді усіх інших його явищ. Йдеться про функцію (прямого) перетворення суб'єктивного права в об'єктивне - функції, рідкісній, наприклад, для романо-германської традиції, проте дуже характерною для традиції загального права. У романо-германській традиції вона знаходить вираження головним чином у формі і інститутах застосування аналогії права і закону, в традиції загального права - в процедурі відшукування і застосування прецеденту.

Висновки. Роль принципів права визначаються їх природою. Вони в концентрованому вигляді виражають сутність, зміст права, тому мають значення керівних положень під час здійснення державою правотворчої, правозастосовчої діяльності. Норми права формуються на основі принципів права, тому останні є «фундаментальними конструкціями» всієї системи права, всього масиву норм права.

Список літератури

1. Богиніч О. Принципи права: Окремі онтологічні, гносеологічні та аксіологічні проблеми. Альманах права. 2012. № 3. С. 114-116
2. Скурко Е.В. Принципы права: монография. М.: Ось - 89, 2008. 192 с.
3. Сушко Є. Р. До характеристики поняття принципів права у загальнотеоретичній юриспруденції. Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 33. К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2006. С. 53-61

Войтюк Богдан Миколайович

студент 4 курсу спеціальності 017 Фізична культура і спорт початкового (короткого циклу) рівня вищої освіти
КЗВО «Луцький педагогічний коледж»

Марчук Сергій Степанович

Кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри
педагогіки, психології та окремих методик
КЗВО «Луцький педагогічний коледж»

ТЕХНОЛОГІЇ ЗДОРОВ'Я В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ

Постановка проблеми. Особливого значення набуває формування гармонійно розвиненої, суспільно активної, фізично досконалої, здорової

особистості. У статті 21 «Здоров'я учнів» Закону України «Про повну загальну середню освіту» зазначено, що заклад освіти створює безпечне освітнє середовище з метою забезпечення належних і безпечних умов навчання, виховання, розвитку учнів, а також формує у них гігієнічні навички та засади здорового способу життя [2, 22].

Мета дослідження – розкрити сутність та види здоров'язбережувальних технологій в початковій школі.

Результати дослідження. Ще в XVI ст. Я. Коменський прагнув знайти такий загальний порядок навчання, при якому воно здійснювалося би за єдиними законами людини та природи. Тоді навчання не потребувало б іншого, окрім митецького розподілу часу, предметів та методів. Про актуальність такого підходу до освіти – технологічного, з яким науковці звертаються до нових для них понять – педагогічні технології, технології навчання, освітні технології (an educational technology). Питання здоров'язбережувальних технологій в початковій освіті вивчають І. Кімова, Н. Гузик І. Кардашова, О. Косева, Т. Лавренова, Л. Мальована Л. та ін.

Поняття «здоров'язбережувальна технологія» відноситься до якісної характеристики будь-якої освітньої технології, що показує, як вирішується завдання збереження здоров'я учителя і учнів. Ця технологія повинна задовольняти принципи здоров'язбереження, які сформулював Н. Смирнов. По-перше, «Не зашкодь!» – усі вживані методи, прийоми, засоби, які використовуються, мають бути обґрунтованими, перевіреними на практиці, що не завдають шкоди здоров'ю учня і учителя. По-друге, пріоритет турботи про здоров'я учителя і учня – усе що використовується має бути оцінене з позиції впливу на психофізіологічний стан учасників освітнього процесу [4, 11].

Мета здоров'язбережувальних освітніх технологій навчання – забезпечити школяреві можливість збереження здоров'я за період навчання в школі, сформувати в нього необхідні знання, вміння та навички щодо здорового способу життя, навчити використовувати отримані знання в повсякденному житті.

Аналіз представлених у науковій літературі здоров'язбережувальних технологій дає можливість виокремити такі їх види:

1. Здоров'язбережувальні – ті, що створюють безпечні умови для перебування, навчання та праці в школі і розв'язують завдання раціональної організації виховного процесу (з урахуванням вікових, статевих, індивідуальних особливостей та гігієнічних вимог), відповідності навчального та фізичного навантаження можливостям дитини.

2. Оздоровчі – технології, спрямовані на зміцнення фізичного здоров'я учнів, підвищення потенціалу (ресурсів) здоров'я: фізична підготовка, фізіотерапія, ароматерапія, загартування, гімнастика, масаж, фітотерапія, музикотерапія. Деякі методи (наприклад, фітотерапія та гімнастика) залежно від характеру впливу та способів застосування і категорій учнів можуть використовуватись як у межах здоров'язбережувальних, так і в межах оздоровчих технологій.

3. Технології навчання – гігієнічне навчання (раціональне харчування, догляд за тілом тощо); формування життєвих навичок (керування емоціями,

розв'язання конфліктів тощо); профілактика травматизму та зловживання психоактивними речовинами; статеве виховання. Ці технології реалізуються завдяки включенню відповідних тем до предметів загальнонавчального циклу, введенню до варіативної частини навчального плану нових предметів, організації факультативного навчання та додаткової освіти.

4. Виховання культури здоров'я – виховання в учнів особистісних якостей, що сприяють збереженню та зміцненню здоров'я, формування уявлень про здоров'я як цінність, посилення мотивації ведення здорового способу життя, підвищення відповідальності за власне здоров'я, здоров'я родини [1, 2].

Слід зазначити, що усі здоров'язбережувальні технології, що використовуються в освітньому процесі, можна розділити на три основні групи: 1) технології, що забезпечують гігієнічно оптимальні умови освітнього процесу; 2) технології оптимальної організації освітнього процесу і фізичної активності школярів; 3) різноманітні психолого-педагогічні технології, які використовуються на уроках і в позаурочній діяльності педагогами і вихователями [3, 7].

Висновки. Головна сутність здоров'язбережувальних технологій – пріоритет здоров'я, грамотна турбота про здоров'я як обов'язкова умова освітнього процесу, що визначає послідовне формування у школі здоров'язбережувального освітнього простору, в якому всі педагоги, фахівці, учні та їхні батьки узгоджено вирішують спільні завдання, пов'язані з турботою про здоров'я, і приймають на себе відповідальність за досягнуті результати.

Список літератури

1. Ващенко О., Свириденко С. Готовність вчителя до використання здоров'язберігаючих технологій у навчально-виховному процесі. Здоров'я та фізична культура. 2006. №8. С. 1–6.

2. Закон України «Про повну загальну середню освіту»: чинне законодавство станом на 14 липня 2020 року: Офіц. текст. Київ: Алеута, 2020. 82 с.

3. Мальована Л. Здоров'язбережувальні технології в школі. Завуч. 2013. № 15 (серпень). С.4–23.

4. Смирнов Н. К. Здоровьесберегающие образовательные технологии в современной школе. Москва: АПК и ПРО, 2002. 121 с.

Гордійчук Анастасія Максимівна
учениця 10-Б класу Комунального закладу «Луцька
загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №23 Луцької
міської ради»

ПРОБЛЕМА ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В ТРУДОВИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ

Постановка проблеми. В час реформування української держави важливою складовою забезпечення соціального прогресу стає гендерна проблематика,

забезпечення однакових можливостей для самореалізації особи незалежно від її статі, віку, національності чи соціального походження. Гендерна нерівність гальмує розвиток суспільства, що знаходить своє підтвердження у таких негативних наслідках, як зниження продуктивності праці, уповільнення економічного зростання. Саме тому, досягнення гендерної рівності наразі стає центральним показником розвитку кожної країни.

Мета дослідження полягає у розкритті проблеми гендерної рівності у сфері праці в Україні, виявлення причин та пошуку шляхів подолання проблеми гендерної рівності у трудових відносинах.

Результати дослідження. Одним із найважливіших показників та основних стандартів демократичного розвитку є утвердження гендерної рівності. Рівність прав є однією з ознак правової держави. Остання в свою чергу зобов'язана забезпечувати дотримання прав людини, передбачених національним та міжнародним законодавством. Гендерні особливості проявляються у різних соціальних сферах, особливої проблематики зазнає сфера трудових відносин [1].

Метою політики гендерної рівності і її практичного застосування є:

- підтримка рівноправної участі жінок і чоловіків у прийнятті рішень для забезпечення стабільного розвитку суспільства;
- зменшення гендерної нерівності у доступі до ресурсів та результатів розвитку, а також у здійсненні контролю над ними.

Відповідно до Концепції гідної праці МОП (Міжнародна організація праці) гендерна рівність у сфері праці означає: рівність можливостей у сфері зайнятості; рівна винагорода за працю рівної цінності; рівний доступ до безпечних і здорових умов праці та до соціального забезпечення; рівність прав в об'єднаннях і колективних переговорах; рівні можливості в області цілеспрямованого професіонального розвитку та кар'єрного росту; справедливий як для чоловіків, так і для жінок баланс між роботою та сімейним життям; рівна участь в процесах ухвалення рішень, у тому числі і в органах МОП.

Відомо, що принцип гендерної рівності закріплений в Основному Законі України. В ст.24 Конституції України проголошується рівноправність всіх громадян незалежно від статі. Однак, задеклароване в Конституції рівноправ'я за ознаками статі ще не є гарантом рівноправ'я на практиці. На жаль, рівні права жінок і чоловіків, які проголошуються нормативними актами щодо умов праці, винагороди за неї, кар'єрного зростання, постійно порушуються [2].

Зазначимо, що розвиток ринкової економіки в Україні, ймовірно, загострив гендерну проблему. Приватні роботодавці, враховуючи нинішню систему, часто вважають не вигідним брати на роботу жінку, яка має дітей або потенційно може стати матір'ю. Більшість пілг для працюючих жінок роботодавці розглядають як обтяжливі, що дедалі більше спричиняє посилення дискримінації.

Аналіз статистичних даних свідчить, що незалежно від займаної посади, повноважень, здійснюваних функцій – чоловік «цінується» більше. У середньому жінки отримують на 22-23% меншу зарплату, ніж чоловіки. Це також пов'язано і з тим, що жінки крім роботи, багато сил і часу приділяють домашньому господарству і вихованню дітей, тим самим менше зусиль

віддається навчанню та кар'єрному росту. Тому об'єктивно, що жінка не може нарівні з чоловіком брати участь у суспільному виробництві.

Висновки. На наш погляд, для вирішення проблеми гендерної нерівності в Україні потрібно впроваджувати такі заходи:

- актуалізувати міжнародні трудові норми, зокрема ті, що стосуються захисту материнства і працівників із сімейними обов'язками, охорони праці, неповної зайнятості і надомних працівників;
- дотримуватися Декларації про основні принципи та права у світі праці (1998), що сприятиме забезпеченню фундаментального права людини на гендерну рівність;
- розширювати можливості зайнятості для жінок, забезпечувати жінкам рівний доступ до професійного навчання, набуття нових навичок з метою подолання професійної сегрегації.

Список літератури

1. Левченко К.Б. Гендерна політика в Україні: визначення, формування, управління : монографія. Х., 2003. 344 с.
2. Олійник А.С. Конституційне законодавство України: Гендерна експертиза. К., 2001. 77 с.

Грицевич Юрій Васильович

кандидат філологічних наук, асистент кафедри історії та культури української мови Волинського національного університету імені Лесі Українки

ПОЗИЦІЙНІ ВАРІАНТИ СУЧАСНИХ ГОЛОСНИХ У ХОЛМСЬКИХ ГОВІРКАХ (НА МАТЕРІАЛІ ФОЛЬКЛОРНИХ ЗАПИСІВ ОСКАРА КОЛЬБЕРГА)

Постановка проблеми. У діалектному мовленні розрізняють два типи звукових змін: комбінаторні (виникають через взаємодію звуків) та позиційні (зумовлені розташуванням звука в слові). Діалектологічні студії, спрямовані на вивчення фонетики українського діалектного простору, характеризуються різноманіттям підходів до аналізу звукового складу говорів: від опису звуків в аспекті історії мови до характеристики їхньої сучасної реалізації в різних позиціях слова. Окремі звукові зміни цих типів на матеріалі холмських говірок як органічної частини українського діалектного простору вивчено ще недостатньо.

Мета дослідження – виявлення й коментування наслідків позиційних звукових змін за матеріалами фольклорних записів із Холмщини.

Результати дослідження. У фольклорних текстах із Холмщини у записах Оскара Кольберга широко відображено регулярність перезвуку [’а] > [’е] під наголосом. У різних словоформах його найчастіше виявлено після

передньоязикових, зокрема й шиплячих, які в цьому ареалі зберігають історичну м'якість: *konié* [2, 87], *czies* [1, 327], *za sziepońku* [2, 46], *wuziewsia* [2, 48], *żiéty*, *wziéty* [2, 66], *porosietko* [2, 70], *diwczíeta* [2, 70], *mynieje* [2, 80], *czíesto* [2, 81], *dusie* [2, 80], *ne zawiéże* [2, 84], *dusie*, *w hołysie*, *diédku* [2, 86], *pjenyj* [2, 97], *tele* [2, 121], *pozycziéła buła* [2, 137], *sed'* [1, 272], *podiekuj* [1, 290], *wziéto* [1, 328], *zietieńko* [1, 341], пор.: «*Na(w)et kotowy ohona ne zawiéże*» [2, 84], «*Jomu za sziepońku szandyczku nasadyła, ja jomu do boku onuczyszczé wczepyła*» [2, 46], «*Poszła polka w pole żiéty, zabuła sia serpa wziéty*» [2, 66], «*Wtocza konié siédłaty, jach wże na nioho siédaty!*» [2, 87], «*Ne sokoł podjizdżaje pod nowoje budowanie, no zietieńko, zdawna steżeńko*» [1, 341].

Виявлено наслідки підвищення і звуження артикуляції наголошеного [a] після м'яких приголосних (у тому числі історично м'яких шиплячих) до [i]: *prohanije* [2, 63], *djik*, *ne żjiłuje*, *ne rozhanije*, *hridku* [2, 81], *psicza łapa* [2, 83], *wziwszy*, *hridky* [2, 85], *za czjis* [2, 97], *szirpajut'* [2, 97], *dorajiw* [2, 103], *spanji* [2, 106], *pryhanije* [2, 117], *pryjniw* [2, 119], *wyhanily* [2, 126], *wziw sia* [2, 137], *z desitku* [2, 228], *zawizanyj* [1, 303], *marszjiłka* [1, 331], *zitia* [1, 341], пор.: «*Djik ne żjiłuje popa – (i)no żjiłuje sebe sam*» [2, 81], «*Ej kure, kure, ne pijte rano, pryjichav marszjiłka z woszcza ne rano*» [1, 331], «*Sywyj hołubońku, sédysz na dubońku; prohanije maty syna z korczmy do domońku*» [2, 63]. Спорадично зафіксовано звук із нижчою артикуляцією – [и] (графічно – [y]): *szypka* [1, 342], *hlynu ja na wodu* [2, 26], пор.: «*Na nim szypka hoża, jak czerwona róža*» [1, 342].

Подібне підвищення і звуження артикуляції [’a] засвідчено й у позиції без наголосу, як-от: *lihaj* [2, 38], *doraily jmu* [2, 133], *z pradinieczka* [1, 272], пор.: «*A ja w pescu nie palyła i weczery nie waryła. A néma szczo weczeryaty, lihaj burłak i tak spaty*» [2, 38]. Можливо, цей же процес підтримує збереження давнього закінчення в іменниках середнього роду на *-ъје: *na polowanie* [2, 105], *zile* [2, 108], *korinie*, *zbiże* [2, 130], *powiwanie*, *pokrywanie* [1, 249], *za hodowanie* [1, 324], *zawuwanie*, *prykkrywanie* [1, 345].

Словоформа *Jewdocho* [2, 44] може відображати натомість не так процес заступлення [’a] > [’e], як збереження давньої звукової структури кореневої морфеми, пор. гр. *Εὐδοξία*, пор. у фольклорному контексті: «*Rójdý Jewdocho zo mpoju, budesz w moji matiónki słuhoju*» [2, 44].

Помічено підвищення і звуження артикуляції ненаголошеного [e], наслідком чого стає заступлення його звуком [и] (графічно – [y]): *pod czyrwonoju* [2, 39], *numa* [2, 41], *czyrwone* [2, 49], *prystoły* [2, 56], пор.: «*De sama pała, cerkowcia stała, oj tam na dołyné, de hrudi pały, prystoły stały, oj tam na zełenój*» [2, 56].

Підвищення та звуження артикуляції ненаголошеного [e] може бути ще більш виражене – аж до [i]: *na koliso* [2, 86], *miczom* [1, 310], пор.: «*Tretiaja ziónka, to wże jak tretiaja woda na koliso*» [2, 86].

Активно відображено й розвиток у кінці слова та перед твердим приголосним голосного [e] незалежно від його походження в [o]; цей процес супроводжує збереження м'якої вимови більшості передньоязикових: *witior* [2, 10], *ne wynion* [2, 45], *wyszniowyj* [2, 65], *tanciwaty* [2, 69], *z kowalowym* [2, 69],

popod wiszniowym [1, 277], zastelonaja [1, 325], wnesiono, postawiono [1, 340], zelone [1, 360], пор.: «Нороўкожу witor wije, dolynoju trawa szumyt'» [2, 10].

Натоміть відхилення від закономірності переходу ненаголошеного [e] в [o] перед твердим приголосним засвідчено у формі ne czernijut' [1, 303], пор.: «W koło swatkowie w koło, na marszjiłońce hoło. Panczoszky ne belijut' czerewyczky ne czernijut'» [1, 303].

У холмських говірках, за опрацьованими свідченнями, вживані архаїчні форми без розвитку в ненаголошеній позиції [o] > [y]: ne kowała [1, 306], wojowaty [2, 10], rabowaty [2, 54], szanowaty, hodowała [2, 67], пор.: «Oj ja wsi łuhu obletała, z medianych riczok ne puwała (pijała) w wyszniowych sadońkach ne kowała» [1, 306]; [o] > [a]: bohataja [2, 35], kołaczi [2, 43], пор.: «Chodyt kót po séli, nosyw son w koszéli. Czuże dity obudzaw, naszu Napku usyplaw; dawaw jój kołaczi, szob spała w deń i w noci» [2, 43], «Ubohaja diwczynońka poszła w pole żaty, bohataja, chorszaja do korszmy hulaty. Ubohaja diwczynońka staju dożynaje, bohataja, chorszaja kwarty dopywaje» [2, 35].

Висновки. Отже, позиційна реалізація голосних – одна з визначальних рис фонетичної системи говірок. З'ясовано, що одним із чинників, який впливає на регулярність діалектних перезвуків, став наголос. В уснопоетичних зразках послідовно і точно відображено локальні особливості мовлення холмщаків.

Список літератури

1. Kolberg O. Dzieła wszystkie. Kraków: Polskie Wydawnictwo Muzyczne ; Warszawa: Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, 1964. T. 33: Chełmskie. Cz. 1. XII + 372 s.
2. Kolberg O. Dzieła wszystkie. Kraków: Polskie Wydawnictwo Muzyczne ; Warszawa: Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, 1964. T. 34: Chełmskie. Cz. 2. X + 265 s.

Данилюк Анна Сергіївна

учениця 5(9)-Б клас Луцького НВК «Гімназія №14 імені Василя Сухомлинського», слухачка секції зарубіжної літератури КУ «Волинська обласна МАН»

Кицан Олена Вікторівна

кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії літератури та зарубіжної літератури факультету філології та журналістики Волинського національного університету імені Лесі Українки, керівник секції зарубіжної літератури комунальної установи «Волинська обласна Мала академія наук».

АЛЕГОРИЧНИЙ ПРОСТІР «КОЛГОСПУ ТВАРИН» ДЖОРДЖА ОРВЕЛЛА

Постановка проблеми. ХХ ст. подарувало світові безліч творів-застережень, у яких письменники намагалися зобразити можливі сценарії розвитку людства. Цьому сприяли як активний розвиток науки і техніки, так і

соціальні катаклізми, які лягли на плечі тогочасного суспільства: це і дві світові війни, і ядерні випробування, і, фактично, повна зміна політичної карти як Європи, так і світу. Саме це і підштовхувало письменників до створення творів, які б могли донести до людини те, що, якщо вона не зійде з кривої стежки руйнації та насилля, то людський світ рано чи пізно рухне. Так з'явився жанр антиутопії, який згодом розгалужився на безліч піджанрів.

Хоч у світовій літературі жанр антиутопії отримав чималу популярність, адже чи не кожен провідний письменник ХХ ст. звертався до цього жанру, але на території, тоді ще СРСР практично не згадувався, через сувору цензуру, що зазвичай вбачала у таких творах критику радянського режиму. Це призвело до того, що наукових праць, у яких би розроблялася тема антиутопій, на наших теренах написано дуже мало. Ця тема потребує подальшої розробки та досліджень.

Мета дослідження. За мету ми поставили собі завдання дослідити історію появи та розвитку жанру антиутопії, його класифікацію. На конкретному прикладі (Дж. Орвелл «Колгосп тварин») проаналізувати особливості жанру антиутопії ХХ ст., зосередившись детальніше на алегорії, як художньому прийомі, що дозволяє завуалювати важливі проблеми.

Результати дослідження. У роботі детально розглянуто історію появи антиутопії, наведено основні класифікації жанру. Крім того, було проаналізовано зв'язок між розвитком антиутопії та утопії, їхні спільні та відмінні риси. Основний акцент зроблено на творчості англійського письменника Джорджа Орвелла, зокрема, на повісті-казці «Колгосп тварин». Використання алегорії дозволяє піднімати у творі важливі проблеми як для часу написання твору, так і для сьогодення. Казкова повість «Колгосп тварин» чи не перша у своєму роді. Дж. Орвелл для її написання використав, здавалося б, просту паралель між світом людей та тварин, але завдяки тонкій іронії та сатирі, письменнику вдалося в'їдливо висміяти радянський режим та його «цінності». З результатів роботи можна зробити висновок про важливість використання засобів комічного при написанні твору у жанрі антиутопії, які допомагають створити атмосферу того, що у творі зображено лише один із можливих сценаріїв розвитку людства.

Висновки. У сучасній літературі вивчення антиутопій є досить перспективним напрямком. Варто зазначити, що останнім часом спостерігається сплеск у розвитку цього жанру. У роботі проведено аналіз появи та розвитку антиутопій, на творчості Дж. Орвелла показано головну проблематику та ідею романів-застережень. Проте обрана тема потребує більш детального опису та досліджень, що і стане темою нашої наступної роботи.

Список літератури

1. Дашко Е. Жанр антиутопии в английской литературе первой половины ХХ в.: рекомендации по изучению темы в ВУЗе / Культура народов Причерноморья. 2004. № 56, Т. 2. С. 43–47.
2. Орвелл, Джордж. Колгосп тварин: повість. Київ: Вид-во Жупанського, 2020. 120 с.
3. Федух І. Жанр антиутопії у постмодерністичному дискурсі / Актуальні проблеми філології та перекладознавства. 2015. Вип. 9. С. 180–184.
4. Шахова К. О. Англійська художня антиутопія у світовому контексті / Література Англії ХХ століття. Київ: Либідь, 1993. С. 44–71.

Денісова Галина Василівна
к.ю.н., доцент, доцент кафедри спеціальних юридичних
дисциплін івненського інституту Київського
університету права НАН України

ПОРУШЕННЯ ПОРЯДКУ ВИЗНАЧЕННЯ СУДДІ, ЯК ПІДСТАВА ДЛЯ ЙОГО ВІДВОДУ

Введена в чинний КПК України новела щодо автоматичного розподілу кримінальних проваджень серед суддів та доповнення ч. 5 ст. 75 такою підставою для відводу судді, слідчого судді, присяжного як порушення встановленого ч. 3 ст. 35 КПК порядку їх визначення, є ще недостатньо дослідженими. А тому метою даного дослідження є розгляд порядку визначення судді автоматизованою системою та виявлення в ньому порушень, які повинні розглядатися як підстава для відводу.

Сьогодні Україна стоїть на шляху реформування. Це стосується і кримінального судочинства. За змістом ст. 35 КПК України 2012 р. – автоматизована система документообігу суду покликана, насамперед, забезпечити об'єктивний та неупереджений розподіл справ між суддями [1, с. 298-299].

Введення Положення про автоматизовану систему документообігу суду (затверджено рішенням Ради суддів України від 26.11.2010 р. № 30) продиктовано прагненням посилити внутрішню незалежність судді [2]. У п. 5 ч. 1 ст. 75 КПК України 2012 р. порушення порядку визначення судді для розгляду справи, встановленого ч. 3 ст. 35 КПК України 2012 р., є підставою для відводу судді (3, с. 54). У зв'язку із цим необхідно визначити порядок розподілу судових справ автоматизованою системою.

В п. 1.2.1 Положення про автоматизовану систему документообігу суду вказано, що користувачем автоматизованої системи може бути суддя, працівник апарату суду (на підставі наказу керівника апарату суду)[2].

Доступ надається суддям, працівникам апарату суду згідно з їхніми функціональними обов'язками. Виходячи з того, що функціональні обов'язки суддів визначаються тільки законом (ст. 2 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 2 червня 2016 р. № 1402-VIII), ст. 35 КПК України 2012 р. слід розуміти так, що доступ до АСДОС надається усім суддям [5; 4, с. 12–13].

В розділі II Положення визначено, що користувачі автоматизованої системи відповідно до їх прав вносять до бази даних передбачену цим Положенням інформацію (п. 2.1.2.). Незаконне втручання в роботу автоматизованої системи тягне відповідальність, установлену законом (п. 2.1.6.). Користувачі автоматизованої системи зобов'язані виконувати вимоги цього Положення та забезпечувати конфіденційність інформації, яка в ній міститься (п. 2.1.4.) [2]. Також заборонено вносити до системи неправдиві відомості [4, с.11].

В п. 2.3.1. цього документу вказано, що автоматичний розподіл судових справ здійснюється на підставі внесеної до автоматизованої системи інформації

у суді протягом робочого дня після реєстрації відповідних документів. В п.п. 2.3.3., 2.3.4., 2.3.5., 2.3.6., 2.3.7. наголошено, що при автоматичному розподілі судових справ використовується та враховується така інформація: спеціалізація (за наявності); інформація про навантаження; коефіцієнти складності роботи судді; наявність у судді повноважень для здійснення правосуддя на момент розподілу судових справ [4].

В п. 2.3.3. Положення вказано, що до розподілу судових справ не залучаються конкретні судді в передбачених законом випадках, у яких суддя не може здійснювати правосуддя або брати участь у розгляді судових справ [2]. Очевидним є зв'язок із інститутом відводів (ст.ст. 75-76 КПК України 2012 р.).

З метою попередити незаконне втручання у роботу АСДОС п. 2.2.7. Положення передбачено, що внесення змін, видалення реєстраційних даних щодо конкретної судової справи не допускається, крім випадків, зумовлених необхідністю, що підтверджується матеріалами судової справи, виправлення технічних помилок, описок тощо[2].

Результатом автоматизованого розподілу судових справ є протокол автоматизованого розподілу судових справи між суддями відповідного суду, що автоматично створюється автоматизованою системою (2.3.31.) [2].

Отже, виявлені нами порушення порядку визначення судді автоматизованою системою, які повинні розглядатися як підстава для відводу, а саме: дані до системи внесені неуповноваженим працівником; до системи внесено неправдиві відомості; порушення строку реєстрації з метою вплинути на авторозподіл справ між суддями; тиск на підлеглих працівників, які обслуговують автоматизовану систему. Дана система потенційно може сприяти вирішенню цілої низки питань пов'язаних з прозорістю судової влади, модернізації системи удосконалення судової практики та доступу до правосуддя.

Список літератури

1. Мітяєва А.В. Введення автоматизованої системи документообігу суду: переваги та недоліки / А.В. Мітяєва // II Всеукраїнські наукові читання з кримінальної юстиції пам'яті професора В.П. Колмакова. Зб. Матеріалів (18-19.03.2011) / за заг. ред. д.ю.н. проф. В.М. Дрьоміна. – О.: Фенікс, 2011. – С. 298-299.

2. Положення про автоматизовану систему документообігу суду, затверджено Рішенням Ради суддів України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/rada/show/vr030414-10>.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4561-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

4. Хавронюк М.І. Стаття 3761 Кримінального кодексу України: здобуток чи прорахунок? // Вісник Верховного Суду України. – 2009. - № 10 (110). – С.с. 6-13.

5. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.

ОЛЕКСАНДР ЦИНКАЛОВСЬКИЙ ЯК ДИРЕКТОР КРЕМЕНЕЦЬКОГО КРАЄЗНАВЧОГО МУЗЕЮ

Постановка проблеми. В сучасних умовах значно зростає науковий інтерес до проблеми становлення та розвитку музейної справи в Україні в цілому, та регіонах зокрема, постатях. Які відіграли ключові ролі в цьому процесі. В цьому контексті актуальною є постать Олександра Цинкаловського.

Мета дослідження. Аналіз діяльності Олександра Цинкаловського як музейного працівника, окреслення основних напрямків його роботи як очільника Кременецького краєзнавчого музею.

Результати дослідження. Олександр Цинкаловський (1889 - 1983) історик, археолог, етнограф, краєзнавець, один з найвизначніших дослідників Волинського краю. Народився вчений у 1898 р. у стародавній столиці Волині – Володимирі.

Сім'я Цинкаловських у Володимирі-Волинському проживала недовго. Батька, як професійного залізничника, згодом скерували до Ковеля, де Олександр вступив до підготовчого класу місцевої гімназії. Після початку Першої світової війни родину майбутнього науковця опинилася в Тамбові, а пізніше у Казані, де Олександр повернувся до навчання. Після Лютневої революції 1917 р. Цинкаловські повернулися на Батьківщину у Зв'ягель, звідки Олександр потрапив на військову службу до Житомира. Майбутнього історика направили спочатку в школу підстаршин, а пізніше – у Культурний відділ армії УНР. Повернувшись на рідну Володимирщину, Олександр Цинкаловський деякий час вчителював у с. Осмиловичі. У 1925 – 1929 рр. навчаючись у Варшавському університеті на богословському факультеті Цинкаловський став співробітником місцевого археологічного музею. Пізніше, як працівник Державного Археологічного музею у Варшаві Олександр Цинкаловський був делегований на Волинь – у м. Кременець [1].

З 1936 р. вчений очолює Волинський музей при Кременецькому ліцеї (з 1937 р. музей функціонує як самостійна установа). Незмінним керівником музею Олександр Цинкаловський був після встановлення радянської влади у регіоні, а також, в роки окупації німецькими військами(це підтверджується сертифікатом Гебіткомісра м. Кременця).

Діяльність Олександра Цинкаловського як музейного працівника, директора Кременецького краєзнавчого музею висвітлюють документи фондів Кременецького краєзнавчого музею, зокрема, кореспонденція періоду 1939 – 1941 рр. (ККМ 40468 Док – 4444 та ККМ – 40466 док- 4442) – звіти, плани роботи відділів музею, кошториси, матеріали наукових досліджень які проводились в музеї.

Будучи директором музею Олександр Цинкаловський розумів необхідність нагромадження матеріалів, що є важливим елементом для подальшого формування фондів та експозиційних колекцій. Основним завданням на даному етапі розвитку музею було сформувати основний музейний фонд та фонд науково-допоміжних матеріалів.

Експозиція будувалася здебільшого на регіональному матеріалі. В музеї діяла постійна етнографічна виставка місцевих промислів: гончарства, кустраного килимарства, кошикарства.

Вагомою складовою в діяльності музею була археологічна діяльність. Саме завдяки постійним науковим розвідкам, стаціонарним розкопкам різних періодів було сформовано експозицію відділу археології. Кременецький краєзнавчий музей був основним консолідуючим центром, навколо якого зосереджувалась краєзнавча робота, у тому числі обстеження та охорона пам'яток. Олександр Цинкаловський обстежив близько ста археологічних об'єктів.

У 1940 р. було відкрито філію Кременецького краєзнавчого музею – будинок-музей імені Юліуша Словацького.

Окремим напрямком Кременецького краєзнавчого музею слід виокремити екскурсійну діяльність. Метою екскурсій було ознайомлення молоді з рідним краєм. Було розроблено історико-археологічну екскурсію, дві природничі та дві краєзнавчо-географічні екскурсії. Також, при музеї був ботанічний сад і природничий заповідник на Страховій горі в Кременці. Крім того музей опікувався над резервами природи, археологічними об'єктами (городища, кургани, селища) і над об'єктами архітектури та мистецтва.

Таким чином, можна підсумувати що робота яка велася у Кременецькому краєзнавчому музеї була багатогранною, включала різні напрямки діяльності.

Висновки. Загалом варто зауважити, що Олександр Цинкаловський як директор Кременецького краєзнавчого музею, музейник спрямовував свою діяльність на накопичення, формування, поповнення фондів музею. Він всебічно сприяв тому, щоб установа функціонувала як головний осередок культури та науково-дослідний заклад краю. Наукова та практична діяльність вченого сприяли розвитку музейної справи, збереженню культурної пам'яті на теренах історичної Волині.

Список літератури

1. Бобак О. М. Час відкривати істину. Родовід Олександра Цинкаловського – патріарха волинського краєзнавства. Луцьк, 2008.
2. Фонд Кременецького краєзнавчого музею (ККМ 40466 – Док-4442).
3. Фонд Кременецького краєзнавчого музею (ККМ 40468 – Док-4444).

ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ СУДДІВСЬКОГО РОЗСУДУ

Постановка проблеми. В умовах триваючої судової реформи, переформатування порядку формування суддівського корпусу, перегляду підходів до вимог, що ставляться до сучасного судді, важливим фактором діяльності судді залишається його правозастосовчий розсуд, що обумовлює актуальність дослідження.

Мета дослідження полягає у аналізі чинників, що впливають на формування розсуду суддів при вирішенні справ.

Результати дослідження. Суддівський розсуд – специфічна форма мислення, експлікація гносеологічних, орієнтаційних, інтелектуальних та творчих операцій, важливий засіб духовної самореалізації судді, що передбачає не тільки технікоюридичне, логічне пристосування конкретної ситуації до наявних нормативних актів чи навпаки, але й визначення ним свого правового місця в загальній структурі процесуальних відносин, усвідомлення характеру своєї відповідальності перед суспільством [2, с. 27].

Як зазначає Гураленко Н. А., суддівський розсуд – це творча, інтелектуальна вольова діяльність судді, у процесі якої остаточно формується його моральна позиція й здійснюється пошук оптимального рішення щодо конкретної юридичної справи. Вирішальне значення у такому процесі відіграють індивідуальні характеристики неповторності «духу» судді. Лише високоморальній людині з підвищеною правовою свідомістю та досконалим мисленням має доручатися вирішення на власний розсуд судових справ у суспільстві [1, с. 303].

Аналізуючи психологічні фактори суддівського розсуду в конституційному правосудді, О. Євсєєв наголошує, що в конституційному правосудді сфера суддівського розсуду відчутно обмежена рамками принципів права, визнаними і чинними у демократичному суспільстві, а також загальноправовими уявленнями [3, с. 197]. У психологічному плані важливо, що суддівський розсуд у конституційному правосудді завжди має моральну основу і залишає місце для особистого морального вибору суддів [3, с. 198]. Суддівський розсуд, крім іншого, може бути обмежений раніше сформульованими в рішеннях Конституційного Суду правовими позиціями, що зберігають свою обов'язковість і для нього самого [3, с. 199].

В свою чергу С. Шевчук зазначає, що суддівський розсуд у конституційному правосудді залежить, як мінімум, від чотирьох факторів: 1) індивідуального, психологічно обумовленого ставлення судді (наприклад, ставлення до ідеї російської мови як другої державної); 2) його політичного і соціального світогляду (соціаліст він або ліберал); 3) духу епохи (тривалий час в Україні, скажімо, принцип верховенства права ототожнювався з верховенством

закону, і лише останнім часом ситуація стала поступово змінюватися); 4) професійного досвіду судді, який направляє його поведінку [5, с. 168–169].

Розглядаючи особливості суддівського розсуду при призначенні покарання у вигляді позбавлення волі на певний строк, Н. А. Сторчак вказує, що суддівський розсуд при виборі позбавлення волі може обумовлюватися психологічними особливостями сприйняття, життєвим досвідом, особистими почуттями, переживаннями та установками, громадською думкою, але домінувати при здійсненні правосуддя повинні правові ідеї, знання і професійний досвід судді. Це забезпечує реалізацію таких принципів призначення покарання, як індивідуалізація, гуманізм, доцільність та справедливість, що становить окрему площину дослідження проблем призначення покарання [4].

Висновки. На нашу думку, чинники, що впливають на формування суддівського розсуду в конкретній справі, можна умовно розділити на дві групи: внутрішні (ті, які залежать від внутрішнього стану судді, його психологічних, соціальних, політичних пріоритетів, а також життєвого і професійного досвіду) та зовнішні (ті, що випливають із правової системи, системи об'єктивного права, історико-політичної ситуації)

Список літератури

1. Гураленко Н. А, Свобода вибору як атрибутивна ознака суддівського розсуду. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2012. № 4. С. 292-304

2. Гураленко Н. А. Ціннісно-сміслові константи суддівського пізнання : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук: 12.00.12 – філософія права; Міністерство освіти і науки України, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. Чернівці, 2017. 41 с.

3. Євсєєв О. П. Психологічні фактори суддівського розсуду в конституційному правосудді. Філософія права і загальна теорія права. № 1–2/2015. С. 196-203

4. Сторчак Н. А. Формування суддівського розсуду при призначенні покарання у виді позбавлення волі на певний строк. Матеріали науково-практичної конференції «Становлення та розвиток правової доктрини: проблеми теорії та практики». Електронний ресурс. Режим доступу: <https://philpapers.org/archive/ALZHOL.pdf>

5. Шевчук С. Судова правотворчість: світовий досвід і перспективи в Україні. К. : Реферат, 2007. 640 с.

Згоранець Богдан Русланович
студент 4 курсу спеціальності 017 Фізична культура і спорт першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
КЗВО «Луцький педагогічний коледж»
Марчук Сергій Степанович
кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри педагогіки, психології та окремих методик КЗВО
«Луцький педагогічний коледж»

УКРАЇНСЬКА НАРОДНА ВІКОВА ПЕРІОДИЗАЦІЯ ДІТЕЙ

Постановка проблеми. Значна увага в педагогічній теорії і практиці сьогодення приділяється проблемам української етнопедагогіки в контексті розбудови національної школи, використанню народної педагогіки в освітньому середовищі [1; 3; 4].

Мета дослідження – вивчити народний досвід вікових періодів розвитку і формування особистості дитини.

Результати дослідження. Виховна сила народного дитинознавства приховується в особливій увазі й повазі до дитини як людської особистості й відмінному знанні таємниць її душі, духовного світу. Науковцями нараховано близько двохсот різних звертань до дітей, які часто вживаються у щоденному побуті, що теж підтверджують влучність народних психолого-педагогічних характеристик та їх ґрунтовне знання. Ось деякі з цих звертань: зозулька, кровинка, крихітка, пташенятко, голубчик, ангелятко, ластівочка, сонечко, непосидько, зайчик, золотко, ходульчик, стрибунчик, щебетунчик, пестунчик, рибка [2, 34].

Українське народне дитинознавство дає вичерпну психолого-педагогічну характеристику дітям у кожному віці, починаючи від їх народження. Це яскраво видно з уживаних у народному середовищі слів. Про дитину, яка щойно народилася, кажуть: «пискля», «пискляточко» або «мулятко», «муляточко», «народженняточко» [2, 34].

Після шести тижнів назви характеризують дії дитини: «їсть першу кашу», «годовичок»; «сміяка», «сміюн»; «гуляка»; «плакса», «плаксочка», «плакуха»; «сидун», «плазун», «плазунча», «плазуня», «плавунчик», «лазунчик», «лазуночка» (яка лазить); «дибун», «цибуха», «дибака», «дibunча», «дibunя», «дикунець» (як стає дибки); «ходун»; «дід», «дідуган», «бабуся» (як нема зубів), «зубаць» (як зуби ставить); «белькотун», «белькотуха», «сокотун», «сокотуха», «воркотуха», «воркота», «шовкотун» (як учиться балакати), а «щебетун», «цікорун», як уміє говорити і «німиць», «німе», «мовчун», коли не балакує [2, 35].

Дітей, котрі добре розмовляють, називають «брехунцями», бо вони часом розповідають і таке, чого не було й не буде; «бігунцями», «джигунцями» – тих, хто багато бігає на вулиці; «нишклий» – коли посидюці; «шибениками» – як дуже пустують; «зі пунами» – якщо дуже крикливі; «хвостиками» – бо все за

матір'ю хвостиком бігають; «хвастунцями» – як дуже задаються. У поведінці однорічних хлопчиків та дівчаток особливої різниці немає, хіба тільки те, що дівчатка рухливіші [5].

Дворічну дитину називають «стрижак», «стригунець», «друга каша», «друге літо». На другому році починається її «справжній розумовий розвиток – через дитячі казки, деякі прості загадки, дражнилки, які передаються старшими дітьми. Серед таких дітей є балакучі, а також мовчуни, або, як їх ще називають, нишклі, понури, мосури, тихі, тихоні, особняки. Відмінності між хлопчиками і дівчатками спостерігаються хіба що в одязі. Дволітки швидко схоплюють і запам'ятовують все почуте й побачене.

За народним дитинознавством, дитина на третьому році – «пічкур», бо дуже тягнеться до печі, «третяк», «гулячок», «третє літо», «третя каша». Тож і кажуть: «Ось наш гулячок і пічки копав», «Вона тільки до гульні»; «Хай одгуляє своє, тоді не буде вже коли гуляти»; «Одгуляє хай свій час, може це й тільки його».

Трирічна дитина повністю віддається іграм, розвагам у середовищі ровесників, а ще більше – у колі дітей старшого віку. Дуже любить гостинці, охоче купається. Діти схильні до пустотливих наслідків і жартів, ретельно копіюють старших. Дівчатка трирічного віку випереджають у своєму розвитку ровесників-хлопчиків.

Про чотирирічну дитину в народі кажуть: «четвертак», «четвертачок», «четверта каша», «четверте літо», «джигунець», «гульвіса», «метунець», «жевжик», «шмиглик», «жирун» (тобто пустун) [2, 36]. Діти цього віку дуже рухливі, сміливі, прудкі. Водночас вони розумніші й самостійніші. Не беруть якого-небудь гостинця із задоволенням, а замовляють наперед те, що вони хочуть.

Дітей на п'ятому році іменують «п'ятиліток», «п'ятак», «підпасик», «підпасочок» (чи то хлопчик, чи дівчинка), а коли зуби почнуть випадати, – «беззубком». Коли дитині виповнювалося шість років, у день її народження здійснювали обряд «постригу»: хлопчиків під чоловічу стать, а дівчаток – під жіночу.

Висновки. Як бачимо, в українському народному дитинознавстві найбільше приділено уваги психолого-педагогічній характеристиці дітей від народження до п'яти років. Недаремно кажуть: «Від п'ятирічної дитини до дорослої людини тільки один крок. А від новонародженого до п'ятирічного – величезна відстань!».

Список літератури

1. Дем'янюк Т. Д. Народознавство в школі: досвід, проблеми, пошуки. Київ: Освіта, 1993. 112 с.
2. Ігнатенко П. Р., Руденко Ю. Д. Народознавство в школі. Київ: Знання, 1990. 80 с.
3. Ковальчук О. В. Українське народознавство. Київ: Освіта, 1992. 176 с.
4. Сапіга В. К. Українські народні свята та звичаї. Київ: Знання України, 1993. 112 с.
5. Стельмахович М. Г. Народне дитинознавство. Київ: Знання України, 1991. 48 с.

Казмірчук Олег Анатолійович
викладач суспільних дисциплін, завідувач відділення
«Початкова освіта» Луцького педагогічного коледжу

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ ПІД ЧАС ОНЛАЙН НАВЧАННЯ: РОЛЬ ПРОБЛЕМНИХ ЗАВДАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ»

Постановка проблеми. Первинне дистанційне навчання відоме з середини ХІХ століття – листування вчителя та учня. Це перші контакти, коли вчитель надсилав завдання, отримував відповіді, перевіряв роботу і оцінював, надавав зворотний зв'язок. На початку ХХ століття набули розголосу радіоуроки. Телевізійні ж уроки від педагогів-новаторів розвинулися наприкінці 1990-х років, що нині має вияв у Всеукраїнській школі онлайн.

Технології сучасної пори запропонували чимало варіацій дистанційного навчання. Приміром, автору тез найбільш імпонує співпраця на платформі Zoom.

Та які би з засобів зв'язку ми не використовували під час дистанційного навчання, єднає їх те, що студент має пройти шлях від сприйняття інформації до її розуміння, запам'ятовування, згодом відтворення. За умов навчання «наживо» викладачі мають ще одну надмету – формування якісного критичного мислення. Вкрай важливо, щоби освітній процес у мережі Інтернет не поступався результатами навчання звичним заняттям в аудиторіях, тому розвивати аналітичну складову у праці студента теж потрібно. Розібратись у цьому на прикладі суспільної дисципліни визначено метою доробку.

Результати дослідження. У курсі «Всесвітня історія» видається доцільним використання проблемних завдань. Це дозволить краще усвідомлювати минуле і сучасне, дасть можливість стати відповідальними громадянами і свідомо обирати свою долю та впливати на неї. Саме вправи з історії сприяють тому, щоби свідомо і правильно обирати шляхи розвитку не лише власної долі, а й долі своєї країни та суспільства, адже історія – це тисячолітній досвід багатьох поколінь.

Вправи, що пропонуються до розв'язання, вимагають відповідального ставлення до прийняття рішень. Необхідно не лише заявити про свою позицію щодо окресленої проблеми, а й довести та обґрунтувати її, зважити усі «за» та «проти», передбачити наслідки прийнятих рішень. Для цього важливо буде розглянути проблему з різних точок зору, врахувати різні думки.

Внаслідок розв'язання проблемних завдань стане очевидним те, що недостатньо лише знати історичні факти, а дуже важливо уміти оцінювати їхнє значення для країни та світу. Робота над завданнями переконує у тому, що вкрай потрібно розуміти й приймати іншу точку зору за наявності переконливих аргументів, тобто бути толерантними. Суперечності в оцінках історичних подій обов'язково спонукають самостійно аналізувати історичну ситуацію й робити висновки, а також навчать прикладати здобуті узагальнення до сучасної суспільної ситуації, правильно та самостійно її аналізувати.

Працюючи над протилежними оцінками історичних подій та явищ, студенти зможуть бачити відтінки явищ. Вони навчаться мислити парадоксами й бачити загальне та окреме у життєвих процесах і явищах. Неоднозначне ставлення до подій – ось що стане наслідком такої праці.

Наведемо вибрані приклади.

Тема «Перша світова війна». Завдання: яка оцінка Першій світовій війні, на вашу думку, найбільше відповідає дійсності: 1) «Перша світова війна – негативна подія, оскільки принесла багато страждань народам Європи»; 2) «Перша світова війна – позитивна подія, оскільки принесла свободу народам Європи». Відповідь обґрунтуйте, спираючись на правила переконливої аргументації, закони логіки та докази (дана вказівка стосуватиметься кожного з наведених нижче завдань).

Тема «Облаштування повоєнного світу». Завдання: використовуючи аналіз, порівняння та доведення, визначте свою позицію щодо тверджень: 1) «Версальсько-Вашингтонська система мирних договорів ліквідувала усі суперечності у післявоєнному світі»; 2) «Версальсько-Вашингтонська система мирних договорів заклала фундамент для розв'язання Другої світової війни».

Тема «Західні демократії». Завдання: яке твердження, на вашу думку, найбільше відповідає дійсності: 1) «Велика депресія» (1929–1933) відіграла негативну роль, зруйнувавши економічні системи країн світу; 2) «Велика депресія» (1929–1933) відіграла позитивну роль у розвитку економічних систем країн світу, сприявши упровадженню механізмів запобігання подібним кризам у майбутньому.

Тема «Тоталітарні та диктаторські режими». Завдання 1: здійснивши аналіз, порівняння та узагальнення, з'ясуйте, чому одним країнам (США, Великобританія та Франція) вдалося вийти з «Великої депресії», зберігши демократичні режими, в той час як інші країни (Німеччина, Іспанія) з кризи вийшли шляхом утвердження тоталітарних та диктаторських режимів?

Завдання 2: вірно чи помилково вважати, що жовтнева революція 1917 р. у Росії започаткувала нову добу в історії людства.

Тема «Міжнародні відносини». Завдання 1: використовуючи принципи та методи історичного пізнання, поміркуйте над запитанням: чому Ліга Націй не змогла запобігти насуванню Другої світової війни?

Висновки. Подібні завдання з історії та інших суспільних дисциплін сприяють освоєнню студентами важливих характеристик, які стануть у нагоді у майбутній професійній, громадській діяльності. Студенти мимоволі набудуть вмій і навичок: критично думати; бути чесними перед собою; переборювати плутанину; задавати питання; робити свої висновки на очевидних фактах; слідкувати за зв'язком між явищами; бути інтелектуально незалежними.

Вміння критично мислити вкрай актуальне у сьогоденні, коли постійно в засобах масової інформації відбувається витончена обробка свідомості, розгортаються широкомасштабні рекламні кампанії, в яких намагаються переконати не лише придбати товари «саме цієї торговельної марки», але і обрати саме «цього кандидата» на посаду депутата у контексті прийдешніх виборів. Здатність думати безцінна.

Кащишина Вікторія Олександрівна
магістр юридичного факультету Волинського
національного університету імені Лесі Українки

ФУНКЦІЇ СИСТЕМАТИЗАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА

Постановка проблеми. Систематизація законодавства є безперервно триваючим процесом, що реалізується різноманітними зацікавленими суб'єктами з метою полегшення пошуку та використання нормативно-правових актів. Така діяльність та її результати може мати як офіційний, так і неофіційний характер, може здійснюватись в різних формах, виконуючи визначені суб'єктом систематизації завдання.

Мета дослідження полягає у визначенні основних функцій систематизації законодавства.

Результати дослідження. Для того щоб система законодавства була внутрішньо узгоджена і несуперечлива, нормально функціонувала, удосконалювалася і розвивалася, вона потребує постійної дії на неї спеціального процесу — систематизації. Систематизація — це діяльність, спрямована на впорядкування нормативно-правових актів, узгодження їх у певну систему [2, с. 265].

Суб'єкти систематизації поділяються на дві групи. До першої групи входять спеціально вповноважені компетентні органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Систематизація здійснюється ними на підставі повноважень, наданих правовими актами. Така систематизація називається офіційною. Її результатами є прийняття кодифікаційних нормативно-правових актів, оприлюднення офіційних друкованих видань збірників законодавства (зазвичай під грифом уповноваженого міністерства або відомства), методичних посібників для органів влади та ін. До другої групи належать приватні особи — громадяни та організації. Систематизація здійснюється ними за власною ініціативою, зазвичай з метою методологічного забезпечення їх господарської, наукової, освітньої або іншої діяльності. Така систематизація називається неофіційною. Її результатами є оприлюднення друкованих збірників, електронних комп'ютерних баз даних та ін. Розвиток комп'ютеризації суспільного життя, приватної видавничої справи призводить до постійного збільшення частки неофіційної систематизації [1, с. 314].

Визначаючи функції систематизації законодавства, наковці виділяють такі:

- 1) уможливлення оглянути весь масив чинного законодавства;
- 2) виявлення й усунення неузгодженостей, суперечностей, прогалин правового регулювання;
- 3) підвищення ефективності законодавства;

4) зробити законодавство інформаційно доступнішим, зручнішим для використання;

5) сприяння вивченню і дослідженню законодавства;

б) покращення правового виховання громадян, формування їх правосвідомості [3, с. 147].

Узагальнюючи зазначене, вважаємо, що функції систематизації законодавства – це основні завдання, які реалізуються в процесі систематизації як офіційними, так і неофіційними суб'єктами.

До таких функцій систематизації законодавства можна віднести наступні:

- організаційна – систематизація законодавства сприяє організації та спрощенню процесу ознайомлення з чинним законодавством та пошуку необхідних нормативно-правових актів;
- модернізуюча - систематизація законодавства сприяє формуванню більш стрункої системи законодавства, шляхом безпосереднього удосконалення нормативно-правових актів при офіційній систематизації та підборі необхідних нормативно-правових актів при неофіційній систематизації;
- фільтрувальна - систематизація законодавства дозволяє виявляти застарілі та невикористовувані акти законодавства, припиняти їх дію чи змінювати за допомогою офіційної систематизації;
- інформаційна - систематизація законодавства сприяє інформуванню зацікавлених суб'єктів у можливих законодавчих варіантах вирішення питань, щодо практики застосування існуючих законодавчих актів, способах усунення прогалин в праві та подолання правових колізій;
- виховна - систематизація законодавства сприяє формуванню та підвищенню рівня правової свідомості та правової культури зацікавлених суб'єктів.

Висновки. Систематизація законодавства покликана сформувати більш зручну та ефективну систему законодавства, що відображається у організаційній, модернізуючій, фільтрувальній, інформаційній та виховній функціях систематизації законодавства.

Список літератури

1. Загальна теорія держави і права : підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін. ; за ред. докт. юрид.наук., проф. акад. АПрН України М. В. Цвіка, докт. юрид. наук., проф. акад. АПрН України О. В. Петришина. Харків : Право, 2010. 584 с.

2. Крестовська Н. М., Матвеева Л. Г. Теорія держави і права: Елементарний курс. Вид. 2-ге. Харків : ТОВ «Одіссей», 2008. 432 с.

3. Теорія держави та права : навч. посіб. / [Є. В. Білозьоров, В. П. Власенко, О. Б. Горова, А. М. Завальний, Н. В. Заяць та ін.] ; за заг. ред. С. Д. Гусарева, О. Д. Тихомирова. К. : НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.

Ковальчук Алла Юрївна
д.ю.н., доцент провідний науковий співробітник
науково-дослідної лабораторії правового та
організаційного забезпечення Міністерства ДНДІ МВС
України

Коцюбинська Юлія Миколаївна
науковий співробітник науково-дослідної лабораторії
кримінологічних досліджень та проблем запобігання
злочинності ДНДІ МВС України

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА НА ОСВІТУ В ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ COVID-19

Однією з передумов успішного розвитку будь-якої держави є забезпечення нею свого майбутнього. Для цього потрібно створити ефективну систему освіти. Статус держави у сучасному світі визначається не військовими і економічними чинниками, а інтелектуальним потенціалом нації.

Актуальність теми зумовлюється необхідністю створення належних умов та забезпечення рівних можливостей для отримання повної загальної середньої освіти особами, які є найбільш вразливими категоріями, зокрема, дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, адже серед них значна кількість дітей-інвалідів, що в багатьох випадках і стало причиною відмови від них рідних батьків.

На необхідність наближення освіти в Україні до міжнародних стандартів вказує той факт, що при реалізації гарантованого Конституцією України права на освіту виникають певні проблеми, які необхідно долати і наближати умови отримання повної загальної середньої освіти до тих меж, які б робили випускників навчальних закладів конкурентоспроможними при вступі до вищих навчальних закладів не лише в нашій країні, а і за кордоном.

Повна загальна середня освіта є обов'язковою і держава покликана забезпечити рівні та належні умови для її здобуття. Сьогодні продикувало нові виклики – пандемія COVID – 19. Разом з тим це викликало ряд труднощів з реалізацією права на отримання освіти, особливо це торкнулося вразливих верств населення – дітей-сиріт, дітей позбавлених батьківського піклування. Результатом отримання освіти є соціальний розвиток особистості, що стане основою для її подальшої освіти та трудової діяльності. Більшість дітей це усвідомлюють нагальну необхідність отримання освіти, але відповідальність за здобуття повної загальної освіти покладається на батьків, а дітьми, позбавленими батьківського піклування – на осіб, які їх замінюють, або навчальні заклади, де вони виховуються. Ефективний соціальний захист сімей з дітьми є найважливішою умовною умовою подолання дитячої бідності, забезпечення рівних прав та можливостей для розвитку всіх дітей незалежно від походження та майнового стану їх батьків. Поширення дитячої бідності – один з найсерйозніших ризиків у формуванні людського капіталу, відсутність доступу

до таких соціальних благ як освіта та послуги систем охорони здоров'я, а також обмеження можливостей для забезпечення якісного харчування в дитинстві, що негативно впливає на людей, які протягом усього життя.

Дбаючи про потреби дітей з обмеженими можливостями та враховуючи міжнародний досвід, в Україні впроваджується концепція інклюзивної та інтегрованої освіти. Вказується на необхідність забезпечення загальноосвітніх навчальних закладів спеціальними підручниками і наочними дидактичними посібниками для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку. Разом з тим, пандемія і переведення навчання у онлайн простір в Україні ще раз підкреслив недосконалість організаційного забезпечення інклюзії в закладах освіти, нажалі не створені належні умови для здобуття освіти такими дітьми.

Проблемним залишається питання щодо організації роботи вчителя, який доступно, на належному рівні повинен пояснити навчальний матеріал кожній дитині, але відомо, що для деяких дітей-інвалідів потрібно приділяти більше часу, індивідуально працювати, причому не повинні порушуватися права та інтереси інших дітей.

Заходи, передбачені у розпорядженні Кабінету Міністрів України дійсно покращили б умови дітям для отримання освіти, але всі вони передбачають значного фінансування, а, як відомо, у сферу освіти кошти виділяються не в достатньому обсязі.

Висновки. Отже, для забезпечення реалізації права на повну загальну середню освіту в Україні, необхідний особливий підхід до навчального процесу через розроблення спеціальних загальноосвітніх програм та створення належних умов організаційно-технічного характеру.

Процес навчання дітей з обмеженими можливостями має бути поєднаним із їх лікуванням, причому його створення та забезпечення повинен носити постійний та безперервний характер, починаючи з раннього віку дітей, адже відомо, що багато хвороб, які в нашій країні вважаються складними, за кордоном успішно лікуються, а діти здобувають належну освіту і мають змогу працевлаштуватися і досягати хороших результатів.

Список літератури

1. Забезпечення рівних можливостей та прав дітей в умовах зростання ризиків бідності населення / М-во України у справах сім'ї, молоді та спорту, Держ. департамент з усиновлення та захисту прав дітей, Держ. ін.-т розвитку сім'ї та молоді / [А.Г.Зінченко, Т.Ф.Алексєєнко, С.Ю.Аксьонова та ін.] – К.: Бланк-Прес, 2010. 152 с. (Державна доповідь про становище дітей в Україні за підсумками 2009 р.)

2. Смітюх Г. Григорій Смітюх: «Держава зобов'язана забезпечити гідне життя наших дітей» / Г.Смітюх // Голос України. 2011. № 204. С.4.

3. Пасова Т. Кошмар для гаманця, або Прощавай, школо! // Голос України. 2012. № 42. С.14.

4. Sidorenko V.V., Kovalchuk A. Yu. Creating a safe educational environment for children deprived of parental care: pedagogical and socio-legal aspects. The Asian International Journal of Life Sciences, 2019 року. URL:<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57208336239>

Козак Марія Русланівна
студентка 1-курсу Київського національного
університету імені Т. Шевченка
Клімук Ірина Миколаївна
кандидат філософських наук, керівник секції соціології
КУ «Волинської обласної Малої академії наук»

ЗАЛУЧЕНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ ДО ВОЛОНТЕРСТВА: ВІД СВІТОВИХ ПРАКТИК ДО ЛОКАЛЬНИХ РЕАЛІЙ

Обов'язковою складовою суспільного буття у сучасну епоху є волонтерство. Попри те, що становлення волонтерства як суспільного феномену та соціального інституту відбувається протягом всієї соціальної історії людства, справжній розквіт волонтерства у ХХ-ХХІ ст. є наслідком суспільних відносин, зростання ролі особистості як найвищої суспільної цінності.

Революція Гідності, ООС, прагнення країни вступити до ЄС, зумовили активізацію та трансформацію соціальних відносин та соціальних інститутів. Не менш важливим волонтерство є і зараз, зважаючи на події, що відбуваються у світі, а саме пандемія корона вірусу. Люди знову почали організовуватися й допомагати пошиттям масок, збором коштів на засоби медичного захисту й обладнання для лікарень. Волонтерство – потужний інструмент соціального, культурного та економічного розвитку суспільства; ефективний засіб об'єднання зусиль громадянського суспільства та органів державної влади щодо вирішення ряду соціальних проблем. [1, 283]

Мета дослідження – визначити залученість української молоді до волонтерства в контексті становлення інституту волонтерства в Україні та наявних його світових практик.

Добровільна діяльність або волонтерство (від фр. *volontaire* (доброволець) → лат. *voluntarius* → лат. *voluntas* (вільне волевиявлення) – це будь-яка діяльність, коли час витрачається для користі іншої особи, груп чи певної справи безкоштовно [2]. Людей, які ж займаються волонтерською діяльністю, називають – «волонтер». Більшість дослідників визначають волонтерство як діяльність. Важко уявити волонтерство неспікріпленим конкретною справою, навіть заклики щодо розв'язання проблем, зібрання на акції є проявом діяльності, хоча вона не пов'язана із фізичною активністю. Проте дуже часто волонтерство вважається активністю людини лише «на словах», що ми можемо спостерігати в соціальних мережах. Зокрема, в них люди частіше прагнуть стати волонтерами, в той час як у реальному житті кількість цих людей значно зменшується.

Сьогодні волонтерів більш ніж зі 100 країн світу об'єднано в глобальний світовий рух, який стає все більш впливовим. Так, в США кількість волонтерів складає близько 60 % серед жінок, які присвячують волонтерській діяльності в середньому 3,4 год. на тиждень, та близько 50 % серед чоловіків (3,6 год. на тиждень). Громадяни Канади працюють волонтерами в середньому 191 год. на

рік, що є еквівалентом 578 000 робочим місцям з повною зайнятістю. У Франції в акціях волонтерських організацій беруть участь 19 % дорослого населення (з них 60 % регулярно), віддаючи волонтерській діяльності більш як 20 год. на місяць. Кожен третій громадянин ФРН (22 млн. осіб) є волонтером та присвячує праці у волонтерських асоціаціях, проектах і групах взаємодопомоги більш як 15 год. на місяць [3].

Однією з найпопулярніших галузей по залученості волонтерів в Європі належить спорт, особливо це стосується футболу. Значна кількість волонтерських проектів пов'язана з підтримкою екологічних та історико-культурних ініціатив. В Україні ж, у зв'язку зі складною політичною ситуацією, увага перш за все приділяється допомозі військовим як на Сході, так і пораненим, що знаходять в шпиталях або ж переселенцям та дітям-сиротам.

За даними пілотного соціологічного дослідження рівень залученості української молоді (зокрема, луцької) до волонтерства становить 44 %, а основним фактором неучасті є необізнаність щодо діяльності волонтерських організацій, ініціатив чи проектів, тобто «як і де це робити» (66,94%). Посилює неучасть також нерозуміння сутності волонтерства і ототожнення його з благодійністю (52,5%).

Проведено пілотне соціологічне дослідження з метою виявлення рівня залученості української молоді (зокрема, луцької) до волонтерства, яка становить 44%. Визначено, що основними факторами неучасті молоді є необізнаність щодо діяльності волонтерських організацій тобто «як і де це робити» (66,94%).

Визначено, що найбільше волонтерської допомоги надається українській армії (26%). В той час найменш популярним напрямком волонтерської роботи є релігія(1%) та спорт(1,24%). Встановлено, що 52,5% респодентів ототожнюють волонтерства з благодійністю. Визначено, що рівень довіри до волонтерства дискредитується псевдоволонтерством.

Висновки. Поняття «волонтерство» у більшості випадках дослідники визначають як діяльність, однак ключові акценти ставлять на характеристики суб'єкта-об'єкта. Щодо України, то розвиток волонтерства в державі припав на час Революції Гідності, проте волонтерство в Україні має лише окремі напрямки. Щодо лучан, то найбільше волонтерської співучасті молоді спрямовано на підтримку української армії, допомогу дітям-сиротам, найменше – на освітні проекти. Цей парадокс також засвідчує характер ситуативності волонтерства луцької молоді та його ототожнення з благодійництвом. Зміст поняття «волонтерство» потребує додаткового якісного вивчення, а інститут волонтерства потребує потужної промоції.

Список літератури

1. Авуєва І. Соціальний портрет членів соціальних рухів, громадських організацій та політичних партій. Українське суспільство. 2003. Соціологічний моніторинг / За ред. д.е.н. В. Ворони, д.с.н. М. Шульги. Київ. Інститут соціології НАН України, 2003. С. 283.
2. Wilson J. «Volunteering». Annual Review of Sociology / J. Wilson. – Vol. 26. – P. 215–240. doi.org/10.1146/annurev.soc.26.1.215.Retrieved 12 April 2017.
3. Крапівіна Г. О. Світовий волонтерський рух: стан і статус. Вісник економічної науки України. 2012. (№ 1). С. 73– 76.

Конічук Тарас Григорович
студент 2 курсу спеціальності 017 Фізична культура і спорт першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
КЗВО «Луцький педагогічний коледж»
Марчук Сергій Степанович
кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри педагогіки, психології та окремих методик КЗВО
«Луцький педагогічний коледж»

ГРИГОРІЙ СКОВОРОДА ПРО ГУМАНІСТИЧНУ МІСЦЮ ВЧИТЕЛЯ

Постановка проблеми. На сьогодні світ сприймає Сковороду як одного з найглибших новочасних поетів-містиків, фундатора української «філософії серця», мислителя, що вторував питомо східнослов'янську стежину осягнення реальності... Сковорода стоїть у центрі української духовної історії [2, 48]

Мета дослідження полягає у вивченні ідей Г. Сковороди на проблему вчительської професії та її головного призначення.

Результати дослідження. Будучи сам прекрасним педагогом, Григорій Сковорода професію вчителя вважав найгуманнішою і найпотрібнішою людям. В епістолярній спадщині просвітителя є багато цінних думок про педагогічну працю. В одному з листів до М. Ковалинського він писав, що справа вчителя, вихователя велична і благородна: «Так, мій найдорожчий Михайле, це не тільки велика річ, але й найвеличніша... Якщо велика справа панувати над тілами, то ще більша керувати душами... Якщо важливо лікувати тіло, то чи не найважливіше разом з тілом зберігати і душу людини цілою, здоровою, незіпсованою?» [1, 364].

Вчителя Г. Сковорода порівнював з дбайливим садівником, який, активно втручаючись у природний хід розвитку вихованця, веде його наперед наміченим шляхом. Професію вчителя порівнював також і з лікарською, бо вважав і вчителя і лікаря служителями природи, які не повинні бути пасивними. Адже і той, і той мають дбайливо оберігати людину від різних негативних впливів та обставин, стежити, щоб її розвиток відбувався правильним шляхом. Ось чому Сковорода писав: «Учитель и врач – несть врач и учитель, а только служитель природы, единственныя и врачебницы, и учительницы» [3, 175].

Для того, щоб педагог добре виконував свої обов'язки, він сам повинен мати «сродность» до педагогічної діяльності, бо праця вчителя лише тоді буде успішною, коли вона для нього є джерелом радості, щастя і насолоди. Коли ж професія вчителя не відповідає можливостям і здібностям людини, то вона не лише не приносить їй морального задоволення, а й завдає велике шкоди вихованцям.

Учитель повинен любити науку і прищеплювати цю любов своїм учням: «Долго сам учись, если хочешь учить других» [1, 353], – бо справа навчання і виховання вимагає особливих знань. Велику роль у спілкуванні з учнями Сковорода відводив слову, яке допомагає в розкритті суті явищ, у засвоєнні

знань. Добре слово, на думку Г. Сковорода, сіє в серці вихованця любов, радість і мир, зле слово «розливає жовч», зміїну отруту, мучить душу.

Сам Г. Сковорода був чудовим майстром слова, бесід на найрізноманітніші теми. Про це пише в біографічному нарисі «Григорій Сковорода» М. Ковалинський, про це свідчать і численні листи Г. Сковорода до учнів. Він радив їм завжди бути доброчесними і скромними, працелюбними і чуйними до інших людей, намагався виховувати у своїх вихованців огиду до багатства, бо, на його думку, «За богатством... следует беспокойство» [1, 294].

Особливо прагнув прищепити учням любов до науки, вважаючи «загубленим часом той», який «не використовується на навчання». Вчитель повинен постійно самовдосконалюватись, бути нерозривно пов'язаним із народом, бо саме в народній педагогіці зможе знайти відповіді на корінні питання навчання і виховання. Просвітитель критикував існуючу практику використання іноземних наставників та гувернерів у привілейованих сім'ях. Іноземні педагоги були, на його думку, далекими від культури, мови, історії та традицій народу і тому не могли сприяти формуванню повноцінної особистості. У творах «Благородний Еродій», «Убогій Жайворонок» та в «Байках харківських» він надзвичайно влучно викрив порочність «педагогічних систем», запроваджуваних найнятими іноземними вихователями, і показав, що «терерваки», ці колоритні типи «малоросійського дворянства», як і мавпи – «пишеки», історично приречені.

Сам Г. Сковорода у своїй учительській діяльності завжди стояв на позиціях народності виховання. Не випадково після звільнення його з Харківського колегіуму він повністю віддається просвітницькій роботі серед народу.

Висновки. Отже, педагогічна спадщина Григорія Сковорода, гуманіста і демократа, є життєдайним джерелом, з якого черпатиме наснагу сучасне покоління українських учителів.

Список літератури

1. Сковорода Г. С. Вірші. Пісні. Байки. Діалоги. Трактат. Притчі. Прозові переклади. Листи. Київ: Наукова думка, 1983. 542 с.
2. Сковорода Г. С. Повна академічна збірка творів / за ред. Л. Ушакова. 2-ге вид., стер. Харків: Видавець Савчук О. О., 2016. 1400 с.
3. Сковорода Г. Твори. Для старшого шкільного віку. Київ, 1996. 271 с.

Конох Олена Андріївна
викладач фахових дисциплін, старший викладач ВСП
Волинського фахового коледжу Національного
університету харчових технологій

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗАСОБАМИ ІГРОВОГО МОДЕЛЮВАННЯ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ДЛЯ СФЕРИ ТУРИЗМУ

Постановка проблеми. Система професійної освіти спрямована підготувати фахівців відповідного рівня, задовольнити потреби особистості в постійному поглибленні та розширенні знань шляхом навчання впродовж всього життя. Її зміст, спрямування зумовлюються насамперед соціально-економічними умовами. «Підготовка кадрів, спеціалістів у галузі туристської індустрії має стати частиною навчання молоді, а введення туризму до програм навчання молоді являє собою важливий елемент освіти та виховання» - зазначається в Манільській декларації по світовому туризму (1980 рік) [5, с.12].

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні використання засобів ігрового моделювання у підготовці фахівців для сфери туризму та у формуванні професійних компетентностей.

Аналіз досліджень та публікацій. Теоретичне та методологічне обґрунтування загальної теорії гри здійснювали К. Гросс, З. Фрейд, Й. Хейзінг, Е. Берн, Г. В. Плеханов, С.Л.Рубінштейн, Л. С. Виготський, А. Н. Леонтьєв, Д. Б. Ельконін. Зокрема, узагальнюючи об'ємний експериментальний матеріал, автор ґрунтовної монографії „Психологія гри” Д.Б. Ельконін, приходять до висновку, що „шлях розвитку гри йде від конкретної предметної дії до загальної ігрової а від неї до ігрової рольової” а „роль є змістовим центром гри, і для її здійснення призначається створювана ігрова ситуація та ігрові дії” [7, с.23]. У вітчизняній літературі спроби дати свою теорію ігрової навчальної діяльності зробили Д.М.Узнадзе, Л. С. Виготський, А.С. Макаренко, В.О.Сухомлинський, Е.Соколов, Є. Добринська, Г.М. Сагач, О.А.Юніна та інші дослідники.

Однак, аналіз результатів наукових праць, у яких розглядаються проблеми гри та її організації, показує, що досі не розроблено повної та вичерпної концепції виникнення, дії та потреб в грі, не розкрито процес формування професійних умінь та навичок в результаті здійснення ігрової діяльності.

Результати дослідження.

Ігрове моделювання дає можливість використовувати різного роду дидактичні ігри, що дають уявлення про туризм як сферу майбутньої професійної діяльності; розкривають специфіку професійної туристської діяльності; дають можливість відчути характер роботи у сфері гостинності, тобто формують професійні компетентності. Слід відзначити, що компетентність - практична реалізація професійних здібностей та ділових якостей працівника в їх взаємозв'язку і взаємозалежності [9].

Серед найважливіших аспектів, що формують професійні компетентності, можна виокремити наступні: дати знання, необхідні для успішного вирішення завдань, що постають перед фахівцями сфери туризму; допомогти краще зрозуміти і систематизувати вже наявний досвід; прищепити навички і уміння, необхідні для ефективного здійснення професійної діяльності; стимулювати потребу у збільшенні знань, умінь, навичок, практичного досвіду необхідного для здійснення майбутньої професійної діяльності. Водночас, дидактичні ігри є процесом безпосередньої передачі нових професійних якостей студентам, що формують компетенції фахівця з туризму. На Рис. 1 представлена модель взаємовідношення основних складових дидактичної гри, спрямованих на формування компетенцій фахівця з туристської сфери.

Рис. 1. Модель взаємовідношення основних складових дидактичної гри, спрямованих на формування компетентностей фахівця з туризму.

Висновок. Таким чином у процесі безпосереднього проведення гри, ігрове поле визначає і обмежує ситуації, що характерні для професійної сфери діяльності. Ігрове моделювання дає можливість студенту на основі існуючих знань сформулювати уміння та перетворити набуті уміння у навички. Цей процес відбувається на основі створення та вирішення ситуацій, що характерні для професійної сфери діяльності. Межі ситуаційних задач визначають умови гри, а безпосередня діяльність учасників в межах умов формує у студентів сферу нових знань, умінь, навичок, практичного досвіду та психологічну адаптацію до майбутньої професійної діяльності. Ціль ігрового моделювання досягається при набутті нових знань, що співвідносяться з практичним аспектом їх застосування, відповідно формуються практичні уміння, що трансформуються у навички здійснення діяльності. Усі наведені чинники сприяють психологічній адаптації студента до майбутньої професійної діяльності. В свою чергу взаємовідношення усіх складових дидактичної гри формує компетентності фахівця з туризму.

Список літератури

1. Берн Э. Ігри, в які грають люди. Психологія людських взаємовідносин; Люди, які грають в ігри. Психологія людської долі. – СПб.: Ленвид., 1992. – 243с.

2. Букатов В. М. Педагогічні таїнства дидактичних ігор: Посібник. – К.: Ред. загальнопед. газ., 2004. – 126 с.
3. Вакуленко В.М. Основи вищої школи України. Навчальний посібник-Луганськ: СНУ, 2001.-247с.
4. Вітвицька С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури. – Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – 316 с.
5. Манільська декларація по світовому туризму. [<http://um.co.ua/4/4-12/4-122268.html>]
6. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі: Навч.посібн/ С.У. Гончаренко, П.М. Олійник, В.К. Федорченко.- К.:Вища шк.,2003.-323с.
7. Хейзинга Й. Homo Ludens. В тени завтрашнього дня. — М.: Академия, 1992. – 686 с.
8. Эльконин Д. Б. Психология игры. — М.: Республика, 2003. — 774 с.
9. Своя думка. Форум педагогічних технологій. [<http://popoff.donetsk.ua>]

Кохтярук Тарас Олександрович
студент 4 курсу спеціальності 017 Фізична культура і спорт першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
КЗВО «Луцький педагогічний коледж»
Марчук Сергій Степанович
кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри педагогіки, психології та окремих методик КЗВО «Луцький педагогічний коледж»

ІДЕЇ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ ЯНА КОМЕНСЬКОГО

Постановка проблеми. Сьогодні науковці (Я. Бондар, С. Марчук, А. Окопний, Є. Приступа, А. Цьось) все частіше звертаються до історичного досвіду, педагогічної спадщини минулого з метою переосмислення та творчого втілення ідей видатних педагогів у практику сучасного фізичного виховання дітей і молоді. Бібліографічний аналіз педагогічної періодики засвідчив відсутність спеціальних досліджень науковців щодо проблеми фізичного виховання особистості у науковій концепції чеського педагога і мислителя Яна Амоса Коменського(1592–1670).

Мета дослідження – проаналізувати погляди Я. Коменського щодо фізичного виховання дітей.

Результати дослідження. Постать Яна Коменського, його життя та діяльність були предметом спеціальних досліджень багатьох поколінь науковців. Інтерес до постаті чеського педагога помітно зріс наприкінці ХІХ століття, коли в Європі та Америці відзначали 300-річчя від дня його народження [3, 70].

Питання фізичного виховання Я. Коменський висвітлює у працях «Велика дидактика», «Материнська школа», «Закони добре організованої школи», «Правила поведінки, зібрані для молоді у 1653 році», «Загальна порада про виправлення справ людських», «Пансофічна школа» та інших. Метою педагогіки Я.Коменського є всебічний гармонійний розвиток людини, її волі та розуму в

поєднанні з релігійним, моральним, трудовим і фізичним вихованням. Методологічною основою виховної теорії в цілому, і фізичного виховання зокрема, у Коменського виступає «пансофія» – загальна мудрість (своєрідна енциклопедія всіх основних відомостей про реальний світ з викладенням головних положень християнської віри) та «пампедія» (наука про загальне виховання).

При визначенні мети і завдань фізичного виховання Я. Коменський спирався на гуманістичні погляди, що «людина є найвищим, найдосконалішим і найпрекраснішим створінням Божим, повним завершенням його творінь, вінцем його слави» [2, 105]. На думку Я. Коменського, освіта, добродетель (моральність), релігійність (благочестя) визначають сутність людини, бо лише вони є основою нинішнього і майбутнього життя; решта (здоров'я, сила, краса, багатство, знатність, дружба, успіх у справах, довголіття) є лише додатком і зовнішніми прикрасами життя тим, кому вони дані Богом. Таким чином, у земному житті необхідно прагнути до благочестя і добродетелей. Тож відзначені три якості нехай стануть справжньою справою нашого життя, а решта – другорядною зовнішньою окрасою, відзначав Коменський [2, 105].

П'ятий розділ «Материнської школи» Я. Коменський цілком присвячує питанням фізичного виховання дитини і дає ряд вказівок, принципове педагогічне і практичне значення яких і сьогодні велике. Наприклад, Ян Коменський вимагав, щоб мати, якщо вона здорова, сама годувала дитину грудьми, і різко засуджував такі факти, коли матері-аристократки соромилися годувати своїх дітей («Це противно Богу і природі, шкідливо для дітей, згубно для самих матерів, не заслуговує на повагу і гідне засудження» [1, 14]).

Я. Коменський вказує, що за здоров'ям дітей треба стежити з надзвичайною старанністю. Необхідна розумна передбачливість у тому, як дитину взяти на руки, підняти, носити, покласти, сповити, колихати у колисці, щоб через необережність не пошкодити їй, щоб вона не впала з рук, не вдарилася, а внаслідок цього не втратила зору або слуху, не стала калікою. Дитина – скарб, дорожчий, ніж золото, проте вона тендітніша за скло, легко може піддатися струсові і бути покаліченою, а шкода, що завдана їй, непоправна [1, 15].

Я. Коменський формулює низку вимог до дитячих ігор: слід гратися так, щоб гра сприяла здоров'ю тіла не менше, ніж вихованню духу; уникати тих ігор, які втомлюють тіло своєю напруженістю, а також тих, які ослаблюють тіло і дух; ігри повинні бути рухливими, наприклад, прогулянки, біг, стрибки і т. д.); потрібно гратися так, щоб гра була безпечною для життя, здоров'я, пристойності (на небезпеку наражають себе нерозумні люди під час лазіння по деревах, плаванні, боротьбі і т. д.); слід гратися так, щоб гра закінчувалася раніше, ніж вона набридне. На думку Я. Коменського, за умов суворого дотримання цих умов гра ставала б не лише грою, але й серйозною справою, тобто або розвитком здоров'я, або відпочинком для розуму, або підготовкою для життєвої діяльності, або всім цим одночасно [2, 163].

Висновки. Здійснений теоретичний аналіз проблеми засвідчує актуальність поглядів Я. Коменського у царині фізичного виховання дітей. Загалом, основні положення, сформульовані у поглядах видатного педагога,

значно поглиблюють історико-педагогічні знання з проблеми фізичного виховання, сприяють творчому використанню його педагогічних здобутків у сучасній теорії та практиці фізичного виховання.

Список літератури

1. Історія дошкільної педагогіки. Хрестоматія / упоряд. З. Н. Борисової, В. З. Смаль. Київ: Вища школа, 1990. 423 с.
2. Коваленко Є. І., Белкіна Н. І. Історія зарубіжної педагогіки. Хрестоматія. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 664 с.
3. Лучкевич В. Проблема філософсько-релігійних основ педагогіки Я. А. Коменського. Педагогічна думка. 2008. № 1. С. 70–75.

Кравчук Микола Артемович

к.політ.н., доцент, доцент кафедри теорії та історії держави і права Волинського національного університету імені Лесі Українки

ПРАВОВЕ ПОЛОЖЕННЯ АДВОКАТА В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ В МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД

Постановка проблеми. Після першої світової війни Річ Посполита відродилась як багатонаціональна, а українці становили найчисельнішу етнічну меншину. На її основі складались дві розрізнені з багатьох точок зору громади: з одного боку мешканці колишньої австрійської окупації (в основному Східна Галичина) – греко-католики із сильним почуттям національної самобутності, добре організованих політично і економічно, з іншого колишні громадяни Російської імперії (в основному Волинь і Полісся) – православні, з непробудженою національною свідомістю. Адвокатура, як невід’ємна частина система правосуддя, функціонувала на всій території Західної України в складі Польщі, але з певними особливостями, які варто розглянути.

Мета дослідження полягає у аналізі законодавчих положень Речі Посполитої міжвоєнного періоду в частині правового положення адвокатів.

Результати дослідження. Рада Послів Антанти визнала 14 березня 1923 р. суверенні права Польщі на Східну Галичину та Волинь. Таким чином, Рада послів Антанти без згоди українського народу, проти його волі, всупереч загальновизнаним міжнародним нормам пішла назустріч анексіоністським домаганням Польщі, якій своїми рішеннями передала західноукраїнську землю у навічне підпорядкування. Це і був заключний міжнародно-правовий акт, який регламентував статус Східної Галичини та Волині включно до другої світової війни. Без відома і згоди українського народу, його повноважних органів влади українська земля віддавалась під окупацію поляків з туманними обіцянками про автономію.

До 1932 року на території Польщі діяло три системи законодавства, що регулювали діяльність на різних територіях держави. У відродженій в 1918 р.

Польщі адвокатура на землях Східної Галичини функціонувала на підставі попередньо діючого австрійського законодавства.

Щодо адвокатури на Волині, то для цих земель було прийнято 23 червня 1922 року розпорядження Ради Міністрів Польщі, за яким на територію Волинського воєводства поширювалась дія тимчасового статуту про устрій адвокатури Польщі від 24 грудня 1918 р. Найперше привертає увагу сама польська версія назви цього статуту: в назві для позначення адвокатури використовується термін «палестра». Уже в ст. 1 статуту вказується, що палестру становлять адвокати та стажери (апліканти) адвокатів [1]. В сучасному трактуванні словом «палестра» прийнято у західноєвропейських країнах називати адвокатуру, об'єднання адвокатів.

Згідно статуту адвокатом міг стати громадянин Польщі, незалежно від статі, який закінчив юридичний факультет державного університету, пройшов судове та адвокатське стажування, передбачене даним статутом, та здав судовий і адвокатський екзамен, з моральної точки зору був бездоганим.

Новий закон про адвокатуру для всієї Польщі було прийнято 7 жовтня 1932 року, а набрав чинності – 1 листопада 1932 року []. Закон встановлював однакову систему самоврядування адвокатури. Істотні зміни відбулися в стажуванні (аплікації). Найширшими правами наділялася Рада колегії. Умови вступу до адвокатури фактично залишилися без змін, за винятком того, що скасовувалася судова практика і було значно розширено коло осіб, які могли вступати до адвокатури.

Висновки. На західноукраїнських землях, що відійшли у міжвоєнний період до складу Речі Посполитої, державою в питанні правового положення адвоката було пролонговано дію австрійського законодавства та доповнено частково польським законодавством. Уніфікація такого правового положення відбулась у 1932 році на підставі відповідного польського закону.

Список літератури

1. Dekret z dnia 24 grudnia 1918 r w przedmiocie statutu tymczasowego palestry Państwa Polskiego. Dz. P. P. P. N 2. 1922. poz. 75
2. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 października 1932 r. Prawo o ustroju adwokatury. Dz.U. 1932. nr. 86. poz. 733

Кузьмич Ольга Миколаївна
кандидат історичних наук, Викладач історії Коледжу
технологій, бізнесу та права Волинського національного
університету імені Лесі Українки

ДИНАМІКА ТА МАСШТАБИ ЗОВНІШНЬОЇ МІГРАЦІЇ РОБОЧОЇ СИЛИ В УМОВАХ АКТИВІЗАЦІЇ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Українська міграція уже давно перетворилася в унікальний національний феномен. Він має свою історію – своє минуле, сучасне і майбутнє. Окрема роль належить трудовій міграції. Українське суспільство позначене наслідками чотирьох потужних її хвиль, кожна з яких котилася на Захід і на Схід, несла у собі і страх, і біль, і надію. Нині Україна на порозі нової міграційної хвилі, яка в державі асоціюється з міграційними втратами молоді, з виїздом на постійне перебування цілих родин.

Мета дослідження. Метою роботи є аналіз динаміки, етапів та масштабів трудової міграції громадян України до країн ЄС у 1991–2008 рр., визначити особливості соціальної адаптації мігранта.

Результати дослідження. Четверта хвиля міграції, що бере свій початок в 1990-х рр., відрізняється від трьох попередніх. Більшість мігрантів вдалися до еміграції через погіршення економічних умов життя, що настало після розвалу Радянського Союзу. Основна їх маса мала вищу освіту, технічну спеціальність, володіла англійською мовою, що давало змогу швидше знайти роботу за кордоном; в радянський період вони здобули декілька робітничих спеціальностей, що розширяло можливості їх працевлаштування; певна кількість мігрантів ставила за мету навчання за кордоном.

На основі аналізу наукової літератури можна виділити декілька етапів міграції в цей період. Перший етап завершився до 1991 р., коли переважну більшість мігрантів складали представники інтелектуальної та культурної еліти. Варто зазначити, що ця категорія мігрантів була не численною, проте її зникнення з українського ринку праці мало значний вплив на розвиток української науки та культури [1,164-167].

Другий етап – перша половина 90-х рр. ХХ ст. Він характеризується виїздом висококваліфікованих фахівців. Досвідчені і кваліфіковані працівники з високим рівнем освіти, перебуваючи за кордоном, могли спостерігати, що іноземні працівники з таким же рівнем професійної підготовки отримували набагато більшу зарплатню, мали значну кількість пільг та відзнак їхньої праці. Більшість таких мігрантів, уклавши контракти на працю та отримавши громадянство іншої країни, не поверталися в Україну. Це явище отримало назву “відтік мізків”, що є однією з найболючіших проблем в Україні.

Третій етап четвертої хвилі міграції розпочався після 1994 р. У цей період міграція охопила масу малокваліфікованих працівників[2,59]. Це були водії, слюсарі, кухарі та різноробочі, які виконували роботу, що не потребувала освіти

чи особливих вмінь. Слід підкреслити, що ця категорія мігрантів була і є найчисельнішою на Волині.

Отже, четверта хвиля української еміграції має водночас і спільні риси із попередніми хвилями, так і відзначається певними особливостями. У науковій літературі вона характеризується як “заробітчанська”. Заробітчани – найчисленніша соціальна складова частини четвертої хвилі. Ці люди зберігають українське громадянство, вони збираються повернутись на Батьківщину і, повертаючись, стають прикладом для оточення. Змінилися й демографічні характеристики мігрантів. Роботи у сфері будівництва виконують переважно чоловіки, у сільському господарстві серед працівників-мігрантів існує гендерний паритет, а праця у домашньому господарстві та сфері сервісу є прерогативою жінок. Згідно з опитуванням, яке проводив протягом 2005–2008 рр. Волинський обласний центр зайнятості, серед респондентів – 60 % одружені. Абсолютна більшість мігрантів (87,5 %) залишили в Україні дітей, 51,6 % яких мають від 1 до 16 років, 41,2 % – від 17 до 22 років, 30,1 % – від 23 до 28 років, 9,39 % – 29 років і старші. 28,1 % опитаних мають по одній дитині; 54,7 % – по двоє дітей; 8,41 % – троє дітей; 1,2 % – четверо і більше дітей. У 62,3 % мігрантів є родичі, які працюють за кордоном [3,13арк.]. Статистика таким чином підтверджує одну із особливостей сучасної міграції з Волині: трудові мігранти, маючи дітей і сім’ї, не залишаються на території Польщі на довго, а перебувають тут з метою праці на вигідніших, ніж на Україні умовах.

Виходячи із означених вище рис українських трудових мігрантів, автор спробував окреслити типовий портрет трудового мігранта з волинського регіону. Отже, це волинянин (або волинянка), віком 20–40 років, одружений, має дітей. Мігрант отримав середню спеціальну освіту, володіє кількома робітничими спеціальностями, до виїзду за кордон працював на будівництві і має трудовий стаж в Україні. Як правило, мігрант володіє польською мовою на побутовому рівні, що є характерним для переважної більшості волинян. Основною метою його заробітчанства є підвищення добробуту сім’ї, навчання дітей [4,12]..

Жінка-мігрант відрізняється від типового мігранта-чоловіка. Вік жінки 35–55 років, вона має дітей, однак розлучена або вдова. Працюють жінки як хатні працівниці, доглядальниці або на сільськогосподарських роботах. Серед жінок-мігранток значна кількість нелегальних працівниць. Жінки важче проходять етап адаптації, але працюють значно краще.

Висновки. Таким чином, 90-ті роки ХХ ст. відзначилися початком четвертої хвилі міграції з України. Як показало вивчення цього питання, причинами міграції з регіону є економічні фактори, зокрема безробіття, низька заробітна плата, адаптація економіки Волині до ринкової системи, зміна економічної кон’юнктури. На початку 2000-х рр., поряд з економічними факторами міграції, простежується поява факторів соціального характеру (бажання покращити матеріальне становище, отримати освіту, висококваліфіковану роботу на території Польщі). Динаміка зростання трудової міграції (в останній рік стабілізація) пов’язана також і з усвідомленням позитивних наслідків роботи в Польщі, отриманням нових професійних навичок, які допоможуть працевлаштуватися на вище оплачувану роботу тощо.

Список літератури

1. Малиновська О. А. Мігранти, міграція та Українська держава: аналіз управління зовнішніми міграціями. Монографія / Малиновська О. А. – К. : НАДУ, 2004. – 236 с.
2. Лісогор Л. С. Міграція та якість робочої сили: специфіка взаємодії в умовах глобалізації / Л. С. Лісогор // Збірник матеріалів міжнародної наукової конференції [“Міжнародна міграція та розвиток України в контексті європейської інтеграції”] (Київ, 16 жовтня 2007 р.) / За заг. ред. О. С. Власюка. – К. : ПЦ “Фоліант”, 2008. – С. 58–64.
3. Архів Волинського обласного центру зайнятості. Єдиний фонд Волинського обласного центру зайнятості. оп. 1. Спр. 460. Річний статистичний звіт про чисельність та склад громадян України, які тимчасово працюють за кордоном (форма 1–ТМ) січень-грудень 2006 р., 14 арк.
4. Медведчук Н. Результати соціологічного дослідження, проведеного робочою групою проекту “Схильність студентів Волинської області до трудової міграції та їх ознайомлення з проблемою торгівлі людьми” / Н. Медведчук // Матеріали науково-практичної конференції [“Профілактика нелегальної трудової міграції молоді та методи зниження загрози постраждати від торгівлі людьми ”] / Укл. С. А. Бабориґа, Н. В. Годіч / За заг. ред. Н. Медведчук. – Луцьк : ВІЕМ, 2006. – С. 10–15.
5. Будків В. В умовах „Ширшої Європи”. Україна – ЄС: складні підсумки і можливі перспективи / В. Будків // Політика і Час. – 2004.– № 1.– С. 7–17.
6. Polityka rynku pracy wobec integracji z Unia Europejska / pod red. Z. Wiśniewskiego. – Warszawa : Instytut pracy i spraw socialnych, 2002. – 346 s.

Лесик Марія Михайлівна

студентка 42групи факультету психології та соціології
Волинського національного університету імені Лесі
Українки

Магдисюк Людмила Іванівна

кандидат психологічних наук, доцент кафедри
практичної та клінічної психології Волинського
національного університету імені Лесі Українки

АДАПТАЦІЙНИЙ КОМПОНЕНТ ОСОБИСТІСНОГО ПРОСТОРУ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Постановка проблеми. На студентський вік припадає процес інтенсивного формування соціальної зрілості, яка полягає у здатності кожної молодої людини опанувати сукупність соціальних ролей. Адаптація студентів в умовах нового середовища, в умовах нової системи освіти в університеті не завжди протікає успішно. А система включення першокурсника в нові види діяльності і нове коло спілкування, дає можливість уникнути дезадаптаційного синдрому та зробити процес адаптації психологічно комфортним.

Мета дослідження полягає у теоретичному аналізі інформації щодо особливостей впливу адаптаційного компоненту студентів-першокурсників.

Результати дослідження. В психології термін «адаптація» використовують, з однієї сторони, для позначення властивостей людини, які

характеризують її стійкість до умов середовища, виражаючи рівень пристосування до нього. З іншої сторони, адаптація виступає як процес пристосування людини до умов, які змінюються. Соціальна адаптація людини передбачає активну особистісну позицію, усвідомлення соціального статусу, а також пов'язаної з ним ролевої поведінки, як форми реалізації індивідуальних можливостей особистості в процесі рішення нею загально групових завдань [2, 30].

Модель соціальної адаптації розроблена Ю. Акіменко, передбачає для студентів процес соціальної адаптації, який включає проходження чотирьох основних стадій [1, 14-16]:

Перша стадія - субкультурна адаптація, яка передбачає входження вчорашнього абітурієнта в особливий світ студентської субкультури, усвідомлення свого нового соціального статусу, засвоєння світоглядних, поведінкових, комунікативних, мовних стереотипів, властивих студентам як особливої соціально-демографічної групи.

Друга стадія – академічна адаптація, яка відображає процес пристосування до особливостей навчально-виховного процесу у вузі. Формування нового стилю наукового мислення, переоцінка системи цінностей, орієнтація на академічні норми в оцінці знань, розробка самостійного стилю в отриманні і генеруванні знань.

Третя стадія – соціально-громадська адаптація, для якої характерно гармонічне входження студента у світ суспільно - політичного і зрілого громадського життя. В цей період студентами усвідомлюється ведучі політичні поняття, виробляються навикки і уміння конкретних суспільно-політичних дій, формування почуття відповідальності, громадська позиція.

Четверта стадія – особистісна адаптація, період протягом якого виникає завершення процесу сприймання самого себе як цілої дорослої особистості; час, коли студент самоідентифікує себе з особою соціальної групи студентства [1, 14-16].

Висновки. Отже, проблеми адаптації студентів до умов навчання у вищому навчальному закладі є свідченням її актуальності й недостатньої вирішеності в умовах сучасної системи освіти. Важливим завданням залишається наукова розробка методичних підходів до організації педагогічного процесу з метою зниження напруженості адаптаційних процесів та формування готовності майбутніх абітурієнтів до навчання у вищому навчальному закладі. Отож, адаптація це не лише неминучий, а і необхідний процес, протягом якого відбувається визнання тих необхідних змін, які відбуваються у самосвідомості особистості в процесі засвоєння нових видів діяльності і спілкування.

Список літератури

1. Адаптация личности в современном мире: Межвуз. сб. науч. тр. // Саратов: ИЦ «Наука». – 2011. – №3. – С. 14–16.
2. Стрельцова В. Ю. Процесс социальной адаптации студентов к учебно-воспитательной деятельности вуза культуры и искусств // Соціальна педагогіка: теорія та практика / В. Ю. Стрельцова. – 2008. – №1. – С. 30–38.

ПРОЕКТНА ТЕХНОЛОГІЯ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ, ЯК ЗАСІБ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Одним із основних завдань Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року є: модернізація і розвиток освіти, що повинні набути випереджувального безперервного характеру, гнучко реагувати на всі процеси, що відбуваються в Україні та світі. Підвищення якісного рівня освіти має бути спрямовано на забезпечення економічного зростання держави та розв'язання соціальних проблем суспільства, подальше навчання і розвиток особистості. Тому, на сучасному етапі розвитку нашої держави, виникає нагальна необхідність переосмислення зробленого і здійснення системних заходів, спрямованих на посилення патріотичного виховання дітей та молоді.

Постановка проблеми. Не можна виховувати патріота без знання історії, традицій, звичаїв, культури, законів, поваги до військовослужбовців, своїх батьків, українців, іноземців, потягу до праці, доброзичливості, справедливості і свободи. Тому, у своїй роботі сучасний педагог, повинен намагатись виконувати усі поставлені перед ним завдання, щодо виховання учня-патріота. Для цього можна використовувати різноманітні технології виховання. Проте для реалізації утвердження в свідомості і почуттях особистості патріотичних цінностей, переконань і поваги до культурного та історичного минулого України використовують інноваційні технології виховання.

Метою даного дослідження: показати роль проектної технології національно-патріотичного виховання учнів, в освітній системі впровадження інноваційних технологій.

Під інноваціями у вихованні розуміють процес створення, поширення нових засобів для роз'яснення тих педагогічних проблем, які досі вирішувались по-іншому, а також результат творчого пошуку оригінальних, нестандартних розв'язань різноманітних педагогічних проблем: оригінальні виховні ідеї, нові виховні технології, форми і методи виховання [2,38].

Особливе місце у системі виховної роботи займає проектна діяльність. Як свідчить практика, лише самостійна дослідницька, пошукова діяльність переводить її (діяльність) у творчі вчинки, високий рівень морально-етичної поведінки особистості, а отже, веде до успіху.

Метою навчально-виховного проектування є створення педагогом таких умов під час освітнього процесу, за яких його результатом є індивідуальний досвід проектної діяльності вихованця [3,57].

Під час використання технології вирішується ціла низка проблемних ситуацій, завдань, розвиваються пізнавальні навички учнів, формується вміння

самостійно конструювати свої знання, вміння орієнтуватися в інформаційному просторі, активно розвивається критичне мислення, сфера комунікації тощо.

Проектна технологія передбачає певну сукупність навчально-пізнавальних прийомів, що дозволяють вирішити ту чи іншу проблему шляхом самостійних дій учнів і з обов'язковим представленням отриманих результатів.

Розрізняють такі типи проектів: дослідницькі, творчі, ігрові, інформаційні, практико-орієнтовані. Але на практиці частіше доводиться мати справу зі змішаними типами проектів.

Дуже важливо педагогу організувати зовнішню оцінку виконання проекту, що дозволяє підвищити ефективність його виконання, усунути труднощі, вносити вчасну корекцію. Найкраще для цього підходять позаурочні проекти.

За допомогою позаурочних проектів педагоги можуть вирішувати питання:

- змістовного проведення дозвілля учнів;
- налагодження встановлення дружніх стосунків в учнівському колективі;
- залучення до проектної діяльності всіх членів колективу та активне залучення батьків до співпраці;
- вирішення психологічних проблем, особистісних стосунків між учнями, пошук нових лідерів групи;
- зростання активності, ініціативи, творчості, пошуку в учнівському колективі;
- виховання таких важливих якостей, як взаємодопомога, взаємодія, самовдосконалення, самореалізація у кожного учня колективу, тощо.

Результати досліджування. Проектна технологія виховання учнів у закладах освіти сприяє всебічному розвитку учнів та формуванню у них громадянських компетентностей. Використання в навчально-виховному процесі методу проектів дає змогу подолати бар'єр у спілкуванні, навчити дітей самостійно здобувати нові знання та застосовувати їх на практиці. Адже, в основі проектів лежить розвиток пізнавальних навичок учнів, уміння орієнтуватися в інформаційному просторі, розвиток критичного мислення.

Висновки. Проектна технологія національно-патріотичного виховання учнів є досить ефективним засобом впровадження інноваційних технологій у вихованні та навчанні, що сприяє формуванню поваги до своєї історії, культури, законів держави, любові до рідної землі.

Список літератури

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: Навч. посібник. – К.: Академвидав. 2004. - С. 38-41.
2. Концепція державної інноваційної політики України (проект) // «Світ –11.08.1997.
3. Химинець В.В. Інновації в сучасній школі. – Ужгород, 2004. - 168 с.

Ліщина Олена Василівна
студентка Волинського національного університету
імені Лесі Українки
Андрійчук Ольга Ярославівна
док. наук з фіз. вих. та спорту Волинського
національного університету імені Лесі Українки

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ФІЗИЧНОГО ТЕРАПЕВТА З НАРКОЗАЛЕЖНИМИ ОСОБАМИ

Постановка проблеми. Зловживання наркотичних речовин є медичною та соціальною світовою проблемою з давніх давен. В багатьох країнах світу наркоманія набула катастрофічних розмірів і розглядається як глобальна проблема сучасності [2]. Ще в 1987 році Генеральна Асамблея ООН заснувала Міжнародний день боротьби з наркоманією. Провідне місце в цій боротьбі займає фізична терапія.

Мета дослідження. Проаналізувати особливості організації терапії наркозалежних осіб.

Результати дослідження. Комплексне лікування та реабілітація наркозалежних осіб розглядається як сукупність медичної допомоги, психологічних послуг та соціальної допомоги, що надається наркозалежній особі з метою позбавлення фізичної та психологічної наркозалежності, покращення її здоров'я та відновлення можливостей до повноцінної життєдіяльності. Необхідно пам'ятати, що процес реабілітації є довготривалим процесом до якого залучена мультидисциплінарна команда фахівців різного профілю.

Основними завданнями, які стоять перед мультидисциплінарною командою фахівців, які займаються лікуванням та реабілітацією є: остаточна і повна відмова від вживання опіоїдів / зменшення дози та залежності; знизити захворюваність і смертність, викликані вживанням наркотичних речовин; покращити фізичне і психічне здоров'я; запобігання психологічним, правовим, фінансовим, соціальним і фізичним наслідкам девіантної поведінки під впливом наркотичних речовин; поверненню до активного суспільного життя (роботи, навчання).

На даний час виділяють два різновиди моделей (програм), спрямованих на допомогу та підтримку наркозалежних осіб [3, 4]:

– орієнтовані на повну відмову від прийому наркотичної речовини. Ця модель ґрунтується на припущенні, що відмова від вживання наркотиків призведе до одночасного розв'язання цілого комплексу проблем та негативних наслідків, пов'язаних із їх зловживанням. Лікування за такою програмою здійснюють у наркологічних лікарнях, диспансерах або реабілітаційних центрах, а також примусове ув'язнення та реабілітація (як виконання покарання за скоєні злочини). В лікувальних закладах проводиться програма замісної підтримуючої терапії препаратами наркотичної дії (метадон, бупренорфін тощо), але безін'єкційним шляхом і під наглядом лікарів.

– спрямовані на зменшення шкоди від вживання наркотиків. Такий підхід базуються на переконаннях про неможливість повного викорінення зловживання наркотиками як суспільного явища і натомість пропонують зосередити увагу на розв’язанні першочергових проблем, спричинених зловживанням наркотиками, мінімізації наслідків зловживання.

Висновки. Терапія наркозалежних осіб є тривалим процесом до якого залучені фахівці різного профілю. Бажану ефективність можна досягнути за умови комплексного підходу з підбором відповідної програми.

Список літератури

1. Андрійчук О. Я. Гайдучик П. Д., Гайволя Р.Ю., Грицай О.С. Базові аспекти професійного навчання фізичних терапевтів // Public communication in science: philosophical, cultural, political, economic and IT context: Collection of scientific papers «ΛΟΓΟΣ» with Proceedings of the International Scientific and Practical Conference, (May 15, 2020) Houston, USA: European Scientific Platform.- 2020. Vol.3. pp 27-28
2. Котвіцька А. А. Дослідження соціальних чинників, що впливають на поширеність наркоманії на регіональному рівні //Клінічна фармація 2007. – Т 11. - С. 30-34
3. Семигіна Т. В., Вовкогон О.Ю. Поширення соціально небезпечних хвороб в Україні та їх профілактика //Протидія соціально небезпечним хворобам: вивчення українського досвіду. 2010. - С. 7-38
4. Устінов О. В. Боротьба з наркозалежністю в Україні: як це відбувається // Український медичний часопис. - 25.06.2020

Майстер Андрій Анатолійович

кандидат географічних наук, доцент кафедри інформаційної діяльності та туризму Луцького інституту розвитку людини Університету «Україна»

ТУРИСТИЧНИЙ ІМІДЖ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Постановка проблеми. Туризм має високий соціально-економічний потенціал, здатний підвищити ефективне функціонування держави і, зокрема, окремого регіону. На сьогодні формування туристичного іміджу регіону стало одним із найактуальніших питань, оскільки туристичний імідж є важливим чинником, який впливає на вибір туристичних напрямків. Позитивний туристичний імідж сприяє не лише розвитку туризму, а й стабільному соціально-економічному розвитку і залученню інвестицій в економіку регіону.

Метою дослідження є оцінка туристичного іміджу Волинської області.

Результати дослідження. Туристичний імідж – сукупність символічно виражених емоційних і раціональних уявлень про своєрідність і специфіку країни, сформованих у свідомості реальних і потенційних туристів. Це асоціація, яка виникає у свідомості споживачів турпродукту при розгляді конкретної країни як напрямку подорожі, проведення дозвілля і відпочинку [1].

Аналіз методичних підходів до оцінки туристичного іміджу регіону показав, що часто це поняття пов’язують із туристичною

конкурентоспроможністю. Це пояснюють тим, що туристично конкурентоспроможні країни та регіони мають позитивний імідж.

Оцінку туристичної конкурентоспроможності Волинської області проведено у два етапи: 1) визначення основних конкурентів у сфері туризму; 2) розрахунок показників конкурентоспроможності туристичної сфери області [2].

Для визначення найближчих конкурентів Волинської області у туристичній сфері розраховано питому вагу регіонів України за основними туристичними показниками (кількість суб'єктів туристичної діяльності, кількість обслугованих туристів, дохід від надання туристичних послуг, середньооблікова кількість штатних працівників туристичних підприємств та ін.) Аналіз отриманих даних показав, що Волинська область має дуже низьку частку на туристичному ринку України – лише 1 %. Низьку питому вагу мають більшість регіонів України, тоді як місто Київ володіє абсолютною часткою на ринку туристичних послуг країни. Найближчими конкурентами Волинської області на туристичному ринку є Тернопільська, Чернівецька, Житомирська та Черкаська області, які мають подібні тенденції розвитку туризму.

Для визначення рівня туристичної конкурентоспроможності Волинської області розраховано шість показників: середня вартість туристичного обслуговування, середні податкові платежі до бюджету, продуктивність роботи туристичних підприємств, ефективність роботи туристичних підприємств, середній дохід на одного штатного працівника туристичного підприємства, середня кількість обслугованих туристів у розрахунку на одного штатного працівника туристичного підприємства. На основі цих показників розраховано інтегральний індекс туристичної конкурентоспроможності регіонів України.

Аналіз розрахованого індекса показав, що Волинська область має низьку туристичну конкурентоспроможність. За цим показником область займає 16 місце в Україні. Найвища конкурентоспроможність туристичних підприємств зафіксована у м. Києві, тоді як найнижча – у Дніпропетровській, Полтавській та Черкаській областях. Низька туристична конкурентоспроможність областей України говорить про проблеми розвитку туризму в країні та низький туристичний імідж, як на міжнародному ринку туристичних послуг, так і на внутрішньому. Таким чином, Волинська область має слабо сформований туристичний імідж.

На створення туристичного іміджу країни або регіону мають вплив засоби масової інформації (ЗМІ). Висвітлення регіону в ЗМІ неабияк позначається на його іміджі. Цікавим постає контент-аналіз ЗМІ з точки зору формування туристичного іміджу Волинської області. З цією метою проведено контент-аналіз спеціалізованих (туристичних) друкованих видань України та кількох загальновідомих видань на наявність у них публікацій з туристичної тематики області. До аналізу включено такі видання туристичної направленості, як «Український туризм», «Міжнародний туризм», «Вокруг света Украина», «Мандрі», «Світ туризму», «Українська туристична газета», а також газети «День» і «Дзеркало тижня». Контент-аналіз проводився за останні п'ять років. До аналізу не включалися регіональні місцеві друковані видання, оскільки метою аналізу було вивчення зовнішнього туристичного іміджу області.

Контент-аналіз туристичних видань України за останні п'ять років показав, що кількість публікацій з туристичної тематики Волинської області є незначною (49), що дає змогу стверджувати про низький туристичний імідж регіону. Найбільша кількість публікацій розглядає історико-культурний туристичний потенціал Волинської області (38). У публікаціях переважно згадуються міста Луцьк і Володимир-Волинський та їхні історико-культурні об'єкти, озеро Світязь та Шацькі озера, Шацький національний парк та фестивалі, які проводяться в м. Луцьку.

Висновки. Проведений аналіз туристичного іміджу Волинської області показав, що на сьогодні регіон немає чіткого сформованого іміджу на національному рівні. Існує багато проблем, що не сприяють формуванню позитивного туристичного іміджу досліджуваного регіону.

Список літератури

1. Галасюк С. С. Аналіз рівня конкурентоспроможності регіонального ринку туристичних послуг / С. С. Галасюк // Вісник Хмельницького національного університету : зб. наук. праць. – Хмельницький : ХНУ, 2010. – №. 2. – Т. 1 – С. 89–93.
2. Заячківська Г. А. Туристичний імідж країни: суть та проблеми формування / Г. А. Заячківська // Вісник Тернопільського національного економічного університету. – 2011. – № 3. – С. 16–22.

Макарук Катерина Вікторівна
викладач історії та суспільствознавства Відокремленого
структурного підрозділу «Фаховий коледж технологій,
бізнесу та права Волинського національного
університету імені Лесі Українки»

ГОЛОВНІ ПРИЧИНИ БОРотьБИ ІРЛАНДІЇ ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ У XVI–XVII СТ.

Постановка проблеми. Серед конфліктів, які мають політичне, етнічне та релігійне підґрунтя, одним із найбільш довготривалих у європейській історії є конфлікт в Ірландії, причини якого сягають глибини віків. Ірландія пережила й багатовікове гноблення сусіднім народом, і збройну боротьбу проти завойовників, і обмеження в правах за релігійною і національною ознаками, і вигнання ірландців зі своїх земель. Тим не менше проблеми, пов'язані з «ольстерською кризою», – актуальні й сьогодні.

Мета дослідження: проаналізувати головні чинники національно-визвольної боротьби ірландського народу в період переходу від Середньовіччя до Нового часу.

Результати дослідження. Одним із елементів масових конфіскацій земельних володінь в ірландських землях стала секуляризація церковно-монастирських володінь, проведена в ході Реформації. Втрата влади Папою римським над англійською церквою і проголошення короля її верховним главою

у 1534 р. спричинила реформацію церкви в Ірландії, де нараховувалось 563 монастирі [1, 158]. Реформація в Ірландії здійснювалась англійським урядом на основі постанов дублінського парламенту, прийнятих в 1536–1541 рр..

Англійський уряд представив для розгляду і затвердження парламентом шість різних законів, за якими Ірландська церква переходила під юрисдикцію англійського короля [3, 86]. Визнання Генріха VIII главою ірландської церкви різко змінило традиційний церковний уклад. Зміна глави церкви спровокувала наступ на релігійні права ірландців. Переслідування особливо посилилися після запровадження нового богослужіння на чужій ірландцям мові – англійській.

Проведення Реформації церкви в Ірландії стало не лише важливим засобом зміцнення англійського панування в країні, але й надавало уряду метрополії можливість матеріально збагатитись за рахунок церковно-монастирського майна. Важливим джерелом збагачення англійської корони стала конфіскація церковного майна, що супроводжувалася закриттям монастирів та парафій. Частина конфіскованих у церкви земель була передана світським особам і представникам англо-ірландської знаті за відповідну ренту – з метою добитись від них вірності короні. Також Реформація супроводжувалась нищенням предметів католицького культу – статуй, ікон, капличок і церков. Англійці не обмежилися пограбуванням монастирів і їх земельних володінь. Вона стала приводом для конфіскації земель ірландських кланів. Релігійне законодавство Генріха VIII оголошувало державним зрадником будь-якого прихильника старої релігії, який відмовлявся скласти присягу королю. За цих умов Реформація перетворилася в один із основних методів упокорення і обезземелення ірландців під приводом звинувачення їх у «відступі від істинної віри».

Саме з цього часу боротьба ірландців проти англійців стала вестися під гаслом захисту католицизму, який набув рис національної релігії. Дуже багато ірландських селян і лордів залишилися вірними католицькій вірі. В результаті в Ірландії виникло дві церкви: одна – англійська, чужоземна і офіційна, друга – національна, ірландська, католицька, яка зазнавала переслідувань і гонінь, однак підтримувалася більшістю ірландського населення [2, 141].

Становище Ірландії ще більше ускладнилося після смерті Едуарда IV і вступу на престол королеви Марії I Тюдор (1553–1558 рр.), яка виступала за реставрацію католицизму. Були видані закони, які відміняли усі акти Реформації. Главою церкви проголошувався Папа, відновлювалося верховенство Риму у питаннях релігії. Католицька реакція торкнулася й Ірландії, де протестанти зазнали жорстоких переслідувань.

Однак уже в 1558 р. релігійна політика Англії різко змінюється. Протестантська частина знаті проголошує королевою Англії Єлизавету I Тюдор (1558–1603 рр.), яка остаточно утверджує протестантизм. Звичайно, це спричинило зміни і в релігійному законодавстві для Ірландії.

Так, у 1560 р. англійський уряд видав два законодавчі акти. «Акт про супрематію (верховенство)» передавав верховну владу над ірландською церквою до рук англійського монарха і зобов'язав усіх чиновників скласти присягу вірності [1, 159]. Другий акт відновив усі попередні антикатолицькі закони і вводив ще більш суворі покарання за відмову визнавати супрематію. Пропаганда

нової релігії в Ірландії велася шляхом примусу і насилля, що викликало незадоволення широких верств ірландського суспільства.

Висновки. Релігійний тиск Англії на Ірландію, спроби за допомогою суворого законодавства викоренити національні звичаї ірландців, їх культуру та мову було однією із передумов активізації визвольної боротьби у XVI–XVII ст.. Тим не менш проведення урядової англійської політики, особливо у віддалених районах острова, затягнулось аж до XVII ст.. Проведення Реформації церкви ще більше загостило і без того важке становище населення. Секуляризація церковно-монастирських володінь та насадження англіканства – головні причини боротьби Ірландії за незалежність.

Список літератури

1. Беспалова Б. В. Релігійні чинники англо-ірландського протистояння у XVI–XVII ст. / Б. В. Беспалова // X Міжнародна наукова студентська конференція «Молодь як стратегічний потенціал розбудови національної економіки». – 2017. – С. 157–159.
2. Мальцева Н. Н. Ирландский национализм: истоки и основные черты / Н. Н. Мальцева // Известия Российского государственного педагогического университета им. А. И. Герцена, 2013. – №161. – С. 138–146.
3. Осипова Т. С. Государство в Ирландии XIV – XVI вв. / Т. С. Осипова. // Средние века. – 1987. – Вып. 50. – С. 77–90.

Маркеєва Тетяна Анатоліївна
викладач правничих дисциплін Відокремленого
структурного підрозділу «Фаховий коледж технологій,
бізнесу та права Волинського національного
університету імені Лесі Українки»

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЮРИДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МЕДИЧНОГО ПРАВА В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. В умовах світової пандемії, зумовленої поширенням КОВІД-19 питання юридичного забезпечення медичної діяльності набуває особливої актуальності не лише в Україні, а й за кордоном. Конституцією України визначено: «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю» [1]. Кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування. Цією ж правовою нормою визначено, що держава створює умови для ефективного та доступного для всіх громадян медичного обслуговування. В даний час сфера охорони здоров'я виконує покладені на неї функції перш за все за рахунок фінансування і належного державного регулювання. У основі останнього лежить нормативно-правова база, що визначає правове положення органів, установ і посадових осіб у галузі охорони здоров'я.

Мета дослідження. Метою дослідження є внесення пропозиції щодо вдосконалення галузі медичного права в Україні. Завданням є системний аналіз

медичного законодавства та виявлення існуючих недоліків у галузі медичного права та пошук напрямів вдосконалення правового регулювання розвитку медицини в Україні.

Результати дослідження. Медичне право України – це одна з комплексних галузей права, яку слід розглядати як галузь права, як науку та навчальну дисципліну. Медичне право України включає сукупність правових норм, які регулюють суспільні відносини у сфері медицини.

Питаннями розвитку та становлення медичного права в Україні присвячені праці таких вчених: В.І. Агарков, М.М. Білинська, О.Є. Бобров, М.Г. Белотелов, С.Б. Булеца, О.В. Ви-ноградов, В.Д. Волков, Ю.В. Вороненко, В.О. Галай, З.С. Гладун, О.М. Голяченко, Р.Ю. Гревцова, І.М. Грига, Т.С. Грузєва, Ю.І. Губський, Л.М. Дешко, В.І. Журавель, Д.В. Карамішев, В.Г. Карпук, О.Ю. Кашинцева, С.О. Козуліна, Л.В. Красицька, Ю.І. Кундієв, Л.І. Куш, В.М. Лехан, П.Є. Лівак, Є.О. Лоєнко, У.Б. Лущик, В.Ф. Москаленко, О.С. Мусій, З.О. Надюк, Л.А. Пиріг, В.М. Пономаренко, Я.Ф. Радиш.

Проведений системний аналіз опрацьованих джерел доводить, що питання медичного права в Україні комплексно не розглядалися та потребують подальшого дослідження.

В Україні діє багато нормативно-правових актів, які регулюють проблему медичного забезпечення, серед них Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я». Основи законодавства України про охорону здоров'я визначають правові, організаційні, економічні та соціальні засади охорони здоров'я в Україні, регулюють суспільні відносини у цій сфері з метою забезпечення гармонійного розвитку фізичних і духовних сил, високої працездатності і довголітнього активного життя громадян, усунення факторів, що шкідливо впливають на їх здоров'я, попередження і зниження захворюваності, інвалідності та смертності, поліпшення спадковості.

Основними принципами охорони здоров'я в Україні є: визнання охорони здоров'я пріоритетним напрямом діяльності суспільства і держави, одним з головних чинників виживання та розвитку народу України; дотримання прав і свобод людини і громадянина в сфері охорони здоров'я та забезпечення пов'язаних з ними державних гарантій; гуманістична спрямованість, забезпечення пріоритету загальнолюдських цінностей над класовими, національними, груповими або індивідуальними інтересами, підвищений медико-соціальний захист найбільш вразливих верств населення; рівноправність громадян, демократизм і загальнодоступність медичної допомоги та інших послуг в сфері охорони здоров'я; відповідність завданням і рівню соціально-економічного та культурного розвитку суспільства, наукова обґрунтованість, матеріально-технічна і фінансова забезпеченість; орієнтація на сучасні стандарти здоров'я та медичної допомоги, поєднання вітчизняних традицій і досягнень із світовим досвідом в сфері охорони здоров'я; попереджувально-профілактичний характер, комплексний соціальний, екологічний та медичний підхід до охорони здоров'я; децентралізація державного управління, розвиток самоврядування закладів та самостійності працівників охорони здоров'я на правовій і договірній основі [2].

Існує ряд інших нормативних актів, які регулюють питання юридичного забезпечення медичного права в Україні, які не в повній мірі здатні охопити всі важливі аспекти правового регулювання медичного забезпечення. Ситуація із законами викликає особливе занепокоєння, яке потребує втручання з боку держави та їх систематизації. Окремим законами визначено проблеми донорства, а наказами питання застосування допоміжних репродуктивних технологій в Україні, що в свою чергу викликає плутанину та неузгодженості. Важливими залишається ряд інших проблемних питань.

Висновки. Аналіз теоретичних аспектів юридичного забезпечення медичного права в Україні є найважливішим напрямом державної політики України в галузі охорони здоров'я. Суттєвим недоліком медичного законодавства є відсутність цілісної кодифікованої системи законів, що має врегулювати медичні правовідносини в Україні. Доцільним було б прийняття Медичного кодексу України і побудованих на його основі спеціальних законів, що значно вирішить проблему медичного забезпечення.

Список літератури

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. — К.: Преса України, 1996. — 80 с.
2. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19 листопада 1992 року N 2801-XII.

Марчук Сергій Степанович

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри педагогіки, психології та окремих методик КЗВО «Луцький педагогічний коледж»

ОКРЕСЛЕННЯ МЕТИ І ЗАВДАНЬ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ У ПЕДАГОГІЦІ К. УШИНСЬКОГО

Постановка проблеми. У сучасних умовах пріоритетне завдання системи освіти – виховання у людини відповідального ставлення до власного здоров'я і здоров'я інших осіб як до найвищої індивідуальної та суспільної цінності. Звернення до історико-педагогічного досвіду фізичного виховання у спадщині видатних просвітителів дозволить покращити практику створення здоров'язберігаючого освітнього середовища в умовах сьогодення. Актуальними, на наш погляд, виявилися думки українського педагога Костянтина Ушинського (1824–1870).

Мета дослідження. На основі вивчення та аналізу педагогічних праць К. Ушинського визначити методологічні основи, понятійний апарат, мету та завдання фізичного виховання у його науковій спадщині.

Результати дослідження. Науково-методологічні основи фізичного виховання К. Ушинський вбачає у вивченні анатомії, фізіології людини, психології, логіки, філософії, історії виховання, педагогіки, так званого

«обширного кола антропологічних наук»; «пізнання людини, звичайно, є головним і найбільш корисним із того пізнання, яке пропонують природничі науки, і необхідним для свідомого засвоєння тієї частини педагогіки, яка потрібна саме для матері і перших виховательок» [4, 14].

Понятійний апарат основ теорії фізичного виховання, зафіксований у «Педагогічній антропології» К. Ушинського, містить таку термінологію: «виховання», «фізичне виховання», «життя», «здоров'я», «фізичне здоров'я», «душевне здоров'я», «хвороба», втома», «нервова сила», «спосіб життя», «ідеал душевного здоров'я», «тілесний організм», «нервовий організм», «розвиток», «людина» та ін.

Мета фізичного виховання в педагогічній антропології К. Ушинського постає як прагнення людини до щастя, до досконалості фізичної і духовної. Щастям педагог називає вільну улюблену працю, яка «необхідна для душевного здоров'я людини, як чисте повітря для її фізичного здоров'я» [3, 352].

Конкретизуємо освітні, оздоровчі, виховні завдання фізичного виховання школярів, які можна віднайти у психолого-педагогічних творах К. Ушинського [1; 3].

1. Освітні завдання:

– оволодіння вихованцями базовими науково-практичними знаннями, нагромадженими у сфері анатомії, фізіології, гігієни, психології, педагогіки, медицини («раціональне розуміння гігієнічних правил», «пояснення правил фізичного виховання, що ґрунтується на цих науках» [1, 33]);

– засвоєння кожним вихованцем знань і навичок, здобутих у життєвій практиці з метою його самовдосконалення («зробити людину щасливою, кращою, довершеною» [1, 26]).

2. Оздоровчі завдання:

– привчання до витривалості, необхідність м'язової діяльності та тривалого відпочинку для нормального розвитку людини»);

– формування в людини такого характеру, який би рятував її від шкідливого впливу» [1, 31]);

– забезпечення творчого довголіття з метою свідомої активної діяльності людини («загальний стан здоров'я впливає на психічне життя» [3, 312]).

3. Виховні завдання:

– соціальне формування особистості («вплив сильних, ненавмисних вихователів: природи, сім'ї, суспільства, народу, його релігії та мови» [2, 25]);

– розвиток інтелекту й утвердження життєвого оптимізму («розвинути розум як добре організовану систему знань» [2, 38], «виробити зрозумілу та позитивну мету виховання» [2, 50]);

– патріотичне й моральне загартування молоді, виховання волі («гуманне ставлення до людей, виховання почуття правди, справедливості і моральності», «розвиток волі як могутнього засобу лікування душі та тіла» [2, 38]);

– виховання любові до праці («виховання повинне розвинути в людині звичку і любов до праці, дати їй можливість відшукати для себе працю в житті» [3, 393], «найкорисніше було б для здоров'я людини, коли б фізична і розумова праця поєднувалися в її діяльності» [3, 390]).

Висновки. Таким чином, вивчення «Педагогічної антропології» дає змогу виокремити та проаналізувати концептуальні положення К. Ушинського на мету та завдання фізичного виховання й визначити їх актуальність для сучасної педагогічної теорії і практики.

Список літератури

1. Ушинський К. Д. Людина як предмет виховання (Спроба педагогічної антропології). Твори. В 6 т. Т. 4. Київ: Рад. школа, 1952. С. 21–454.
2. Ушинський К. Д. Твори. В 6-ти т. Т. 4. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології / відп. за укр. вид. Г. С. Костюк, С. Х. Чавдаров. Київ: Рад. школа, 1952. 518 с.
3. Ушинський К. Д. Твори. В 6-ти т. Т. 5. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології / відп. за укр. вид. Г. С. Костюк, С. Х. Чавдаров. Київ: Рад. школа, 1952. 430 с.
4. Чернышев В. Забытые труды К. Ушинского. СПб: Сенатская типография, 1907. 36 с.

Матвійчук Катерина Олегівна
студентка II курсу спеціальності 223 Медсестринство
Акушерська справа КЗВО «Волинський медичний
інститут»

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СОМАТИЧНИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ У НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

Розпочавши вивчення анатомічної термінології на заняттях німецької мови, ми особливо зацікавилися значенням анатомічних термінів у фразеологізмах. Адже дуже часто ці слова у фразеологізмах перекладаються зовсім по-іншому, часто повністю втрачають своє первинне значення. Крім того, далеко не всі німецькі фразеологізми мають точну відповідність в українській мові.

Ми поставили перед собою мету провести вибірку соматичних фразеологізмів німецької мови, дослідити їх структурно-семантичні параметри, укласти власний німецько-український словник соматичних фразеологізмів, практично використовувати результати нашої роботи на заняттях німецької мови.

Матеріалом дослідження послужили 565 німецьких фразеологічних одиниць з лексемами на позначення частин тіла людини, які були відібрані методом суцільної вибірки з тлумачних та фразеологічних двомовних та одномовних словників.

Існує безліч класифікацій фразеологічних одиниць, що спираються на різні критерії розмежування фразеологічних одиниць та розумінні їхньої сутності. У нашій роботі за основу ми взяли семантичну та семантико-тематичну класифікації. Відповідно до семантичної класифікації ми виділили:

1) фразеологічні зрощення (ідіоми): «jemandem stehen die Haare zu Berge» – волосся стає дибом;

2) фразеологічні єдності: «bis über die Ohren verliebt sein» – закохатись по вуха;

3) фразеологічні сполучення: «den Mund stopfen» – закрити рот, замовкнути;

4) прислів'я, приказки, афоризми: «Besser ein Vogel in der Hand als zehn über Land» - Краще синиця в руці ніж журавель у небі.

Семантико-тематична класифікація включає ФО, які передають:

1) психоемоційну сферу, як позитивні так і негативні емоції: «von einem Ohr bis zum anderen lachen» – сміятися від вуха до вуха;

2) зовнішній вигляд, фізичний стан, інстинкти та бажання: «mit dem Kopf unter dem Arm kommen» – ледве приволокти ноги;

3) характеристику якостей людини, риси характеру: «einen fähigen Kopf haben» – мати світлу голову; бути талановитим, здібним, обдарованим;

4) соціальну поведінку: «mit j-m auf vertrautem Fuß stehen» - бути з кимось у тісних, дружніх стосунках, добрих взаєминах;

5) мовленнєву діяльність: «der Mund steht jemandem nie still» – хтось не замовкає ні на хвилину;

6) перцептивну активність: «eine Nase für etwas haben» – мати нюх;

7) трудову діяльність: «die Hände aus dem Schoß nehmen» – взятися за діло;

8) ментальну сферу, розумову діяльність: «sich hinter die Ohren schreiben» - намотати собі на вус; зарубати собі на носі; запам'ятати.

Фразеологічні одиниці-словосполучення за частиномовним принципом можна поділити на:

а) дієслівні: «einen klaren (offenen) Kopf haben» –мати ясний розум;

б) субстантивні: «das Auge des Gesetzes» – поліцейський, сторож закону;

в) ад'єктивні: «fauler Bauch» – ледар;

г) адвербіальні: «wie vor dem Kopf geschlagen» – бути як громом уражений;

Речення з соматичним компонентом поділяються на:

а) еліптичні: «Stimmt aufs Haar!» – Абсолютно точно!;

б) нееліптичні: «Der Klapperstorch beißt jemanden ins Bein» – бути вагітною.

Серед фразеологічних зворотів виокремлюють також прислів'я та приказки, які утворюють структуру предикації і є завершеними конструкціями: «Vier Augen sehen mehr als zwei.» – Один розум – добре, а два – ще краще.

Кількість фразеологічних одиниць з лексемами на позначення частин тіла людини дуже велика - 565 фразеологічних одиниць. Це вказує на їх важливу роль у розвитку всього фразеологічного фонду мови. Аналіз семантичного змісту соматичних фразеологічних одиниць показав, що найчисельнішою є група фразеологічних зрощень, визначив домінування в їхніх значеннях психоемоційної сфери. Структурно соматичні фразеологізми представлені словосполученнями, еліптичними та повними реченнями, завершеними конструкціями. Домінування словосполучень можна пояснити з позиції їхньої змістовної близькості із словом і можливістю їх використання у функції члена речення.

Список літератури

1. Гаврись В. І. Сталі сполучення слів у сучасній німецькій мові (походження та вживання). Київ, 1971. – 248 с.
2. Москальская О.И. Большой немецко-русский словарь в трех томах. – М., 1999.
3. Скрипник Л. Г. Фразеологія української мови. Київ, 1973. – 280 с.
4. Der Große Duden. Redewendungen und sprichwortliche Redensarten. Mannheim / Leipzig: Meyers Lexikoverlag, 1992. – 748 s.

Мельник Роман Миколайович
викладач політології, спеціаліст I-ї категорії ВСП
«Любешівський технічний фаховий коледж» Луцького
національного технічного університету

КОНТРЕЛІТА УКРАЇНИ ТА ВИБОРЧИЙ ПРОЦЕС 2020 РОКУ

Постановка проблеми. Проблема еліти тісно пов'язана з проблемою розподілу праці в суспільстві, елементом якої є диференціація суспільства на керівників (їх завжди меншість) і керованих. Еліта в усі часи була у суспільствах вибраною верствою, меншістю, що прагнула до влади.

Вона була і буде квінтесенцією народного досвіду, тому питання становлення політико-владної еліти, її ролі в державотворчих процесах і політичному житті держави та питання становлення й виховання нового покоління еліти для сучасної Української держави є надзвичайно важливими як для дослідження, так і для соціальної практики.

Мета дослідження. Мета статті – проаналізувати взаємовідносини «еліти» та «контреліти» в електоральному процесі України та розкрити зміст феномену «контреліти», її основні етапи становлення у державі.

Результати дослідження. Невід'ємним елементом кадрового корпусу вищої політичної ланки в демократичному суспільстві є контреліта – група найбільш впливових осіб опозиційних партій і рухів, члени «тіньових кабінетів», представники фінансово-промислових і комерційних структур, які опонують владі та її економічній і соціальній політиці, авторитетні представники творчої інтелігенції, науковці, що критикують державну політику.

Відомий польський політолог В. Мілановський запропонував розглядати структуру елітарних кіл залежно від виконання їх внутрішніми угрупованнями своєрідних функцій у сфері політичного управління суспільством [1, 89].

Для контреліти характерні загальні риси елітарної верстви населення, але вона не має реальної влади і прямого доступу до управління державою. Контреліта прагне отримати статус суб'єкта політики та доступ до формування державної політики. Інститут опозиції є базовим для демократичної держави, оскільки дає змогу своєчасно здійснювати ротацію політичних еліт і контреліт, забезпечуючи функціонування громадянського суспільства.

Без політичної опозиції посилюються авторитарні тенденції, з'являються ознаки загнивання і розкладання правлячої еліти, вибори стають формальними і порожніми. У цивілізованому світі в результаті демократичних виборів політичні еліти змінюються контрелітами. Контреліта – це не тільки, як прийнято вважати, владні, активні, діяльні, вольові, розважливі люди, здатні до здійснення владних функцій, бажаючі їх здійснювати, але не маючі можливості само реалізуватися [2, 101].

Це сукупність угруповань лідерів, які вже в рамках своїх партійних чи інших організацій проявляють свої здібності і тією чи іншою мірою впливають на політичний процес. На думку дослідників, у деяких представників контреліт відсутні ідеалістичні складові, наприклад, національно орієнтованої ідеології, що значно послаблює їхні позиції. Якщо контрелітна група володіє ідеологією, власним розумінням стратегії, вона не входить у правлячу еліту, навіть якщо її покличуть, запросять, спробують купити і т.д. [2, 113].

Яскравим прикладом зазначеного є, наприклад, Опозиційна платформа – За Життя (далі ОПЗЖ), що перемагає на місцевих виборах у південних і східних областях 2020 року і, очевидно, отримує перші або другі місця, хоча реальна влада виявилася від них далі, ніж як «переможні» вибори. Ця політична контрелітна сила активніше за інших виступає за поліпшення відносин із Росією. Натомість прихильники інших партій бачать у результаті ОПЗЖ реванш проросійській силі.

На місцевих виборах ОПЗЖ опинилася ще далі від прийняття рішень, ніж була в 2015 році, поступившись владою у великих містах політичним проектам мерів. В Росії розчаровані результатами партії В. Медведчука і мають намір переглянути «партнерів» в Україні. Заступник директора КМІС Антон Грушецький говорить, що «проросійська тематика в Україні вперлася в стелю, піднятися вище якої поїздки в Москву не допоможуть. Нинішні результати ОПЗЖ це межа для проросійського нарративу. В областях ОПЗЖ отримує лише 13% мандатів, у громадах – менше 12%» [3].

Зазначене вище означає, що навіть на півдні і сході партія В. Медведчука навряд чи буде впливати на місцеву політику. ОПЗЖ практично ніде не складає більшість, мерів великих міст не отримала тільки в невеликих громадах. Децентралізація позбавляє тотального впливу російської влади на місцеву політичну еліту в Україні.

Електоральна межа ОПЗЖ в середньому у країні – 17%, і навіть для такого результату їм довелося б сильно постаратися. «Від В. Зеленського, коли його рейтинг почав танути, в першу чергу, відпали саме проросійські кандидати. ОПЗЖ на цьому тлі трохи підросла – і все, межа» [3].

Висновки. ОПЗЖ, як основний представник контреліти в Україні, не змогла конвертувати розчарування Президентом України В. Зеленським у своє зростання. Кожному пострадянському суспільству необхідна нова альтернативна еліта, та, яка була б далека і за віком і за поглядами і за психологією від старої радянської номенклатурної системи і від олігархічної системи сучасної України. Прихід до влади патріотичної, позбавленої популізму, контреліти саме через вибори, а не «революції» означатиме, що в нашій країні

дійсно сталися зміни у бік принципів демократії, але на це потрібен все ж таки історичний час.

Список літератури

1. Коротков Д. Контреліта України в контексті електорального процесу / Дмитро Коротков. // Політичний менеджмент. – 2012. – №1. – С. 88–96.
2. Елітознавство : підручник / за заг. ред. В. А. Гошовської. – К. : НАДУ, 2013. – 268 с.
3. Кондратова В. Росія програла вибори в Україні. – Режим доступу : <https://ua-news.liga.net/politics/articles/rosiya-prograla-vibori-v-ukraini-revansh-opzj-viyavivsya-pirrovoyu-peremogoyu-navit-na-donbasi>. 02.11.2020

Мельник Надія Вікторівна

кандидат географічних наук, доцент кафедри туризму факультету туризму та міжнародних комунікацій, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Єрко Ірина Володимирівна

кандидат географічних наук, доцент кафедри туризму та готельного господарства географічного факультету Волинського національного університету імені Лесі Українки

Павлушенко Олена Григорівна

заступник директора з навчально виховної роботи, вчитель історії Купельської ЗОШ І-ІІ ст. с. Купель, Рокитнівського району, Рівненської області

Качаровський Роман Євгенович

магістр географії, інженер II категорії навчальної лабораторії красзнавчих атласів кафедри фізичної географії географічного факультету Волинського національного університету імені Лесі Українки

РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ ОТГ ІВАНИЧІВСЬКОГО РАЙОНУ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Постановка проблеми. Децентралізаційні процеси в державному управлінні створили передумови для розширення управлінських можливостей об'єднаних територіальних громад (ОТГ). Завдяки передачі повноважень та фінансових ресурсів місцеві органи влади отримали можливість самостійно господарювати на своїй території, але водночас постало питання наповнення бюджету. Одним з шляхів його вирішення є розвиток ресурсної бази своєї громади, зокрема історико-культурної, що дозволить завдяки певним заходам залучити її об'єкти до галузі туризму та рекреації, поглибити освітній процес, посилити патріотичне виховання молоді, відродити історичну минувшину.

Мета дослідження – дослідити рекреаційні можливості історико-культурної спадщини створених ОТГ Іваничівського району Волинської області.

Результати дослідження. Прийняття ЗУ «Про добровільне об'єднання територіальних громад» сприяло процесу утворення на теренах Волині об'єднаних територіальних громад [3], нині їх налічується 54, зокрема чотири у Іваничівському районі: Іваничівська селищна (центр смт.Іваничі) та три сільські Литовезька (с. Литовеж), Павлівська (с.Павлівка) і Поромівська (с.Поромів)[1].

Самобутність та різноманітність історико-культурної спадщини обумовлює високу туристичну атрактивність громад, створює передумови для розвитку культурно-пізнавального туризму. За даними Управління культури, питань релігії та національностей Волинської ОДА на території чотирьох ОТГ Іваничівщини є 80 об'єктів історико-культурної спадщини, зокрема пам'ятки: 43 (54 %) історії та культури, вісім (10 %) археології, 17 (21 %) архітектури та містобудування. Функціонує вісім (10 %) музеїв та розміщені чотири (5 %) осередків художніх народних промислів (табл. 1). Найбільша частка ресурсів припадає на Павлівську (43 %) а найменше – Поромівську (13 %) громади.

Таблиця 1

Історико-культурна ОТГ Іваничівського району Волинської області [3-8]

Пам'ятки, шт.	Іваничівська	Литовезька	Павлівська	Поромівська
історії та культури	5	11	20	7
археології	2	2	4	–
архітектури містобудування	4	4	7	2
монументального мистецтва	–	–	–	–
музеї	2	2	3	1
народні промисли	3	1	–	–
Всього об'єктів по ОТГ	16	20	34	10

Пам'ятками архітектури та містобудування Іваничівської ОТГ є: церква сорока мучеників, (18-19 ст.) у смт. Іваничі; Параскевська церква (1871 р.) у с. Соснина; Миколаївська церква (1885 р.) у с. Мишів та Ризоположенська церква, (1887 р.) у с. Менчичі. Пам'ятки археології – це монетні скарби Середньовіччя. у с. Соснина та селище давньоруського періоду IX-XIVст. у с. Мишів. Важливими об'єктами є два музеї, розміщені у смт Іваничі – районний історичний та бойової слави «Пам'ять» (ЗОШ № 2). Візитівкою є народні промисли – писанкарство (сmt Іваничі), лозоплетіння (с. Мишів) та випилювання по дереву (с. Древині) [3; 5].

У Литовезькій громаді пам'ятки архітектури та містобудування – Введенська церква 1791 р. у с. Литовеж, Михайлівська церква 1930 р. у с. Біличі, Хрестовоздвиженська церква, 1906 р. у с. Заболотці, Церква Різдва 1713 р., у с. Мовники та археології – городища «Замок» (IX-XIIIст.) та «Гірка» (XI-XIII ст.) у с. Литовеж. Також є два музеї історії села у сс. Заболотці та Литовеж. та народні промисли – ткацтво у с. Литовеж.

Серед пам'яток археології Павлівської ОТГ цікавими є багатошарові поселення у с. Милятин. З семи пам'яток архітектури та містобудування три – , національного значення: Хрестовоздвиженська церква, 1779 р. у с. Колона, Успенська церква, 1784 р. у с. Старий Порицьк, Параскевська церква, 1778 р. у с. Милятин; водночас місцевого – Миколаївська церква, 1650 р. у с. Павлівка, Миколаївська церква, 1875 р. у с. Жашковичі, Церква Різдва Богородиці, 1803 р. у с. Грушів, Михайлівська церква, 1904 р. у с. Топилище. [4-6]. Рекреаційними об'єктами є три музеї при ЗОШ – етнографічний «Берегиня» (с. Павлівка), історії села (с. Милятин), краєзнавчий у с. Колона (с. Колона) [4].

У Поромівській ОТГ найбільше значення мають дві пам'ятки архітектури та містобудування Покровська церква 1750–1880 рр. у с. Поромів та Михайлівська церква 1773–1778 рр. у с. Стара Лішня, а також музей-кімната М. М. Корзонюка (при ЗОШ с. Бужанка) [8].

Рекреаційний потенціал історико-культурної спадщини ОТГ, має ряд проблем, зокрема: актуальною є необхідність проведення реставраційних робіт об'єктів спадщини, потреба в ефективній промоції на туристичних виставках і салонах, всеукраїнського масштабу, включення їх у туристичні маршрути та популяризація серед широких верств населення, для зростання популярності внутрішнього туризму, що в перспективі призведе до збільшення кількості міжнародних туристичних проектів, а отже доходів громад.

Висновки. Збереження, реставрація та відродження культурної спадщини ОТГ сприятиме прогресивному розвитку туризму та рекреації в громаді, дозволить поглибити культурні зв'язки між сусідніми державами (адже район прикордонний), стане стимулом для розширення і модернізації інфраструктури туризму, що дасть змогу вирішити наболілі проблеми місцевого населення.

Список літератури

1. Децентралізація влади [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://decentralization.gov.ua/region/item>.
2. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 05.02.2003 р. № 157-VIII // Відомості ВРУ України. – 2003. – № 13. – 91 с.
3. Іваничівська селищна об'єднана територіальна громада [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ivaselrada.gov.ua>
4. Литовезька сільська об'єднана територіальна громада [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://lotg.gov.ua>
5. Мельник Н. В., Мельник А. В., Качаровський Р. Є. Туризм як пріоритет регіонального соціально-економічного розвитку (на прикладі Іваничівської ОТГ Волинської області) // Міждисциплінарні інтеграційні процеси у системі географічної, туризмологічної та екологічної науки: матер. II-ї міжнар.наук.-практ. конф. (м.Тернопіль, 15 жовтня 2020 р.). – Тернопіль: Вектор, 2020. – С. 233–236.
6. Мельник О. В., Мельник Н. В., Мельник А. В., Качаровський Р. Є. Рекреаційно-туристичний потенціал Павлівської ОТГ Іваничівського району Волинської області // Індустрія туризму і сфера гостинності в Україні: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку: матер. II Всеукр. наук.-практ. конф., присв. 80-річчю ВНУ імені Лесі Українки (м. Луцьк, 28 жовтня 2020 р.) / відпов. ред. Л. В. Ільїн. –Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2020. – С.76–80.
7. Павлівська об'єднана територіальна громада [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pavlivska-gromada.gov.ua/>

8. Поромівська сільська об'єднана територіальна громада URL: Режим доступу: <http://www.poromivska-gromada.org.ua/>

Мороз Володимир Васильович
студент 4 курсу спеціальності 017 Фізична культура і спорт першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
КЗВО «Луцький педагогічний коледж»
Марчук Сергій Степанович
кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри педагогіки, психології та окремих методик КЗВО «Луцький педагогічний коледж»

СУТНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ КОЗАЦЬКОЇ ПЕДАГОГІКИ

Постановка проблеми. У козацькі часи українському народові були притаманні високий рівень шляхетності, моральності, духовності, доблесті й звитяги, знання і бездоганне дотримання національних традицій і звичаїв. У козацькій державі не було такого ганебного явища, як бездомні діти. Ці якості потрібні українському народові і сьогодні в період відновлення державності, і особливо завтра – в процесі розбудови і зміцнення могутності нашої Батьківщини, в процесі практичних дій щодо відновлення і збагачення слави України.

Мета дослідження – теоретичне обґрунтування сутності козацької педагогіки в історико-педагогічній літературі.

Результати дослідження. Загальновідомо, що українці – єдина у світі козацька нація. Козацтво є дисциплінованою організацією українського народу, споконвічною формою його самоорганізації і самозахисту в лихоліття на засадах стародавнього Звичаю – Волі як викристалізованого етнічного розуму [2, 3]. В історичній літературі існує чимало версій походження слова «козак». Походження цього слова пояснюють ще від слова «коза»: козаки, мовляв, були прудкими й витривалими як кози. Є версії, згідно з якими козаки – не українці, а нащадки відомих у часи Київської Русі войовничих племен хозарів. Турецькою мовою слово «козак» означає волоцюга, забіяка, розбійник [4, 81].

Відомо, що український козацький визвольний рух – одна з найяскравіших сторінок боротьби нашого народу за політичну і державну незалежність. Багатогранною була діяльність козаків – як звитяжних воїнів, вільнолюбних громадян, політичних і державних діячів, умілих господарів землі, досвідчених хліборобів, творців мистецтва, мудрих вихователів дітей.

Віддаючи шану козацтву як незвичайному культурно-історичному феномену, зарубіжні дослідники (П. Алепський, Ф. Боденштадт, Г. Боплан, К. Делямер, П. Меріме та ін.) захоплювалися глибокою духовністю, мужністю, подвижництвом, всебічною загартованістю козаків. Майже всі козаки та члени їхніх сімей були грамотні. Про ґрунтовну і розгалужену систему навчання і

виховання козаків писали видатні вчені М. Грушевський, Д. Дорошенко, С. Сірополко, Д. Федоренко, Д. Яворницький та ін.

Етнопедагогічні праці М. Стельмаховича, Є. Сявавко свідчать, що в козацькому вихованні широко застосовувалися ідеї і засоби народної педагогіки. Справді, козаки були типовими представниками рідного народу, вони втілювали вільнолюбний національний характер, відображали його потреби; інтереси, прагнення.

Козацька педагогіка, на наш погляд, це частина української народної педагогіки, яка формувала у підростаючих поколіннях синівську любов до рідної землі, готовність її захищати від чужоземних загарбників, високу національну свідомість і самосвідомість, глибоку духовність. Вона, вочевидь, була найтісніше пов'язана з матеріальною і духовною сферами діяльності українських лицарів.

Дослідження С. Сірополка свідчать, що козацька система виховання і освіти мала кілька чітко окреслених ступенів: дошкільне родинне виховання, поєднання родинного і шкільного козацького навчання і виховання, здобуття козацькою молоддю підвищеної і вищої освіти, перебування молоді на військовій службі [3, 67].

Глибоко самотнім, і цікавим явищем свого часу були січові школи. Вони реалізували право особистості на навчання, задовольняли культурні, духовні і військово-оборонні потреби козацтва. У січових школах вчилися читати, писати, лічити, оволодівали основами інших знань. Тут було на високому рівні навчання музики, хорового співу, інших народних мистецтв. Учні досягали значних успіхів у фізичному загартуванні, військово-спортивних видах занять, оволодінні народною медициною, астрономією, кулінарією тощо.

Козацькі школи були в багатьох полкових і сотенних містах і містечках Гетьманської України. Разом із основами знань вони давали дітям необхідні відомості про рідний край, політичне і державне життя України, здійснювали їх фізичне, розумове, моральне, психофізичне й естетичне виховання.

Для сучасної національної школи, системи виховання повчальними є підручники і посібники січових, козацьких шкіл, а також братських шкіл, колегіумів, академій. Так, одним із підручників була "Козацька читанка" (автор невідомий). Матеріали читанки пройняті ідеями українського патріотизму. Чільне місце в ній займають тексти з українознавства, світознавства, правознавства. За рівнем і глибиною розвитку якостей особистості козаки не поступалися жодній соціальній верстві країн тогочасної Європи. Вони створили самотню і високоефективну, близьку до європейської національну систему освіти і виховання.

Висновки. Козацька педагогіка розглядається як унікальне явище, частина довершеної народної педагогіки, яка увібрала в себе виховну мудрість народу, ідейно-моральний, емоційно-естетичний та психолого-педагогічний зміст слов'янської епохи періоду славетної Київської Русі.

Список літератури

1. Боплан, Гійом Левассер де. Опис України. Меріме П. Українські козаки та їх останні гетьмани; Богдан Хмельницький. Львів: Каменяр, 1990. 301с.

2. Мудрість козацької педагогіки. Учителєві сучасної школи. Освіта. 1999. 10-17 листопада. С. 3–9.
3. Сірополко С. Історія освіти в Україні. Львів: Світ, 2001. 664 с.
4. Яворницький Д. І. Історія запорозьких козаків: у 3-х Т. Т. 1. Київ: Наукова думка, 1990. 580 с.

Назарук Микола Володимирович
студент 4 курсу спеціальності 017 Фізична культура і спорт першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
КЗВО «Луцький педагогічний коледж»
Марчук Сергій Степанович
Кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри педагогіки, психології та окремих методик
КЗВО «Луцький педагогічний коледж»

В. СУХОМЛИНСЬКИЙ ПРО РЕЖИМ ПРАЦІ ТА ВІДПОЧИНКУ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА

Постановка проблеми. Режим фізичної і розумової праці та відпочинку – дуже важлива умова міцного здоров'я і бадьорого духу. Свідоме додержання режиму – серйозний фактор вольового самовиховання. Цікаві думки на означену проблему розглядає В. Сухомлинський у праці «Павлиська середня школа».

Мета дослідження – вивчення та аналіз думок В. Сухомлинського на проблему режиму праці та відпочинку молодшого школяра.

Результати дослідження. На засіданнях педагогічної ради Сухомлинський часто радився з педагогами: що зробити для того, щоб учні дихали свіжим, чистим повітрям, багатим на кисень і вільним від мікробів. Заняття відбувалися в одну зміну, тому всі уроки проводилися при природному освітленні.

Центральним моментом режиму В. Сухомлинський вважав правильне чергування праці і відпочинку, неспання і сну. На заняттях батьківської школи Сухомлинському доводилося довго доводити батькам і матерям неприпустимість того, щоб дитина пізно лягала спати. Недосипання, млявість, що переходить у хронічне нездужання, негативно позначаються й на самопочутті, і на розумовому розвитку» [2, 130].

Відновлювальна роль сну залежить не тільки від його тривалості, а й від того, яку частину ночі людина спить, як і коли вона працює протягом дня. Найкраще почувають себе ті, хто рано лягає спати, спить достатню кількість часу, рано прокидається і займається інтенсивною розумовою працею в перші п'ять-десять годин після пробудження (залежно від віку). У наступні години неспання інтенсивність праці повинна слабшати. Абсолютно неприпустима напружена розумова праця, особливо заучування, в останні 5–7 годин перед сном (а для тих, хто ослаб і переніс хворобу, ця праця неприпустима протягом 8 – 9 годин перед сном). Перенесення на ці години праці, яка потребує значного

розумового напруження, призводить не тільки до різкого зниження результатів роботи, а й до нездорового сну, що в свою чергу робить неможливим включення дитини в інтенсивну розумову працю після пробудження.

На багатьох фактах В. Сухомлинський переконався, що, коли дитина протягом кількох годин перед сном сидить за уроками, вона стає невстигаючою. Пасивність розумової праці на уроках – це найчастіше наслідок того, що дитина сидить над книжкою в ті години, коли їй треба бути на повітрі – в саду, гратися в сніжки.

В. Сухомлинський зазначав: «Якщо дитина молодшого віку встає, наприклад, о 6 годині ранку, то після 12–13 годин напружена розумова праця для неї вже неприпустима. Для середнього і старшого віку тривалість інтенсивної розумової праці при тому самому часі пробудження можна збільшити на дві-три, іноді на чотири години» [2, 131]. За В. Сухомлинським, діти молодшого віку (від 7–8 до 11–12 років) мають спати 10 годин, діти середнього і старшого віку – 8–8,5 години; щоб 40–45 % цього часу припадало на кінець доби (до 12 години ночі), решта – на початок наступної доби (після півночі). На думку педагога такий розподіл відпочинку в поєднанні з інтенсивною розумовою працею в перші 7–11 годин після пробудження – важлива умова здорового сну в наступну ніч і повного відновлення сил. Вчений надавав особливо великого значення сну, який відіграє величезну захисну роль для центральної нервової системи і організму в цілому.

В. Сухомлинський на заняттях батьківської школи рекомендував батькові й матері раціональний режим для їхньої дитини – рано лягати спати і рано вставати. І діти, що вступають до школи, вже якоюсь мірою підготовлені до такого режиму. Педагог спостерігав за розумовою працею і здоров'ям багатьох дітей, які вставали рано в один і той самий час протягом усіх 8 чи 10 років навчання в школі. Вони почували себе бадьоро, активно сприймають матеріал на уроці [1].

Молодші школярі лягають спати, як правило, о 8 годині вечора і встають о 6 годині ранку (в канікулярні місяці вони лягають спати і встають ранком на годину пізніше); учні середніх і старших класів лягають о 9 годині і встають о 5 годині 30 хвилин ранку (під час канікул режим дещо змінюється залежно від умов життя, праці, відпочинку, але принцип раннього пробудження зберігається). Після ранкового туалету, зарядки і сніданку (на все це йде не більше 20 хвилин) учень береться до роботи. Протягом півтори-двох годин до відходу в школу (той, хто живе близько, протягом двох з половиною годин) він виконує домашні завдання. Інтенсивність розумової праці в наступні години робочого дня поступово знижується – це дуже важлива вимога, здійснення якої сприяє бадьорості, життєрадісності. При цьому періоди інтенсивної праці чергуються з періодами відпочинку. Перший значний відпочинок – це дорога від дому до школи. Вона забирає в учнів нашої школи від 5 до 30 хвилин. Тих, хто живе дуже близько від школи, ми поступово привчаємо до 10–15 хвилинних прогулянок перед класними заняттями.

Висновки. На думку В. Сухомлинського, додержання режиму повинно бути предметом самовиховання, особливо в чергуванні праці та відпочинку

розумової і фізичної праці, проведенні індивідуальної зарядки після пробудження.

Список літератури

1. Сухомлинський В.О. Батьківська педагогіка. Київ: Рад. шк., 1978. 164 с.
2. Сухомлинський В.О. Піклування про здоров'я і фізичне виховання Вибрані твори в 5-ти т. Т. 4. Київ: Рад. школа, 1977. С. 125–144.

Найдюк Тамара Павлівна
викладач української мови та літератури Технічного
фахового коледжу Луцького національного технічного
університету

ДИТЯЧИЙ СВІТ ОПОВІДАНЬ М. ЛЕВИЦЬКОГО

Постановка проблеми. Мистецька спадщина М. П. Левицького, письменника, публіциста, перекладача, літературознавця, лікаря і педагога, потребує цілісного прочитання. Насамперед, ідеться про його прозу, представлену «оповіданням про буденну людину, про її сіру долю, маленькі радощі й здебільшого великі смутки» [1, 196]. Творчість письменника, вибудовану за принципом «життя, як воно є», осмислювали І. Денисюк, І. Ліпницька, Н. Стащенко, Н. Шумило, О. Яблонська, Т. Данилюк-Терещук та ін. Однак значний масив оповідань М. Левицького залишається малознаним широкому загальному читачів.

Мета дослідження. З-поміж текстів письменника особливий інтерес викликають оповідання про дітей «Казенні діти», «Добре діло», «По закону».

Результати дослідження. Педагогічна праця, як і лікарська практика та, без сумніву, особлива душевна вдача М. Левицького, спонукали його звернутися до теми дитячої долі. Маленькі герої його оповідань «Деда», «Казенні діти» у вирі жорстокого життя залишаються по-дитячому безпосередніми й щирими, потребують любові й людського милосердя, уваги від дорослих.

Твори М. Левицького – відгомін дійсності, того, що пережив автор. Недаремно він увиразнює це й у підзаголовку – «зі спогадів лікаря». Отож, пережите стає найсвітлішим і найчистішим спогадом про «маленьких героїв», яких він зустрів у житті. Саме образ дитини став для М. Левицького найулюбленішим, очевидно, він був для письменника тією найоптимальнішою «матеріальною оболонкою», яка давала йому потужний внутрішній поштовх почуттям творити нову художню реальність. Оповідання «Казенні діти» не стільки про дітей-підкидьків з околиць Києва («Держати їх (казенних дітей) усіх у притулку було неможливо; доводилося віддавати їх на годівлю за гроші» [3, 369]), скільки про маленьку людину з її не дитячими проблемами у жорстокому світі («Щасливих, що знаходили собі прийманих батьків, бувало не більше десятка в рік» [3, 374]).

Зазвичай, герої оповідань – сироти, покинуті батьками діти, тобто скривджені долею люди. Тому й увага до них – уже акт милосердя. Особливо боліло авторові поневіряння «казених дітей», яких зрікається рідна мати. Це діти-вигнанці зі спогадами про людську жорстокість, про смерть і руйнування, але й про здатність співчувати, захищати та ділитися останнім. Діти у М. Левицького не плачуть і не нарікають, хоча вони переживають голод, замерзають, потерпають фізично: «Приносили у притулок уже задубілий трупик або таку заохоложену дитину, що ледве вдавалося її відігріти, а наслідком цього бували всякі простудні хвороби і смерть» [3, 371]. «Для новонародженої в багатодітній сім'ї дівчинки потрапити до притулку означало вижити» [4, 235]. Незахищеність, самотність, біль, розчарування, зрада, печаль, доброта, любов, ніжність, співпереживання, вірність, довіра – ці моральні імперативи є ключовими для поезики самовираження М. Левицького. Суттєвим є те, що в його розповідях про гірке становище дитини немає загостреної похмурості, а ставлення до зображуваного щире, сердечне.

Хоч якими складними були випробування та яким важким було життя такої дитини, але твори М. Левицького не песимістичні. Читач щиро радіє за маленьких героїв: «Так у тої Бірути було аж дві матері, був і батько, а через те й багато сліз було при розлуці. А сотні й тисячі інших «казених» дітей не знали того тепла, тої матерної любові...» [3, 383].

На прикладі історій дітей, які потрапили в притулок, автор показує «дієвість просвітительських ідей впливу соціального середовища на формування особистості, родинного виховання, тих світоглядних основ, які закладаються в сім'ї і впливають, а то й визначають увесь життєвий шлях» [5, 355]. Автор підкреслює, що голос крові є вищим за соціально-політичні обставини.

Висновки. М. Левицький прагнув звернути увагу дорослих на життя «маленької людини», що залишилася самотньою і беззахисною. Попри злидні, голод, поневіряння і незахищеність, усі маленькі герої М. Левицького зберігають дитячу щирість і віру в добро. Письменник переконує читача, що дитинство проєктує майбутнє, а доросла людина – це практична реалізація цієї формули. Суспільство відповідальне за дитину, тим паче, за «казених дітей», які потребують більшої уваги, людського співчуття та милосердя.

Список літератури

1. Денисюк І. Розвиток української малої прози XIX – поч. XX ст. Львів: Академічний експрес, 1999. 280 с.
2. Дорошенко В. Модест Левицький. Життя і знання. 1932. Ч. 10–11 (58–59). С. 321.
3. Левицький М. Вибране / Упоряд. Н. Пушкар, О. Яблонська, Т. Данилюк-Терещук. Луцьк: Терези, 2016. 462 с.
4. Яблонська О. Модест Левицький: творчість крізь призму біографії / О. В. Яблонська // Українська біографістика. 2020. Вип. 19. С. 231–242.
5. Яблонська О. Твори Модеста Левицького для дітей. Минуле і сучасне Волині та Полісся: Луцьк в історії Волині та України : наук. зб. Вип. 35. Матеріали XXXV Міжнародної історико-краєзнавчої наук. конф., Луцьк, 15–17 вересня 2010 р. Луцьк, 2010. С. 354–360.

Невар Вероніка Сергіївна
учениця 9 класу опорного закладу «Загальноосвітня
школа I-III ступенів с.Прилісне» Маневицького району
Волинської області
Титаренко Наталія Олександрівна
учитель історії опорного закладу «Загальноосвітня
школа I-III ступенів с.Прилісне» Маневицького району
Волинської області

РОЛЬ АНДЖЕЙ КВІЧАЛИ У РОЗВИТКУ КОСТЕЛУ СВЯТОГО ДУХА У СМТ МАНЕВИЧІ НА ВОЛИНІ

Постановка проблеми. Сьогодні однією із ключових проблем сучасної науки залишається питання ролі церкви та її служителів у житті суспільства, зокрема Римсько-католицької церкви (РКЦ). Актуальність теми дослідження зумовлюється ступенем її наукової розробки. Діяльність отця Анджее Квічала, як релігійного діяча в історії розвитку парафії римо-католиків на Маневиччині, не знайшла глибокого висвітлення в науковій літературі.

Пропонована робота ставить за мету відтворити життєвий шлях та основні аспекти діяльності ксьондза, визначити його внесок у контекст релігійних процесів у смт Маневичі.

У результаті дослідження з'ясовано, що з листопада 2001 р. маневицький костел Святого Духа завдяки ксьондзу Анджею Мацею Квічала (1967 р.н.), що народився в м. Ниса Опольського воєводства (Республіка Польща), став справжнім духовним осередком населеного пункту. Звернемо увагу, що отець Анджей за фахом лікар і свячення прийняв лише 10.06.2000 року в м. Луцьк. «Мені було важко звикнути до життя в селищі, адже я виріс у місті, де все є, а тут мав навчитися і котел запалювати... але людина до всього звикає»[1].

Нам вдалося поспілкуватися з настоятелем парафії Святого Духа. Хочеться відмітити, що він виявилася досить привітним, щирим, високоінтелектуальним співрозмовником, який дуже добре знає історію Волині: «Щоб сьогодні людина стала успішною, вона має знати історію того населеного пункту, де живе»[1].

Сьогодні о. Анджей, як настоятель святої обителі, проявляє постійну турботу по прикрашенню храму, благоустрою навколохрамової території, побатьківські піклується про всіх, хто приходить за духовною порадою та підтримкою. Ксьондз є взірцем не тільки для духівництва, а й для мирян. У костелі підтримується висока культура і талант господарювання. У храмі до цього часу тривають відновлювально-ремонтні роботи. Так, у березні 2017 р. було повністю замінено дах святині. Ксьондз Анджей поставив мету: відродити інтер'єр костелу, який був до війни. Зазначимо, що великою проблемою функціонування святині є проведення служб у зимовий час, адже немає стаціонарного обігріву.

Анджее Квічала – це духівник, який завжди дотримується релігійного діалогу з іншими конфесіями Маневич. «Із православними дуже хороші

взаємини, вони приходять у костел на свята, а їхній хор співає часто у нас»[1]. Отець є організатором спільних церковних заходів для дітей, зокрема, казкових вертепів, вистав до дня Св. Миколая, конкурсів до Дня Подяки тощо. Цікавим є те, що на Різдво ксьондз виносить на загальний огляд колекцію своєї ангелів, яких у нього – 460. До речі, того року, 25.12., вона поповнилася ще одним екземпляром, подарованим нами.

Особливо подобаються маленьким прихожанам уроки малювання, які веде о. Анджей . «Дітям буває нецікаво на службах, тому я оформив окреме місце для них у костелі з іграшками та книгами; коли батьки моляться – діти їм не заважають»[1].

Хочемо звернути увагу на мову богослужінь. Якщо на месгах присутні представники інших конфесій, то обов'язкова відправа українською мовою [2]. Зі слів ксьондза Анджея, стало зрозуміло, що польська мова не є принциповою, оскільки більша частина римо-католицької спільноти смт Маневич живе та виховується в Україні.

Ксьондз проводить просвітницьку, освітянську та виховну працю серед молоді та дорослого населення. Наприклад, щороку у другу неділю липня перед молитвою за жертви в роки Другої світової війни на Волині, розповідає про історію тих подій. До речі, така подача матеріалу відбувається у формі діалогу між прихожанами і отцем.

Щороку храм здійснює пожертвування на користь Товариства сліпих, для районної лікарні. Виділяються кошти на підтримку дітей Волинського обласного фонду України. Обитель допомагає нужденним: пенсіонерам, багатодітним сім'ям, сиротам, безробітним, вдовам, виділяючи їм продукти харчування, одяг, медикаменти, які надсилаються із-за кордону. А у зв'язку із подіями в Україні 2014 р. костел Святого Духа неодноразово матеріально допомагав воїнам АТО.

Ще одним напрямком суспільної діяльності римо-католицької громади смт Маневичі на чолі з о. Анджеєм є упорядкування цвинтарів та меморіальних місць, а також встановлення пам'ятних знаків у місцях, де відбулися важливі події із життя українців та поляків у Маневичькому районі. Сьогодні отець займається очищенням склепу князів Четвертинських.

Костел, як з екскурсійною, так і паломницькою метою, часто відвідують іноземні делегації, представники чернечих спільнот України, високопосадовці тощо. Іноді бувають цікаві відвідувачі (друзі отця Анджея). Наприклад, у травні 2018 р. на службу приїхала група байкерів .

Висновки. Отож, сьогодні костел активно продовжує свою діяльність, а ксьондз Анджей Мацей Квічала проводить зустрічі парафіян, урочистості з нагоди свят, дбає про благоустрій храму, зокрема відновлює старі вітражі тощо.

Список літератури

1. Опитано автором отця Анджея Мацея Квічала, 1967 р. н, смт Маневичі, 16.11.2019 р.
2. Опитано автором п. Галину Павлюк, 1956 р. н, смт Маневичі, 10.07.2019 р.
3. Павлюк Р. Столітня історія католицької парафії в Маневичах / Р.Павлюк // Monitor Wolynski. – 2019. – 28 грудня. – С.2.

ІСТОРИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАКРІПЛЕННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ЗЕМЛЮ У КОНСТИТУЦІЯХ ФРАНЦІЇ

Постановка проблеми. В нинішніх умовах реформування земельного законодавства та триваючої земельної реформи важливо враховувати зарубіжний досвід врегулювання зазначеного питання. Нині Францію, як державу, що, провела успішну земельну реформу, ставлять в приклад та пропонують досягнення французького законодавства використати в українському правотворенні. Тож вивчення досвіду цієї розвинутої європейської держави в частині конституційного закріплення права власності на землю актуальне та важливе.

Мета дослідження полягає у історико-правовому аналізі конституційного законодавства Франції щодо врегулювання права власності на землю.

Результати дослідження. Історія формування французького конституціоналізму найбагатша порівняно з іншими європейськими державами. Саме в цій країні в XVI ст. у зв'язку з прагненнями обмежити абсолютну владу короля уперше почали вживати термін «основний закон» («основні закони»), хоча про конституцію як акт з юридичними якостями основного закону, тобто як акт найвищої сили, тоді не йшлося [2, с. 3].

Французька Декларація прав людини і громадянина від 26 серпня 1789 року була незначною за обсягом – лише 17 статей, але її історичне значення як для Франції, так і для світового конституціоналізму і сьогодні надзвичайно вагомим. Саме у ст. 17 Декларації передбачалось, що оскільки власність є недоторканою і священним правом, ніхто не може бути позбавлений її інакше, ніж у разі очевидної, юридично встановленої суспільної необхідності і за умови справедливого і попереднього відшкодування [1]. Таким чином, охоронялось право власності, в тому числі й на землю, адже земля була важливим об'єктом права власності, основою феодального господарства.

Декларація прав людини і громадянина була згодом включена до структури Конституції Франції 1791 р. Після Конституції 1791 р. і до наших днів у Франції було прийнято або видано, за оцінками різних французьких авторів, ще від чотирнадцяти до шістнадцяти конституцій чи актів конституційної значущості, і у більшості з них є запозичення з тексту Декларації або прями посилання на неї [2, с. 4] Пропонуємо приділити увагу положенням французьких конституцій республіканських періодів як таких, що найбільш повно відображали основні напрямки розвитку французької державності.

Власне, період Першої республіки (1792-1804 рр.) пов'язується зі згадуваною вище Конституцією 1791 року. Період Другої республіки пов'язується з революцією 1848 року та припадає на 1848-1852 роки. Установчі

збори 4 листопада 1848 р. прийняли Конституцію Другої Республіки, яка містила багато декларативних норм, в тому числі щодо прав і свобод, але гарантій таких прав і свобод фактично не передбачала. Третя Французька республіка припадає на 1870-1940 рр. В цей час Національні збори прийняли Конституцію Третьої французької республіки. Ця Конституція складалася з трьох конституційних актів (законів) - «Про організацію Сенату» (24 лютого 1875 р.), «Про організацію державної влади» (25 лютого 1875 р.), «Про відносини державної влади» (26 лютого 1875 р.). Проте жоден з цих актів не стосувався прав і свобод громадян, встановлюючи лише основні положення щодо формування та функціонування вищих органів державної влади. Четверта французька республіка сформувалась фактично після Другої світової війни, у 1946 році, та проіснувала до 1958 року. Конституція 1946 року. Зазначена конституція апелювала в преамбулі до Декларації прав людини і громадянина 1789 року та питання права власності на землю безпосередньо не зачіпала.

А чинна Конституція Франції була прийнята на референдумі 28 вересня, з чим розпочався період П'ятої республіки. На сьогодні до Конституції 1958 р. сімнадцять разів вносилися зміни [2, с. 6]. У Конституції 1958 р. варто звернути увагу на положення статті 34, відповідно до яких законом визначаються фундаментальні принципи режиму власності, речових прав (*droits reels*), а також цивільно-правових і комерційних зобов'язань [2, с. 29]. Загалом відносини власності на землю у Франції переважно регулюються Цивільним кодексом Наполеона 1804 року.

Висновки. Конституційні акти Франції на різних етапах історичного розвитку не приділяли значної уваги праву власності на землю, віддаючи перевагу у врегулюванні цього питання іншим законодавчим актам, в тому числі кодексам.

Список літератури

1. Декларація прав людини і громадянина від 26 серпня 1789 року // Електронний ресурс: Режим доступу: <https://constituante.livejournal.com/10253.html>
2. Конституція Французької Республіки (з передмовою Володимира Шаповала) / В.М. Шаповал – К.: Москаленко О.М., 2018. – 56 с.

Погребський Тарас Георгійович
кандидат географічних наук, доцент кафедри
економічної та соціальної географії
ВНУ ім. Лесі Українки

Давидюк Віталій Васильович
студент 4 курсу Географічного факультету
ВНУ ім. Лесі Українки

Бущук Сергій Юрійович
студент 4 курсу Географічного факультету
ВНУ ім. Лесі Українки

ЕВОЛЮЦІЯ ВІЙСЬКОВОЇ ГЕОГРАФІЇ

Постановка проблеми. Зростання конфліктності у світі в цілому і в Європі, зокрема, географічне розповсюдження тероризму, геополітично-військова міграція, організована злочинність, гібридні війни – виклик не лише існуючому донині світоустрою, але й перш за все військовій географії як науці. Тому, існує гостра потреба у вивченні даної науки у закладах освіти військових та географічних спеціальностей. Разом з тим постає питання – як саме розвивалася військова географія як наука.

Мета дослідження. Висвітлити історію виникнення військової географії як науки та простежити особливості еволюції її становлення і розвитку в контексті прикладних географічних дисциплін та як самостійної науки.

Результати дослідження. Військова географія – це галузь географії і військової науки, яка в основному базується на геополітиці та військовій стратегії. Предметом її вивчення є взаємне обмеження та вплив навколишнього середовища на військові дії.

Виникла наука одночасно з появою перших соціальних спільнот, які потребували оборони від потенційного супротивника і нападу на нього. Бойові дії завжди проходять в реальному часі і в реальному просторі, отже, вивчення природного або географічного середовища є життєво необхідним для будь-якої соціально організованої структури, яка має військову організацію (збройні сили)[4].

Як самостійна дисципліна військова географія виокремилась у 30-х рр. 19 ст. У Росії основоположником військової географії є професор М. Язиков, який у праці «Опыт теории военной географии» (Санкт-Петербург, 1838) обґрунтував необхідність стратегічних досліджень різних країн, поклавши тим самим початок цієї науки. В 1846 році професор кафедри військової географії Академії Генштабу Росії Д. Мілютін у виданні «Критическое исследование значения военной географии и статистики» (Санкт-Петербург) сформулював головну мету військової географії – дослідження всіх сил і засобів держав у воєнному відношенні. Важливе значення для становлення російської воєнно-географічної науки мали воєнно-статистичні описи Росії і України 1848–58 рр. Засновником радянської школи військової географії, що найглибше досліджувалася у Академії

Генштабу СРСР, став А. Снесарев, який 1924 р. у книзі «Введение в военную географию» (Москва) окреслив предмет і визначив завдання військової географії [1].

Після Другої світової війни військова географія вступила в період тривалого занепаду. Вчені та військові надавали перевагу дослідженням, що аналізують планету в цілому, таких як геостратегія, геополітика чи політична географія [2].

Зовсім недавно, у статті 2014 року, опублікованій у журналі *Critical Military Studies*, автори пропонують відродження поля науки відповідно до критичної географії та критичної геополітики. Одним з попередніх прикладів такої думки був текст «Військових географій» Вудварда 2004 року. Однак, враховуючи постмодерну упередженість критичних географічних досліджень, а також схильність науковців критичної географії до гордості заявляти про себе політично радикального або антиавторитарного ухилу у своїх дослідженнях, така форма відродження військової географії є малоімовірною для надання надійних рекомендацій щодо детального аналізу основних питань геополітичних подій. Цей зсув фокусу дозволить військовій географії плідно інформувати урядову політику чи військову стратегію, а також потенційно обмежує здатність науковців надавати свої знання членам широкої громадськості, зацікавленим вивчати чи читати про географічні аспекти військових стратегій. [3]

Відродження військової географії як піддисципліни в географії добре простежується з 2000 року, коли розробляється низка ключових геополітичних, міжнародних відносин, історичної географії та географічних підходів. Американська асоціація географів та Інститут австралійських географів мають групи інтересів, які продовжують розвивати субдисципліну військової географії. На засіданні Американської асоціації географів у 2018 році комітет зібрав докази про мілітаризм та військову географію. У 2018 році внески Австралії в стратегічну та військову географію окреслили новий австралійський підхід та включили глави на теми та конкретні регіони. [3]

Висновки. Військова географія виникла одночасно із веденням перших військових дій перших соціальних спільнот, оскільки відігравала ключову роль у стратегії. Як самостійна наука сформувалась у 30-тих роках 19 століття в Російській імперії. До Другої світової війни проводилися дослідження в даній сфері науки. Потім тривалий період занепаду. Проте із початком 2000 років відроджується як повноцінна наука військова географія і розвивається на сучасних засадах як географічної, так і військової науки.

Список літератури

1. І. В. Барановська, О. Г. Міхно. 2005. Військова географія. Інститут енциклопедичних досліджень НАН України. Енциклопедія сучасної України. URL: <http://esu.com.ua/search_articles.php?id=34453> (останній перегляд: 06.11.2020).
2. Ларрі Сенгер, Джиммі Вейлз. 2020. *Geographie militaire*. Wikipedia. URL: <https://fr.wikipedia.org/wiki/Geographie_militaire> (останній перегляд: 06.11.2020).
3. Ларрі Сенгер, Джиммі Вейлз. 2020. *Military geography*. Wikipedia. URL: <https://en.wikipedia.org/wiki/Military_geography> (останній перегляд: 06.11.2020).
4. Ларрі Сенгер, Джиммі Вейлз. 2020. *Военная география*. Wikipedia. URL: <https://ru.wikipedia.org/wiki/Военная_география>(останній перегляд: 06.11.2020).

Потапчук Артем Валерійович
студент 4 курсу спеціальності 017 Фізична культура і спорт початкового (короткого циклу) рівня вищої освіти
КЗВО «Луцький педагогічний коледж»

Марчук Сергій Степанович
кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри педагогіки, психології та окремих методик КЗВО «Луцький педагогічний коледж»

ОСНОВИ ЗДОРОВОГО ХАРЧУВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Постановка проблеми. Раціональна організація харчування школяра є однією з найважливіших умов, які визначають стан його здоров'я та працездатності. Важко переоцінити значення харчування для організму людини. Воно забезпечує організм необхідними речовинами для побудови тканин і органів, для підтримання температури тіла та виконання життєво важливих функцій [1, 195]. Харчування школярів – надзвичайно важлива проблема, яка хвилює батьків, учителів, директорів навчальних закладів. Питання організації харчування дітей у навчальних закладах залишається одним із найбільш актуальних.

Мета дослідження – визначити оптимальні умови здорового харчування дітей молодшого шкільного віку.

Результати дослідження. Проблему харчування школярів з позицій педагогіки і психології здоров'я розробляли Гіппократ, Авіцена, Я. Коменський, Дж. Локк, Ж.-Ж. Руссо, Л. Толстой, М. Пирогов, К. Ушинський, М. Амосов, Г. Шелтон, П. Бреґг та ін.

К. Ушинський радить тримати дитину так, щоб її думки та серце були якнайменше зайняті тим, що вона їсть і п'є, на чому сидить або лежить і взагалі всім тим, до чого ми не бажаємо розвинути в неї схильність [4, 315].

В. Сухомлинський у статті «Здоров'я, здоров'я і ще раз здоров'я» досліджує проблему правильного харчування школярів. Багаторічні спостереження і спеціальні дослідження видатного педагога призвели до тривожного висновку: йдучи до школи, 25 % дітей молодшого шкільного віку не снідають – уранці їм не хочеться їсти; 30 % – з'їдають вранці менше, ніж половину того, що необхідно для нормального харчування, 23 % – з'їдають половину повноцінного сніданку, тільки 22 % дітей снідають так, як цього вимагають норми [3, 104].

У шкільних підручниках із валеології, охорони здоров'я подається чимало інформації про здорове харчування школярів. Так, у «Абетці здоров'я» автори (М. Дубовис, О. Кочетов, Ю. Короп) розміщують статтю «Яка їжа корисна дітям» [2]. Подається визначення поняття «їжа» – певна комбінація поживних речовин: білків, жирів, вуглеводів, мінеральних речовин, вітамінів і води. Молодшим школярам повідомляється, що вона має бути різноманітною, доброякісною,

достатньою за кількістю і повноцінною за якістю. Наводиться вислів давньогрецького філософа і математика Піфагора: «Ніхто не має переходити міри ні в їжі, ні в питті». Вміщено лаконічну пам'ятку учневі щодо харчування: «Їж чотири рази на день самостійно, без нагадувань. І завжди в той самий час! Він визначений режимом дня. Під час прийому їжі не розмовляй, не відволікайся!». З метою формування позитивної мотивації до раціонального харчування в школярів, наводяться у тексті навчального матеріалу цікаві цифри: «Вчені підрахували, що за 70 років життя людина з'їдає приблизно 8 тонн хлібобулочних виробів, 11-12 тонн картоплі, 6-7 тонн м'яса і риби, 10 – 12 тисяч яєць і випиває 10-14 тисяч літрів молока! На приймання їжі людина витрачає близько 6 років життя!» [2, 26].

Слід приділяти увагу правильному режиму харчування дітей. Молодшому школяреві доцільно давати такі поради: «Їсти треба через 3,5–4 години в один і той самий час. Не «підгодовуйся» у перервах між прийманням їжі. Не переїдай! Споживай гарячі страви, бо холодні й сухі не сприяють процесам травлення. Під час їди будь зосередженим, добре пережовуй їжу. Не вживай їжу перед сном, особливо багату на білки, бо це шкодить травленню. Вечеряй легкими овочами і молочними стравами не пізніше як за 1,5–2 години до сну! Споживай їжі стільки, скільки потрібно організмові для відновлення витраченої за день енергії! Інакше вона перетвориться з друга на ворога». Важливо, щоб діти знали поради щодо добору їжі.

- Харчові продукти мають містити білки, жири, вуглеводи, вітаміни й мінеральні речовини.
- При кожному прийомі їжі слід вживати продукти з чотирьох груп їжі.
- Кількість їжі має бути достатньою.
- Не слід переїдати.
- Необхідно уникати штучних напоїв.
- Їжа має бути якісною і свіжою.

Висновки. Отже, виховання культури харчування, пропаганда здорового способу життя серед молодших учнів і їх батьків – актуальна проблема сьогодення. Серед оптимальних умов, які впливають на активну діяльність дітей, важливе місце займає правильна організація та дотримання режиму харчування.

Список літератури

1. Даценко І. І. Гігієна і екологія людини. Львів: Афіша, 2000. 248 с.
2. Дубовис М. С., Кочетов О. Б., Короп Ю. О. Абетка здоров'я. Підручник для 1-2 класів. Київ: Просвіта, 1996. 160 с.
3. Сухомлинський В. О. Вибрані твори : в 5 т. Т. 3. Київ: Рад. школа, 1977. 670 с.
4. Ушинський К. Д. Твори в шести томах. Т. 6. Київ: Рад. школа, 1955. 616 с.

Потапюк Лілія Миколаївна
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
професійної освіти та комп'ютерних технологій
Луцького НТУ

Веремійчик Леся Юрївна
здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
Луцького НТУ

ПРОТИДІЯ СТРЕСУ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

Постановка проблеми. Всесвітня пандемія у зв'язку з коронавірусом вплинула на всі професійні сфери, організації та їх працівників, призвівши не тільки до економічної кризи, а й до психологічних труднощів, пов'язаних з адаптацією до карантину та кардинально нових умов життя.

Мета дослідження. Дослідити проблему професійного стресу в медичних працівників у період пандемії COVID-19.

Результати дослідження. У зв'язку з пандемією коронавірусу економічна та система охорони здоров'я в деяких країнах опинилися на межі колапсу. Так, пандемія COVID-19 загострила проблеми в сфері охорони здоров'я в Україні, які накопичувались протягом останніх десятиліть: незадовільний стан здоров'я населення; нераціональна організація системи надання медичної допомоги; недостатня орієнтованість системи на профілактику захворювань та їхнє раннє виявлення; брак сучасних медичних технологій; низький рівень інформованості про засоби збереження здоров'я та активного дозвілля; недостатність фінансових і насамперед бюджетних ресурсів для забезпечення ефективної діяльності системи охорони здоров'я; практична відсутність ринку медичних послуг; незавершеність медичної реформи; недосконалість нормативно-правової бази.

Тому сучасні економічні й соціально-політичні перетворення, що відбуваються у суспільстві, збільшують кількість стресогенних факторів, які впливають на професійну діяльність медичного працівника, оскільки пандемія є викликом не лише для фізичного здоров'я, але й для психічного, а медичні працівники беруть на себе головний удар у боротьбі з пандемією коронавірусу.

Практика показує, що при тривалому впливові комплексу негативних чинників з'являються яскраво виражені функціональні і психічні відхилення, які отримали в науковій літературі назву «професійний стрес».

Професійний стрес – емоційний стан людини, який викликається несподіваною та напруженою ситуацією у трудовому колективі, конфліктними взаємовідносинами, інтелектуальним і емоційним перевантаженням.

Стрес як особливий психічний стан пов'язаний з проявами емоцій, але не вичерпується тільки емоційними феноменами, а детермінується і відображається в когнітивних, мотиваційно-вольових, характерологічних та інших структурних компонентах особистості. Стрес є реакцією не тільки на фізичні властивості ситуації, скільки на особливості взаємодії між особистістю і соціумом. Він

значною мірою похідний від інтелектуальних процесів, способу думок, оцінки ситуації, ступеня володіння способами управління поведінки [1].

Аналіз опрацьованих наукових джерел показує, що загальний стан психічного здоров'я медичного персоналу, який надає медичну допомогу пацієнтам із новою коронавірусною пневмонією, як правило, гірший, ніж у групі незалучених медичних працівників. Так, дослідження 1257 медичних працівників у 34 лікарнях Китаю у період з 29 січня по 3 лютого 2020 року, виявило, що значна кількість лікарів, які лікували хворих на COVID-19, страждали від симптомів депресії, тривоги, безсоння та дистресу [2].

Для того, щоб справитись зі стресом у прискорений ритм життя разом із нестабільністю і мінливими зовнішніми умовами, у складних умовах пандемії, особливо важливо розвивати стресостійкість, тобто комплекс особистісних якостей, що дозволяють переносити значні інтелектуальні, вольові та емоційні навантаження без особливих шкідливих наслідків для власного здоров'я, оточуючих і своєї професійної діяльності.

Для ефективного застосування різноманітних новітніх технологій на сучасному етапі важливою складовою є навчання персоналу. Здатність і готовність медичних працівників до навчання – найважливіший чинник, що забезпечує їхнє ефективне функціонування на ринку праці, оскільки досягти високих результатів можна за умови володіння певними компетентностями, зокрема, умінням протистояти стресу у складних умовах пандемії.

Для підвищення рівня стресостійкості важливо застосовувати електронну тренінгову систему з використанням комп'ютерних технологій, яка містить ряд методів та засобів подолання стресу медичних працівників, поради для збереження їхнього психічного та фізичного здоров'я. Така програма є комплексом відео- та текстових матеріалів для подолання однієї з трьох фаз стресу. Вона містить чіткі інструкції для виконання вправ за допомогою дихання, медитації, м'язового розслаблення тощо.

Висновки. Психологічне благополуччя медичних працівників, поряд із забезпеченням належних умов праці та засобів індивідуального захисту, є одним із важливих чинників ефективності їхньої діяльності. Турбота про їхнє здоров'я та благополуччя є моральним обов'язком нашого суспільства.

Список літератури

1. Зайчикова Т.В. Психологічні передумови розвитку синдрому «професійного вигорання» у майбутніх працівників технічного профілю. Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Філософія. Психологія. Педагогіка: Зб. наук. праць. Київ : ІВЦ «Політехніка», 2001. № 3. Кн. 1. С. 73–75.

2. Lai, J., Ma, S., Wang, Y., Cai, Z., Hu, J., Wei, N., & Tan, H. Factors associated with mental health outcomes among health care workers exposed to coronavirus disease 2019. JAMA network open, 2020. 3(3).

Романова Оксана Анатоліївна
кандидат філологічних наук, доцент, викладач
Волинського фахового коледжу Національного
університету харчових технологій

ПОРІВНЯННЯ ФОНЕМНОЇ СТРУКТУРИ СКЛАДУ В НАУКОВИХ ТА СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ТЕКСТАХ З ВИКОРИСТАННЯМ ПРИНЦИПУ СИМЕТРІЇ

Мова – це складне системно-структурне утворення. Структурність мови передбачає структурність її одиниць: кожна одиниця вищого рівня за певними законами будується із одиниць нижчих рівнів, при чому вона не є простою їх сумою, а утворює нову якість.

Симетрія – це особливий вид структурної організації об'єктів [8, 608]. Симетрія в тексті включає не лише правильність і повторюваність одних і тих самих елементів художнього цілого, але і відмінності між їхніми частинами [4, 283].

Застосування принципу симетрії в лінгвістичних дослідженнях стало можливим у зв'язку з розумінням мови як системи знаків [6]. Знак – двостороннє явище, єдність змісту і форми його вираження.

Ще у ХХ столітті [3, 11, 2], так і в даний час [1, 9, 7], одним із перспективних й актуальних напрямів дослідження був і залишається аналіз симетрії в будові мовних одиниць різних рівнів.

Є.І. Гороть на матеріалі прикметників англійської мови виявила, що більше половини КФ, які описують префікс, суфікс і корінь мають симетричну будову [2]. Дослідження Й. Крамського [11] показало, що в італійській мові симетричну будову мають 10 із 46 виявлених ним різновидів одно-, дво- і трискладових слів.

У нашому дослідженні симетрія розглядається з точки зору особливостей сполучуваності двох класів фонем – голосних і приголосних – у межах складу.

Методом суцільної вибірки в кожному різновиді текстів відібрано 5000 складів. Кожен склад був записаний у вигляді канонічних форм (КФ), де замість конкретної голосної вживається символ “V” (від латинського *vocalis*), а замість конкретної приголосної - символ “C” (від латинського *consonans*). Матеріал дослідження становив 24992 фонемовживання, у тому числі по масивах: наукові тексти – 12422, суспільно-політичні тексти – 12570.

Мета дослідження – встановити, яку частину складають симетрично побудовані КФ у наукових та суспільно-політичних текстах, яку кількість досліджуваних одиниць вони описують, які групи симетрії характерні для кожного масиву, чи існує залежність між довжиною КФ, групою симетрії і кількістю одиниць, що описані нею, чи існує подібність і відмінність між функціональними стилями за ознакою симетрії складу.

Аналіз досліджуваного матеріалу показав, що симетрично побудовані КФ описують 28.14% складів у наукових текстах та 28.02 % складів у суспільно-

політичних текстах, що складає відповідно 21.05% та 18.75% від усього інвентаря.

Л.Д. Сліпченко [5, 47] розрізняє два види симетрії: дзеркальний і ритмічний.

Для того, щоб встановити, яка група симетрії більш характерна для кожного масиву, введемо слідом за Л.Д. Сліпченко коефіцієнт активності (КА), який вираховується за формулою: $A = \frac{M}{K}$, де М – кількість одиниць, що описуються даною групою симетрії, К – кількість КФ у даній групі симетрії. Дані про величину КА наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Коефіцієнт активності (КА) дзеркального виду симетрії та груп симетрично побудованих КФ

Група симетрії	Коефіцієнт активності	
	Наукові тексти	Суспільно-політичні тексти
вісь через приголосну	23	41
вісь через голосну	1384	1360
КА	351,75	467

У результаті дослідження виявлено, що у двох масивах найбільш характерною виявилась група, де вісь проходить через голосну, а симетрія, де вісь проходить через приголосну є найменш характерною як для наукових, так і для суспільно-політичних текстів.

Висновки: 1) наукові та суспільно-політичні тексти розмежовуються за частотою; 2) в обох масивах симетрично побудовані КФ складають частину, яка описує в середньому третину досліджуваного матеріалу; 3) кількість досліджуваних одиниць, що описуються симетрично побудованими КФ, не залежить від їх довжини; 4) група симетрії, де вісь проходить через голосну є найбільш характерною і складає 50% у досліджуваних масивах. У вибірках із наукових текстів симетрично побудовані склади цієї групи складаються з трьох, п'яти і семи фонем, а у суспільно-політичних текстах – із трьох і п'яти фонем.

Список літератури

1. Близнюк В. В. Симетричні та ритмічні канонічні форми сучасної української й італійської літературних мов // Матеріали науково-практичної конференції, 4-6 квітня 2007 р. – К. : Вид. центр КНЛУ, 2007. – С. 20–23.
2. Гороть Е. И. Сопоставительный анализ фонемной структуры морфемы и слога (на материале прилагательных современного английского языка) : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. – К., 1984. – 207 с.
3. Перебийніс В. С. Кількісні та якісні характеристики системи фонем української літературної мови. – К. : Наукова думка, 1970. – 272 с.
4. Пономаренко И.Н. Лингвистическая аспектизация универсального принципа симметрии// Ученые записки Таврического национального университета им.В.И. Вернадского. Серия «Филология». 2007. - Т.20 (59), №3. С. 283-287.
5. Сліпченко Л. Д. Фонемная структура лексики английского языка : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.21. – К., 1974. – 180 с.
6. Соссюр Ф. Курс общей лингвистики. – М.: Соцэкгиз, 1933. - 272 с.

7. Субота С. В. Симетрія фонемної структури кореневої морфеми в англійській мові (діахронічне дослідження на матеріалі лексикографічних джерел) // Науковий вісник кафедри Юнеско КНЛУ. - Серія «Філологія. Педагогіка. Психологія». Випуск 27, 2013 – С.146.

8. Философский энциклопедический словарь/Сост. Л.Ф. Ильичев. – М.: Советская энциклопедия, 1983. – 840 с.

9. Altmann G. Phonic Word Structure // Quantitative Linguistik: ein internationales Handbuch = Quantitative Linguistik: an international Handbook HSK 27/ [ed. by Reinhard Köler, Gabriel Altmann, Rajmund G. Piotrowski]. – Berlin : Walter de Gruyter GmbH & Co., 2005. – P. 191–208.

10. Hockett Ch. F. A Course in Modern Linguistics. – N.Y.: Macmillan, 1958. – 621p.

11. Kramsky J. A Quantitative Phonemic Analysis of Italian Mono-, Di-, and Trisyllabic Words // Travaux linguistiques de Prague. – Vol. I. – 1964. – P. 129–43.

Саско Олена Іванівна

кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права і процесу Волинського національного університету імені Лесі Українки

Яртись Ірина Олексіївна

студентка магістратури 2-го року навчання Юридичного факультету Волинського національного університету імені Лесі Українки

ПРИЧИНИ ЗАКОНОДАВЧОГО ВИКОРИСТАННЯ ОЦІНОЧНИХ ПОНЯТЬ У ТЕКСТІ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНУ

Постановка проблеми. Стабільність і справедливість правозастосовчої діяльності може бути забезпечена лише за наявності чіткого, однозначного і конкретизованого формулювання кримінально-правових норм, які передбачають сукупність встановлених законом суб'єктивних та об'єктивних ознак, що характеризують певне діяння як кримінальне правопорушення.

Варто погодитися із позицією, відповідно до якого стан законності у суспільстві визначається безпосередньо змістом кримінального законодавства. Справді, чим досконалішим є закон з погляду юридичної техніки, тим меншою є кількість правозастосовчих помилок, тим вища його практична роль.

Однак, забезпечення чіткості і конкретності законодавчих приписів можливе лише до певної міри, адже абсолютне «позбавлення» норм кримінального закону відносно визначеності не є доцільним.

Оціночні поняття є самостійним, небезпечним і водночас корисним фрагментом правової мови. У тексті чинного Кримінального кодексу України (далі — КК України) таких словоутворень достатньо.

Мета дослідження. Не зважаючи на усталеність використання оціночних понять у національному законодавстві недослідженим залишається питання причин їх використання законодавцем безпосередньо у тексті кримінального

закону попри законодавче закріплення принципу визначеності кримінально-правових норм, що зумовлює актуальність даного питання.

Результати дослідження. Цілком очевидним є те, що оціночні поняття наділені як позитивними, так і негативними властивостями, що зумовлені об'єктивними та суб'єктивними причинами їх існування.

Кримінальні правовідносини є досить складними, різноманітними, такими, що охоплюють велику кількість фактів і правових явищ, усі формальні ознаки яких закріпити в законі неможливо. Тому законодавець вимушений у таких випадках обмежуватись викладенням лише загальних ознак, які конкретизуються під час правозастосування у кожній конкретній ситуації.

Є. О. Мірошниченко вважає, що використання оціночних понять зумовлюється тим, щоб кримінальний закон мав змогу віддзеркалювати все різноманіття явищ у їх динаміці та розвитку. Правник переконує, що незважаючи на не зовсім чітку визначеність за змістом, ці поняття надають кримінально-правовому регулюванню якостей повноти, гнучкості та динамічності [32, с. 120].

Суб'єктивними причинами використання оціночних понять у кримінальному процесуальному законі є усталені прийоми законодавчої техніки, а також дублювання без будь-яких змін формулювання раніше діючого законодавства в чинне.

Використання оціночних понять забезпечує динамізм регулюючого впливу правових норма на суспільні відносини та дозволяє уникнути проблем правозастосування за умови надмірної формалізації.

В. М. Стратонов констатує, що з одного боку, застосування оціночних понять полегшує завдання, які стоять перед законодавцем, і дозволяє йому уникнути деяких проблем, що неминуче виникають при прагненні зайвої формалізації правовідносин, однак з другого – суб'єкту права доводиться не просто підлаштовувати готове загальне положення до окремого випадку, а, досліджуючи цей випадок, вирішувати питання про зміст оціночного поняття. При цьому останні, в силу своєї неоднозначності, приховують небезпеку їх неправильного застосування [30, с. 22].

Законодавець іноді навмисне вводить такі поняття в тексти, щоб залишити для судді більшу свободу оцінок. Однак, питання визначення змісту оціночного поняття стосується не лише судді при здійсненні правосуддя, а й інших суб'єктів кримінального процесу.

Висновки. Таким чином, використання оціночних понять у кримінальному законі зумовлене комплексом суб'єктивних та об'єктивних чинників, які безпосередньо пов'язані складністю суспільно-правових відносин, що охороняються нормами КК України, та особливостями застосування юридичної техніки при формулюванні законодавцем норм права.

Наявність оціночних понять у кримінальному законі дозволяє враховувати під час здійснення кримінального провадження конкретні фактичні обставини й обирати відповідне їм рішення з числа тих, що передбачені законом. Такий порядок речей позбавляє кримінальний закон невинного формалізму, а відповідно, забезпечує більш ефективне правове регулювання відповідних суспільних відносин.

Список літератури

1. Мірошніченко Є. О. Гарантії законності і оціночні поняття в кримінальному праві. Зб. наук. пр. Харк. нац. пед. ун-ту ім. Г. С. Сковороди. Сер.: Право. 2004. Вип. 4. С. 120–122.
2. Стратонов В. М. Сучасний стан визначення оціночних понять і термінів у кримінальному процесуальному законодавстві. Юридична техніка: доктринальні основи та проблеми вдосконалення: тези доп. та повідомл. учасн. наук.-практ. конф. (Харків, 30 верес.– 1 жовт. 2015 р.) / за ред.: В. В. Комарова, І. Д. Шутака. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. С. 21–27.

Сидорчук Арсен Володимирович

студент 4 курсу спеціальності 017 Фізична культура і спорт початкового (короткого циклу) рівня вищої освіти
КЗВО «Луцький педагогічний коледж»

Марчук Сергій Степанович

кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри
педагогіки, психології та окремих методик
КЗВО «Луцький педагогічний коледж»

НАРОДНІ ІГРИ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Постановка проблеми. В іграх виявляються всі здібності дитини, нахили. Діти, граючись, бігають, стрибають, перелазять через перешкоди. Гра – це настільки природний стан дитини, що багато педагогів намагалися все навчання молодших учнів перетворити на гру, бо вона найбільш інтенсивно захоплює дітей. Дослідження ігор дає багатющий матеріал для з'ясування історичних основ формування української нації, коріння її звичаїв, вірувань, традицій фізичної культури.

Мета дослідження – проаналізувати різноманіття ігор в українській календарній обрядовості та з'ясувати виховне значення народних ігор у фізичному розвитку дітей молодшого шкільного віку.

Результати дослідження. Психолого-педагогічний аналіз ігор здійснений у роботах Д. Ельконіна [5]. Ігри мають велику історію і дуже тісно поєднуються із національними обрядами та звичаями. Тому використовують термін «народна гра», що передбачає ігрову діяльність людини відповідно до національних традицій народу.

Матеріали історико-етнографічних досліджень М. Стельмаховича [2], В. Скуратівського [1], А. Цьося [3], [4] показують, що українські народні ігри дуже різноманітні й більшість з них утвердились в календарній обрядовості.

Своїм корінням українські ігри сягають в доісторичні, ще язичницькі, часи. Прихід весни зустрічали веснянками (гаївками), в яких тісно поєднувалися хоріві пісні з іграми і танцями. Поворот сонця з літа на осінь знаменувало свято

Івана Купала – день «великого очищення вогнем». Ігри присвячувались Матері – Землі, богу, що посилає грім та блискавку, Перуну, богу сонця – Ярилі [3].

Традиційні народні ігри комплексно впливають на особистість. Окрім виразного спрямування на фізичний розвиток, у них міститься потужний пізнавальний та емоційний заряд. Здебільшого, в таких іграх рухи виконуються під пісенний супровід, а за змістом вони правильно відтворюють окремі трудові процеси. Тому їх неможливо розрізнити як окреме фізичне, морально-трудове, етичне або художнє виховання. Скоріше їх можна різнити за тим, що в одних були елементи боротьби, змагань, а в інших вимагалось більше пам'яті, уваги, сміливості, спостережливості.

Народні ігри, забави та розваги настільки різноманітні, що в єдиній класифікації важко показати всі особливості кожної з них. Тому дослідники систематизують їх за різними ознаками: за використанням в них певних предметів і без них, за періодом проведення, за віковим поділом, за спрямованістю їхнього впливу на розвиток фізичних якостей.

Народні ігри можна класифікувати за такими групами: дидактичні, рухливі з обмеженим мовленнєвим текстом, рухливі хороводні ігри, ігри мовленнєвої спрямованості, обрядові та звичаєві ігри; ігри історичної спрямованості; ігри з відображенням трудових процесів та побуту народу.

У народній педагогіці визначено дві групи дитячих ігор. Перша – це спонтанні ігри. Вони виникають самі по собі і часто є наслідуванням дій дорослих. В таких іграх яскраво відтворювались естетичні начала народного життя, побуту, праці, уявлення про честь, гідність людини. Такі ігри сприяють розвитку в дитини національного мислення, формують її характер.

До другої групи народних ігор умовно можна віднести ігри, спеціально вигадані для розваги. В них здебільшого є правила, що створювались століттями, шліфувались і слугували вихованню в дитини спритності, рішучості, самостійності. Народні ігри завжди займали чільне місце в практичній роботі педагога. Це різні за формою проведення ігри (колективні, невеликими групами, парами, з м'ячем, з віночком, стрічкою та багато інших) [2].

Народні дитячі ігри умовно поділяють за порами року на весняні, літні, осінні й зимові. Так, навесні діти бавились у «Шума», «Гуси», «Подоланочку». Літом були популярні ігри «Золоті ворота», «Косарі», «Коза-Дерева», «Хусточка», «Городки». Восени характерними були ігри «Гарбуз» (з піснею «Ходить гарбуз по городу»), «Зайчик», «Квач», «Піжмурки». Узимку улюбленими дитячими іграми були «Сніжинки» і «Миші», «Кіт та миша», «День і ніч» [4].

Висновки. Важко переоцінити величезну роль, яку відіграють народні ігри у фізичному та моральному вихованні дітей. Завдяки іграм та забавам формуються такі якості, як стриманість, кмітливість, наполегливість, організованість, розвиваються сила, спритність, швидкість, витривалість та гнучкість.

Список літератури

1. Скуратівський В. Т. Місяцелік : український народний календар. Київ: Мистецтво, 1992. 208 с.

2. Стельмахович М. Г. Народна педагогіка. Київ: Рад. школа, 1985. 315 с.
3. Цьось А. В. та ін. Українські народні ігри та забави. Луцьк: Надстир'я, 2000. 96 с.
4. Цьось А. В. Фізичне виховання в календарній обрядовості українців. Луцьк: Надстир'я, 2000. 376 с.
5. Эльконин Б. Д. Психология игры. Москва: Просвещение, 1978. 304 с.

Смалюх Вікторія Миколаївна
викладач іноземної мови ВСП ВоФК НУХТ

МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В УМОВАХ СОЦІАЛЬНОГО ДИСТАНЦЮВАННЯ

Сучасний світ ставить перед людьми все нові і нові виклики. Ще донедавна, жоден з нас не міг собі уявити, що цілий світ можна поставити на паузу, що цілу планету Земля можна закрити на карантин. Проте все колись стається вперше, людство змушене привчатися жити в нових умовах. Дорослі вчаться ефективно працювати на відстані, а діти якісно отримувати освіту дистанційно. І дякувати за таку можливість ми маємо винайденню всевітньої павутини. Інтернет дає можливість мільйонам людей, залишаючись вдома, не бути на самоті, а продовжувати вести активне соціальне життя.

Тож, чому не скористатися можливістю перебування вдома та наявності сучасних гаджетів та не вдосконалити свій освітній рівень, а зокрема, вивчення англійської мови. Україна потрапила до переліку країн з середнім рівнем володіння англійською, посівши у ньому сорок третє місце за рейтингом English Proficiency Index. Нас значно випереджають такі країни як Індія, Білоруська Республіка, Нігерія тому, вивчення англійської на сьогодні - актуальне для багатьох українців питання [3, 2].

Метою дослідження даної статті є розгляд ефективних інструментів та порад для самостійного вивчення англійської мови.

Слухайте музику та вивчайте слова пісень. Цей спосіб є найпростішим, адже музика оточує нас скрізь, від радіо та музичних телепередач до телефонів та інших сучасних гаджетів. Найкраще це робити на популярних та добре відомих піснях. Що стосується музичного жанру, то краще уникати року та репу, тому що тексти можуть бути занадто швидкими та погано розбірливими на слух.

Дивіться відео про щось цікаве англійською мовою. Перегляд інтерв'ю та коментарів допоможе ознайомитися з розмовною англійською, це дасть можливість зрозуміти, як потрібно спілкуватися з іншими людьми. Можна також дивитися інтерв'ю улюблених акторів. Неважливо, коли інтерв'ю або огляд були зняті, головне - це слухати та навчатися справжній розмовній англійській мові.

Дивіться фільми та телевізійні шоу англійською мовою. Це дасть можливість почути як люди розмовляють один з одним, використовуючи найсучасніші форми англійської мови. Завдяки цьому можна вивчити часто використовувані сленгові терміни, англійські ідіоми та фрази, що дозволить

значно розширити свій словниковий запас [1, 12]. Якщо важко зрозуміти мову акторів, то потрібно спробувати спочатку дивитись фільми з субтитрами, а потім видалити субтитри та перевірити свої знання англійської мови.

Перевірте свої знання граматики за допомогою онлайн тестів Однією з можливих проблем при самостійному навчанні є те, що ми можемо допускати помилки та не здогадуватися про це. Один простий спосіб перевірити свої знання англійської мови - це пройти безкоштовні онлайн тестування.

Спілкуйтеся з друзями онлайн. Це цікавий спосіб самостійного вивчення англійської мови, навіть не усвідомлюючи цього. Відмінність такого способу від розмови з вчителем або навчання в класі, у тому, що спілкування відбувається в невимушеній обстановці, що робить мову дуже легкою для сприйняття. Ми можете спілкуватися у програмі Messenger Facebook, Twitter або навіть через WhatsApp. Спілкування - це дивовижний спосіб вивчити англійську мову, тому що ми практикуємо те, що вивчили у спокійній, безстресовій обстановці. Через письмове спілкування отримуємо можливість перевірити граматичні помилки, перш ніж натиснути на кнопку enter. Онлайн голосові дзвінки допоможуть практикувати розмовну англійську мову. Крім того, спілкування з друзями англійською це завдання, яке мотивує. У соціальних мережах простіше, ніж будь-коли залишатися на зв'язку з друзями з усього світу.

Читайте електронні книги, статті, інтернет-журнали. Читання, так само як і прослуховування, дуже важливе при вивченні англійської мови, яке загострює розум та тренує думати англійською. Неносії англійської мови завжди перекладають текст спочатку на рідну мову в своєму розумі, що викликає затримку у відповіді [2, 4]. Однак, якщо розум натренований думати англійською, то людині буде простіше розуміти та говорити іноземною мовою. Чим більше читаємо, тим більше структур речень, нової лексики, шаблонів формальних та повсякденних фраз отримуємо. А інтернет - це скарбниця англійських електронних книг, статей та журналів. Потрібно тільки знайти ресурс з тими темами, що принесуть найбільше задоволення від вивченого та прочитаного.

Отож, заходьте в Інтернет, і контактуйте з людьми з усього світу, приєднуйтеся до чатів або форумів, пройдіть онлайн курс англійської мови або знайдіть друга, з яким будете переписуватися, щоб практикувати свою англійську мову, вивчаючи іншу культуру. Використовуйте будь - яку можливість, щоб вдосконалювати свої знання та навички, тим більше, що сучасний цифровий світ всіляко нам у цьому допомагає.

Список літератури

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / науковий керівник українського видання доктор пед. наук, професор С. Ю. Ніколаєва. – К. : Ленвіт, 2003. – 273 с.

2. Традиції та інновації в методиці навчання іноземних мов: [навч. посіб. для студ. і вчит.] / [за ред. М.К. Колкової]. – СПб.: КАРО, 2007. – 267 с.
<https://www.ef.com/~/media/centralescom/epi/downloads/full-reports/v8/ef-epi-2018-english.pdf>

Титаренко Олександр Русланович
студент III курсу факультету історії політології та
національної безпеки ВНУ імені Лесі Українки
Кінд-Войтюк Наталя Василівна
кандидат історичних наук, доцент кафедри нової та
новітньої історії України ВНУ імені Лесі Українки

ЗАРВАНИЦЬКИЙ САНКТУАРІЙ – ОСЕРЕДОК ПАЛОМНИЦЬКИХ ПРАКТИК ВІРУЮЧИХ

Постановка проблеми. Релігійні процеси в сучасному світі впливають на всі сфери життя людини, уможливаючи діалог культур і традицій. Важливим чинником гуртування віруючих в умовах глобалізації є культові практики християнських конфесій, специфічним елементом яких постає паломництво.

Дослідження духовних центрів УГКЦ дає змогу переосмислити духовну спадщину українського народу, переакцентувати значення паломницьких практик у формуванні підвалин духовності, національної та релігійної свідомості. Тому дослідження історії створення та особливостей діяльності Марійської духовної святині у с. Зарваниця на Тернопільщині, яка стала центром єднання усіх християн незалежно від їх конфесійної належності, видається важливим науковим завданням.

Мета дослідження – охарактеризувати особливості паломницьких практик віруючих у духовному осередку с. Зарваниця на Тернопільщині.

У результаті дослідження було з'ясовано, що Марійський духовний центр у с.Зарваниця отримав відпустовий статус ще у XIX ст.

Із розбудовою Зарваниці як паломницького місця масового явища набули паломницькі практики віруючих – прощі – Всеукраїнські та Всесвітні. Перше велелюдне паломництво відбулося у 90-х рр. XX ст. [2]. Охарактеризуємо наймасовіші з них.

Третя Всеукраїнська проща, підготовка до якої розпочалася ще у 1997 році відпустом під девізом «Ти Христос – Син Бога Живого» [1], відбулася з нагоди 2000-ліття народження Ісуса Христа (22-23.07.2000 р.). Кількість прочан – близько 60 тис. осіб. Опитавши мешканців с.Зарваниці, з'ясувалося, що під час даної паломницької ходи відбулося ряд новаторських заходів: виставка вишиванок і художніх виробів отця доктора Блажейовського та родини Земців; відкриття меморіальної дошки владичі Никині Будці на парафіяльному будинку; конференція «Мученики XX століття»; патріарший конкурс хорів (22 хори взяли участь); освячення Главою УГКЦ Любомиром Гузаром разом із єпископами собору Зарваницької Матері Божої; виступ-звернення представників Папи Івана Павла II – архієпископа Сараєво кардинала Вінко Пуліча та папського нунція в Україні архієпископа Миколи Етеровича [3-5].

У ході цієї прощі благодійним фондом «Карітас» був організований духовно-оздоровчий табір «Сарепта» для дітей-сиріт та дітей з багатодітних сімей. До речі, даний табір існує і сьогодні.

Кожна з наступних прощ відзначалася не менш цікавими заходами, що підносили розвиток греко-католицької церкви не лише в Україні, а й поза її межами, адже вони перетворилися із Всенаціональних на Всесвітні, кількість прочан з діаспори становила в середньому 30 % . Наприклад, на прощі 2015 р. , яку очолив Блаженніший Святослав, приуроченій 150-й річниці від дня народження митрополита Андрея Шептицького та молитві за мир в Україні, взяли участь близько 300 священиків та десятки тисяч паломників. Після Літургії голова Тернопільської ОДА Степан Барна нагородив посмертно учасників АТО, які загинули на Сході України. Нагороди отримали їхні матері та дружини, які прибули на прощу. Відтак Блаженніший Святослав освятив каплицю Св. Юрія, збудовану на честь загиблих героїв [6]. У рамках прощі відбувся перший Всеукраїнський живописний пленер «Тобі, Богородице! Зарваниця – 2015», в якому взяли участь художники з усіх регіонів України. Також відбувся перший Всеукраїнський форум мирянських спільнот.

Того ж року 26 вересня відбулася VII професійна проща працівників сфери освіти (перша – у 2002 р.). У паломництві взяли участь близько 3 тисяч освітян з різних областей України, а також голова комітету Верховної Ради з питань освіти та науки Лілія Гриневич.

Оскільки Марійський духовний центр у с.Зарваниці має статус повного відпусту, то варто згадати також ювілейні відпуст 2016 р., пов'язаний з відкриттям Святих дверей у базиліці святого Петра у Ватикані 8 грудня 2015 р., у празник Непорочного Зачаття Пресвятої Богородиці за григоріанським календарем, коли Папа Франциск офіційно відкрив надзвичайний Ювілейний рік Божого Милосердя. Саме дана проща була присвячена цій події та проходила під девізом «Україна – єдина країна», а число прочан перевершило всі минулі – 150 тис. паломників з усіх куточків України, а також з Італії, Іспанії, Португалії, Франції. Проща для молоді проходила у форматі питання-відповіді, які кожен міг задати Блаженнішому Святославу.

Проаналізувавши 24 прощі до Марійського Зарваницького духовного центру, що відбулися з 1991 по 2016 рік, ми виділили певні їх особливості: прощі не мають конфесійно-релігійних обмежень (беруть участь і православні, і греко-католики); одяг прочан довільний; присвята певній події історико-релігійного життя (наприклад, 1995р. – приурочена відзначенню 400-ліття Берестейської та 350-ліття Ужгородської уній; 2012 р – 20-й річниці від дня народження Патріарха УГКЦ Йосифа Сліпого; 2013 року – присвячена Року віри; різні види прощ – професійні: для вчителів, журналістів, медиків та ін.; прощі для певних вікових та статевих категорій: Молодіжні прощі (17-25 р). з обов'язковими мистецько-духовними заходами на Співочому полі; для Марійських та Вівтарних дружин; загальні правила прощ поєднані з насиченою духовно-просвітницькою програмою; в рамках прощ відбуваються Всеукраїнські пленери, з метою увічнення подій в Зарваниці у літературно-мистецьких творах; обов'язковий початок прощ ходою з піснею «Зарваницька Божа Мати», поклоніння чудотворній іконі Матері Божої Зарваницької, Хреста хода зі свічка уночі, і закінчення – спільною молитвою.

Висновки. Феноменальною особливістю Марійського духовного центру «Зарваниця», що отримав статус відпустового місця, є масові щорічні проці всеукраїнського та всесвітнього рівня, які відвідує надзвичайно велика кількість паломників не лише з України, а й світу. Паломницькі практики мають ряд характерних лише для цього центру особливостей.

Список літератури

1. Мендюк О. Під саявом ікони Зарваницької / О.Мендюк // Земля Підгаєцька. – Підгайці. – 1997. – 21 жовтня. – С.5.
2. Мендюк О. Проща до духовного центру / О.Мендюк // Земля Підгаєцька. – Підгайці. – 1998. – 17 липня. – С.2.
3. Опитано автором Головінську Марфу Іванівну, 1941 р.н., с. Зарваниця Тереховлянського району Тернопільської області, 30.10.2017 р.
4. Опитано автором Малко Романа Васильовича, 1950 р.н., с. Зарваниця Тереховлянського району Тернопільської області, 30.10.2017 р.
5. Опитано автором Андрушків Наталію Миколаївну, 1946 р.н., с. Зарваниця Тереховлянського району Тернопільської області, 30.10.2017 р.
6. Опитано автором єпископа Теодора (Мартинюка), 1974 р.н., с. Зарваниця Тереховлянського району Тернопільської області, 30.10.2017 р.

Титаренко Олександр Русланович
студент III курсу факультету історії політології та національної безпеки ВНУ імені Лесі Українки
Кінд-Войтюк Наталя Василівна
кандидат історичних наук, доцент кафедри нової та новітньої історії України ВНУ імені Лесі Українки

ІГУМЕНЯ МИХАЇЛА (МЕЛЕТЬЄВА) – РЕФОРМАТОРКА КОРЕЦЬКОГО ЖІНОЧОГО МОНАСТІРЯ

Постановка проблеми. Ігуменя відіграє дуже важливу роль у функціонуванні монастиря. Від особистих рис настоятельки залежить напрям та стиль діяльності обителі. Просопографічний портрет ігумені дозволяє проаналізувати, в контексті загальної історії святині, окремий період перебування на посаді управительки монастирем тієї чи іншої монахині.

Мета дослідження – проаналізувати діяльність та роль Михаїли (Мелетьєвої) як настоятельниці Корецького жіночого монастиря в контексті подій 1916 -1931 рр.

Результати дослідження. Перша світова війна 1914-1918 рр. порушила звичне життя Корецької обителі. Необхідно було евакуювати 11 дзвонів у м. Курськ, а черниць вивезти до Полтавської губернії. І матушка Феофанія (Сенецька) з честю виконала цю справу, свій обов'язок [1, арк. 237]. Але в 1916 р. вона померла, похована на території Корецького жіночого монастиря. Її місце посіла ігуменя Михаїла (Мелетьєва), що народилася на території Російської імперії у 1880 р. в родині дякона. Період управління настоятельки припав на

роки польського панування. Повторилося все те, що давно було знайоме православному населенню. У лютому 1918 р. місто Корець зайняли австро-німецькі війська і монастир постраждав під час воєнних подій. Обитель нова влада не закрила, та вона лишилася деяких монастирських приміщень, майна і земель [2]. Корпуси були відведені для потреб поліції і прикордонної охорони поляків. У Росію відправили дзвони, які пізніше загубилися на її просторах.

За Ризьким мирним договором, підписаним у 1921 році, більша частина Волині відійшла до Польської держави, утвореної в 1919 р. Приєднана територія була виділена у нову адміністративну одиницю – Волинське воєводство. Місто ж Корець мав статус адміністративного центру гміни Рівненського повіту. З поверненням до мирного життя, монастир поступово відновлював своє функціонування.

Велику моральну підтримку ігумені та насельникам у скрутні часи надав архієпископ Волинський Євлогій (Георгієвський). Відвідавши монастир, він здійснив богослужіння і порадив, як швидко адаптуватися в нових умовах.

8 лютого 1923 р. у Варшаві був убитий перший митрополит Польської Православної Церкви Георгій. Католицтво зі зброєю в руках повстало проти православ'я. У ці дні Корецький жіночий монастир відвідав Гродненський єпископ Олексій, що мав доручення від Св. Синоду нагородити ігуменю Михаїлу хрестом з прикрасами. Церемонія нагородження відбулася під час Божественної літургії 9 травня – у день пам'яті святителя і чудотворця Миколая [4].

Та все ж Православна Церква в Польщі все більше утискала з боку католиків. Ці обставини змусили митрополита Варшавського Діонісія скликати в 1927 р. Помісний собор в столиці Польщі. Результатом цього став меморандум, що направлявся польському православному духовенству з проханням полегшити життя православних, в тому числі Корецького монастиря, де свавільничали чиновники Магістрату. Через рік в Корецьку обитель із Почаївської лаври був відправлений дорогоцінний подарунок – ікона Преподобного Іова Почаївського з вмонтованою частиною мощей Святого. Цікавим є той факт, що по ікону ігуменя Михаїла зі священниками і сестрами обители прибула на залізничну станцію м. Рівного і особисто супроводжувала її в монастир. Дана ікона була встановлена в лівому боковому вітварі Троїцького храму, де і до нині зберігається.

Незважаючи на всі події, настоятелька Михаїла зуміла здійснити ряд реформ у чернечому житті Корецького жіночого монастиря:

- замінила форму головних уборів з «кукольної на клобучную»;
- ввела в церковне піснеспівання старовинний партесний Валаамський монастирський розспів;
- організувала новий хор із 40 монахинь;
- запровадила суворий богослужбовий устав та святкові виходи під час служб;
- створила курси для монахинь з вивчення норм культури спілкування та хороших манер поведінки.

Опрацювавши ряд джерел, стало відомо, що монастир також володів значними коштами, які надходили від жертводавців, продажу свічок, церковних

молитовників. Тільки позолотна майстерня за даними 1928 р. щомісячно виготовляла і реалізовувала церковних предметів на суму 3 тис 199 злотих [1, арк. 238].

Кінець 1928 року для жіночого монастиря ознаменувався ще однією значимою подією. Взявши до уваги те, що багаторічна переписка по поверненню монастирських дзвонів із Курська так і дала позитивних результатів, ігуменя Михаїла замовила нові дзвони на Данунгській верфі. За п'ять днів до Різдва дзвони були привезені в монастир.

На кінець 1931 р. настоятелька дуже захворіла і невдовзі померла. Тимчасовою настоятелькою монастиря стала ігуменя Ніна (Баташова), яка з 1918 р. була управителькою Вільнюського жіночого монастиря.

Висновки. Отже, ігумені Михаїлі найважче було управляти жіночою обителлю, адже далася в знаки війна, яка зруйнувала господарське надбання сестер та постійний наступ католиків на православ'я, що заважав нормальному функціонуванню монастиря. Незважаючи на це, настоятелька зуміла зберегти не лише храм, а й його наповнюваність (на 1.08.1926 р. тут було 149 черниць) та позитивно реформувати монастирське життя.

Список літератури

1. Державний архів Житомирської області. Фонд 266. Благочинний монастирив Волинської єпархії. – Опис 1. – Справа 346. Послужні списки черниць Корецького жіночого монастиря. 19016-1928 р. – арк. 342.

2. Макарий (Булгаков), митр. История Русской Церкви. / (Булгаков) Макарий – Кн.2. – М., 1995. – 235 с.

3. Монашество и монастыри в России XI- XX века. Исторические очерки // Н. В. Сницина. – М., 2002. – 348 с.

4. Senyk S. Women's Monasteries in Ukraine and Belorussia to the period of suppressions. – Roma., 1983. – 109 с.

Титаренко Олександр Русланович
студент III курсу факультету історії політології та
національної безпеки ВНУ імені Лесі Українки
Кінд-Войтюк Наталя Василівна
кандидат історичних наук, доцент кафедри нової та
новітньої історії України ВНУ імені Лесі Українки

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ І КУЛЬТУРНО-ДУХОВНИЙ РОЗВИТОК НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ МАНЕВИЧЧИНИ В ПОЛЬСЬКІЙ ІСТОРІОГРАФІІ XIX – СЕРЕДИНИ XX СТ.

Постановка проблеми. Дослідження польських істориків першої половини XIX ст. та наступних періодів, викликають певну зацікавленість з огляду на пам'ятки історичної думки. Окрім того, освоєння творчої спадщини польської

історіографії, безперечно, сприятиме поступу сучасної української історичної науки.

Мета дослідження – проаналізувати наукову літературу польських дослідників з історії окремих населених пунктів сучасного Маневицького району Волинської області.

Результати дослідження. Особливий інтерес для нашого дослідження становлять матеріали відділу рукописів Львівської національної наукової бібліотеки імені В. Стефаника НАН України. Тут зберігаються особисті фонди багатьох учених, в тому числі й польських авторів, які у своєму доробку мають дослідницькі роботи з історії Волині та досліджуваних сіл, зокрема. Вони містять особисту кореспонденцію, неопубліковані рукописи, різнопланові нотатки. Вивчення історії Волині у першій половині XIX ст. мало ту специфіку, що його здійснювали переважно польські автори. У цей час дослідниками підготовлено ряд важливих досліджень, у яких поруч із загальнопольськими проблемами історичного минулого, віддзеркалені й сторінки історії Волині. У другій половині XIX – початку XX ст. польські науковці здійснили семитомне видання князівського Архіву Сангушків у Славуті, яке є надзвичайно цінне для нас, адже князі даного роду володіли селами Маневицького району, зокрема с. Маневичі та с. Карасин [1].

З-поміж досліджень про історію конкретних населених пунктів Волині однією з перших з'явилася двотомна праця Т. Свенцького «Opis starożytnej Polski» («Опис старожитньої Польщі») [6]. Матеріали, які опубліковані на її сторінках, охоплюють усі історичні регіони польської держави. Відомості про села, що ми досліджуємо, наявні у другому томі (s. 44 – 66). Монографія відображала стан вивчення минулого цих населених пунктів на початку XIX ст. Разом із тим вона дала імпульс подальшому вивченню історії різних місцевостей Речі Посполитої. Продовженням таких досліджень стала праця М. Балінського й Т. Ліпінського «Starożytna Polska pod względem historycznym, jeograficznym i statystycznym opisana» («Стародавня Польща з точки зору опису історичного, географічного і статистичного»), яка вийшла друком у 40-х роках XIX ст. і є важливим друкованим джерелом для вивчення минулого давньої Маневиччини. Матеріали про населені пункти Волині та Полісся, вміщені тут, проте, не є завершеними нарисами про їх минувшину. Скоріше це фрагменти із джерел, які відображають певні моменти історії.

Нові тенденції в дослідженнях міст і сіл волинського регіону – на основі безпосередніх обстежень та вивчення місцевих родових архівів й приватних бібліотек – започатковані в працях Ю.-І. Крашевського та О. Пшездзецького. Книга Ю.-І. Крашевського «Wspomnienia Wołynia, Polesia, i Litwy» («Спогади про Волинь, Полісся і Литву»), перше видання якої вийшло у 1840 р. [3].

Одним із перших наукових досліджень О. Пшездзецького була праця під назвою «Podole, Wołyń, Ukraina. Obraz miejsc i czasów» («Поділля, Волинь, Україна. Образ місць і часу») []. Ця праця написана в результаті поїздок територіями Волинської та Подільської губерній, обстеження приватних та церковних архівосховищ. Разом із тим вона не є описом певної подорожі, це зібрання нарисів, кожен з яких має самостійний характер. Їх об'єднує суцільний

задум – розповідь про минулі часи на основі архівних матеріалів, літописних свідчень, опис місцевостей та пам'яток архітектури й мистецтва [8].

Найбільш помітним у вивченні історії населених пунктів Городок, Маневичі, Карасин Маневицького району серед польських дослідників другої половини ХІХ ст. є доробок волинського шляхтича Т. Стецького. Основною його працею стала трихтомна «Wołyń pód względem statystycznym, historycznym i archeologicznym» («Волинь. Статистичний, історичний та археологічний огляд») [7]. Про значні природні багатства Маневицького краю писав і Т. Стецький у першому томі праці. Причиною того, що вони не використовуються належним чином, він вважав необізнаність місцевих жителів, які в силу різних обставин не змогли належним чином скористатися із дарів цієї землі.

У другій половині ХІХ ст. з'явилися праці (Й. Бартошевича, Ф. Равіти-Гавронського), які були підготовлені із метою показати глибокі економічні корені польської людності у селах Маневиччини. Низка досліджень з історії господарського розвитку була виконана у Волинському воєводстві в умовах Другої Речі Посполитої, вони велися в рамках діяльності «Комісії наукового вивчення східних земель» і мали прикладний характер.

Про історичні долі селянської верстви у польській історіографії маємо набагато менше досліджень. Як зазначив О. Яблоновський, це викликано у першу чергу недостатньою кількістю джерел [4]. Тема волинського селянства була близькою й для Ю.-І. Крашевського. Основою для художнього осмислення становища селян йому послужили реальні картини із життя селян. У його повістях відображені погляди на «селянську проблему». Письменник як історик вважав, що селянам необхідно надавати землю для господарювання, але під опікою пана. Ю.-І. Крашевський виступав проти консерватизму своїх співвітчизників польських поміщиків у ставленні до селян. Все ж чіткої програми покращення становища селян він так і не виробив, у його думках багато суперечностей [8].

Польських дослідників цікавили також і проблеми релігійних стосунків на теренах Маневиччини. Релігійні питання зачіпалися у монографіях, присвячених минулому населених пунктів у працях Т. Свенцького, М. Балінського й Т. Ліпінського, Т. Стецького. Поява спеціальних досліджень, присвячених релігійним стосункам на Маневиччині в контексті історії Волині припадає на другу половину ХІХ ст. Першими стали розвідки Ю. Бартошевича. На сторінках його монографій є чимало матеріалу, який віддзеркалює стан церковних стосунків на Волині. Звертає увагу те, що автор вживав на сторінках своїх праць термін «український народ» та як синонім «руський народ» і відрізняв його від російського [2].

Вийшли друком також польські розвідки, присвячені вивченню освітніх процесів на Маневиччині.

Висновки. Отже, упродовж ХІХ – першої половини ХХ ст. можна констатувати широкий спектр зацікавленості польських істориків, літераторів та краєзнавців подіями минулого Волині та Полісся, зокрема вивченню релігійно-духовних та культурно-освітніх процесів на теренах сіл теперішнього Маневицького району. Наведені історико-краєзнавчі відомості у цих працях і

творах є актуальним і важливим для розуміння історичного розвитку як Волинського регіону в цілому, так і Маневиччини, зокрема.

Список літератури

1. Archiwum książąt Lubartowiczów Sanguszków w Sławucie. T.1-7. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://www.wbc.poznan.pl> (дата звернення 18.11.2019).
2. Bartoszewicz J. Książ i księże / J. Bartoszewicz. – Kraków: nakładem redakcji «Szkiców społecznych i literackich», 1876. – 42 s.
3. Kraszewski J.-I. Wspomnienia Wołynia, Polesia i Litwy. – Wilno, 1840. – Т. 1. – 231s., Т. 2. – 204 s.
4. Jabłonowski A. Stosunki rodzinne na Wołyniu na przełomie XVI-go i XVII-go wieku / A. Jabłonowski // Przegląd Historyczny. – 1910. – S. 59–79.
5. Przędziecki A. Podole, Wołyń, Ukraina. Obraz miejsc i czasów. – Wilno, 1841. – Т.1. – Т.2.
6. Święcki T. Opis starożytnej Polski. – Т.2. – Warszawa, 1816. – 155 s.
7. Stecki T. Wołyń pod względem statystycznym, historycznym i archeologicznym. – Т.1. – Lwów, 1864. – XII, 387 s.
8. Ярмошик І. Історія Волині в дослідженнях польського історика Олександра Пшездзєцького / І. Ярмошик. // Часопис української історії / Київський національний університет імені Тараса Шевченка, ТОВ видавництво «Книги – XXI». – К., 2010. – Вип. 17. – С.49 – 55.\

Ткачик Олександр Олександрович
кандидат історичних наук, викладач історії ФКТБП
Волинського національного університету
імені Лесі Українки

ІСТОРИЧНА ДОВІДКА ПАМ'ЯТКИ МІСТОБУДУВАННЯ І АРХІТЕКТУРИ – «АНГЕЛІКИ» XVIII СТ. В МІСТІ ЛУЦЬКУ

Постановка проблеми. За ознакою будівельного матеріалу будинок по вул. Братковського, 31 у місті Луцьку збудований у XVIII ст. На плані 1795 р. він зазначений під № 11 як «Ангеліка», тобто шпиталь. У наш час будинок внесено до переліку пам'яток містобудування і архітектури Волинської області, які перебувають під охороною держави (охор. № 233/2-м).

Мета дослідження – впорядкувати історичні відомості про «Ангеліку» та надати опис будинку.

Результати дослідження. Опіку над римо-католицьким шпиталем на час свого існування в Луцьку мав єзуїтський орден. У 1773 р. опіка перейшла до капітули (колегія духовенства вищого рангу). В той час шпиталь знаходився в корпусі пізніше зайнятому монастирем ордену Сестер Милосердя (шаріток) [1].

У 1782–1829 рр. головний будинок носить назву Академії наук, а дворовий – ангеліки (притулку) Юзефи Поляновської (1766–1829 рр.), яка заповідала йому всю свою власність [1].

Наведемо кілька слів про благодійницю. Жителька Луцька Ю. Поляновська в 1792 р. стала черницею ордену Милосердя, а згодом – опікуном закладів кафедри Святих Петра і Павла [2, с. 119]. Саме на кошти Ю. Поляновської наприкінці XVIII ст. з тильного боку будинків академії та притулку було споруджено Інститут сестер милосердя.

Згідно з твердженням краєзнавця В. Пясецького, черниця Ю. Поляновська намагалася звільнити приміщення для цеху декоративних квітів, в якому мали б працювати інваліди, окремі члени притулку й мешканці сиротинця. У зв'язку з цим, Ю. Поляновська почала клопотатися про зведення окремого будинку для сиротинця, що розташовувався паралельно до кафедральних будинків, але вже за межами Нижнього замку. Документальних даних про те, хто заклав фундаменти цієї споруди і для чого вона планувалася, немає. Є тільки відомості, що Ю. Поляновська сприяла завершенню будівництва й розмістила там сиротинець для дівчат під назвою «Ангеліка» на честь ангела-охоронця дітей [2, с. 119].

У сиротинці Ю. Поляновської дівчат не тільки виховували, але й старалися навчити їх професіям прислуги або ж гувернантки. Випускниці школи при сиротинці користувалися підтримкою Ю. Поляновської при працевлаштуванні, а іноді й заміжжі. У школі при сиротинці навчалися за плату дочки заможних міщан. Ця школа, як і повітова, була п'ятикласною й давала право вступу до вищих навчальних закладів. Викладачами школи працювали свої вчителі музики, співу, танців, ручної праці. До цієї роботи Ю. Поляновська залучала луцьких дворянок. Так, вчителькою співів була дружина статського радника Добжанського. Інші предмети викладали професори з повітового училища [2, с. 119].

Про рівень знань у школі сиротинця опис урочистого початку заняття у вересні 1822 р., видрукуваний в одному із спеціальних видань.

«На цю урочистість зібралися батьки дівчаток, що тут навчалися, вчителі повітової школи, визначні особи міста та дехто з колишніх випускниць школи, що працювали гувернантками в Луцькому повіті. Урочистість почалася з приходу опікуна школи – єпископа Іоанна Божидача Підорецького. Учениці зустріли його квітами, а дві з них вітали польською й французькою мовами. Після благословення єпископа слово взяв генеральний інспектор шкіл губернії, який вручив похвальні листи й зачитав списки переведених до наступного класу тих, хто успішно вчився. Після цього учениці п'ятого класу демонстрували свої роботи, виконані під час канікул. Перед очима глядачів пропливла ціла галерея майстерних виробів: вишивка, гаптування, елементи костельного одягу, килимки і тому подібне. Демонстрація переривалася оплесками, що адресувалися як авторці виробу, так і вчительці праці. Завершився цей показ читанням розділу Святого Письма в перекладі на французьку однієї з учениць. Після цього відбувся спільний концерт вчителів музики та співу й майже всіх учениць, що продемонстрували своє вміння співати, грати на фортепіано, танцювати й навіть складати пісні. А закінчився цей перший день занять у школі благословенням єпископа Підгородецького й піснею на його честь, скомпанованого ученицями» [2, с. 119].

Будинок Ангеліки Двоповерховий Г-подібний в плані з підвалами. Розміщений в глибині кварталу, безпосередньо за будинками № 17–19 по вулиці Кафедральній (монастир шаріток), паралельно до його основного об'єму [1].

Будинок цегляний, поштукатурений. Цоколь відсутній. На південному і західному фасадах збереглися підвальні віконця прямокутної форми (крім одного прямокутного прорізу південного фасаду, завершеного пучковою перемичкою). Кути будинку підкреслені пілястрами. Віконні та дверні прорізи прямокутного характеру обрамлені “вухастими” наличниками з замковим камінням. Під вікнами – підвіконні карнизи простого профілю. Частина віконних прорізів східного, північного і західного фасадів в результаті ремонтів втратили своє обрамлення. Стіни завершені розвитим карнизом з простим фризом. Дах вальмовий, покритий металом [1].

Висновки. Будинок є важливим елементом історико-архітектурного комплексу монастиря шаріток, який сформувався у XV-XIX століттях. Будівля органічно вписана в історичне середовище Старого міста. В наш час використовується під житло для лучан.

Список літератури

1. Матеріали (Паспорт пам'ятки) Волинського краєзнавчого музею.
2. Пясецький В. Lutsk. Історико-краєзнавчі нариси. Книга 1. Старе місто. / Вальдемар Пясецький. – Луцьк: «Волинські старожитності». – 2013. – 340 с.

Цан Богдан Святославович

учень 11 класу НВК ОЗ «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів с.Прилісне» Маневицького району Волинської області

Цан Лариса Володимирівна

вчитель зарубіжної літератури НВК с.Городок» - філії опорного закладу «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів с.Прилісне» Маневицького району Волинської області

ХУТІРСЬКЕ ПОСЕЛЕННЯ НА ВОЛИНІ У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТОЛІТТЯ (НА ПРИКЛАДІ ОКРУГИ СЕЛА ПРИЛІСНЕ МАНЕВИЦЬКОГО РАЙОНУ)

Постанова проблеми: Останнім часом невпинно зростає інтерес до вивчення історії рідного краю, умов проживання та побуту, звичаїв та традицій, які протягом багатьох століть створювалися саме в українському народному середовищі. Упродовж другої половини ХХ — початку ХХІ століття, під час історичних подій та процесів модернізації в Україні багато пам'яток знищено, тому існує необхідність збереження пам'яті. Проте рух цивілізації нестримний, і невдовзі про хутірські поселення можна буде дізнатися тільки з художніх

творів. Умови сільського житла змінюються, сучасні правила життя диктують нам кардинально інші норми та умови.

Звернення до цього питання є актуальним ще й тому, що дає змогу відтворити реалії буття на хуторах. До того ж, в останні десятиліття з'являється тенденція використання давно забутих речей побуту у сучасних інтер'єрах різних будівель.

Актуальність дослідження обумовлена ще й відсутністю достатньої кількості робіт, які б відтворювали реальну та детальну картину щоденного життя мешканців даних хуторів.

Мета дослідження полягає у тому, щоб дослідити та описати матеріально-побутові та культурно-духовні умови життя хуторян.

Результати дослідження: У зв'язку з відходом Західної України під владу Польщі, уже в грудні 1920 року польський сейм прийняв закон «Про прийняття у державну власність земель у східних повітах, як державний запас» та «Про наділення нижчих чинів польського війська землею», за яким польські переселенці наділялись ділянками землі на наших землях. А вже у 1924 році польський уряд провів земельну реформу, внаслідок якої здійснено комасацію (перерозподіл) землі і в нашому селі.

Найбільше переселення на хутори поблизу села було в 1938 році, внаслідок чого і утворилося ряд поселень в даній окрузі.

Дані хутори виникали та розвивалися під впливом різноманітних факторів. Усі будівлі будувалися з дерева та відзначались простотою у плануванні та раціональністю у використанні. Простим, найпоширенішим типом житла була трикамерна хата. Вона у наших предків була не тільки житлом, а й священним місцем. В її інтер'єрі, в усій організації внутрішнього простору відображались багаточисельні народні традиції, символи, життєві правила, обряди та звичаї. Основними сакральними місцями в хаті були піч, де готували їжу, позаду печі – запік (місце для снання) та покуть (або божник). Щодо меблів, то це були стіл, різні лави, мисник (де зберігали небагате кухонне начиння).

На хутірському подвір'ї окрім хати розміщувалися хліви, де тримали худобу, клуні, які служили місцем для зберігання збіжжя та сільськогосподарського начиння та холодні комори. На кожному подвір'ї була криниця, яка повністю споруджувалася з дерева (і підземна, і наземна частина).

Основними заняттями хуторян були праця на землі та вигодовування худоби. Найпоширенішими сільськогосподарськими культурами, що вирощували були жито, пшениця, ячмінь, овес, декілька різновидів гречки, просо, кукурудза, квасоля, горох, люпин, льон, коноплі. Землю обробляли, використовуючи як тяглову силу коровів, волів, рідше коней.

Хуторяни повністю самі себе забезпечували всім необхідним. Це стосується і одягу. Процес виготовлення полотна був довготривалий і кропіткий. Поспілкувавшись зі старожилами села, нам стало відомо, що крім полотна, яке використовували для пошиття одягу, жителі хуторів також виготовляли сукно із шерсті овець.

Щоденний раціон харчування жителів хуторів у даний період був небагатий. Оскільки люди готували страви з того, що самі вирощували.

Попри нелегкі щоденні будні, люди знаходили можливість для відпочинку та веселощів, святкування свят. Велике значення надавали різним обрядовим діям, ретельно дотримувалися всіх звичаїв. Варто зазначити, що наші предки були напрочуд віруючі люди. В неділю намагалися відвідувати церкву (найближчі були в самому Прилісне та в селі Караси), дотримувалися постів.

Цікавими та незвичними були і тогочасні розваги та ігри для дітей та молоді.

Висновки: отож таким чином висвітлено основні сторони матеріально-побутових умов проживання мешканців зазначених хутірських поселень; проаналізовано аспекти культурно-духовного життя на даних хуторах; дано характеристику різноманітним предметам побуту та домашнього вжитку; з'ясовано, що історія становлення та розвитку даних хутірських поселень залежала безпосередньо від багатьох чинників.

Отож, проаналізувавши та систематизувавши всю отриману та опрацьовану інформацію стосовно даної теми, ми дійшли висновку, що хутірські поселення округи села Прилісне мали вагомий вплив на подальший розвиток історії даного села.

Чемерис Ірина Володимирівна

викладач кафедри педагогіки, психології та окремих методик КЗВО «Луцький педагогічний коледж»

ГУМАНІСТИЧНІ ЗАСАДИ ПЕДАГОГІКИ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО

Постановка проблеми. Гуманістичне виховання сьогодні є одним із провідних стратегічних завдань виховання людини, незалежно від політичних, етичних та інших відмінностей. Василь Сухомлинський є найвідомішим педагогом-гуманістом ХХІ століття, тому його гуманістична концепція є важливою в Новій українській школі, завданням якої є виховання особистості, гуманіста, патріота, інноватора [1, 6].

Мета дослідження – проаналізувати гуманістичні ідеї Василя Сухомлинського, обґрунтувати необхідність їх застосування в сучасній освітній практиці.

Результати дослідження. Гуманізм В. Сухомлинського ґрунтується на безумовній цінності людини, повазі до її індивідуальної свободи й гідності. Мудро звучать слова великого вчителя: «Гуманність неможлива без чуйності до людини. Любити все людство простіше, ніж одну людину. Допомогти одній людині важче, ніж заявити: «Я люблю свій народ» [4, 193].

Школа, де працював і творив В. Сухомлинський була справжнім осередком людяності, гуманізму й добра. Видатний педагог у назвах своїх книг і наукових

статей утверджував ідеї гуманізму: «Вірте в людину!», «Думки про людину», «Народження громадянина», «Серце віддаю дітям», «Щастя – в людині», «Виховання серця», «Не можна жити і дня без тривоги за людину», «Щоб людина бачила себе очима людей», «Ти живеш серед людей, мій сину!». Звертаючись до старшокласників, він писав: «Молода людино, що вступаєш в життя! Пам'ятай, що ти – Людина. Поважай в собі все людське, дорожи людським насамперед в самій собі. Знай, що навколо тебе живуть і трудяться люди. Поважати себе можна, тільки поважаючи людей».

В. Сухомлинський зазначав: «Ставленням до товаришів людина виражає складні людські почуття, точніше, в цьому ставленні народжуються, міцніють ці почуття – дитина пізнає світ серцем, а я, вихователь, пізнаю своїм серцем дитину» [2, 87].

Першим осередком гуманності, в якому дитина має засвоїти гуманістичні цінності, навчитися творити добро для інших людей, педагог вважав сім'ю. Сім'я – це народ, нація в мініатюрі. В. Сухомлинський писав: «Чудові діти виростають у тих сім'ях, де батько і мати по-справжньому люблять одне одного і водночас поважають людей» [5, 413]. Дитину з такої сім'ї видно відразу, адже в неї – «мир і спокій в душі, глибоке душевне здоров'я, щиросердна віра в добро, віра в красу людську, віра в слово вихователя, тонка чутливість до тонких засобів впливу – доброго слова і краси» [5, 413]. Педагог закликав батьків берегти дитячу довіру, дитячу любов до людей, поважати одне одного, давати дитині щастя дитинства.

Доброзичливі стосунки між членами сім'ї – запорука успіху у вихованні дітей чуйними, такими, щоб найріднішою для них людиною була мати. Культ матері, який будувався на розумінні дітьми невичерпності й незмірності материнської любові, – одна з прекрасних знахідок В. Сухомлинського. У Павлиші склалася традиція садити в присадибному садку дерева, кущі, виноградну лозу, присвячені матері, бабусі, батькові, дідусеві. Дбаючи про посаджене, діти створювали красу й цим дарували радість навколишнім. Традицією в школі було на «Осіннє свято Матері» приносити в подарунок ненці перші грона винограду, перші яблука, квіти, колоски пшениці та інші плоди своєї праці, а в день народження батьків дарувати їм квіти, вирощені вдома або в шкільній теплиці.

Батьківський дім – це величезна моральна школа, де діти проходять головну науку батьків і матерів. Якщо ця наука правильна, то вона сприятиме вихованню в дітей таких важливих моральних якостей, як правдивість, доброта, чесність, вірність тощо. «Материнською школою» назвав В. Сухомлинський сімейне виховання дітей у дошкільні роки.

Заслуговує на увагу й така думка педагога, що високодуховною людина не народжується, вона стає нею в результаті спрямованих виховних впливів. На його переконання, щоб пробудити в дітей добрі почуття до людей, треба виховати в них любов і повагу до близької, дорогої людини. Адже справжня школа виховання сердечності, чуйності – це родина і «ставлення до матері, батька, дідуся, бабусі, братів, сестер є перевіркою людяності» [3, 257]. Тому потрібно залучати дітей до діяльної турботи про них. Причому важливим є не лише те, як чинять вихованці, а й те, щоб вони зберігали у своїй душі ідеали

добра й справедливості, інакше – неминуче духовне падіння й моральна загибель. Важливо, щоб людина робила добро й чинила справедливо за покликом серця, а не задля похвали.

Висновки. Педагогічний доробок видатного педагога-гуманіста В. Сухомлинського слугує методологічною засадою гуманістичного виховання дітей та молоді в сучасній Україні і є корисним для педагогів у конкретних справах сьогодення.

Список літератури

1. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. Київ, 2016. 40 с.
2. Сухомлинський В. О. Батьківська педагогіка. Київ: Рад. шк., 1978. 164 с.
3. Сухомлинський В. О. Вибрані твори: в 5 т. Т. 3. Київ: Рад. школа, 1977. 640 с.
4. Сухомлинський В. О. Вибрані твори: в 5 т. Т. 4. Київ: Рад. школа, 1977. 640 с.
5. Сухомлинський В. О. Вибрані твори: в 5 т. Т. 5. Київ: Рад. школа, 1977. 640 с.

Чуй Катерина Ігорівна

кандидат філологічних наук, викладач вищої категорії
ВСП «Волинський фаховий коледж Національного
університету харчових технологій»

ДІЛОВА ГРА ЯК МЕТОД ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Постановка проблеми. Сучасний навчальний процес вимагає від викладача використання таких способів і методів роботи зі здобувачами освіти, які б перетворили їх на активних учасників заняття, поставили в центр уваги, наділили самостійністю й дали можливість розкрити весь творчий та інтелектуальний потенціал. Викладач при цьому виконує роль диригента, який організує складний, продуманий і водночас імпровізований навчальний «оркестр». Саме активне навчання допомагає кожному учаснику розкритися як особистості, мислити й висловлювати думки, приймати рішення, виконувати завдання й оцінювати результати своєї роботи. Активне навчання має низку переваг: заохочує здобувача освіти до самостійного опанування знань і необхідних професійних навичок; поєднує пізнавальну й практичну діяльність; активізує учасників до безпосередніх дій і прийняття важливих управлінських рішень; розвиває мовну культуру, гнучке мислення; розширює горизонти фахових можливостей самореалізації.

Одним із активних методів навчання є ділова гра. Вона сприяє всеохопному розвитку професійної, інтелектуальної, культурної та мовної компетентності здобувачів освіти на практичних заняттях з української мови. Успішна фахова діяльність особистості заснована на вмінні швидко приймати управлінські рішення, ефективно знаходити вихід у різноманітних виробничих ситуаціях засобами ділової комунікації і взаємодії з колективом. Ділова гра – це

моделювання певного соціального оточення з визначеними ролями учасників. Використання ділової гри на практичних заняттях з української мови за професійним спрямуванням забезпечує якісну підготовку майбутніх фахівців, набуття ними досвіду ефективної комунікації в соціумі.

Метою статті є репрезентувати ділову гру як метод формування професійної компетентності на уроках української мови. Це передбачає виконання низки завдань: розглянути особливості використання ділової гри на заняттях; з'ясувати різні аспекти впливу на здобувача освіти, зокрема набуття ним практичних фахових навичок ділової комунікації.

Результати дослідження. Ділова гра мотивує до пізнавальної діяльності, активізує теоретичні знання й знаходить для них вихід у практичному застосуванні. Змодельовані ситуації, максимально наближені до реальних умов, викликають у здобувачів освіти бажання показати власну спроможність діяти, самостійно приймати рішення, брати на себе відповідальність. Правильно організована ділова гра повністю імітує життєві ситуації, учасники якої напружують комунікативні, інтелектуальні, емоційні зусилля і спрямовують їх на ефективне вирішення проблеми.

Важливими етапами ділової гри є:

1) визначення дидактичної мети (сукупність комунікативних знань, умінь і навичок, які в результаті має отримати здобувач освіти);

2) моделювання ігрового ситуативного завдання, що відповідає реальним професійним функціям, які учасник виконуватиме на виробництві;

3) розподіл ролей (посад у трудовій діяльності) відповідно до умов гри, при цьому дуже важливо враховувати особисті якості здобувачів освіти;

4) підготовка до імітації виробничої ситуації; на цьому етапі викладач здійснює контроль і коригування сценарію та рольових дій учасників;

5) програвання ситуації відповідно до запропонованих умов та обов'язків учасників; сценарій має містити вступну частину, основну, кульмінаційну та завершальну;

6) оцінювання діяльності кожного учасника або команди викладачем, висловлення пропозицій і рекомендацій щодо покращення ділової комунікації.

Важливою є орієнтація на позитивний результат вирішення проблемного завдання, досягнення взаємовигідних домовленостей у колективі. Створення на заняттях діалогів відповідно до запропонованих виробничих ситуацій сприяє формуванню у здобувачів освіти професійної культури й етики, розвитку фахового мислення, здібностей до аналізу й вирішення поставлених завдань.

Висновки. Отже, ділова гра – це інноваційний і нестандартний метод взаємодії викладача зі здобувачами освіти на занятті. Особливого значення він набуває для виховання в майбутнього фахівця необхідних професійних компетенцій, ефективної комунікації з керівництвом та колективом, вироблення стратегії й тактики поведінки в типових комунікативних ситуаціях та вміння швидко реагувати в умовах інформаційної невизначеності та прийняття нестандартних рішень. Імітуючи умови, ситуації, процеси виробничої діяльності здобувачі освіти опрацьовують різні моделі поведінки, враховуючи при цьому людський фактор міжособистісної взаємодії.

Список літератури

1. Воровка М. І. Активні методи формування знань студентів // Сучасні технології навчання. Ч. 2.: Педагогіка. Рівне. 2003. С. 144 – 149.

Чуй Сергій Валерійович
кандидат філологічних наук,
викладач ТФК Луцького НТУ

«Я НИНИ ВІЛЬНИЙ, ЯК ВЕРЛІБР...»: ВЕРСИФІКАЦІЯ ПІЗНІХ ЗБІРОК В. СЛАПЧУКА

Постановка проблеми. В. Слапчук – митець, який постійно перебуває у творчому пошуку. Його поезія – мінлива, динамічна, щоразу інакша, а тому інтерес до неї не зникає більше двох десятиріч років. Період становлення Слапчука-поета репрезентують перші чотири збірки (1991-1996 рр.). Подальші здобутки – це комбінації, модифікації добре відомих прийомів і технік віршування, що інколи обертаються цікавими відкриттями. Не зважаючи на це, дослідники оминають увагою версифікаційні параметри пізніх збірок.

Мета дослідження – простежити зміни у творчій манері, встановити вектори розвитку версифікації поета.

Результати дослідження. У зрілій поетичній творчості В. Слапчука спостерігаємо суттєве звуження метричного репертуару. Поет активно «опрацьовує» лише дві віршові форми – ямб і верлібр.

У використанні ямбічних розмірів фіксуємо дві протилежні тенденції: на початку – захоплення різностоповиками й довільним віршуванням зі значним коливанням кількості стоп (1-7), в останніх збірках – посилення стопної врегульованості.

Для вільних віршів характерна більша свобода строфічної організації. В. Слапчук ділить верлібри на строфоїди (у «Трикнижжі Явіна» вони були астрофічними), інколи синтаксично не завершені, переважно із різною кількістю рядків. Проте деякі вірші побудовані за класичним зразком і містять тотожні строфоїди. Така композиція свідчить про формальну належність поета до традиції. Архітектоніку верлібрів нерідко визначають укрощення прямої мови, діалоги, ускладнений синтаксис, у текстах знаходимо навіть вставні та вставлені конструкції, взяті в дужки.

Можна виділити два основні структурні типи вільних віршів В. Слапчука: афористично-образні мініатюри (від одного до кількох рядків) і довгі, насичені епічними елементами верлібри.

Основними параметрами фонічної системи поета є деканонізація фонічної впорядкованості (в римованих творах – несистемне римування, неточні рими, розрив слова наприкінці рядка задля римування; у верлібрах – поява рими) та пошуки у сфері поетичного звукопису (використання звукових повторів, насамперед асонансу та алітерації).

Графічна організація віршів стала ефективним засобом оновлення поетичної мови. Особливістю багатьох поезій є відсутність розділових знаків (або вживання тільки окремих із них) і великої літери. Подібна структура характерна не лише для вільних віршів, але і для класичних.

Поява енjamбеманів у класичних творах свідчить про усвідомлення ролі рядка як важливої структурної одиниці вірша, а також про визнання пріоритету семантико-інтонаційної функції рядка над ритмічною. Частіше в поезіях фіксуємо рядковий енjamбеман, випадки строфічного енjamбеману поодинокі. Втім, це загальна тенденція, яка пояснюється тяжінням строф до інтонаційної та синтаксичної завершеності.

Висновки. Незважаючи на «збіднений» метричний діапазон, поезія В. Слапчука різниться від збірки до збірки. Багатства метро-ритмічних і строфічно-римових форм поет досягає, використовуючи: 1) вертикальне розгортання тексту (1-3 слова в рядку); 2) енjamбемани; 3) авторську пунктуацію (відсутність розділових знаків або вживання тільки окремих із них) і графіку (лише малі літери); 4) засоби звукопису (алітерації, асонанси); 5) оригінальне римування; 6) анафоричну та градаційну композицію; 7) повтори однотипних синтаксичних конструкцій.

Список літератури

1. Баран Є. Еволюція поетичного мислення Василя Слапчука//Вісник Львівського університету. Серія філологічна/Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів, 2007. Вип. 39. Ч. 1. С. 256-260.
2. Кодак М. Сходінками поетичної свободи//Київ. 2002. № 6. С. 156-167.
3. Колошук Н. Поезія Василя Слапчука крізь призму еволюції ліричного героя (на матеріалі перших збірок)//Філологічні студії: науковий часопис. Луцьк, 2001. № 2. С. 3-10.
4. Слапчук В. Дванадцять ню: Інтимна лірика. Луцьк: ПВД «Твердиня», 2005. 180 с.
5. Слапчук В. Крапка зсередини: перемови, поезії, простотаки. Львів: ТзОВ «Престиж Інформ», 2000. 120 с.
6. Слапчук В. Між шляхом воїна і дао: есеї, інтерв'ю. Луцьк: Терен, 2011. 308 с.
7. Слапчук В. Мовчання адресоване мені. Дрогобич: Видавнича фірма «Відродження», 1996. 320 с.
8. Слапчук В. Навпроти течії трави. Луцьк: Надстир'я, 2001. 208 с.
9. Слапчук В. Новенький ровер старенького пенсне (Книга життя і смерті): Поезія. Луцьк: ПВД «Твердиня», 2007. 88 с.
10. Слапчук В. Солом'яна стріха Вітчизни. Париж–Львів–Цвікау: «Зерна», 2004. 72 с.
11. Слапчук В. Сучок на костурі подорожнього. Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2002. 192 с.
12. Слапчук В. Так!...: поезія, публіцистика. Луцьк: ПВД «Твердиня», 2005. 36 с.
13. Слапчук В. Укол годинниковою стрілкою. Луцьк: Ініціал, 1998. 176 с.

Швець Катерина Сергіївна
учениця 11 класу опорного закладу «Загальноосвітня
школа I-III ступенів с. Прилісне» Маневицького району
Волинської області
Титаренко Наталія Олександрівна
учитель історії опорного закладу «Загальноосвітня
школа I-III ступенів с. Прилісне» Маневицького району
Волинської області

ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК НАРОДНИХ ПРИЗВИСК НА ВОЛИНІ (НА ПРИКЛАДІ С. ПРИЛІСНЕ МАНЕВИЦЬКОГО РАЙОНУ)

Постановка проблеми. Сьогодні сільські прізвиська частіше вживаються за прізвища та несуть змістове навантаження, акумулюючи історичний, матеріальний, духовний досвід суспільства, в якому вони зародилися та функціонують. Питання дослідження розвитку неофіційних імен с. Прилісне на Маневиччині має також велике значення у даний момент, адже молоде покоління не розуміє походження своїх родинних прізвиस्क, і вживає їх, незважаючи на контекст.

Мета роботи – провести комплексний аналіз закономірностей формування неофіційних антропонімів с. Прилісне Маневицького району Волинської області та показати роль і місце прізвиस्क у народному побуті волинян.

У результаті дослідження було з'ясовано, що у селі Прилісне Маневицького району побутують вуличні найменування, які ми об'єднали у дві великі групи: родові та індивідуальні. Останні ж антропоніми поділилися на декілька підгруп, які виявляють широку палітру мотиваційних внутрішніх та зовнішніх характеристик, вподобань тощо. А також дають змогу простежити народно-побутове життя прилісненців.

Найбільша група прізвиस्क у селі Прилісне пов'язана з найменуванням цілих родин, що становить 59% (300 осіб) від загальної кількості.

Серед них виокремлюються неофіційні найменування за територіальною належністю – своєрідні «біографії» носіїв, бо відкривають для інших місце їхнього народження чи проживання. Такі народно-побутові назви виявляють опозицію «свій – чужий». Характерною рисою сімейно-родових прізвиस्क є здатність переходити від представників старшого покоління до молодшого, тому їх ще називають спадковими або багатопокілінними. Зауважимо, що неофіційне найменування Яблунька перейшло вже до третього покоління родини.

Інша група родинних сільських антропонімів пов'язана з власним іменем представників цієї родини. Марочкові; Зошині, Дорошенькові, Калінки,

Чимало є у селі особових неофіційних найменувань, що вказують на рід заняття чи професію члена родини. Може припустити, що вони зародилися як елітні, адже у селі таких посад було не багато. Зі слів носіїв, до їхніх предків завжди ставилися з повагою.

Ще одна група прізвиськ пов'язана з релігійною діяльністю їх носіїв. Це наприклад, Монахові, Апостолові, Монастирні.

Виділимо ще родинні антропоніми, що вказують на інтелектуальні здібності її членів: Інтелігенти, Книгові, Баранихи («дурні, як барани»). Символічна аналогія останнього з відповідною твариною з архетипом «нерозумний» тощо.

У селі Прилісне побутують так звані «телевізійні» прізвиська, тобто похідні від імен або прізвищ відомих людей. Мотивацією для їх творення стає подібність носія за зовнішніми ознаками, характером або видом діяльності з відомими особами (історичні, політичні та культурні діячі, артисти, спортсмени, літературні та казкові персонажі). Наприклад, Шурік, Умка, Муля, Барбос та ін.

Прізвиська, що відбивають дитячу вимову слів (Кріко, Бодзік, Нян, Швета, Нафан, Відік). Найбільш цікавим є найменування Кріко, що походить від імені Сергій – Сергійко – Кріко.

Неофіційні найменування, що походять від різновиду народного вбрання українців, яке часто носили предки прилісненців. Зазначимо: для того, щоб пояснити такі вуличні імена, довелося опрацювати ряд етнографічних праць про вбрання волинян. Наприклад, Лейбик, Гаша, Літник Вдалося зафіксувати неординарне прізвисько – Капота. Наголосимо, що його значення не знав навіть носій.

У наш час відбулась еволюція по формуванню та розвитку народних прізвиськ: раніше неофіційні найменування придумували односельчани, а сьогодні поширеним стає явище автопрізвиська. Також змінилися і їх форми. У школі села Прилісне, як і будь-якому навчальному закладі України, побутують прізвиська, що отримали назву «клікухи». Хочемо окремо виділити сучасні особисті найменування, які побутують серед молоді від 14 до 17 років. Серед них виокремлюємо велику групу шкільних, які поділяємо за статтю. Зазначимо, що у хлопців ми прослідкували такі особливості: більшість сучасних неофіційних найменувань походить від справжнього прізвища. Наприклад, Зеня (Зінчук), Нестер (Нестерук), Вереш (Верешко). А у дівчат навпаки – від імен: Мося (Мирося), Кара (Каріна), Яніна (Яна), Софа (Софія) тощо.

Цікавим є той факт, що 80% старшокласників, як хлопців, так і дівчат, прізвиська (nickname) придумали самі і виставили їх у соціальних мережах. Охарактеризувавши спосіб надання таких найменувань, пропонуємо для означення цієї оригінальної групи індивідуальних імен в етнології ввести термін «інтернет мережеві автопрізвиська».

Це такі як Пофігістка, Подросток, Блек Джек, НочнаяТень, Dreamer, Лимуля, Космос, Гром, Непонятний. Логіку надання таких найменувань простежити важко, оскільки це творча уява самого носія. Також виокремлюємо nickname, які побутують серед пар. Наприклад, хлопець підписаний «по кайфу», а його дівчина відповідно «під кайфом».

Не секрет, що у кожній школі прізвиська мають і вчителі. Особливістю нашої школи є те, жоден вчитель не має найменування, яке було б придумане зі злом чи ображало його. Здебільшого у нашій школі побутують зменшено-пестливі форми імен вчителів. Наприклад, Іринушка, Олюшка, Женька.

Висновки. Із вище написаного стає зрозуміло, що асоціації при формуванні народних найменувань прилісненців містять як логічний, так і емоційний компоненти. На жаль, не вдалося простежити прізвиська, які мали б зв'язок з історичними подіями чи діями. Вважаємо, що це вказує на недалекоглядність при наданні антропонімів.

Список літератури

1. Дуйчак М. Прізвиська та їх мотивованість / М. Дуйчик // Проблеми сучасної археології. – К., 1994. – С.25-29.
2. Єфименко І.В. З історії виникнення та розвитку українських прізвищевих назв (на матеріалі писемних пам'яток XVI ст.) / І.В. Єфименко // Мовознавство. – 2001. – № 5. – С. 75 – 87.
3. Жайворонок В.В. Знаки української етнокультури: Словник-довідник / В.В. Жайворонок. – К.: Довіра, 2006. – 703 с.

Шутовська Людмила Василівна
викладач іноземної мови Відокремленого структурного
підрозділу «Фахового коледжу технологій, бізнесу та
права Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

ТРУДНОЩІ ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПІД ЧАС ЧИТАННЯ АНГЛОМОВНИХ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТІВ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Постановка проблеми. Соціокультурна компетенція – це здатність оперувати системою соціокультурних знань і умінь при здійсненні спілкування в умовах діалогу культур, тобто на міжкультурного рівні. Розвиток соціокультурної компетенції відіграє особливу роль в сучасному світі, де нерідко загострюються міжнаціональні відносини, де велике значення мають патріотичне і інтернаціональне виховання. Соціокультурна компетенція передбачає готовність і вміння жити і взаємодіяти в сучасному багатокультурному світі. Формування соціокультурної компетенції нерозривно пов'язане з основними цілями освіти: практичної, розвиваючої та виховної.

Під час формування соціокультурної компетенції у студентів з'являються труднощі, які пов'язані з:

- неординарністю побудови заняття, де провідна роль часто належить не вчителю, а самому студенту;
- необхідністю не тільки досягнення комунікативних задач, але й особистісно-формуючих;
- умінням адекватно вибирати соціокультурні ситуації, модель вербальної або невербальної поведінки;

- умінням самостійно знаходити недостатню соціокультурну інформацію з доступних джерел;
- ускладненнями коментування й інтерпретації невідомих соціокультурних явищ [1].

Метою дослідження є визначення труднощів формування соціокультурної компетенції майбутніх вчителів під час читання англомовних публіцистичних текстів та виявлення шляхів їх подолання.

Результати дослідження. Одним з шляхів подолання труднощі, які пов'язані з ускладненнями коментування й інтерпретації невідомих соціокультурних явищ та виникають під час формування соціокультурної компетенції створення викладачем власного соціокультурного портфолію. Викладачеві іноземної мови слід розробити його й постійно доповнювати педагогічними прийомами. Соціокультурний портфолію являє собою папку, де зібрана найрізноманітніша інформація соціокультурної спрямованості. Це можуть бути вірші, пісні, тестові завдання, добірка текстів для читання та аудіювання. Як зазначено в Рекомендаціях Ради Європи, типи текстів включають: усні (публічні оголошення, інструкції; публічні промови, лекції, презентації; ритуали; розваги (драма, шоу, читання, пісні); спортивні коментарі; випуски новин; публічні дебати, дискусії; розмови по телефону) та письмові (книжки; ілюстровані журнали; газети; підручники; комікси; брошури; листівки; рекламні матеріали; квитки; знаки; словники; листи; конспекти) [2].

Окремий розділ портфолію доречно назвати: «Приклади занять з соціокультурною забарвленістю». У цій частині можна розмістити фрагменти нестандартних уроків: урок-лекцію, урок-подорож, урок-виставку, урок-хіт-парад. Фрагменти уроків повинні бути ретельно продуманими, виваженими, відповідати віковим особливостям студентів і кожна діаграма, схема, таблиця повинна нести соціокультурне навантаження. Окремі сторінки соціокультурного портфолію можна присвятити для різноманітних вікторин, кросвордів, жартів, гумористичних і сатиричних малюнків. Цю частину можна назвати «ігротека» [2].

На останніх сторінках соціокультурного портфолію викладача можна розмістити пошукові соціокультурні завдання та проекти. Мета пошукових завдань – сформувані конкретні знання про культуру своєї або іншомовної країни, розвивати уміння оперувати цими знаннями залежно від ситуації, поглиблювати навички використання знань і умінь, проводячи творчу, креативну, пошукову роботу. Створення міні-проектів, міні-презентацій, розрахованих на одне конкретне заняття або на його окремих етап є й доречним, і актуальним. Визначити мету проекту, показати його актуальність, скласти алгоритм дій, зробити висновки й окреслити орієнтири – завдання для викладача та студентів [2].

Багатьом сучасним підручникам бракує автентичних текстів, які формують соціокультурну компетенцію студентів. Саме автентичні тексти містять національні реалії, формули етикету, правила поведінки в іншомовному середовищі. Саме невідповідність сучасних підручників цьому критерію,

призводить до труднощів збоку викладача, що змушує викладача самостійно шукати автентичні тексти.

Висновки. Студенти стикаються з рядом труднощів під час формування соціокультурної компетенції при читанні англomовних публіцистичних текстів, проте існують шляхи їх подолання. Одним з них є створення викладачем портфоліо. Викладач використовує портфоліо на заняттях так як воно являє собою папку, де зібрані найрізноманітніші прийоми, технології, наробки, які слугують засобами подолання труднощів. Визначено, що під час навчального процесу труднощі виникають не лише у студентів, а й у викладачів.

Список літератури

1. Калінін В. О. Використання пошукових соціокультурних задач як засіб формування соціокультурних умінь майбутнього вчителя / В. О. Калінін // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – Житомир, 2004. – № 17. – С. 28-30.

2. Соціокультурний компонент змісту навчання як засіб підвищення мотивації студентів у процесі формування професійної компетенції майбутнього вчителя іноземної мови початкових класів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://osvita.ua/doc/files/news/298/29874/ Sozio.doc>

Юхимюк Іван Михайлович
магістр навчально-наукового Інституту публічного
управління Тернопільського національного
економічного університету

СТАТУС ПЛАТНИКІВ ТУРИСТИЧНОГО ЗБОРУ

Постановка проблеми. Туристичний збір на сьогоднішній день виступає допустимим засобом формування місцевого бюджету, адже він встановлюється за рішенням сільської, селищної та міської ради або ради об'єднаної територіальної громади, що створена згідно із законом та перспективним планом формування територій громад. Крім того, суб'єкти підприємництва, сплачуючи туристичний збір, беруть участь у формуванні місцевого бюджету, що безпосередньо впливає на розвиток місцевої інфраструктури.

Законодавчою основою встановлення туристичного збору виступає Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року з наступними змінами і доповнення [2]. Нещодавно було внесено зміни у законодавство в частині туристичного збору, що потребують розгляду.

Мета дослідження полягає у аналізі законодавчих новел в частині статусу платників туристичного збору.

Результати дослідження. Розвиток внутрішнього туризму та збільшення сплаченого туристичного збору сприяє наповненню місцевих бюджетів, що особливо актуально в умовах запровадженого карантину. Неможливість наших співгромадян подорожувати за кордон пов'язується останнім часом з особливими епідеміологічними умовами, запровадженими більшістю країн

світу, а також зменшенням прибутків населення, яке в карантинних умовах часто не отримувало стабільного доходу. Така ситуація стимулює внутрішній туризм, що позитивно відображається на місцевих бюджетах у вигляді сплаченого туристичного збору.

Як визначає ч. 268.1 ст. 268 Податкового кодексу України, туристичний збір - це місцевий збір, кошти від якого зараховуються до місцевого бюджету.

Платниками збору є громадяни України, іноземці, а також особи без громадянства, які прибувають на територію адміністративно-територіальної одиниці, на якій діє рішення сільської, селищної, міської ради або ради об'єднаної територіальної громади, що створена згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, про встановлення туристичного збору, та тимчасово розміщуються у місцях проживання (ночівлі), визначених Податковим кодексом України.

Податковий кодекс України визначає, що звільняються від сплати туристичного збору певні категорії осіб, тобто такі категорії не є платниками туристичного збору. До таких категорій віднесено: осіб, які постійно проживають, у тому числі на умовах договорів найму, у селі, селищі або місті, радами яких встановлено такий збір; осіб, які прибули у відрядження або тимчасово розміщуються у місцях проживання (ночівлі), що належать фізичним особам на праві власності або на праві користування за договором найму; особи з інвалідністю, діти з інвалідністю та особи, що супроводжують осіб з інвалідністю I групи або дітей з інвалідністю (не більше одного супроводжувачого); ветерани війни; учасники ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС; особи, які прибули за путівками (курсівками) на лікування, оздоровлення, реабілітацію до лікувально-профілактичних, фізкультурно-оздоровчих та санаторно-курортних закладів, що мають ліцензію на медичну практику та акредитацію центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я; діти віком до 18 років; дитячі лікувально-профілактичні, фізкультурно-оздоровчі та санаторно-курортні заклади; членів сім'ї фізичної особи першого (батьки, її чоловік або дружина, діти такої фізичної особи, у тому числі усиновлені) та/або другого (рідні брати та сестри, її баба та дід з боку матері і з боку батька, онуки) ступеня споріднення, які тимчасово розміщуються такою фізичною особою у місцях проживання (ночівлі), що належать їй на праві власності або на праві користування за договором найму.

У 2020 році перелік осіб, які не є платниками туристичного збору, було доповнено ще однією категорією, а саме: взяті на облік як внутрішньо переміщені особи відповідно до Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» [1], які тимчасово розміщуються у місцях проживання (ночівлі), а інформація про адресу таких місць зазначена в довідці про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи як адреса фактичного місця їх проживання/перебування. Відповідно до ч. 1 ст. 1 зазначеного закону, внутрішньо переміщеною особою є громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути

своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру.

Висновки. Така зміна законодавства покликана мінімізувати негативні наслідки та втрати, яких зазнають особи, що потерпають від воєнних дій, надзвичайних ситуацій тощо. Але такі особи мають вказати зазначене місце проживання у довідці про взяття на облік внутрішньо переміщених осіб.

Список літератури

1. Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20 жовтня 2014 року. Голос України. 21.11.2014. № 225
2. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року. Голос України. 04.12.2010. № 229-230

Андрійчук Ольга Ярославівна

доктор наук з фізичного виховання та спорту, завідувач
кафедри фізичної терапії та ерготерапії Волинського
національного університету імені Лесі Українки

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ФІЗИЧНИХ ТЕРАПЕВТІВ

Постановка проблеми. Підготовка фізичних терапевтів у закладах вищої освіти пройшла шлях від спеціальності «Здоров'я людини» до спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія», яка належить до галузі знань «Охорона здоров'я». Така трансформація підвищує не лише вимоги до теоретичної фахової підготовки але й до практичної діяльності. У зв'язку з цим навчальний план підготовки поступово зазнавав змін у бік збільшення кількості годин на практичні, лабораторні заняття та проходження практики.

Мета дослідження. Проаналізувати навчальний план підготовки магістрів спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія».

Результати дослідження. Навчальний план, за яким здійснюється підготовка освітнього ступеня магістр, професійної кваліфікації – фізичний терапевт, освітньо-професійної програми «Фізична терапія» передбачає вивчення циклу загальної підготовки, циклу професійної підготовки, циклу вибіркового дисциплін, які передбачають індивідуальну траєкторію навчання.

Цикл загальної підготовки передбачає вивчення предметів направлених на розвиток загальнонаукових та загально фахових знань та вмінь. Загалом на цей цикл виділено 19 кредитів (570 год). Цикл професійної підготовки складають вузькоспеціалізовані дисципліни: фізична терапія в ортопедії та протезуванні; фізична терапія в акушерстві і гінекології; фізична терапія в онкології. Окрім того, передбачено проходження клінічних практик з вищеперерахованих дисциплін на базах лікувально-профілактичних та реабілітаційних закладів. Цикл професійної підготовки включає в себе 46 кредитів (1380 год). Цикл вибіркового дисциплін направлений на формування індивідуальної траєкторії навчання, вибираючи яку, студент зможе удосконалити свої знання та вміння при певних нозологіях. Так, передбачено на вибір такі дисципліни: фізична терапія при хірургічних захворюваннях; фізична терапія при серцево-судинних захворюваннях; фізична терапія в педіатрії. Також є можливість обрати відповідні клінічні практики. Загалом на вибірково дисципліни закладено 25 кредитів (750 год).

Для формування готовності фізичних терапевтів до безпосередньої роботи в спеціалізованих закладах та відділеннях, згідно навчального плану передбачено 24 кредити (22 тижні) клінічних практик та 4 тижні переддипломної

практики. Такий розподіл графіку навчального процесу забезпечує повноцінну підготовку фізичних терапевтів до практичної роботи.

Висновки. Аналізуючи діючий навчальний план підготовки здобувачів освітнього ступеня магістр, спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія», ми вважаємо, що є всі передумови для фундаментальної теоретичної підготовки, відпрацювань практичних навичок роботи з пацієнтами/клієнтами та формування на чверть власної за вибором програми навчання.

Багнюк Наталія Володимирівна

кандидат технічних наук, доцент кафедри комп'ютерної інженерії та кібербезпеки Луцького національного технічного університету

Марчевська Ольга Романівна

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня Луцького національного технічного університету

ОПТИМІЗАЦІЯ БАГАТОВИМІРНОЇ ФУНКЦІЇ МЕТОДОМ ДИФЕРЕНЦІАЛЬНОЇ ЕВОЛЮЦІЇ

Постановка проблеми. Темою оптимізації багатовимірних функцій достатньо довгий час цікавляться науковці. Метаевристичні алгоритми пошуку оптимуму широко застосовуються для вирішення складних задач оптимізації різного спрямування без необхідності явної адаптації до кожної окремої проблеми. Один з таких алгоритмів – диференціальна еволюція (з англ. Differential Evolution – далі DE), який винайдено у 1997 році з метою оптимізації чорної коробки (оптимізація без похідних), де функція є дуже складною і може вимагати використання симуляторів або спеціалізованого ПЗ. Наприклад, Європейське космічне агентство використовує DE для створення оптимальних траєкторій досягнення орбіт планет (економія палива). Також застосовують можливості DE у машинному навчанні, наприклад, для оптимізації ваг прогнозаторів у ансамблі [1] та ін.

DE, як і розуміє під собою назва, є еволюційним алгоритмом, адже згідно із визначенням [2] для роботи застосовуються деякі принципи та механізми теорії еволюції. Головні етапи алгоритму: ініціалізація популяції, мутація, рекомбінація, заміна та оцінка [3].

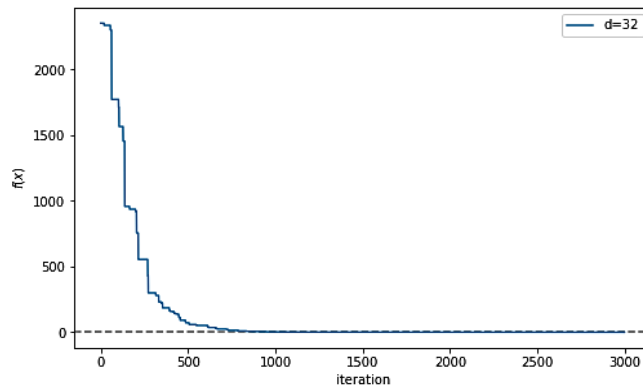

Рис 1. Залежність знаходження глобального оптимуму від числа ітерацій

Один із основних параметрів DE є «мутаційна схема / схема перетину». Проте, єдино правильної стратегії для вибору цього параметру не існує, а отже це можливо встановити лише в ході експерименту для кожної задачі окремо.

Мета дослідження. Як відомо, DE не гарантує досягнення глобального мінімуму функції, а здійснює наближення до нього поетапно. Складність знаходження оптимального рішення підвищується експоненційно із підвищенням кількістю вимірів (параметрів) функції. Цей ефект називається «curse of dimensionality». Тому, хоча й алгоритм інтуїтивно зрозумілий, проте встановлення та налаштування його оптимальних внутрішніх параметрів є критично важливим для отримання більш точної апроксимації функції та економії обчислювального ресурсу.

Результати дослідження. В процесі моделювання та оптимізації функції [3] встановлено загальну тенденцію – для складніших функцій необхідно продовжувати процес виконання алгоритму (рис. 1), адже існує ймовірність потрапляння до локального мінімуму. Виявлено також залежність між складністю функції (кількість параметрів пошуку) та числом необхідних для досягнення хорошої апроксимації ітерацій (рис. 2).

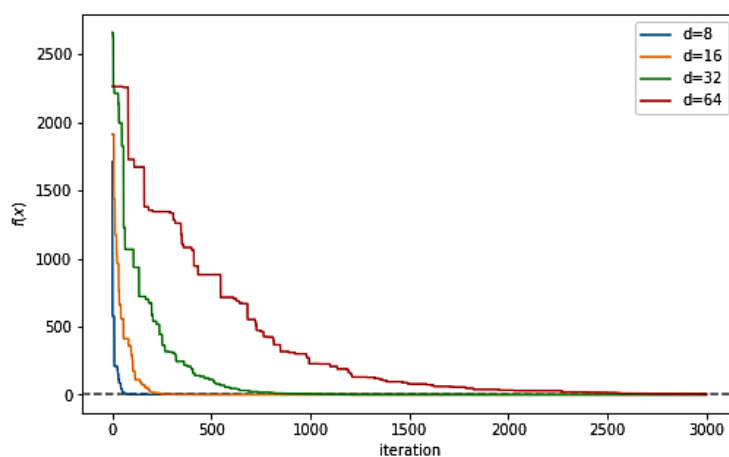

Рис 2. Залежність числа ітерацій від кількості параметрів функції

Висновки. Отже, DE – дуже простий та потужний алгоритм для оптимізації складних функцій, який досить добре працює з такими типами проблем, де інші техніки не можуть бути застосовані. При умові встановлення параметрів, що відповідають складності задачі – спостерігається успішна апроксимація з

гарантованим потраплянням до глобального оптимуму.

Список літератури

1. Brownlee J. How to Develop a Weighted Average Ensemble for Deep Learning Neural Networks [Електронний ресурс] / J. Brownlee – Режим доступу до ресурсу: <https://machinelearningmastery.com/weighted-average-ensemble-for-deep-learning-neural-networks/>.
2. Differential_evolution [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://en.wikipedia.org/wiki/Differential_evolution.
3. Mier P. A tutorial on Differential Evolution with Python [Електронний ресурс] / P. Mier – Режим доступу до ресурсу: <https://pablormier.github.io/2017/09/05/a-tutorial-on-differential-evolution-with-python/>.

Бажай-Жежерун Світлана Андріївна
кандидат технічних наук, доцент кафедри технології
оздоровчих продуктів Національного університету
харчових технологій

ХАРЧОВА ЦІННІСТЬ ЗЛАКОВИХ ПЛАСТІВЦІВ ОЗДОРОВЧОГО СПРЯМУВАННЯ

Постановка проблеми. Відомо, що регулярне споживання цільнозернових продуктів сприяє зниженню ризику захворювань серцево-судинної та травної систем організму, розвитку діабету, нормалізує обмін речовин. Такий вплив зумовлений наявністю у продуктах на основі цільного зерна біологічно активних сполук які позитивно впливають на діяльність органів та систем, підвищують імунний статус організму, знижують розвиток метаболічного синдрому. Периферійні частини зерна, оболонки та алейроновий прошарок, зародок містять значно більшу кількість цінних мікронутрієнтів, порівняно з крохмальним ендоспермом, зокрема вітамінів та вітаміноподібних сполук, фенольних сполук, фітостеролів, лігнанів, харчових волокон, які характеризуються високою біологічною активністю [1, 112]. Білки алейронового шару та зародку мають вищу харчову цінність, порівняно з білками ендосперму зерна. Науковцями доведено, що споживання складних комплексів БАР, які містяться у продуктах на основі цільного зерна є кориснішими ніж використання окремих вилучених компонентів [2, 3481].

Продукти на основі зерна злаків є важливими дієтичними джерелами антиоксидантів. Авторами досліджено, що вміст фенольних сполук, зокрема рутину, кверцетину, фенолокислот у зерні, не очищеному від оболонок, значно вищий, антиоксидантна активність також вища у 2-4 рази порівняно з зерном очищеним від оболонок [3, 292].

Мета дослідження. Метою роботи є дослідження харчової цінності пластівців оздоровчого спрямування на основі пророщеного зерна.

Результати дослідження. Ми дослідили вміст макро- та мікронутрієнтів у зерні, пророщеному протягом 24-30 год за температури 12 - 18 °С. На основі отриманих даних було зроблено висновок про суттєве підвищення вмісту вітамінів, фенольних та вітаміноподібних сполук у зерновій сировині за вказаного режиму підготовки, порівняно з початковою кількістю. Нами розроблено та науково обґрунтовано спосіб виробництва пластівців на основі пророщеного зерна пшениці, голозерного вівса та тритикале.

Враховуючи дослідні дані та застосовуючи розрахунковий метод харчової комбінаторики, нами розраховано відсотковий вміст рецептурних компонентів пластівців, який дозволяє отримати найкращі показники якості готового продукту. Оптимальним є склад пластівців, що містить співвідношення масових часток компонентів : 20 - 30 % пшениці, 30 - 45 % голозерного вівса, 35 - 40 % тритикале.

Використовуючи законодавчо затверджені норми фізіологічних потреб населення України в основних харчових речовинах та енергії, виконано розрахунок забезпечення добової норми (ДН) у вітамінах та основних речовинах за рахунок споживання пластівців з пророщеного зерна (таб.1, 2).

Таблиця 1

Забезпечення добової потреби у вітамінах на 100 г пластівців

Вітамін	Вміст у пластівцях, мг	Норми споживання, мг		Забезпеченість ДН, %	
		Чоловіки	Жінки	Чоловіки	Жінки
Е	11,5	17	15	67,6	76,6
Р	8,7	50		17,4	17,4
С	4,2	70		6	6

Враховуючи добову потребу дорослого населення у вітамінах, 100 г пластівців дозволяє задовольнити потребу у вітаміні Е на 67-76 %; у вітаміні Р на 17,4 % та у вітаміні С – на 6 %. Отже, пластівці із пророщеного зерна пшениці, вівса та тритикале є функціональним продуктом.

Таблиця 2

Харчова та енергетична цінність пластівців

Показник	Вміст у пластівцях%	Добові норми споживання		Забезпечення добової норми, %		
		Чол.	Жін.	Чол.	Жін.	
Білки, г	12,4	67	55	18,5	22,5	
Жири, г	4,03	68	56	5,92	7,19	
Вуглеводи,г	Крохмаль	52,7	392	320	13,4	16,4
	Харчові волокна	2,7	20		13,5	13,5
Енергетична Цінність, ккал	327	2450	2000	13,34	16,35	

Встановлено, що ступінь забезпечення добової потреби дорослого населення першої групи інтенсивності праці в макронутрієнтах, за рахунок

споживання 100 г злакових пластівців складає: білки – 18 – 22 %, жири – 5 – 7 %, вуглеводи – 13 – 16 %, харчові волокна – 13,5 %.

Висновки. Пластівці на основі пророщеного зерна пшениці, голозерного вівса та тритикале мають функціональні властивості. Розроблення нового виду продуктів на основі цільного зерна має соціально-практичне значення, оскільки сприяє розширенню асортименту виробів оздоровчого спрямування.

Список літератури

1. Jacobs D.R., Pereira M.A., Stumpf K., Pins J.J. (2002), Whole grain food intake elevates serum enterolactone, *Br. J. Nutr.*, P.111-116.
2. Liu R.H. (2004), Potential synergy of phytochemicals in cancer prevention: mechanism of action, *J. Nutr.*, P. 3479-3485.
3. Kerienė I., Mankevičienė A., Bliznikas S., Jablonskytė-raščė D., Maikštėnienė S, Česnulevičienė R. (2015), Biologically active phenolic compounds in buckwheat, oats and winter spelt wheat, *Zemdirbyste-Agriculture*, vol. 102, No. 3 p. 289–296.

Башта Алла Олексіївна

кандидат технічних наук, доцент кафедри технології
оздоровчих продуктів Національного університету
харчових технологій

ВИКОРИСТАННЯ НЕТРАДИЦІЙНОЇ РОСЛИННОЇ СИРОВИНИ ДЛЯ ЗБАГАЧЕННЯ БОРОШНЯНИХ КОНДИТЕРСЬКИХ ВИРОБІВ

Постановка проблеми. Борошняні вироби є одними із основних харчових продуктів людини, які містять найважливіші харчові речовини. Проте незважаючи на високу харчову цінність, дані вироби, виготовлені за традиційною технологією, не можуть вважатися збалансованими.

Борошняні кондитерські вироби представлені на сучасному ринку різноманітною продукцією, але враховуючи світові проблеми сучасного стану здоров'я населення, все частіше постає питання необхідності розширення асортименту продукції здорового харчування.

У зв'язку з цим, актуальним є питання розробки борошняних кондитерських виробів підвищеної харчової та біологічної цінності.

Мета дослідження. Метою даної роботи є обґрунтування доцільності використання нетрадиційної рослинної сировини для збагачення борошняних кондитерських виробів та отримання кексів підвищеної харчової та біологічної цінності.

Результати дослідження. Кекси – висококалорійні борошняні кондитерські вироби, що мають стабільний попит у населення, однак, відрізняються низьким вмістом мікронутрієнтів, харчових волокон, повноцінних білків, дефіцит яких у харчуванні – вагома проблема в країні. Для збагачення кексів даними

дефіцитними нутрієнтами запропоновано використання під час їх виготовлення нетрадиційної сировини, багаті на біологічно активні речовини.

У даній роботі представлено розроблення способу отримання кексів оздоровчого призначення з використанням борошна сочевиці та шроту насіння льону.

Обрана нетрадиційна сировина є значним джерелом мікронутрієнтів, харчових волокон, повноцінних білків, які є дефіцитними у борошняних кондитерських виробках.

Цінність насіння льону та продуктів його переробки обумовлена наявністю в його складі білків з повноцінним амінокислотним складом, поліненасичених жирних кислот, лігнанів, харчових волокон, макро- та мікроелементів, вітамінів. Шрот насіння льону є вторинною рослинною сировиною, має невисоку вартість та цінний біохімічний склад. За даними різних джерел кількість білка в шроті льону може становити від 25 до 54%. Цінними складовими шроту також є харчові волокна, лігнани, мікронутрієнти [1].

Сочевиця за вмістом білка не поступається сої, квасолі, гороху, його частка сягає до 35 %, а за вмістом незамінних амінокислот, зокрема триптофану, лізину, аргініну на 100 %, 15 % та 48 % сочевиця переважає сою. Необхідно підкреслити, що сочевиця також є джерелом вітамінів групи В, β -каротину, мінеральних речовин [2].

Експериментально було визначено вміст основних БАР, притаманних обраній сировині, а саме вміст білка, клітковини, а також досліджено основні фізико-хімічні показники, вологоутримуючу та жирутримуючу здатність. Вміст білка в шроті насіння льону склав 31 %, в борошні сочевиці – 33 % на суху речовину, а клітковини – 29 % і 2,6 % відповідно. При цьому вміст вологи складає в шроті насіння льону – 9 %, в борошні сочевиці – 13%, водопоглинальна здатність – 261 % для шроту насіння льону та 133 % для борошна сочевиці. Висока водопоглинальна здатність лляного шроту, пов'язана з наявністю в його складі значної кількості, як білків так і харчових волокон.

Для отримання кексів відповідної якості, із застосуванням обраної нетрадиційної сировини випікали низку кексів та визначали органолептичні та фізико-хімічні (вологість, питомий об'єм, лужність, упік) показники виробів. В якості контролю обрано зразки, виготовлені за рецептурою кексу «Столичний». Борошно сочевиці вносили у кількості 5, 10, 15, 20 %. Експериментально встановлено оптимальну кількість внесення борошна сочевиці, яка становить 10%.

Наступним етапом стало визначення оптимальної кількості внесення шроту насіння льону в кількості 1, 3, 5, 7 % до маси борошна. Опираючись на результати органолептичної оцінки та фізико-хімічних досліджень, найкращою дозою внесення до кексів є 3-5 %.

Визначення біологічної цінності білка сировини, традиційних (кекс «Столичний») та розроблених кексів проводили розрахунковим методом, встановлюючи такі показники, як амінокислотний скор, коефіцієнт утилітарності білка, коефіцієнт надлишковості незамінних амінокислот. Коефіцієнт утилітарності, який показує рівень засвоєння білка продукту склав 70,8 % у

збагаченому продукті та 62 % у базовому. Тобто, за рахунок додавання обраних збагачувачів засвоюваність білка збільшилась, при цьому коефіцієнт надлишковості амінокислотного складу, який характеризує масову частку НАК, що використовуються в організмі нераціонально, зменшився до 18,5 %.

При цьому, за розрахунками харчової цінності, готові кекси, можна оцінити як продукт функціонального призначення за такими важливими і часто дефіцитними нутрієнтами, як білок, харчові волокна та рядом мінеральних речовин і вітамінів.

Висновки. В результаті доведено цінний склад обраних збагачувачів та запропоновано рецептуру кексів підвищеної харчової та біологічної цінності з використанням обраної нетрадиційної сировини – борошна сочевиці та шроту насіння льону.

Список літератури

1. Дробот В. І., Іжевська О.П., Бондаренко Ю.В. Дослідження впливу шроту льону на якість хліба. Зернові продукти і комбікорми. 2015. № 1 (57). С. 42-45.

2. Тележенко Л.М., Атанасова В.В. Вплив пророщування сочевиці на зміну технологічних властивостей та хімічного складу продукту. Харчова наука і технологія. 2010. №4. С. 70–72.

Башта Олександр Васильович

кандидат технічних наук, доцент кафедри
машинознавства, стандартизації та сертифікації
Національного авіаційного університету

Носко Павло Леонідович

доктор технічних наук, професор кафедри
машинознавства, стандартизації та сертифікації
Національного авіаційного університету

ГІДРОДИНАМІЧНІ ВТРАТИ ПОТУЖНОСТІ В ЗУБЧАСТІЙ ПЕРЕДАЧІ

Постановка проблеми. Значна дисипація енергії та, як наслідок, зростання температур в зубчастих передачах погіршує механічні характеристики функціонування деталей передач та знижує строк їх експлуатації. Узагальненим критерієм ефективності високошвидкісних зубчастих передач може розглядатися ККД передачі з урахуванням умов та режимів її експлуатації, матеріалів та технології виготовлення, навантаження що передається та колової швидкості.

Втрати потужності можна умовно розділити на ті, які залежать від навантаження, що передається (механічне тертя в зачепленні та підшипниках), і ті, які не залежать від навантаження (аерогідродинамічний опір, періодичне стискання та розширення між зубцями) [1, 2].

Більшість досліджень гідродинамічного опору при занурюванні коліс в масляну ванну присвячено розробці емпіричних рівнянь для визначення безрозмірного коефіцієнта моменту гідродинамічного опору.

Мета дослідження. Розробка узагальненої методики розрахунку гідродинамічних втрат потужності високошвидкісних зубчастих передач.

Не зважаючи на відносно чисельні експериментальні випробування, опублікованих робіт по розробці математичних моделей, які описують гідродинамічні процеси в зубчастих передачах небагато. Відсутня узагальнююча аналітична модель, яка об'єднає всі види втрат.

Результати дослідження. В залежності від умов експлуатації застосовують різні способи подачі масла до деталей і вузлів зубчастої передачі, основними з яких є змащування за допомогою занурення в масляну ванну, розбризкування із основної масляної ванни і циркуляційна подача масла.

Співвідношення сил аеродинамічного і гідромеханічного опору визначається рівнем масла в масляній ванні.

Для кожного i -го зубчастого колеса, частково або повністю зануреного в масляну ванну потужність, затрачену на подолання гідромеханічного опору, можна представити у вигляді суми складових:

$$M_a = M_k + M_v + M_f$$

M_k – момент сили Коріоліса, яка виникає внаслідок радіального переміщення масла, в западині зубчастого колеса, що обертається Нм;

M_v – момент сил в'язкісного тертя на периферії головок зубчастого колеса в масляній ванні, Нм;

M_f – момент сил в'язкісного тертя на торцях зубчастого колеса в масляній ванні, Нм.

$$M_k = \frac{\arccos(1-h_i) \cdot z_i}{\pi} \cdot F_k \cdot r_i$$

де F_k - сила Коріоліса.

На зубчасту пару, частково або повністю занурену в масляну ванну, діють сили гідродинамічного тертя, як на периферію зубчастого колеса, так і на бокові поверхні коліс.

Момент сил гідродинамічного опору периферії окремо взятого зубчастого колеса визначається наступним чином

$$M_{out} = F_{out} \cdot r_{ai} = 4 \cdot \mu_m \cdot b_i \cdot r_{ai}^2 \cdot \omega_i \cdot \varphi_i$$

де F_{out} сила опору.

Сумарний момент сил гідромеханічного опору обертання зубчастого колеса, зануреного в масляну ванну [3], визначається таким чином

$$M = 0.5 \cdot p_m \cdot \omega_i^2 \cdot r_i^5 \cdot (C_k + C_T + C_{out})$$

де p_m - величина швидкості заповнення западини в осьовому напрямку; C_k - безрозмірний момент сили Коріоліса при зануренні нульового зубчастого колеса в масляну ванну; C_T - безрозмірний момент сил гідравлічного опору внаслідок тертя масла об торцеві поверхні зубчастого колеса; C_{out} - безрозмірний момент опору обертання зубчастого колеса внаслідок в'язкості тертя на периферії зубців.

Втрати потужності внаслідок гідродинамічного опору обертання зубчастого колеса, зануреного в масляну ванну

$$P = 0.5 \cdot p_m \cdot \omega_i^3 \cdot r_i^5 \cdot (C_k + C_T + C_{out})$$

Висновки. Отримані відносно прості аналітичні залежності впливу геометричних і конструктивних параметрів зубчастого колеса на втраті потужності гідродинамічного опору обертанню.

Проведені теоретичні дослідження дозволили встановити наявність двох режимів руху масла в западинах зубчастих коліс, які характеризуються співвідношенням відцентрових, гравітаційних, гідростатичних і сил в'язкості і Кориоліса.

Список літератури

1. Chagenet C., Velez P. (2007) A model for the prediction of churning losses in geared transmissions – preliminary results, ASME Journal of Mechanical Design, 129, 128-133.
2. Seetharaman S., Kahraman A., Moorhead M.D., Petry-Johnson T.T. (2009) Oil churning power losses of a gear pair: experiments and model, Journal of Tribology, Vol. 131, 1-9.
3. Башта О.В., Носко П.Л., Бойко Г.О., Герасимова О.В., Башта А.О. (2020) Визначення гідродинамічних втрат потужності в зубчастій передачі. Теорія. Проблеми тертя та зношування, 2 (87), с.101-111.

Бойковська Вікторія Вікторівна

студентка Волинського національного університету
імені Лесі Українки

РУХОВА АКТИВНІСТЬ ПІД ЧАС ВАГІТНОСТІ

Постановка проблеми. Вагітним при відсутності протипоказань рекомендовано бути фізично активними [4]. Для правильного розвитку плоду, збереження вагітності й адаптації жінки до перебудов її організму важливе значення має руховий режим [3]. І. П. Павлов неодноразово вказував, що найдорожче в людини – це рух, що є природним і біологічним стимулятором усіх фізіологічних процесів, що ліквідують функціональні порушення в різних системах організму. Тому лікування рухом забезпечує найбільш сприятливі умови для боротьби за скорочення термінів відновлення здоров'я [2].

Мета дослідження. Проаналізувати завдання спеціально-організованої рухової активності під час вагітності.

Результати дослідження. Застосування сучасних методів та засобів фізичної терапії під час вагітності, пологів і у післяпологовому періоді є актуальним питанням сучасної охорони здоров'я. Позитивний вплив засобів фізичної терапії на розвиток вагітності, плоду та здоров'я жінок репродуктивного віку достатньо науково та клініко-фізіологічно обґрунтовано [5]. Рухова активність вагітних жінок, компонування програми фізичної терапії, вибір фізичних вправ протягом вагітності залежать від терміну та перебігу

вагітності, функціональних можливостей організму й реакції вагітної жінки на фізичне навантаження, рівня фізичної підготовленості вагітної.

В основі застосування занять фізичними вправами при вагітності лежить використання основної біологічної функції всякого живого організму – руху [3]/

При виконанні фізичних навантажень в період вагітності враховуються наступні правила: залучення в процедуру оздоровчої гімнастики максимальної кількості м'язових груп; поступове збільшення навантаження; вправи спеціального характеру для м'язів передньої черевної стінки і промежини повинні чергуватися з загальнотонізуючими; контроль за ритмом і глибиною дихання; враховується наявність супутніх захворювань; необхідно уникати вправ, що супроводжуються затримкою дихання і підвищують внутрішньочеревний тиск.

В усі періодах вагітності перевагу віддають динамічним вправам. Велика увага приділяється розвитку повного глибокого дихання, умінню розслаблювати окремі м'язові групи. Спеціальні вправи, що входять у комплекс зарядки для вагітних, змінюються залежно від триместру. Якісна комплексна фізична підготовка до пологів повинна містити фізичне навантаження помірної інтенсивності.

Користь від фізичних вправ: зменшують кисневу недостатність в організмі вагітної, тим самим попереджаючи передчасні пологи, асфіксію плода, що може розвинути на ґрунті гіпоксії; створюють сприятливий емоційний фон; забезпечують нормальну реакцію нервової системи на спричинену вагітністю функціональну перебудову організму; покращують кровообіг; забезпечують фізіологічний перебіг вагітності [4].

Позитивно впливаючи на функціональний стан організму, фізичні вправи створюють сприятливий емоційний фон, забезпечують нормальну реакцію нервової системи на спричинену вагітністю функціональну перебудову організму [1].

Висновки. Вагітність яка протікає без ускладнень вимагає правильно організованої рухової активності та всіх термінах. Дотримуючись рухового режиму можна попередити багато ускладнень вагітності, після пологового періоду, слабкості пологової діяльності.

Список літератури

1. Брега Л. Рухова активність під час вагітності як запорука народження здорової дитини //Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українк - 2015. - № 20. – С. 51-54.

2. Грищенко О.В., Грищенко М.Г., Козуб Т.О., Головіна О.В. Шляхи зниження акушерської патології за рахунок використання програми фізичної реабілітації у вагітних жінок в умовах жіночої консультації //збірник наукових праць асоціації акушерів-гінекологів України. -2015. – Випуск 1 (4). – 47-52

3. Дугіна Л.В., Лисенко К.О. Особливості застосування засобів лікувальної фізичної культури під час вагітності //Фізична реабілітація та рекреаційно-оздоровчі технології. – 2016. - № 2. – С. 14-16

4. Фізична активність під час вагітності. – Електронне джерело: <https://moz.gov.ua/article/health/fizichna-aktivnist-pid-chas-vagitnosti->

5. Чурилов А. В., Мітюков В. О., Князева Н. В., Писаренко П. М. Особливості підготовки майбутніх фахівців реабілітологів з предмету «Фізична реабілітація в акушерстві

Бойчук Регіна Валентинівна
студентка 4 курсу спеціальності «Інженерія
програмного забезпечення» ВоФК НУХТ
Грицан Петро Адамович
старший викладач відділення інформаційних технологій
ВоФК НУХТ

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В СУЧАСНІЙ РЕЖИСЕРСЬКІЙ СПРАВІ

Постановка проблеми. В процесі написання дипломної роботи, яка полягає у створенні ряду мультимедійного контенту про навчальний заклад, виник цілий ряд питань, пов'язаних із організацією та плануванням роботи невеликого колективу, який має разом створити мультимедійний цифровий рекламний контент. Ролі та обов'язки виконавців чітко поділені, авторам дослідження потрібно виконувати роль режисера.

Сучасні технології дозволяють виконувати цю роботу із використанням цифрових технологій. Це не кажучи про зйомку цифровими камерами, збереження відзнятого матеріалу, подальшу обробку та публікацію.

Мета дослідження. Тому досліджували програмно-апаратні комплекси, які допомагають, асистують, замінюють роботу режисера аудіовізуальної продукції.

Результати дослідження. В процесі дослідження було проаналізовано історичні та фактичні базові прийоми роботи режисера.

Режисер - це людина, яка займається постановкою фільму, керує знімальним процесом. В обов'язки режисера входить координування всього процесу створення фільму. Після закінчення знімального процесу, робота режисера не закінчується, оскільки він зобов'язаний контролювати монтаж, накладання звуку і спецефектів.

Відповідно до класичними принципами режисури виділяють наступні складові задуму (основи режисури): творча інтерпретація сценарію; опис персонажів; визначення особливостей акторської гри; ритми і темпи; просторове рішення (простір режисури); декоративне і звукове оформлення.

В межах дослідження вивчали програмно-апаратне забезпечення цих складових.

В сучасних умовах існує цілий ряд програмних засобів, які дозволяють автоматизувати роботу режисера. Зокрема, існують рішення для планування та менеджменту процесу зйомки, роботу із викличними листами, додатки для організації та планування репетицій та кастингу акторів, програми для створення розкадровок, електронні довідники зйомок із калькуляторами камер, органайзери (що дозволяють тримати в одному місці всі необхідні для зйомки

документи, такі як викличної лист, режисерський сценарій, монтажний лист, контакти, кошторис, дозвіл на зйомку, різні договори тощо). Також є «комбайни», які повністю автоматизують організацію та контроль зйомок (обмін інформацією між учасниками проекту і контролем процесу зйомок з боку режисера та продюсера, інструменти для автоматичного виконання рутинних завдань і завдань, що вимагають прорахунку різних варіантів планування).

Це програми The Takes, Kinotronic, Shot Lister, Pocket Call Sheet, FilmTouch, StoryboardComposer, Rehearsal2, Celtx Shots, Pocket AC, Cinema Forms - Movie Production Forms (Call Sheet, Model Release, Invoices, etc.).

Що важливо, всі ці комплекси призначені для мобільних операційних систем, використовують хмарні технології, а деякі мають повнофункціональні десктопні/серверні версії із можливістю віддаленої/багатокористувацької роботи.

Висновки. Існує цілий ряд програмних засобів, які є фактично вузькоспеціалізованими саме для медіавиробництва організаторами. Вони передбачають всю специфіку виробництва, дозволяють планувати, контролювати, вести документообіг, формувати «викличні листи», організовують роботу із підрядниками та акторами тощо.

Список літератури

1. Home | Shot Lister [Електронний ресурс] // Shot Lister is created by Reel Apps Inc.. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.shotlister.com/>.
2. Kinotronic [Електронний ресурс] // Kinotronic. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: http://www.kinotronic.ru/?page_id=247.
3. Welcome to TheTakes.com [Електронний ресурс] // The Takes, Inc.. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.thetakes.com/ru.html>.
4. Белов Е. 10 приложений для режиссеров [Електронний ресурс] / Евгений Белов // Tvkinoradio store media. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://tvkinoradio.ru/article/article4258-10-prilozhenij-dlya-rezhisserov>.
5. Салаев М. И. Профессия: режиссер. Что нужно, чтобы стать режиссером? [Електронний ресурс] / Михаил Игоревич Салаев. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: <http://media-shoot.ru/publ/64-1-0-443>.
6. Технології наступають: які перспективи кінематографу нас очікують? [Електронний ресурс] // Медіа- Blog Імена.UA. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.imena.ua/blog/cinema-perspective/>.
7. Юткевич С. Основы режиссуры [Електронний ресурс] / Сергей Юткевич // Журнал «Киноведческие записки». – 2004. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.kinozapiski.ru/ru/print/sendvalues/222/>.

Бурбан Олександр Вікторович

кандидат фізико-математичних наук, викладач фахових
дисциплін відокремленого структурного підрозділу
«Волинський фаховий коледж Національного
університету харчових технологій»

Луцький Сергій Валентинович

кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри
фундаментальних наук Луцького національного
технічного університету

Демедюк Роман Степанович

викладач фахових дисциплін відокремленого
структурного підрозділу «Волинський фаховий коледж
Національного університету харчових технологій»

АВТОМАТИЗОВАНА СИСТЕМА ДЛЯ ВИМІРЮВАНЬ ЕЛЕКТРИЧНИХ ПАРАМЕТРІВ НАПІВПРОВІДНИКІВ

Постановка проблеми. У даний час електронна техніка зазнає дуже стрімкого розвитку. Основними матеріалами, які використовуються при виготовленні практично усіх електронних приладів є напівпровідники. При виготовленні різних елементів, таких як мікропроцесори, або мікроконтролери використовуються як мікро-, так і наноматеріали. В багатьох випадках дослідити властивості чи параметри наноматеріалів є досить складно або неможливо. Також для досліджень властивостей таких матеріалів спочатку часто є необхідним вивчення властивостей відповідних об'ємних напівпровідників. Для точного визначення електричних параметрів використовуються системи вимірювання, які дають можливість швидко та із заданою точністю вимірювати необхідні фізичні величини.

Мета дослідження. Метою даної роботи є створення автоматизованої системи для точних вимірювань електричних параметрів напівпровідників. Дана система повинна мати відповідну дискретність та межі вимірювання на кожному з окремих вимірювальних каналів, а також можливість програмної їх зміни. Результати вимірювань повинні передаватись на комп'ютер для подальшого збереження і обробки.

Результатидослідження. Одним із методів дослідження об'ємних напівпровідникових матеріалів є метод п'єзоопору [1]. В даному методі необхідно одночасно фіксувати три фізичні параметри: спад напруги на досліджуваному зразку, величина одновісного тиску, прикладеного до зразка, та температура зразка [2]. Температура у місці вимірювання визначається за величиною термо-ЕРС диференціальної термопари. Величина одновісного тиску, прикладеного до зразка, визначається за вихідною напругою датчика тиску.

Для отримання максимально точних та достовірних результатів досліджень необхідно якомога точніше одночасно фіксувати три вище вказані

параметри. Точність електричних вимірів залежить напряду від системи вимірювання та фіксації результатів. У роботі [3] розглядалась система вимірювань на основі мікроконтролера АТМega8. У ній для визначення напруг використовувались вбудовані АЦП мікроконтролера. Ці АЦП мають розрядність 10 біт та межі вимірювання 0..5 В. Дискретність даної системи без використання дільників напруги була рівна 4,8876 мВ. Такої точності було недостатньо для вимірювання термо-ЕРС термопар та спаду напруг при невеликих опорах зразків. Тому для підсилення вхідних сигналів використовували диференціальні підсилювачі, що могло спричинити додаткові похибки при вимірюваннях. Зважаючи на вище вказане, для підвищення точності вимірювань було б доцільно створити вимірювальну систему, яка не вимагала б додаткових підсилювачів, або дільників і дозволяла вимірювати електричні напруги із більшою точністю.

Для вирішення поставленої проблеми було використано Модуль АЦП ADS1115. Даний модуль являє собою 16-бітний АЦП із підтримкою інтерфейсу I2C. Він має внутрішнє джерело опорної напруги, програмовану частоту дискретизації та вбудований компаратор. Також в цьому АЦП є можливість налаштування коефіцієнта підсилення і виконання вимірювання в прямому і диференціальному режимах. Остання властивість є дуже важливою, оскільки диференціальний режим дозволяє вимірювати термо-ЕРС диференціальних термопар. Модуль АЦП ADS1115 дозволяє вимірювати в диференціальному режимі тільки дві напруги, тому для даної системи було використано два таких модулі АЦП. У якості керуючого блоку системи було використано платформу ArduinoNANO. Дана платформа дозволяє підключати до чотирьох модулів ADS1115 по інтерфейсу I2C. Також вона дозволяє робити початкову обробку отриманих результатів: фільтрування, усереднення, тощо.

Висновки. У результаті дослідження було створено автоматизовану вимірювальну систему для дослідження п'єзоопору. Дана система забезпечує достатньо точне вимірювання електричних параметрів по чотирьох вимірювальних каналах в диференціальному режимі, а також початкову обробку та передавання результатів на ПК. Така система буде корисною науковцям для дослідження електричних властивостей напівпровідників, коли є необхідною досить велика швидкість вимірів та висока точність.

Список літератури

1. Полякова А.Л. Деформация полупроводников и полупроводниковых приборов. М.: Наука, 1979. 168 с.
2. Колomoец В.В., Сусь Б. А. Установка для исследования электрофизических свойств полупроводниковых материалов в условиях низкотемпературной пластической деформации. ПТЭ. 1975. № 4. С. 214 – 215.
3. Бурбан О.В. Луньов С.В., Зіміч А.І., Демедюк Р.С. Автоматизація вимірювання електричних параметрів напівпровідників при дослідженні п'єзоопору. Комп'ютерно-інтегровані технології: освіта, наука, виробництво. 2017. Вип. 27. с. 89–94.

Волощинська Світлана Станіславівна
кандидат біологічних наук, викладач Ковельського
промислово-економічного фахового коледжу
Луцького НТУ

ТЕНДЕНЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ НА ЗАНЯТТЯХ З ХІМІЇ

Постановка проблеми. Основною тенденцією екологічної освіти сьогодні є її інтеграція в офіційну загальноосвітню систему. Вивчення проблем навколишнього середовища на сучасному етапі розглядається не лише як викладання екологічних питань в рамках окремих предметів. Ідеться про те, що викладання кожної дисципліни має бути пронизане екологічними ідеями і встановлено тісний зв'язок між навчальними предметами [1, 3].

Мета дослідження навчити студентів самостійно вчитися, вільно орієнтуватися у величезному потоці інформації, виокремлювати головне, логічно й послідовно викладати свої думки, працювати творчо, навчитись технологій не лише підкорення світу, але й розуміння цього світу [3, 3].

Результати дослідження. Важливу роль у цьому відіграють навчальні заклади усіх типів і рівнів. Навчання в яких має бути спрямоване на те, що майбутній спеціаліст будь-якої галузі буде озброєний відповідними правовими, економічними знаннями, матиме певну екологічну підготовку і нестиме відповідальність за свою роботу [3, 5].

Сьогодні головне завдання викладача, і зокрема викладача хімії, - підвести студентів до правильної оцінки теперішнього екологічного становища, до розуміння необхідності дбайливого й економного ставлення до ресурсів природи. Нова еколого-соціальна ситуація потребує не просто вдосконалення комплексу освіти людей - виховання, навчання і пропаганди питань охорони навколишнього середовища, а глибокої перебудови стилю мислення, організації форм набуття знань, всієї людської культури, «екологізації» суспільної свідомості [2, 3].

Саме тому на заняттях я намагаюсь спонукати студентів замислитися над застосуванням властивостей речей, встановлюючи причинно-наслідковий зв'язок в діяльності людини, використовуючи новітні педагогічні технології. Віддаючи перевагу активним методам навчання: дискусіям, рольовим іграм, привертаю увагу до подвійного характеру хімії, користі та шкоди, які приносять хімічні відкриття. Різноманітність думок з приводу певної проблеми навчає відстоювати власну точку зору в суперечці. У результаті всебічного обговорення та аналізу проблеми з урахуванням зв'язків виробляється спільна точка зору.

Важливо розглянути роль хімії у створенні нових матеріалів, звертаючи увагу студентів не тільки на економічний бік переробки вторинної сировини, а й природоохоронний.

Акцентую увагу на тому, що хімія розв'язує важливу господарську проблему забезпечення промисловості сировиною і вдосконалення технології виробничих процесів. Але останнім часом у зв'язку з розвитком хімізації у світі,

в суспільстві посилюється неспокій за майбутнє людства і всього живого на нашій планеті.

Хімію часто звинувачують в екологічних проблемах людства. Особливо негативним є ставлення до хімічних підприємств. При цьому не береться до уваги, що винна не хімія сама по собі, а люди, недостатньо хімічно освічені, або такі, хімічні знання яких ще не набули чи вже втратили свою функціональність. Вони, як правило, нехтують знаннями про хімічні процеси і речовини, легко порушують норми і правила їх використання, проектують виробництва без належних очисних споруд, заковують відходи в землю або викидають у водойми, розпилюють хімікати. Своєю діяльністю вони завдають шкоди здоров'ю людей і довкіллю. Важливо довести до свідомості студентів суть хімізації і пояснити, що вона буде ефективною лише за умови високорозвиненої хімічної науки і промисловості, хімічного машинобудування і наявності великої армії висококваліфікованих спеціалістів-хіміків [1, 31]

Також важливе значення для екологізації освіти є ознайомлення з результатами тих наукових досліджень, які пов'язані з регіонально-галузевою спеціалізацією. Тому ознайомлюю студентів з результатами власних екологічних досліджень по забрудненню урбоєкосистеми м.Ковеля важкими металами і пропоную віднайти шляхи вирішення даної проблеми.

Висновок. Екологічне мислення несумісне з пасивним ставленням до природи. Кожен студент повинен відчувати свою причетність до того, що відбувається навколо нього, бути готовим приймати рішення, діяти, виконуючи свій обов'язок перед природою [1, 10]. Екологічна культура має стати способом життя людини. І цьому має сприяти освіта.

Список літератури

1. Богданова Л. Є. Екологічне виховання на уроках хімії / Л. Є. Богданова. - Х. : Вид. група «Основа», 2004. – 96 с.
2. Лук'янова Л. Б. Основи екології: Навч. посіб. / Л. Б. Лук'янова. - К. : Вища шк., 2000. – 327 с. :іл..
3. Стеблина А. М. Розвиток творчого мислення на уроках хімії/ А. М. Стеблина. – Х. : Вид. група «Основа», 2005. – 96 с.

Герасимчук Олександр Павлович
завідувач кафедри лісового господарства Луцького
національного технічного університету
Шимчук Юрій Петрович
асистент кафедри лісового господарства Луцького
національного технічного університету

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ЗАСОБІВ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ЛІСОІНВЕНТАРИЗАЦІЇ

Постановка проблеми. Національна економіка України вимагає якісної, точної та достовірної інформації про лісовий фонд України. Для ведення неперервного і раціонального лісокористування необхідно використовувати достовірні дані лісівничо-таксаційних показників.

Мета дослідження. Огляд новітніх технологій лісівничо-таксаційних вимірювань і комплекти спеціалізованого польового обладнання для проведення моніторингу лісів.

Результати дослідження. На даний час при проведенні лісогосподарських, а також при відмежуванні ділянок головного користування чи доглядових рубань досить часто застосовуються не тільки бусолі, гоніометри чи теодоліти, а також ГПС (глобальна позиціонуєча система, англійською скорочено GPS) різних модифікацій.

ГПС – Magelan Meridian Color Reiset – це високоякісний ручний ГПС-прилад з 16-колірним рідкокристалічним дисплеєм (рис. 1). Карти і діаграми дуже просто записуються і читаються, їх можна також використовувати для навігації. Він має інтегровану 16 Мб базову карту з картами Європи та допоміжною навігацією. Можливості ГПС є доволі широкими завдяки їх високій точності, надійному відображенню маршруту, інтегрованим картам, простому дизайну та можливості використання додаткових карт пам'яті. Набір складається з ГПС-приймача з фіксатором (на штатив); 12 V блока живлення і комп'ютерного кабеля; 64 Мб карта розширення пам'яті; компакт-диска із програмою MapSend DirectRoute Preview.

Рис 1. Magelan Meridian Color Reiset

Комп'ютерна мірна вилка Mantax – багатофункційний прилад, який забезпечує точні результати вимірювань, має великий обсяг пам'яті, що дає змогу нагромаджувати дані, здійснювати обробку та обчислення, а також виводити ці

дані на екран (рис 2). У комп'ютері може зберігатися різноманітна інформація: дані про власника і покупця лісу, дата внесення запису, координати і кути на ділянці, відстань від дороги, ціна, середньоарифметичні дані про дерева, вік дерев, діаметри, висоти та ін. Крім того, можлива передача даних з висотоміра Vertex на комп'ютерну мірну вилку через інфрачервоний порт. Комп'ютерну мірну вилку Mantax використовують для вимірювання діаметрів і маркованих стовбурів при лісотаксаційних переліках, вимірювання діаметрів колод, штабелів, а також для калібрування інших приладів.

Рис 2. Комп'ютерна мірна вилка Mantax

Лазерний висотомір Vertex Laser - сучасний прилад, призначений для лісових вимірів. Поєднання лазерної та ультразвукової технології робить цей прилад досить зручним і невеликим, він поміщається на долоні. За допомогою цього приладу можна досить точно і швидко розділити деревостан на яруси й елементи лісу, а також заміряти відстані до певних об'єктів. Крім цього, за допомогою функції Vertex DME можна закладати кругові пробні майданчики із змінним радіусом, а також заміряти кути нахилу та горизонтальну відстань.

Висновки. Використання сучасних вимірювальних приладів під час лісоінвентаризації дає змогу швидкого отримання достовірних високоточних даних, формування та актуалізації значної за обсягом бази даних, подальшого використання отриманих даних для детального аналізу, порівняння результатів, отриманих в різні періоди часу. В поєднанні з сучасними інформаційними технологіями і принципово новим програмним забезпеченням, використання сучасних приладів суттєво зменшить трудовитрати та підвищить точність їх проведення.

Гойко Ірина Юрїївна
кандидат технічних наук, доцент кафедри технології
оздоровчих продуктів Національного університету
харчових технологій

ВИКОРИСТАННЯ ФІТОКОМПОЗИЦІЇ ІЗ НЕТРАДИЦІЙНОЇ РОСЛИННОЇ СИРОВИНИ ДЛЯ ЗБАГАЧЕННЯ КИСЛОМОЛОЧНИХ НАПОЇВ АНТИОКСИДАНТНОЇ ДІЇ

Постановка проблеми. Основою життєдіяльності людини є проблема поліпшення структури харчування, якості та безпеки харчових продуктів. Разом з тим пошук альтернативних шляхів розв'язання цього завдання привів до ідеї про необхідність розроблення та реалізації нових, значно досконаліших технологій виробництва харчових продуктів, адекватних за компонентних складом потребам сучасної людини. Це продукти оздоровчого, профілактичного, функціонального призначення [2, 106].

Лікарські рослини, якими багаті сировинні ресурси України, містять складний комплекс біологічно активних речовин (БАР), що позитивно впливає на організм людини. В даний час велика увага приділяється вивченню вмісту антиоксидантів (АО) в лікарських рослинах, що відносяться до класу біологічно активних речовин, які зв'язують зайві вільні радикали, перешкоджають окисленню ліпідів і утворенню небажаних продуктів окислення.

Використання в якості функціональних інгредієнтів лікарських рослин, для збагачення харчових продуктів, дозволить збагатити їх життєво важливими нутрієнтами, підвищити стан організму до дії несприятливих факторів навколишнього середовища, забезпечити підвищення рівня здоров'я, зниження захворюваності і продовження життя людини.

Кисломолочні продукти належать до найбільш цінних продуктів у харчовому і біологічному відношенні та рекомендовані для щоденного споживання людиною. Вони легко засвоюються організмом, стимулюють секреторну діяльність, нормалізують перистальтику кишечника, покращують процес травлення, сприятливо впливають на засвоєння харчових речовин, підвищують тонус та опірну функцію організму.

Особливо перспективним напрямом є комбінування кисломолочних продуктів, а саме напоїв із сировиною рослинного походження.

Метою дослідження є розроблення фітокомпозиції із рослинної сировини для збагачення кисломолочних напоїв з підвищеним антиоксидантним захистом організму людини.

Результати дослідження. За проведеним моніторингом літературних джерел об'єктами досліджень було обрано нетрадиційну лікарську сировину, що містить значну кількість БАР і мікроелементів, а саме листя : м'яти перцевої (*Mentha piperita* L.), малини (*Rubus idaeus*), вишні (*Cerasus vulgaris*) та сік калини (*Viburnum opulus*).

Листя м'яти перцевої містить до 2,75% ефірної олії, у складі якої є ментол (вільний і у вигляді складних ефірів оцтової і валеріанової кислот), пінени, лимонен, феландрен, цинеол, дипентен, пулегон та інші терпеноїди, рутин, дубільні речовини, каротин, аскорбінову кислоту.

У листі малини містяться вітаміни С, Е, каротин, фенолкарбонові кислоти, катехіни, флавоноїди, дубильні речовини, мікро- та макроелементи – калій, фосфор, кальцій, залізо, магній.

У листі вишні містяться вітаміни А, група В, С, РР, мінерали (К, Р, Са, Мо, Mg, Mn, Na, Cu, Co, I), ефірні масла, дубильні речовини, флавоноїди, фітонциди, а також значна кількість кверцетину, лимонної кислоти, камедину, кумарину, амігдаліну та дубильних речовин.

Плоди калини містять цукри, флавоноїди (астрагалін, кверцетин, кемпферол, пеонозид), біфлавоноїд аментофлавонон, дубильні, пектинові і барвні речовини, вітамін С, β -каротин, органічні кислоти й мікроелементи.

Рослинну сировину використовували у вигляді екстрактів. В якості екстрагента використовували воду. Для збагачення молочних продуктів дозволяється використання лише водних екстрактів.

Встановлено режими екстрагування, а саме: дисперсність часточок сировини 1-2 мм, гідромодуль 1:10, температура 80° С, час екстрагування 30 хв.

Досліджували антиоксидантну здатність отриманих екстрактів [1, 6].

За своєю антиоксидантною здатністю екстракти становлять такий ряд (ВЗ, мВ): сік калини (160 \pm 4) > екстракт листя малини (155,8 \pm 5) > екстракт листя м'яти (148,4 \pm 3,2) > екстракт листя вишні (125,3 \pm 4,3).

Експериментально підібрано найоптимальніше співвідношення рослинної сировини – соку калини, екстрактів листя малини, м'яти та вишні 2:1:1:1.

Кисломолочні напої отримували за класичною технологією виробництва йогурту. В склад бактеріальної закваски входили такі види культур мікроорганізмів як *Streptococcus salibarus subst. Thermophilus*, *Lactobacterium acidophilum* та *Lactobriumacte delbrueckii subsp. Bulgaricum*.

За біохімічним складом, енергетичної цінності, розрахунком співвідношення поживних речовин, співвідношенням мінеральних речовин у різних варіантах рецептур напою було розроблено рецептуру, де кількість внесення фітокомпозиції складає 8 – 10 %.

Висновки. Таким чином, використання нетрадиційної рослинної сировини, як джерела цінних БАР, які мають широкий спектр біологічної дії в якості функціональних інгредієнтів у виробництві кисломолочних напоїв дасть можливість розширити асортимент продуктів із антиоксидантними властивостями.

Список літератури

1. Гойко, І.Ю. Визначення окислювально-відновлювального потенціалу для характеристики антиоксидантної активності нетрадиційної рослинної сировини. Харчова промисловість. 2013.– № 14.– с.6–9.

2. Сімахіна, Г. О. Зв'язок харчування та стану здоров'я населення. Progress in Science and Education : Proceedings of the International Conference, September 26-27. - New York, 2019. - P. 106-117.

ПОКАЗНИКИ АКТИВНОЇ ГНУЧКОСТІ ДІВЧАТ 15-16 РОКІВ

Постановка проблеми. Результати всеукраїнського опитування свідчать, що на початку XXI століття достатній рівень оздоровчої рухової активності (не менше 4 - 5 занять на тиждень тривалістю одного заняття не менше 30 хвилин) мали лише 3% населення віком від 16 до 74 років, середній рівень (2 - 3 заняття на тиждень) - 6%, низький рівень (1 - 2 заняття на тиждень) - 33% населення. Для більшої частини дорослого населення характерною є гіпокінезія. Серед дітей зростає популярність малорухомого способу проведення дозвілля [3]. Одним з механізмів вирішення такої ситуації є переосмислення дітьми життєвонеобхідності рухової активності, розвитку фізичних якостей, формування свідомої фізичної культури. А головним завданням шкільної освіти є збереження та укріплення здоров'я учнів [2].

Мета дослідження. Проаналізувати показники активної гнучкості дівчат старшого шкільного віку.

Результати дослідження. Загальноприйнято вважати, що до основних фізичних якостей людини належать: швидкість, сила, витривалість, координація (спритність), гнучкість [1]. Гнучкість, ми розглядаємо як здатність досягати найбільшої амплітуди рухів за рахунок високого ступеня рухомості в суглобах. Розрізняють активну і пасивну форми прояву гнучкості. Активна гнучкість - здатність людини при самостійному виконанні вправ досягати великої (максимальної) амплітуди рухів без сторонньої допомоги, за рахунок використання лише сили власних м'язів (самостійного напруження (скорочення) м'язових груп), що здійснюють рухи в цьому сегменті.

Для визначення показників активної гнучкості поясу верхніх кінцівок ми використовували декілька контрольних вправ та тестів. Всього у дослідженні брали участь 35 старшокласниць (15-16 років). Виконання вправи «Замок» кистями за спиною (права рука зверху) на «відмінно» (високий результат) склали 12 дівчат (34,3%), на 0 (середній результат) – доторкаючись подушечками пальців – 9 старшокласниць (25,7%). Виконуючи цю вправу лівою рукою зверху, на «відмінно» виконали – 8 дівчат (22,8%); на «0» – 10 учениць (28,6%). Серед 13 дівчат (37,1%), які не змогли доторкнутись подушечками пальців кистей при виконанні вправи «Замок» права рука зверху і 17 дівчат (48,6%) – ліва рука зверху.

Виконання тесту «Викрут» з гімнастичною палицею, який передбачає визначення відстані між великими пальцями рук у захват, що дозволяє виконати вправу, показав такі результати: середнє значення – $73,6 \pm 8,57$ см (min- 55 см; max – 87 см).

Отримані нами результати співзвучні з даним авторів, які визначали фізичний розвиток школярів (Ю.Ніколаєв; С. Ніколаєв; Ф. Опанасюк, Г. Грибан).

Висновки. Отримані результати є вихідними даними, за якими можна буде аналізувати вплив розробленої програми позаурочних занять стретчингом на розвиток гнучкості.

Список літератури

1. Андрійчук О. Особливості побудови занять стретчингом / О. Андрійчук, Б. Задворний // Спорт та сучасне суспільство: Матеріали XI Міжнародної наукової інтернет-конференції 29 березня 2018 р. / НУФВСУ. – К.: Олімпійська література, 2018. – С. 143- 146
2. Толочний В. М. Особливості фізичного розвитку школярів / В. М. Толочний, О. М. Буланов, Т. С. Литвин // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка [Текст]. Вип. 91. Т. 1 / Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка; гол. ред. Носко М.О. – Чернігів: ЧДПУ, 2011. – С. 444-447.
3. Указ Президента України від 9 лютого 2016 року № 42/2016 «Національна стратегія з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність - здоровий спосіб життя - здорова нація»

Золотоверхова Тетяна Олександрівна
здобувач освіти 2 магістерського рівня Луцького НТУ
Ліщина Наталія Миколаївна
кандидат технічних наук, завідувач кафедри ІІЗ
Луцького НТУ

АНАЛІЗ МІКРОКОМП'ЮТЕРІВ-АНАЛОГІВ ARDUINO UNO

Постановка проблеми. Перші комп'ютери за розміром були такі, як будинок, а зараз технології йдуть все далі і комп'ютер може поміститись повністю навіть у долоні. Це, наприклад, мікрокомп'ютери Arduino. Вони бюджетні, мають мінімальний розмір, але достатньо потужні для виконання певних задач. У Arduino є багато аналогів, які можна використовувати для створення власних проектів, проте у кожного з них є свої переваги та недоліки.

Мета дослідження: проаналізувати найкращі та найпопулярніші аналоги мікрокомп'ютерів Arduino.

Для аналізу було обрано 9 мікрокомп'ютерних плат: Arduino Uno, Raspberry Pi Zero, NodeMCU, Particle Photon, ESP8266, Teensy, BeagleBone, MSP430, STM32.

Результати дослідження.

1. Arduino Uno - дана плата має безліч модифікацій та моделей. Одна з найпопулярніших серед користувачів - Arduino Uno. Вона з'явилася в 2005 році, як інструмент для студентів, потім пристрій було модифіковано, покращено і клоновано багато разів. Мікрокомп'ютер Arduino зробив революцію в програмуванні та електроніці. Офіційна версія Arduino Uno коштує 25\$, але можна знайти клон за 5\$ який працюватиме не гірше за оригінал. Перевага Arduino в простоті, адже не потрібно нічого налаштовувати, просто потрібно написати код, компілювати його і завантажити на пристрій. Інші переваги - це

відмовостійкість, а також розширюваність, бо якщо потрібно додати якусь функцію, то можна докупити відсутню плату. Недоліком Arduino Uno є те, що тут використовується чіп ATMEGA CPU, який має невелику кількість пам'яті.

2. Raspberry Pi Zero - це така ж плата Raspberry Pi Model A+, тільки зменшена до розмірів платіжної картки. Її можна придбати за 5-8\$. Цей мікрокомп'ютер може запустити повноцінний дистрибутив Linux, незважаючи на свою бюджетність. На даній платі можна запустити Raspbian або будь-яку іншу сумісну операційну систему. Процесора з частотою 1 ГГц і 512 Мб оперативної пам'яті вистачить для простих задач. У Raspberry Pi Zero є 2 порти microUSB, але немає Ethernet, Bluetooth або Wi-Fi. Але перехідники та плати розширень для включення потрібних технологій можна докупити досить недорого. Це найпотужніший з аналізованих мікрокомп'ютерів, тому він використовується для складних завдань, які не завжди під силу для Arduino, наприклад, для обробки даних і візуалізації.

3. NodeMCU – це мікроконтролер, який пропонує безліч можливостей. На відміну від Arduino, який використовує 8 біт ATMEGA з частотою 16 МГц, тут використовується чіпсет ESP8266 з 32-бітним процесором Tensilica Xtensa LX106 80 МГц, також тут є Wi-Fi, вбудована підтримка TCP/IP, 4 Мб вбудованого сховища і 20 Кб ОЗУ. Також тут є 10 виходів GPIO. До пристрою можна підключати різні компоненти, такі як монітори, сенсори або сервоприводи. Програми пишуться на Lua - це інтерпретована мова програмування, схожа на Python або Ruby. NodeMCU можна купити за 3\$ у Китаї, або знайти більш дорожу версію на Amazon.

4. Particle Photon - це пристрій для реалізації веб-проектів. Пристрій поставляється з Wi-Fi і є однією з кращих альтернатив Arduino. В якості процесора використовується Cortex ARM M3 з частотою 120 МГц. Писати програми для нього потрібно так само, як і для Arduino.

5. ESP8266 - це мікроконтролер з підтримкою Wi-Fi. Він коштує дешевше Arduino, але може програмуватися в тій же Arduino IDE. Але для його живлення потрібно подавати 3.3 вольт а не 5. Пристрій поставляється з вбудованим регулятором живлення і декількома портами введення-виведення.

6. Teensy - це найпопулярніша альтернатива Arduino, яка може використовуватися для створення будь-якого проекту. Тут є завантажувач, тому можна завантажувати в пам'ять програму навіть з USB-флешки. За допомогою нього можна емулювати будь-який USB-пристрій, а в якості процесора використовується ARM Cortex M4 з частотою 180 МГц, і 256 Кб оперативної пам'яті. Тут теж можна використовувати Arduino IDE.

7. BeagleBone - пристрій використовує ARM Cortex V8 з частотою 700 МГц і 256 мегабайт оперативної пам'яті DDR2, а також флешку об'ємом 4 Гб. Для програмування можуть використовуватися такі мови, як Python, C, C++, PHP, JavaScript. Підтримує установку SD-карти, також у ньому є USB-порт, через який можна підключати розширення, наприклад, Ethernet або інший комп'ютер.

8. MSP430 - це альтернатива Arduino, схожа на оригінальну плату, але споживає дуже мало енергії, завдяки використанню 16-бітного MCU. Як

середовище для розробки програм може використовуватися Energia IDE. Мікроконтролер має власну архітектуру, що і виділяє його серед інших.

9. STM32 - це дешевий 32-бітний мікроконтролер, від STMicroelectronics, одна з кращих альтернатив Arduino. Тут використовується середовище розробки Keli, а також програматор ST-Link. Пристрій використовує чіп ARM Cortex 32-bit M3 з тактовою частотою 24 МГц і 8 Кб оперативної пам'яті. Серед інших переваг можна відзначити низьке споживання енергії, обробку цифрових сигналів і так далі.

Висновки. Arduino базується на мікроконтролері, в якому крім процесора і дискретних елементів, є таймери, ШІМ, аналого-цифрові та цифро-аналогові перетворювачі, які не залежать від ядра. Цього немає або є в дуже обмежених кількостях в процесорах прикладного призначення, на яких засновані Raspberry Pi і BeagleBone. До того ж, на мікроконтролерах легше працювати в режимі жорсткого реального часу. Що стосується рішень на базі ESP8266 (NodeMCU в їх числі) і схожих - там зазвичай робиться наголос саме на мережу, в зв'язку з чим можливості по роботі з різними сигналами теж досить обмежені.

Список літератури

1. Arduino Uno [Електронний ресурс] – 2020. – Режим доступу: <http://arduino.ru/Hardware/ArduinoBoardUno> – Назва з екрану
2. Raspberry Pi Zero [Електронний ресурс] – 2020. – Режим доступу: <https://www.raspberrypi.org/products/raspberry-pi-zero> – Назва з екрану

Зубакін Вадим Сергійович

магістр Луцького національного технічного
університету

Повстяна Юлія Славомирівна

кандидат технічних наук, доцент кафедри інженерії
програмного забезпечення Луцького національного
технічного університету

РОЗРОБКА РОЗУМНОГО БУДИНКУ

Постановка проблеми. «Розумний будинок» (англ. smart home) є одним з найперспективніших напрямків розвитку інформаційних та комунікаційних технологій. Під «розумним» будинком слід розуміти високотехнологічну систему, що дозволяє об'єднати всі комунікації в одну і поставити її під управління програмованого штучного інтелекту і налаштовується під усі потреби та побажання користувача.

Ця система в першу чергу забезпечує безпеку, комфорт і ресурсозбереження для всіх користувачів. За допомогою систем даного типу функціонально пов'язуються між собою усі електроприлади будівлі, якими можна керувати централізовано – користувачем з пульта-дисплею, терміналу, автоматично за допомогою певних алгоритмів або зі сматфону.

Мета дослідження. Завдяки постійному зростанню тарифів на електроенергію, проблемам електробезпеки побутових приладів, оптимізація енергоспоживання на сьогоднішній день - є однією з ключових цілей Smart Home.

Аналіз літературних джерел показав, що є безліч протоколів бездротової передачі даних для «Розумного будинку». Найпоширенішими бездротовими є протоколи – Wi-Fi, Z-Wave, BluetoothLowEnergy (BLE), ZigBee та MiWi, X10.

Зростання попиту на продукцію Smart Home в даний час робить надзвичайно актуальними такі проблеми:

- недостатній рівень стандартизації та сумісності різних протоколів;
- надійність системи;
- безпека та захищеність системи від стороннього доступу;
- дороговизна та складність розгортання системи для користувача.

Результати дослідження. Дана робота присвячена розробки Smart Home системи, що базуються на одному з основних протоколів бездротового зв'язку - WIFI. Тому після аналізу різних джерел за основу для одного датчика був вибраний мікроконтролер ESP8266-01, так як він є дешевим і підтримує всі необхідні технології для реалізації даного проекту. Для написання прошивки для даного мікроконтролеру використовувалося середовище для розробки Arduino IDE. Кожен з датчиків через WIFI з'єднується до так званого терміналу, це є Android планшет на якому написано свій додаток для взаємодії з користувачем та датчиками.

Висновки. Отже, «Розумний» будинок надає своїм користувачам такі переваги як: підвищення комфорту проживання, єдиний інформаційний простір, автоматизація рутинних процесів. Для виробників, крім комерційної вигоди, це також спосіб залучити користувачів в свою екосистему. Однак поки «Розумний» будинок так і залишається системою для багатих або ж технічно підготовлених людей. Незважаючи на позитивні тенденції в сфері, залишилася потреба в недорогому і вільному варіанті реалізації, який кожен зможе налаштувати під власні потреби не володіючи технічними навичками і який зможе працювати з більшістю вже створених пристроїв і контролерів.

Список літератури

1. Система умный дом – технология экономии, удобства и комфорта-
http://smarnton.com.ua/smart_home/systema_umniy_dom_intro.
2. Кто отвечает за климат-контроль в доме?–
http://smarnton.com.ua/smart_home/klimat_kontrol_v_umnom_dome

КОНВЕРСИЙНІ ОКСИДОКЕРАМІЧНІ ПОКРИТТЯ ЯК ПОВЕРХНЕВИЙ ЗАХИСТ ІМПЛАНТАТІВ

Постановка проблеми. Дентальна імплантація займає особливе місце у наданні висококваліфікованої стоматологічної допомоги. У наш час неможливо уявити собі сучасну клініку без імплантації. Головна вимога до будь-якого імплантату – це надійність, здатність виконувати функції заміщення кісткової тканини. Важливим є також і те, щоб впроваджені в організм людини імплантати були біоактивними та біоінертними. Саме це і надає їм здатності не відторгнення організмом людини.

Приживлення імплантатів здійснюється за рахунок біосумісних покриттів. З метою створення оптимальних умов остеоінтеграції і функціонування імплантатів покриттям надають фазово-структурні характеристики і біомеханічні властивості. Нанесення біопокриття і надання необхідних властивостей може забезпечуватися з використанням різних технологій. Однією з прогресивних технологій є плазмоелектролітне оксидування, яке дозволяє синтезувати біосумісні покриття на титанових та цирконієвих імплантатах у вигляді оксидокераміки [1, 2]. При цьому синтезоване покриття набуває необхідних біосумісних властивостей і задовольняє всі вимоги імплантації.

В Луцькому НТУ проводять дослідження і розроблення процесу плазмоелектролітного оксидування вентильних металів, які включають в себе розроблення режимів поверхневої обробки, технологічний процес оксидування та остаточну обробку імплантатів з покриттям [3, 4].

Мета дослідження. Основна мета роботи – дослідити елементний склад та адгезійну міцність до стоматологічних цементів оксидокерамічних покриттів, синтезованих на титанових сплавах.

Результати дослідження. Плазмоелектролітні покриття синтезували на титановому сплаві VT1-0 в лужних електролітах на основі дистильованої води різного складу. Елементний аналіз синтезованих покриттів проводили за допомогою скануючого електронного мікроскопа EVO 40XVP із системою мікроаналізу INCA Energy. Адгезійну міцність визначали за методом “грибків” для стоматологічних цементів марок Adhesor Fine, Jen-Fix та Fuji-1, використовуючи високоточний адгезиметр [5] та високоміцний спеціальний клей для “грибків” “Araldite” фірми Elcometer.

Плазмоелектролітні покриття синтезуються внаслідок складних плазмохімічних реакцій за високих температур, які досягають 10000К. Компоненти електроліту вступають в реакцію з основною матрицею, а тому за синтезу основи в різних електролітах утворюються покриття різного складу. На рис. 1 представлені результати експериментів по елементному складу

оксидокерамічного покриття та зовнішній вигляд анкерного штифта з захисним біоактивним покриттям.

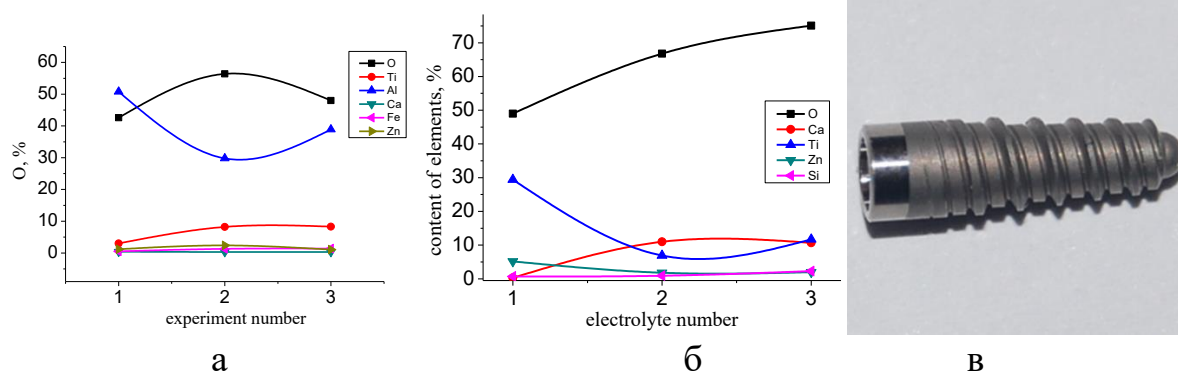

Рис. 1 Вміст кисню в синтезованому покритті (а), вміст елементів в покриттях, синтезованих в різних електролітах: 1 – 0,5 г/л гідроксиду калію + 0,5 г/л рідкого скла + 0,5 г/л гідроксиду кальцію + 0,5 г/л пірофосфату натрію + 0,5 г/л поліфосфату тринатрію, 2 – 0,5 г/л гідроксиду калію + 15 г/л рідкого скла + 1 г/л гідроксиду кальцію + 1 г/л поліфосфату тринатрію, 3 – 0,5 г/л гідроксиду калію + 1 г/л рідкого скла + 1 г/л гідроксиду кальцію; анкерний штифт для кореневого каналу з ОКП (в)

Висновки. В результаті проведених досліджень виявили, що в синтезованих покриттях найбільше міститься атомів кисню та титану, причому на відстані, ближче до основного металу міститься приблизно в 1,5 рази більше атомів кисню та майже в двічі більше атомів титану. Також виявлено, що введення в електроліт пірофосфату натрію призводить до зменшення в покритті вмісту кисню та титану, що очевидно зменшує і вміст в покритті основного оксиду TiO_2 в кристалічній модифікації рутилу.

Список літератури

1. Влияние окисления титана на свойства плазмонапыленных титан-гидроксиапатитовых и оксидных биосовместимых покрытий дентальных имплантатов: Автореф. дис. канд. техн. наук / И.В. Родионов, Саратов, 2004.
2. Клапків М. Д., Повстяна Н. Ю., Никифорчин Г. М. Створення конверсійних оксидокерамічних покриттів на цирконієвих та титанових сплавах // Фізико-хімічна механіка матеріалів. – 2006. - № 2. – С.117–124.
3. Imbirovych N.Yu., V.M. Posuvajlo, N.P., Zajchuc, Yu. P. Feshchuc. // Electrophysical parameters of the process of synthesis of conversion oxide ceramic coatings on zirconium alloy. 6-th International conference HighMatTech, October (28 - 30 october, 2019) – Kyiv, Ukraine. - 92 P.
4. В.М. Посувайло. Особливості формування оксидокерамічних покриттів, синтезованих на різних матеріалах / В.М. Посувайло, Н. Ю. Імбірович, О.Ю. Повстяной // Наукові нотатки. – 2015. – Вип. 47. – С.71 – 76
5. Деклараційний патент України на корисну модель №17205, МПК А61С5/08; опубл. 15.09.2006. — Бюл. № 9.

Каганюк Олексій Казимирович
кандидат технічних наук, доцент кафедри комп'ютерної
інженерії та кібербезпеки Луцького національного
технічного університету
Богомазюк Віталій Сергійович
магістр другого курсу Луцького національного
технічного університету, кафедри комп'ютерної
інженерії та кібербезпеки

АНАЛІЗ ТА ОБГРУНТУВАННЯ РОЗРОБКИ МОДУЛЯ DRUPAL ДЛЯ МОБІЛЬНИХ ПРИСТРОЇВ

Постановка проблеми: З розвитком сучасних інноваційних технологій стає можливість втручатись в різні сфери сьогодення. Мобільні пристрої заповнили майже всю планету. А оскільки вони мають доступ до Інтернет, вони стають все більш популярні і відповідно, кількість користувачів, постійно збільшується. Це пояснюється тим, що вони використовуються не тільки для зв'язку або для ігор, їх можна використовувати і для вирішування більш складних задач. Це зручно, комунікабельно та оперативно. При розробці мобільного веб-сайту на базі системи керування вмістом Drupal постає багато проблем під час налаштування мультисайтингу та бази даних. Найбільш вивченими є питання вибору необхідних модулів та налаштування шаблону. Однією з найпотужніших компаній по розробці веб-сайтів на базі СКВ Drupal є компанія InternetDevels.[1]

Мета дослідження: Залишаються актуальними питання про доцільність створення мобільних версій веб-сайтів за допомогою Drupal. Для цього необхідно, перш за все, дослідити та порівняти характеристики створеного програмного забезпечення та його аналогів.

Тому в нашу задачу будуть входити дослідження характеристик для розробки веб – сайту на базі системи керування вмістом Drupal, та його аналогів, з метою поширення отриманих результатів

В процесі дослідження даної платформи , нам необхідно:

- провести збір даних;
- здійснити аналіз особливостей створення мобільного додатку для веб – сайтів;
- провести аналіз характеристик сайтів, які попали під наше дослідження з різними платформами;
- детально ознайомитись з функціями Drupal\$
- розробити мобільний веб – сайт та налаштувати мультисайтинг;
- провести тестування створеного програмного забезпечення.

Метод дослідження, для розробки мобільних версій веб – сайтів, ми будемо використовувати найбільш доступні та практичні інструменти, які дозволять провести аналіз статичних характеристик, а також проведення множино – регресійні та кластерні аналізи. Для проведення досліджень, будемо використовувати програмне забезпечення – IBM SPSS Statistics [4].

Оскільки в нашій роботі основну увагу ми будемо приділяти мобільному додатку, ми провели аналіз по використанню різних браузерів, які будуть використовуватись при встановленні на мобільні пристрої.[2,3].

Результати досліджень:

Для проведення якісного дослідження, перш за все, необхідно знайти достовірні дані. Оглянувши безліч мобільних веб-сайтів, було обрано 50 з них, котрі максимально схожі на розроблений сайт. За допомогою он-лайн сервіса <http://prlog.ru/>. Були виміряні такі швидкісні характеристики як:

- час завантаження сторінки;
- найбільший ресурс;
- найменший ресурс;
- найшвидший ресурс;
- найповільніший ресурс;
- загальний час усіх ресурсів.

Інструментами для збору даних стали також додатки для браузера Mozilla Firefox – Yslow та Page Speed. З їх допомогою було виміряно:

- розмір сторінки;
- кількість HTTP запитів;
- загальну кількість ресурсів;
- загальний розмір усіх ресурсів.

Для визначення коефіцієнта мобільності, тобто значення, що у відсотках показує наскільки сайт оптимізований під мобільні пристрої, було використано он-лайн сервіс W3C mobileOK Checker.

Висновки.

1. Був проведений аналіз характеристик розробленого мобільного веб-сайту підтримки діяльності громадської організації та його аналогів;

2. Зібрані дані для якісного проведення дослідження за допомогою он-лайн сервісів та спеціалізованих плагінів для браузера.

3. Проведено аналіз статистичних характеристик досліджуваних сайтів. В результаті було встановлено, що зібрані дані не підпорядковуються нормальному розподілу, оскільки значення коефіцієнта асиметрії та коефіцієнта варіації значно відрізняються від нуля;

Список літератури

1. Вікіпедія Інтернет ресурс. <https://ru.wikipedia.org/wiki/>
2. Рысецев М.В. Drupal 6. Вz drupal hand book, 2009-134 с.
3. Вандюк Д. CMS Drupal. Руководство по разработке системы управления сайтом - Вильямс, 2009 – 576 с.
4. Прохоренок Н. А. HTML, javascript, PHP и MySQL. Джентльменский набор Web-мастера - БХВ-Петербург, 2011 – 912 с.

Качаровський Роман Євгенович
магістр географії, інженер II категорії навчальної
лабораторії краєзнавчих атласів кафедри фізичної
географії географічного факультету Волинського
національного університету імені Лесі Українки

Єрко Ірина Володимирівна
кандидат географічних наук, доцент кафедри туризму та
готельного господарства географічного факультету
Волинського національного університету
імені Лесі Українки

Мельник Надія Вікторівна
кандидат географічних наук, доцент кафедри туризму
факультету туризму та міжнародних комунікацій, ДВНЗ
«Ужгородський національний університет»

Мельник Андрій Васильович
кандидат географічних наук, доцент кафедри туризму
Інституту природничих наук і туризму Івано-
Франківського національного технічного університету
нафти і газу

ІПОТЕРАПІЯ ЯК СКЛАДОВА ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ

Постановка проблеми. Лікувально-оздоровчий туризм посідає особливе місце в системі загальносвітових курортно-туристичних відносин. Займаючи частку лише близько 1 % людино-днів перебування, в світовому туристичному обороті, водночас в структурі доходів це вже 5-7 %, що є досить вагомим показником [5]. Враховуючи сучасні тенденції населення до ведення здорового способу життя, актуальним є пошук найбільш дієвих методів лікування. Звичайно велика кількість медичних установ кожної розвинутої держави здатна надати велику кількість медичних послуг, проте існують захворювання, де поряд із звичайним або традиційним лікуванням дієвий результат створюють і нетрадиційні (або додаткові) методи лікування та відновлення, до таких належить й іпотерапія.

Мета дослідження – охарактеризувати поняття іпотерапія та визначити основні центри іпотерапії в Україні.

Результати дослідження. Іпотерапія – метод лікування, заснований на основі взаємодії людини зі спеціально навченим конем, що пройшов адаптацію до можливостей хворого в опануванні верхової їзди. Це всесвітньо відомий та визнаний метод реабілітації після різноманітних захворювань, досягнення стійкої ремісії та соціальної адаптації. Лікування відбувається під особистим наглядом іпотерапевта, у виняткових випадках спеціально навченого (має диплом або сертифікат про закінчення навчального закладу чи курсів) інструктора верхової їзди. Метод терапії полягає в одночасному фізичному,

психологічному та емоційно позитивному впливах на пацієнтів із неврологічними, психічними, фізичними та іншими серйозними порушеннями [1; 3–4;6].

Перелік захворювань, де іпотерапія корисна, є досить великим, проте найбільш корисна вона при лікуванні: захворювань нервової системи з руховими порушеннями (паралічі, ДЦП, наслідки перенесеного енцефаліту, інсульту, поліомієліту); психічних захворювань і відхилення у розвитку (неврози, аутизм, синдром Дауна, олігофренія, глухота і сліпота, певні види шизофренії тощо) [1].

Одночасно значний ефект від іпотерапії спостерігається й при реабілітації після травм та операцій, зокрема при лікуванні захворювань внутрішніх органів (дискінезія органів травлення, вегето-судинна дистонія, енурез, хронічні запальні захворювання статевої системи); захворювань опорно-рухового апарату (остеохондроз, артроз і артрит в стадії компенсації, сколіоз першого ступеня, аномалії розвитку, порушення постави) [1; 3–4;6].

Особливо важливою іпотерапія стає для людей з обмеженими можливостями, адже завдяки довготривалим довірливим відносинам між твариною та людиною, відбувається залучення останніх до громадського життя, а отже, соціальна адаптація таких людей у сучасний соціум [1; 3–4].

Оскільки лікування іпотерапією є досить специфічним, воно відбувається у спеціалізованих центрах чи закладах охорони здоров'я певної спеціалізації.

Найвідмішми місцями лікування іпотерапією в Україні є: Благодійна організація «Іпотерапевтичний центр «Спірит» (м.Київ), «Комунальна установа «Сумський обласний центр комплексної реабілітації для дітей та осіб з інвалідністю Сумської обласної ради», Львівський навчально-реабілітаційний центр «Джерело» а також Реабілітаційний центр іпотерапії «Ромашка» (Волинська область) [3–4; 6].

Висновки. Отже, іпотерапія як метод лікування посідає чільне місце в нетрадиційному лікуванні та оздоровленні людей. Іпотерапевтичні установи можуть бути визначені як туристичні об'єкти кожного окремо взятого регіону, оскільки рівень захворюваності в Україні зростає, а люди потребують специфічного лікування і перебувають у пошуку таких можливостей.

Список літератури

1. Живи активно [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zhyvyaktyvno.org/news/poterapyu-zda-verhi-yak-metod-lkuvannya>
2. Закон України «Про туризм» від 15.09.1995 р. № 324/95-ВР // Відомості ВРУ України. – 1995. – № 31. – 24 с.
3. Міністерство охорони здоров'я України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://moz.gov.ua/>
4. Радість дитинства – вільні рухи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dcp.org.ua/>
5. Рутинський Михайло, Петранівський Василь. Лікувально-оздоровчий туризм: актуальні цілі та сучасні підходи до організації // Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини – 2012. – Вип. 29. – Ч.1 – С. 179–189.
6. Управління охорони здоров'я Волинської ОДА [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uoz.volyn.ua/>.

ПРОГНОЗУВАННЯ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ПРИРОДНОГО ПОХОДЖЕННЯ МЕТОДАМИ ДИСТАНЦІЙНОГО ЗОНДУВАННЯ ЗЕМЛІ

Постановка проблеми. Надзвичайна ситуація (НС) – це обставина, за якої виникають небезпечні і шкідливі фактори, які здійснюють значну дію на життєдіяльність людей, економіку, соціальну сферу [1].

Щорічно в Україні виникає до 300 надзвичайних ситуацій(НС) тільки природного походження, до яких відносяться явища метеорологічного, гідрологічного та геологічного характеру. Враховуючи географічне положення України, найбільш небезпечними регіонами, що зазнають впливу стихійних і комплексу небезпечних метеорологічних явищ є Автономна Республіка Крим та Закарпаття[1].

Питанням техногенних та природних катастроф присвячені роботи В.Арнольда, С.І.Дорогунцова, С.М.Козьменко, Г.Л.Коффа, Ю.М.Манцевича, В.М.Трегобчука. Проблеми техногенно-екологічної безпеки викладені в наукових доробках В.А.Барановського, І.К.Бистрякова, В.М.Бурдакова, В.В.Волошина, С.В.Давидчука, Б.М.Данилишина, М.І.Долішнього, Р.А.Івануха, О.В.Ізмалкова, Ю.О.Ізраєля, Д.Д.Зербіно, А.Б.Качинського, В.С.Кравціва, В.Маршалла, В.С.Мищенко, Я.Б.Олійника, М.М.Паламарчука, О.М.Паламарчука, Г.О.Пархоменко, Б.П.Порфір'єва, В.Г.Сахаєва, А.В.Степаненка, О.Г.Топчієва, М.І.Фащевського, А.М.Федорищевої. Окремі аспекти природно-екологічної безпеки досліджувалися в працях В.А.Акімова, М.О.Алексєєв, Ю.Л.Воробйова, К.А.Козлова, В.П.Коробейникова, С.М.Мягкова, М.В.Шебалкіна. Проведений аналіз літературних джерел показав, що, незважаючи на численність досліджень, розробок з управління безпекою окремих регіонів України дуже мало, недостатньо вивчені проблеми забезпечення техногенно-природної безпеки прикордонних територій, існує потреба в комплексному опрацюванні питань щодо зниження рівня природної небезпеки.

Мета дослідження. Отримання якісної та вчасної вихідної інформації для прогнозування НС природного походження.

Результати дослідження.

Загалом існує декілька методик визначення збитків, заподіяних НС, в яких із різним ступенем повноти враховуються витрати, що виникають внаслідок забруднення НПС, пропонуються способи визначення і методи розрахунку в натуральному вираженні, наводяться деякі залежності між ступенем забруднення НПС і розміром шкоди, заподіяної цим явищем[1].

Алгоритм прогнозування НС природного характеру і завданих збитків внаслідок них призначений для

обчислення (або уточнення) прогнозованої кількості НС природного характеру в цілому, за видами і рівнями, а також можливих завданих збитків внаслідок них на основі статистичних даних, які поступають від системи моніторингу НС.

Методи оцінки збитків від НС природного характеру значно відрізняються від методів оцінки збитків від НС техногенного характеру. Перш за все це пов'язано із значними відмінностями видів та масштабів наслідків. Екстремальні природні явища і процеси визивають наслідки, які в залежності від масштабу можуть проявлятися в різних сферах діяльності людини, суспільства і держави в цілому. Наслідки можуть виникати як безпосередньо після події, так і на протязі досить тривалого часу після неї. В загальному випадку прояв природних ризиків може привести до наступного ланцюга: наслідки – втрати – збитки – відшкодування [2].

Прогнозування загальної кількості НС природного характеру здійснюється на основі прогнозованої кількості НС в цілому. Для оцінки прогнозованої кількості НС в цілому за статистичними даними моніторингу застосовують методи регресійного аналізу [3].

Розглянемо можливий підхід щодо прогнозування завданих збитків внаслідок НС природного характеру. Перший підхід ґрунтується на статистично-імовірнісному методі. Загальний обсяг збитків від наслідків НС природного характеру розраховується як сума збитків внаслідок НС геологічного характеру, гідрометеорологічного характеру.

Висновки. Таким чином, на підставі даних моніторингу НС за деякий період спостереження можна одержати розрахункові значення ймовірностей НС природного характеру та прогноз можливої їх кількості за видами та рівнями на деякий період упередження, а також оцінити можливі збитки внаслідок НС природного характеру.

Список літератури

1. Природні та техногенні загрози, оцінювання небезпек / [В. А. Андронов, А. С. Рогозін, О. М. Соболь та ін.]. – Х.: Національний університет цивільного захисту України, 2011. – 264 с.
2. Емельянов В.М. Защита населения и территорий в чрезвычайных ситуациях / В.М. Емельянов. – М., 2002. – 389 с.
3. Шоботов В.М. Цивільна оборона: навчальний посібник; вид. 2-е перероб. / В.М. Шоботов. – Київ: «Центр навчальної літератури», 2006. – 438 с

Костючко Сергій Миколайович
кандидат технічних наук, доцент кафедри комп'ютерної
інженерії та кібербезпеки Луцького національного
технічного університету

Костючко Марія Василівна
провідний інженер інформаційно-обчислювального
центру Волинського національного університету імені
Лесі Українки

Кирилюк Людмила Миколаївна
асистент кафедри комп'ютерної інженерії та
кібербезпеки Луцького національного технічного
університету

АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ БЕЗПЕКИ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Постановка проблеми. Безпека хмарних даних стає все більш важливою, оскільки ми переносимо наші пристрої, центри обробки даних, бізнес-процеси тощо в хмару. Забезпечення якісної безпеки даних у хмарі досягається завдяки комплексній політиці безпеки, організаційній культурі безпеки та хмарним рішенням.

Вибір правильного рішення хмарної безпеки для вашого бізнесу є обов'язковим, якщо ви хочете отримати максимум від хмари та забезпечити захист своєї інформації від несанкціонованого доступу.

Мета дослідження. Виявити вразливі місця та проблеми безпеки хмарних ресурсів, причини виникнення вразливості.

Результати дослідження. Хмарна безпека, також відома як безпека хмарних обчислень, складається з набору політик, елементів керування, процедур та технологій, які працюють разом для захисту хмарних систем, даних та інфраструктури. Ці заходи безпеки призначені для захисту хмарних даних, підтримки дотримання вимог законодавства та захисту конфіденційності клієнтів, а також встановлення правил автентифікації для окремих користувачів та пристроїв. Починаючи з автентифікації доступу до фільтрації трафіку, хмарну безпеку можна налаштувати на точні потреби бізнесу. Оскільки ці правила можна налаштувати та керувати ними в одному місці, накладні витрати на адміністрування зменшуються.

Висновки. Спосіб забезпечення хмарної безпеки буде залежати від окремого постачальника хмарних послуг або наявних рішень хмарної безпеки. Однак впровадження хмарних процесів безпеки повинно бути спільною відповідальністю власника бізнесу та постачальника рішень.

Список літератури

1. Кучук Г.А. Синтез топології гібридного хмарного сховища даних у гетерогенному середовищі / Г.А. Кучук // Авиационно-космическая техника и технология : сб. науч.-техн. тр. – 2013. – № 9. – С. 280-284.

2. Мельник А. Організація хмарних обчислень на базі масиву програмованих комірок логіки / А. Мельник, Н. Козак // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – Сер.: Комп'ютерні системи проектування. Теорія і практика. – Львів : Вид-во НУ «Львівська політехніка». – 2010. – № 672. – С. 45-48.

3. Федонюк С.В. «Хмарні» технології в електронному врядуванні / С.В. Федонюк // Науковий вісник Волинського НУ ім. Лесі Українки. – 2011. – № 20. – С. 13-19.

4. Introducing Metal as a Service: provisioning for the hyperscale era. [Electronic resource]. – Mode of access <http://www.markshuttleworth.com/archives/1103>.

5. Vivek Kundra. Federal cloud computing strategy / Kundra Vivek. February 8, 2011. [Electronic resource]. – Mode of access http://www.whitehouse.gov/sites/default/files/omb/assets/egov_docs/federal-cloud-computing-strategy.pdf.

6. Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» від 09.01.2007 р., № 537-V. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/>.

Костючко Сергій Миколайович

кандидат технічних наук, доцент кафедри комп'ютерної інженерії та кібербезпеки Луцького національного технічного університету

Мельник Катерина Вікторівна

кандидат технічних наук, доцент кафедри комп'ютерної інженерії та кібербезпеки Луцького національного технічного університету

Гринюк Сергій Васильович

асистент кафедри комп'ютерної інженерії та кібербезпеки Луцького національного технічного університету

АНАЛІЗ МОЖЛИВОСТЕЙ ЗАСТОСУВАННЯ PYTHON

Постановка проблеми. Python обраний основною мовою програмування для першокурсників у більшості провідних університетів. Проведено аналіз переваг мови Python щодо C++ та JAVA.

Мета дослідження. Дослідити можливості застосування мови Python для впровадження в навчальний процес спеціальності «Кібербезпека».

Результати дослідження. На сьогоднішній день Python є найбільш широко використовуваною багатоцільовою мовою програмування високого рівня. Python дозволяє програмувати в об'єктно-орієнтованій та процедурній парадигмах. Програми Python зазвичай менші за інші мови програмування, такі як Java. Програмістам доводиться набирати відносно менше тексту. Мовою Python користуються майже всі компанії-гіганти, такі як – Google, Amazon, Facebook, Instagram, Dropbox, Uber.

Найбільша перевага Python – величезна колекція стандартних бібліотек, які можна використовувати для наступного:

- Машинне навчання
- Програми графічного інтерфейсу (наприклад, Kivy, Tkinter, PyQt тощо)
- Веб-фреймворки, такі як Django (використовуються YouTube, Instagram, Dropbox)
- Обробка зображень (як OpenCV)
- Веб-скрепінг
- Тестові рамки
- Мультимедіа
- Наукові обчислення
- Обробка тексту

Висновки. Початкове розуміння програмування є важливим для спеціалістів ІТ-галузі. І через складність передових мов програмування виявляється, що вивчати їх не так просто. Перша мова програмування відображає розуміння та бажання студентів вивчати програмування в цілому. Тому важливо застосовувати чітку та адекватну стратегію до процесу вивчення мови.

Сьогодні деякі провідні університети або використовують Python, щоб навчити студентів введенню в програмування, або розробляють і навчають власний простий компілятор, який легко зрозуміти студентам.

Python – це дуже універсальна мова програмування з великою спільнотою та бібліотеками.

Список літератури

1. Downey A, Elkner J and Meyers C 2008 "How to think like Computer Scientist" Learning with Python"
2. <http://www.pythontutor.com/>
3. <http://docs.python.org/3/library/>
4. Blank D, Kay JS, Marshall JB, O'Hara K and Russo M "Calico: A Multi-ProgrammingLanguage, Multi-Context Framework Designed for Computer Science Education"
5. Anshul KJ, Manik S and Manu SG "Algorithm Building and Learning Programming Languages Using a New Educational Paradigm"
6. Sanders ID and Langford S "Students' Perceptions of Python as a First Programming Language at Wits"
7. Fangohr H "A comparison of C, MATLAB, and python as teaching languages in engineering"

Костючко Сергій Миколайович,
кандидат технічних наук, доцент кафедри комп'ютерної
інженерії та кібербезпеки Луцького національного
технічного університету
Роспопа Микола Іванович
начальник інформаційно-обчислювального центру
Волинського національного університету імені Лесі
Українки
Киричук Вікторія Федорівна
викладач Горохівського коледжу Львівського
національного аграрного університету

ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ РОЗГОРТАННЯ ДАТЧИКІВ IDS

Постановка проблеми. Системи виявлення вторгнень у мережу (NIDS) можуть складатися з потенційно великої кількості датчиків, які контролюють трафік, що протікає в мережі. Вибір рішення, де слід розміщувати датчики, і яка інформація потрібна для виявлення атак, може бути складним завданням для мережевих адміністраторів, яке слід зробити якомога автоматичним. Було розроблено декілька варіантів з позиціонування датчиків з використанням аналізу графів атак, формального логічного підходу та Network Simulator NS2, які вивчалися для визначення стратегії розміщення датчиків у мережі. Проаналізовано основні міркування щодо розміщення датчиків, типових розгортань датчиків у NIDS та встановлено розширену модель розгортання датчиків для подальшого зміцнення мережі для виявлення вторгнень, яка базувалася на витоку шкідливих дій через брандмауер.

Мета дослідження. Очевидно, що захист цілісності систем, відповідальних за моніторинг та підтримку безпеки мережі, є дуже важливим завданням. Важливо захищати цілісність не тільки систем NIDS, але і системних журналів, серверів автентифікації, інструментів моніторингу та управління. Однією з важливих стратегій є мережа управління.

Результати дослідження. Датчики IDS формують систему виявлення вторгнень. Правильне розміщення датчиків у всій мережі має вирішальне значення для успішного впровадження даної системи. Однак перед розгортанням датчиків адміністратор повинен добре зрозуміти топологію мережі, а також важливі системи в мережі, які зловмисники намагатимуться зламати. Навіть після того, як місцезнаходження визначено в мережі, де планувалося розгортання датчиків, потрібно прийняти рішення про те, як налаштувати ці датчики, щоб максимізувати свою ефективність щодо захисту мережі. Міркування щодо розгортання датчика такі:

1. Аналіз топології мережі;
2. Дослідження критичних компонентів;
3. Розгортання;

4. Конфігурація встановлення.

Висновки. IDS використовує датчики для контролю мережі на наявність ознак вразливої діяльності. Розуміння місця встановлення датчиків IDS вимагає глибокого розуміння топології організації мережі, а також критичних систем. Для кожного рівня датчика IDS слід вибрати конфігурацію установки, щоб забезпечити рівень захисту, який вимагає мережа. IDS зможе ефективно контролювати всю мережу на предмет вразливостей. Природа проблеми розміщення датчика включає надто багато критеріїв, які слід враховувати при прийнятті економічно ефективного рішення. Дане дослідження показало важливість стратегічного розміщення датчиків.

Список літератури

1. NIST SP 800-92, Guide to Computer Security Log Management, available at <http://csrc.nist.gov/publications/nistpubs/>
2. Rolando, M., Rossi, M., Sanarico, N., Mandrioli, D.: A formal approach to sensor placement and configuration in a network intrusion detection system. In: SESS 2006: Proceedings of the 2006 international workshop on Software engineering for secure systems, pp. 65–71. ACM, New York (2006).
3. The BSD Syslog Protocol, <http://www.ietf.org/rfc/rfc3164.txt>.
4. NIST SP 800-86, Guide to Integrating Forensic Techniques into Incident Response, <http://csrc.nist.gov/publications/nistpubs/>
5. Alan Mainwaring et al, Wireless Sensor Networks for Habitat Monitoring
6. Noel, S., Jajodia, S.: Attack graphs for sensor placement, alert prioritization, and attack response. In: Cyberspace Research Workshop. (2007)
7. H. Chen et al, 2009. A Multi-objective Optimisation Approach to IDS Placement. Springer Berlin Heidelberg. http://link.springer.com/chapter/10.1007%2F978-3-642-04091-7_13#page-1

Ляховський Дмитро Сергійович

студент 2 курсу географічного факультету Волинського
національного університету ім. Лесі Українки

Нетробчук Ірина Марківна

кандидат географічних наук, доцент кафедри фізичної
географії Волинського національного університету ім.
Лесі Українки

СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЗА СТАНОМ ПОГОДИ У СВОЇЙ МІСЦЕВОСТІ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КУРСУ «МЕТЕОРОЛОГІЯ ТА КЛІМАТОЛОГІЯ»

Постановка проблеми. З кожним днем ми все більше чуємо про зміну стану погоди у певній місцевості, а тому кожному хочеться її дослідити. На зміну погоди впливає велика кількість факторів, а саме: температура повітря, відносна вологість, атмосферний тиск, напрям та швидкість вітру, хмарність та атмосферні явища.

Мета дослідження. Головною метою дослідження є порівняння та аналіз отриманих результатів про стан погоди своєї місцевості, а також навчитись самому визначати стан погоди за допомогою простих метеорологічних приладів та за даними із метеорологічних сайтів.

Результати дослідження. Погодні умови завжди мали великий вплив на сільську місцевість, особливо на сільськогосподарські угіддя. Вивчаючи курс «Метеорологія та Кліматологія» було поставлено завдання визначити тип і клас погоди у своїй місцевості.

Спостереження проводили за температурою повітря, відносною вологістю, атмосферним тиском, напрямком та швидкістю вітру, хмарністю та атмосферними явищами упродовж трьох днів (12-14 травня 2020 р.) у с. Туричани Ковельського району Волинської області. Усі спостереження фіксувались о 9, 15, 21 годині. Для вимірювання температури повітря використовували цифровий електронний термометр, напрям вітру визначався за допомогою флюгера, хмарність визначали візуально за десятибальною шкалою, атмосферні явища також визначались візуально. Дані щодо відносної вологості, атмосферного тиску та швидкості вітру брали на сайті Rp5.ua [2].

Результати спостережень подані у таблиці 1.

У перший день спостереження температура повітря була найнижчою, у порівнянні з другим та третім днем. Однак, амплітуда температур не була високою як в перший, так і в третій день – 3°C. Це можна пояснити високою хмарністю, помірним, затяжним дощем та мрякою, які спостерігались о 9 та 15 годині. У другий день спостерігали збільшення температури, натомість хмарність зменшилась, і відповідно зросла амплітуда – 7°C. Добова амплітуда температури повітря за ясної погоди значно більша, ніж за похмурої [1, 35].

Упродовж трьох днів відносна вологість була найвищою 12 та 14 травня (75-90%), оскільки температура повітря була невисокою, а також спостерігались атмосферні опади та висока хмарність, що зумовлювали повільне випаровування водяної пари з поверхні. Також спостерігалась певна закономірність – о 9 та 21 год. відносна вологість була вищою, ніж о 15 год., оскільки максимум відносної вологості настає перед сходом сонця, а мінімум – 15-16 год. Атмосферний тиск був знижений, панував циклон при якому спостерігалась висока хмарність та часті опади.

Таблиця 1

Мікрокліматична мінливість показників метеовеличин у точці спостереження протягом 12-14 травня 2020р.

Метеорологічна величина	12.05.			13.05.			14.05.		
	09	15	21	09	15	21	09	15	21
Температура повітря, °С	+4	+7	+6	+8	+15	+12	+7	+10	+10
Відносна вологість, %	90	51	76	57	36	49	78	59	73
Атмосферний тиск, гПа	980	988	992	995	992	990	988	990	994
Напрямок вітру	ПдСх	Сх	Сх	Пн	Пн	ПнСх	Пдсх	Пд	Сх

Швидкість вітру, м/с.	8.0	7.0	3.0	2.0	3.0	3.0	1.7	3.0	1.4
Хмарність, бали	10	9	6	2	5	9	10	9	2
Атмосферні явища	••	•	–	–	–	–	•••	••	–
Тип погоди	Похмура	Похмура	Мінлива	Ясна	Мінлива	Похмура	Похмура	Похмура	Ясна

Швидкість вітру була найбільшою 12 травня та становила о 9-15 годині 8.0-7.0 м/с., а на вечір сила вітру зменшилась. 13 та 14 травня швидкість вітру істотно зменшилась та варіювалась в межах 1.4-3.0 м/с (див. табл.1).

Значний вплив на формування стану погоди у строк спостереження відіграли хмарність та атмосферні явища. Хмарність змінювалась від 10 балів першого дня до 2 балів другого дня, відповідно до цього, змінювався і тип погоди – від похмурої до ясної (див. табл.1).

Висновки. Отже, за строк спостереження погода була похмурою або ж мінливою, лише двічі вона була ясною. Визначено шостий клас погоди – хмарна вдень і вночі, без істотних опадів, тепла або прохолодна. Проведені спостереження засвідчили, що визначати тип і клас погоди можна не тільки за допомогою новітніх метеорологічних приладів, а й у домашніх умовах, із доступним для кожної людини оснащенням.

Список літератури

1. Нетробчук І. М. Польова практика з метеорології та кліматології: методичні рекомендації для студентів географічного факультету / І. М. Нетробчук. – Луцьк, 2017. – 105 с.
2. Погода_в_Туричанах [Електроний ресурс]. URL: <https://rp5.ua/>

Неділько Ольга Володимирівна
здобувач освіти 2 магістерського рівня Луцького НТУ
Ящук Андрій Анатолійович
доцент кафедри ІІЗ Луцького НТУ

ЕФЕКТИВНІСТЬ МЕТОДУ К-СЕРЕДНІХ ДЛЯ КЛАСИФІКАЦІЇ УКРАЇНОМОВНИХ ТЕКСТІВ

Постановка проблеми. На сьогодні ми спостерігаємо все більше зростання кількості інформації, виникає необхідність ефективного опрацювання різних її видів. Тому питання класифікації текстових документів є як ніколи актуальним.

Класифікація текстових документів – це автоматичне визначення однієї або ж декількох категорій документа на підставі його змісту. Зокрема, категорія

може визначатися загальною тематикою, наявністю певних дескрипторів або виконанням певних умов, іноді досить складних. [1].

Мета дослідження: визначити ефективність методу k-середніх для класифікації україномовних текстів.

При вирішенні завдань автоматичної класифікації текстових документів використовуються методи інформаційного пошуку і машинного навчання. В процесі індексування відбувається процес виділення ознак з документа. Класифікатор для категорії c_i автоматично створюється в процесі навчання, при якому проглядається множина документів із задалегідь визначеними категоріями c_i чи \bar{c}_i та підбираються такі характеристики класифікатора, щоб новий документ, віднесений до категорії c_i , відповідав їм. Щоб побудувати класифікатор C , необхідно множину документів D , для яких значення функції $F(d_i c_i)$ відомі для кожної пари $\langle d_i, c_i \rangle \in D \times C$. В експериментах зазвичай вся множина документів D розділяється на дві підмножини, що не перетинаються: навчальна вибірка \mathcal{L} (будується класифікатор і визначаються значення його параметрів) та вибірка для тестування \mathcal{T} (обчислення ефективності побудованого класифікатора) [1].

Для розробки програмного засобу, який би класифікував та розподіляв текстові документи на групи за змістом – нами було обрано метод k-середніх, головною ідеєю якого є мінімізація відстаней між об'єктами в кластерах. В алгоритмі k-середніх мінімізується функція: $J = \sum_{k=1}^M \sum_{i=1}^N d^2(x_i, c_k)$, де $x_i \in X$ – об'єкт кластеризації, $c_k \in C$ – центроїд, а d – міра відстані. Для роботи алгоритму необхідно знати кількість кластерів. На початку роботи алгоритму задається положення центроїдів кластерів. Всі точки приєднуються до того кластера, центроїд якого є найближчим за обраною мірою відстані [2].

Результати дослідження. На основі платформи .Net і мови програмування C# було розроблено комп'ютерну програму для дослідження ефективності методу k-середніх, для автоматичної класифікації текстів за категоріями.

Опишемо детальніше роботу створеного програмного засобу. Для успішної працездатності програми всю отриману інформацію потрібно перетворити в числову форму. Відповідно, завантаживши тексти, програмний засіб відкидає всі розділові знаки і визначає загальну частоту кожного слова у всіх текстах, після чого частоту кожного слова в кожному тексті. На основі отриманої частоти класифікатор розбиває ці тексти на кластери. В результаті ми маємо тезарус, в якому для кожного слова є кількість разів, яку воно зустрічається будь-де. Та ще окремо є тезаруси для усіх текстів, де для кожного слова підраховано кількість повторювань.

Одним з найскладніших завдань, від якого залежить результат, є відсіювання нейтральних слів. Нейтральними називаємо слова, від яких не залежить категорія тексту, наприклад – це такі поширені слова, як: “і”, “або”, “а”, “може”, “бути”, “він”, “їх”, “проте”, “скільки”, “якщо” і т.д. Наявність цих і подібних слів ускладнює процес навчання, вимагає застосування значних обчислювальних ресурсів і не сприяє позитивному результату. Чим більше їх відкинути, тим кращий буде результат. Також варто зазначити про особливості

використання методу k-середніх з масивами інформації українською мовою. Через велику кількість відмінків та родів є багато спільнокореневих слів з різними закінченнями, які алгоритмом сприймаються як різні слова. Тому гарним вирішенням є об'єднання і розгляд цих слів як один термін, що прискорить навчання програми. До розробленої програми була додана така можливість: розроблена програма також дозволяє виключати з вихідних даних для навчання слова в ручному режимі.

Було проведено навчання на 30 текстах з трьох категорій при різних початкових параметрах (з врахуванням спільнокореневих слів і без врахування; видалення нейтральних слів; відкидання найчастіше вживаних слів; вилучення нейтральних слів, які не виключені автоматично, в ручному режимі). В результаті було визначено параметри, при яких відбувалось успішне навчання і, відповідно, класифікація нових текстів здійснювалася правильно.

Після процесу навчання програмою безпомилково була здійснена класифікація 5 тестових текстів кожної з 3 категорій.

Висновки. Метод k-середніх є доволі простим та швидким у виконанні, саме тому багато та досить успішно використовується у різних сферах. В результаті дослідження розроблено комп'ютерну програму на базі .Net Framework і мови програмування C#, яка на основі методу k-середніх дозволяє здійснити процес навчання на основі вибірки текстів з різних категорій, після чого автоматично здійснювати класифікацію нових текстів. Було отримано позитивні результати, а саме – безпомилкова класифікація текстів при певних початкових параметрах для навчання. Дослідження показало, що успішність результату класифікації текстів з застосуванням даного методу сильно залежить від того, які слова були враховані при навчанні, а які відкинуті. Проблема відсіювання нейтральних слів перед процесом навчання потребує подальших досліджень.

Список літератури

1. Епрев А. С. Автоматическая классификация текстових документов / А. С. Епрев // Математические структуры и моделирование. – 2010. № 21, – С.65-81.
2. Черезов, Д. С. Обзор основных методов классификации и кластеризации данных / Д. С. Черезов, Н. А. Тюкачев // Вестник ВГУ, серия: системный анализ и информационные технологии. – 2009. № 2. - С. 25-29.

Олійник Сергій Валерійович

студент Волинського національного університету імені
Лесі Українки

ПОСТУРАЛЬНИЙ ДРЕНАЖ ТА КОРИГУЮЧІ ПОЛОЖЕННЯ У ФІЗИЧНІЙ ТЕРАПІЇ

Постановка проблеми. Основною складовою частиною комплексного процесу реабілітації є застосування засобів фізичної терапії. Серед великої

когорти активних засобів фізичної терапії є пасивні форми проведення ефективність яких науково доведена. До таких форм належать коригуючі положення та постуральні вправи.

Мета дослідження. Проаналізувати можливість застосування лікувальних положень у практичній діяльності фізичного терапевта

Результати дослідження. Лікування положенням або постуральні вправи - спеціальна укладка (розміщення) кінцівок або тулуба в певні коригуючі положення. Для цього можуть бути застосовані різноманітні пристосування (лонгети, фіксуючі пов'язки, лейкопластерна натягування, валики спеціальний поворотній стіл та ін) [2].

Основна мета застосування коригуючих положень у фізичній терапії – профілактика та ліквідація усіх видів контрактур і патологічних співдружних рухів, попередження /усунення патологічної позиції в одному або декількох суглобах чи в групі м'язів, створення позиції фізіологічно сприятливої для відновлення функцій суглобів та м'язів. З цією метою укласти пацієнта необхідно таким чином, щоб м'язи, схильні до спастичних контрактур, були по-можливості розтягнені, а точки прикріплення їхніх антагоністів – зближені. Після інсульту лікування положення повинне бути протилежним позі Верніке-Мана.

Лікування положенням також застосовують для закріплення результатів лікування та фізичної терапії при активному відновленні рухів у суглобах [1].

В період пандемії COVID-19 показане застосування декількох різновидностей лікування положенням: прон-позиція та постуральний дренаж.

Прон-позиція – лікувальне положення, при якому пацієнта укладають на живіт. При такому положенні в акті дихання задіюються ті зони легень, які не розправляються під час лежання на спині, і які знаходяться поза зоною запалення.

Спеціальні дренажні положення передбачають укладання пацієнта в таке положення, щоб зона ураження була вища від біфуркації трахеї, що створює оптимальні умови для просування (відтікання) мокротиння під впливом сили ваги. Таким чином, створюються умови для більш легкому відходженні мокротиння, внаслідок відтоку вмісту бронхів у трахею – постуральний дренаж. У результаті виникає мимовільний рефлекторний кашель і мокротиння виводиться з дихальних шляхів.

Висновки. Правильна організація рухової активності і використання пасивних форм фізичної терапії сприятиме попередженню ускладнень, пришвидшить процес реабілітації та відновного лікування

Список літератури

1. Андрійчук О. Підготовка фізичних терапевтів до практичної діяльності/ О. Андрійчук // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини. - 2019. - Випуск 4.- С. 10-14

2. Богдановська Н. В. Фізична реабілітація хворих різних нозологічних форм: навчальний посібник / Н.В. Богдановська, І. В. Кальонова. – Запоріжжя: Запорізький національний університет. – 2016. – 314 с.

Павловська Тетяна Сергіївна
кандидат географічних наук, доцент кафедри фізичної
географії ВНУ імені Лесі Українки
Семенюк Олександр Іванович
магістр 1-го року навчання географічного факультету
ВНУ імені Лесі Українки
Побережний Валерій Володимирович
учень 10 класу Луцького НВК № 9

БАГАТОРІЧНА ДИНАМІКА МІНІМАЛЬНОГО СТОКУ РІЧКИ СТИР (ГІДРОПОСТ „ЛУЦЬК”)

Постановка проблеми. В умовах глобальної зміни клімату та стрімкого зростання антропогенного навантаження на природні ресурси важливим є дослідження тенденцій гідрологічного режиму річок, оскільки останні чутливі до будь-яких трансформацій навколишнього середовища. Особливої уваги потребують ті з них, що протікають через важливі промислові та густонаселені пункти. Не є винятком у цьому плані й м. Луцьк, для якого р. Стир – це і джерело питної та технічної води, і колектор поверхневого стоку, і транспортна артерія, й осередок концентрації ландшафтного біорізноманіття та здійснення рекреації.

Мета дослідження. Метою даної роботи є виявлення тенденцій багаторічної динаміки мінімального стоку р. Стир (гідропост „Луцьк”) та його взаємозв’язку з річними сумами опадів на метеостанції (далі – МС) „Луцьк”. Дослідження ґрунтувалося на фондових даних Волинського обласного центру з гідрометеорології (далі – ВОЦГМ) з використанням математико-статистичного, графічного та порівняльного методів.

Результати дослідження. Багаторічна динаміка мінімальних витрат р. Стир на досліджуваному гідропосту має циклічний характер коливань. Лінійні тренди багаторічних режимів мінімального стоку й річних сум опадів демонструють їх зростання в напрямку до сьогодення (рис. 1, 2). У 62 % випадків із числа досліджуваних років найменші значення витрат простежувалися в теплий період року (див. рис. 1). Зимові межень характеризується вищими значеннями стоку (норма мінімальних витрат під час зимової межені за період 1947–2019 рр. становить 17,1 м³/с, а літньо-осінньої – 14 м³/с), оскільки в цю пору року формується підвищений підземний притік за рахунок осіннього зволоження, а також живлення підземних вод талими водами й рідкими опадами в періоди відлиг [1].

Зростання величин мінімальних річних витрат води на досліджуваному гідропосту відмічалось з початку 60-х років і до початку 80-их ХХ ст. та з кінця 90-их років минулого століття й упродовж перших 13-ти років ХХІ ст., що відповідає фазам зростання річних сум опадів (див. рис. 1, 2).

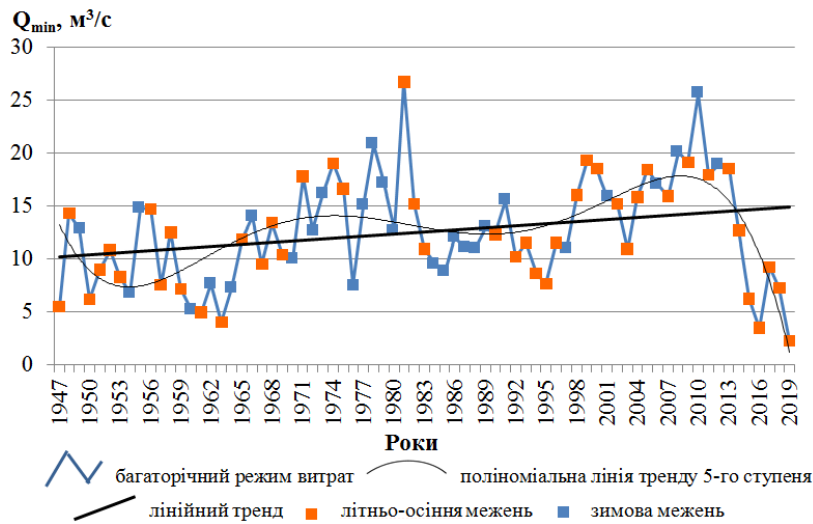

Рис. 1. Багаторічна динаміка мінімальних витрат р. Стир, гідропост „Луцьк” (побудовано авторами за даними ВОЦГМ)

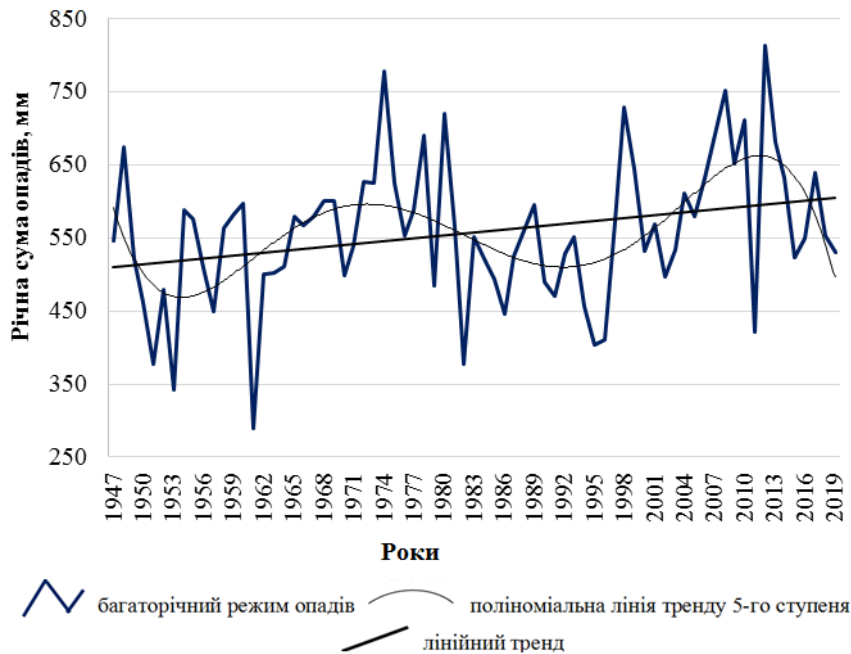

Рис. 2. Багаторічна динаміка річних сум опадів, МС „Луцьк” (побудовано авторами за даними ВОЦГМ)

Висновки. Циклічні коливання мінімального стоку р. Стир (гідропост „Луцьк”) і річних сум опадів на МС „Луцьк” упродовж досліджуваного відтинку часу є синхронними та, в основному, синфазними. Зв’язок між опадами й мінімальними витратами (коефіцієнт кореляції $r=0,5\pm 0,09$) є прямим і посереднім. Зважаючи на отримані результати, актуальним завданням є детальне вивчення антропогенного впливу на функціонування р. Стир, що і складає перспективи наших досліджень.

Список літератури

1. Павловська Т. Багаторічна динаміка річкового стоку Стоходу (гідропост Малинівка) / Т. Павловська, Ю. Білецький, Р. Геналюк, М. Мороз // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2020. – № 5 (409). – С. 23–28.

Павловська Тетяна Сергіївна
кандидат географічних наук, доцент кафедри фізичної
географії ВНУ імені Лесі Українки
Білецький Юрій Валентинович
кандидат біологічних наук, доцент кафедри фізичної
географії ВНУ імені Лесі Українки
Ступницька Марія Мирославівна
студентка 2-го курсу географічного факультету ВНУ
імені Лесі Українки

ТРИВАЛІСТЬ І ЧАСОВІ РАМКИ КЛІМАТИЧНИХ СЕЗОНІВ НА МЕТЕОСТАНЦІЇ СВІТЯЗЬ

Постановка проблеми. Однією з важливих проблем у всьому світі є зміна клімату, свідченням чого, насамперед, є зміна температури повітря – глобальної, за рік, за місяць. Цього достатньо, щоб трансформувалася уся кліматична система. Не є виключенням в цьому плані й територія Волинського Полісся. Актуальність нашого дослідження полягає в необхідності з'ясування мінливості хронологічних меж та тривалості кліматичних сезонів у поліському курортному поселенні на тлі глобальних змін клімату в останні десятиліття.

Мета дослідження. Метою даної роботи є визначення тривалості метеорологічних пір року на метеостанції (далі – МС) Світязь за останні двадцять років (від весни 2000 р. до закінчення зими 2020 р.) та з'ясування динаміки тривалості кліматичних сезонів за визначений інтервал часу. Дослідження базувалося на фондових даних Волинського обласного центру з гідрометеорології (далі – ВОЦГМ) з використанням математико-статистичного, графічного та порівняльного методів.

Результати дослідження. Для території Волинського Полісся, як і для всієї природної зони змішаних лісів, властива чотирьохсезонна структура річного циклу природи: чітко виділяються весна, літо, осінь, зима. Перехід від однієї пори року до іншої, зазвичай, відбувається поступово. Метеорологічною зимою вважають період, упродовж якого середньодобові температури повітря нижчі 0°C ; коли ж вони більші за 0°C – починається метеорологічна весна; якщо вищі за 15°C – метеорологічне літо; коли опускаються нижче 15°C – настає метеорологічна осінь [1; 2]. Середня тривалість кожного сезону щороку приблизно однакова.

На МС Світязь за досліджуваний період тривалість весни у середньому становила 85 днів, літа – 117, осені – 94, зими – 69 днів, хоча в окремі роки спостерігалися деякі відхилення від норми. Наприклад, у 2015 р. весна тривала 140, а в 2013 р. – 37 днів; літо найтривалішим було в 2012 і 2018 роках (146 днів), а найкоротшим – у 2001 р. (85 днів); осінь 2013 року налічувала 120, а в 2005 р. – лише 64 дні; найдовша зима (128 днів) відмічалася у 2012/2013 рр., а найкоротша (1день) – у 2019/2020 рр. (рис. 1).

Найчастіше весна розпочинається в першій половині березня, хоча в окремі роки – і в січні, і в лютому. У 2013 р. перехід середньодобових температур повітря вище 0°C припав на 30 березня. Літо зазвичай розпочинається в травні, іноді – в кінці квітня (2003, 2012, 2018 рр.). Найпізнішим початок літа за досліджуваний період був у 2001 р. – 15 червня. Осінь наступає у різні числа вересня, хоча в 2007 і 2020 рр. вона розпочалася в кінці серпня. Зима, зазвичай, приходить у грудні, лише в 2001, 2005, 2010, 2018 рр. її початок припав на останню декаду листопада.

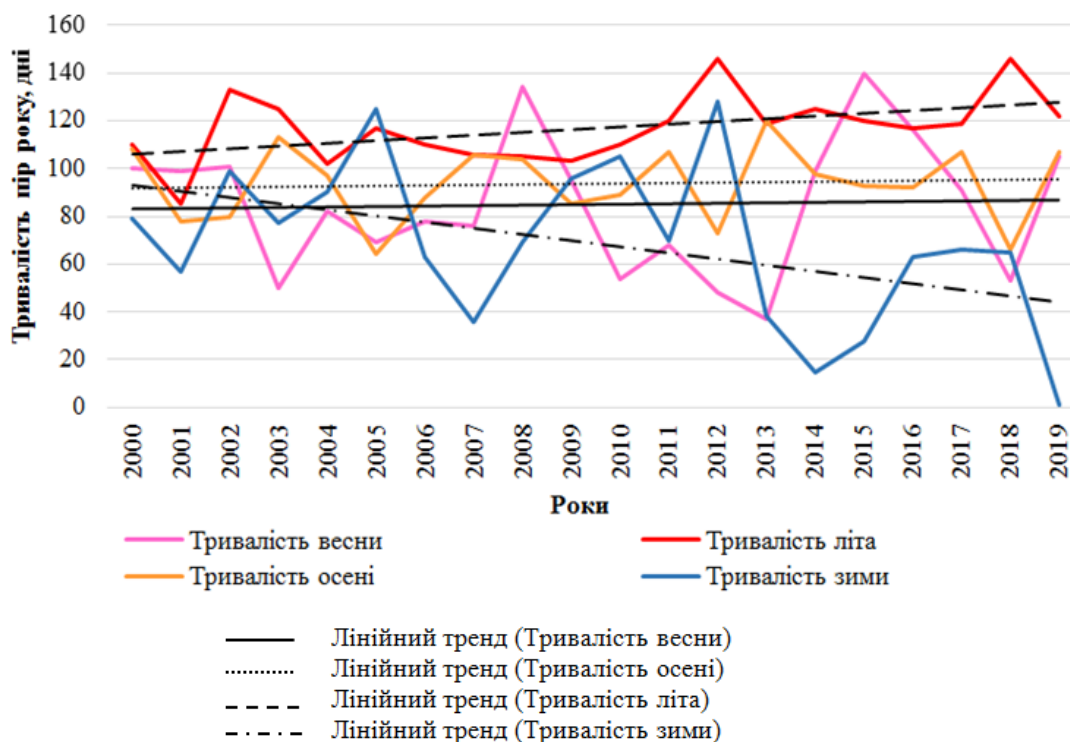

Рис. 1. Динаміка тривалості метеорологічних пір року на МС Світязь (розраховано й проілюстровано авторами за даними ВОЦГМ)

Висновки. Аналіз динаміки тривалості метеорологічних пір року на МС Світязь дозволяє констатувати, що для цієї місцевості простежується тенденція до зростання тривалості літа й зменшення тривалості зими. У структурі природного (фенологічного) року на МС Світязь на літо припадає 32 %, осінь – 26 %, весну – 23 %, а зиму – 19%. Отримана інформація може бути корисною для досліджень сезонного розвитку екосистем Волинського Полісся та організації господарської діяльності на території Шацького району.

Список літератури

1. Киналь О. В. Тривалість та часові межі кліматичних сезонів у Чернівцях на зламі ХХ–ХХІ століть / О. В. Киналь // Проблеми гірського ландшафтознавства, 2014. – Вип. 1. – С. 101–108.
2. Скобало О. Фенокліматична періодизація в заповіднику „Розточчя” О. Скобало, І. Горбань, В. Гребельна // Вісник Львівського університету. Серія біологічна. 2013. – Вип. 63. – С. 98–109.

Павловська Тетяна Сергіївна
кандидат географічних наук, доцент кафедри фізичної
географії ВНУ імені Лесі Українки
Семенюк Олександр Іванович
магістр 1-го року навчання географічного факультету
ВНУ імені Лесі Українки
Мерчук Вікторія Ігорівна
учениця 11 класу Луцького НВК „Гімназія № 14 імені
Василя Сухомлинського”

РІЧНИЙ РЕЖИМ ТРИВАЛОСТІ СОНЯЧНОГО СЯЙВА У ВОЛИНСЬКІЙ ОБЛАСТІ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОРІЧЧЯ

Постановка проблеми. Випромінювання Сонцем світла й тепла підтримує життя на Землі та зумовлює клімат нашої планети. Разом з тим, кліматичні ресурси сонячної радіації є відновлюваним природним джерелом енергії, тому їх уже традиційно використовують для виробництва електричної енергії у багатьох країнах світу. Вивчення складових радіаційного режиму місцевості в умовах глобальних змін клімату є актуальним науковим завданням для досягнення важливих практичних цілей: забезпечення сталого розвитку геліоенергетики, комунального, сільського господарств, кліматолікування й туризму на регіональному та локальному рівнях.

Метою дослідження є аналіз річного режиму тривалості сонячного саява у Волинській області (метеостанція (далі – МС) „Ковель”) упродовж 2001–2019 рр. та його порівняння із річним режимом тривалості сонячного саява досліджуваної місцевості у ХХ ст. Інформаційна база дослідження – дані Волинського обласного центру з гідрометеорології (далі – ВОЦГМ).

Результати дослідження. Тривалість сонячного саява є важливою характеристикою радіаційного режиму та кліматичний критерій ресурсів геліоенергетики окремих територій [2].

На початку ХХІ ст. тривалість сонячного саява у Волинській області на широті МС „Ковель” за рік в середньому становила 1867,8 год. (у ХХ ст. – 1818 год. [1]). В окремі роки залежно від характеру синоптичних процесів кількість годин сонячного саява суттєво відрізнялася від норми: у 2015 р. – 2006,3 год., у 2017 – 1704 год. З-поміж усіх аналізованих місячних значень показника найбільшим (понад 300 год.) воно було у травні 2001, 2002, 2018 рр., у червні 2008, 2015, 2016 рр., у липні 2005 і 2012 рр., у серпні 2015 р., а найменшим (менше 20 год.) – у листопаді 2016 р., у грудні 2004, 2005, 2007, 2009, 2014, 2018 рр. Нині найбільше значення тривалості сонячного саява в області упродовж року припадає на липень, найменше – на грудень. У ХХ ст. максимум годин сонячного саява припадав на червень, мінімум – так само на грудень (рис. 1, 2).

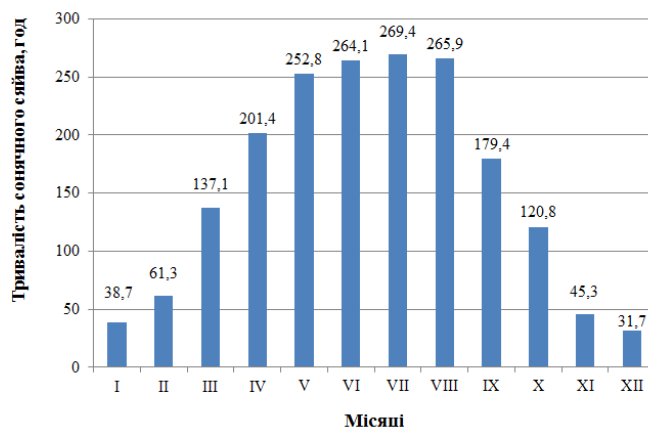

Рис. 1. Річний хід тривалості сонячного сйива на МС „Ковель”, 2001–2019 рр. (побудовано авторами за даними ВОЦГМ)

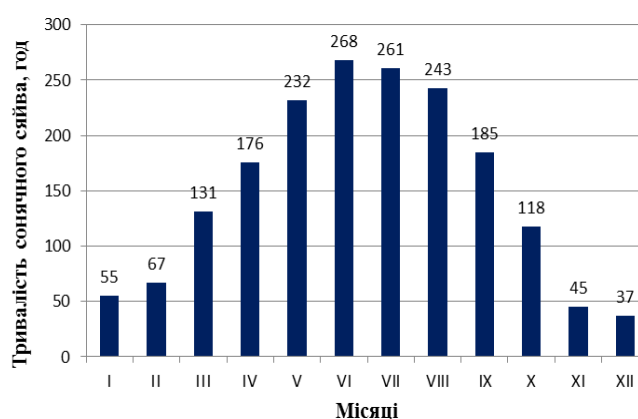

Рис. 2. Річний хід тривалості сонячного сйива на МС „Ковель” у ХХ ст. (за даними [1])

Висновки. У річному ході тривалості сонячного сйива на МС „Ковель” на початку ХХІ ст., порівняно із ХХ ст., простежується перерозподіл значень за місяцями: дещо зменшилася величини у зимові місяці, а також у червні та вересні, а найбільш помітно зросли – у квітні, травні, серпні. Відмінності значень цього показника між місяцями упродовж травня – серпня раніше були більш вираженими, ніж в останні десятиріччя.

Отримані результати вивчення світлового режиму місцевості з подальшими дослідженнями його динаміки в часі можуть бути корисними для вирішення питань практичного використання потенціалу геліоресурсів краю, організації сільськогосподарської, рекреаційної діяльності, вибору системи теплоізоляції при термомодернізації будівель, прогнозування стійкості їхніх фасадів, усунення існуючих та уникнення прогнозованих господарських та екологічних проблем, пов’язаних із сучасними змінами погодно-кліматичних умов.

Список літератури

1. Климат Луцка / под ред. В. Н. Бабиченко, Ф. В. Зузука. – Ленинград : Гидрометеиздат, 1988. – 178 с.
2. Рибченко Л. С. Геліоенергетичні ресурси України за 1986–2015 рр. / Л. С. Рибченко, С. В. Савчук // Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. – Київ, 2019. – № 1 (52). – С. 88–97.

Павловська Тетяна Сергіївна
кандидат географічних наук, доцент кафедри фізичної
географії ВНУ імені Лесі Українки
Фенко Вікторія Олегівна
магістр 1-го року навчання географічного факультету
ВНУ імені Лесі Українки
Мельничук Ілля Ігорович
учень 8 класу Луцького НВК „Гімназія № 14 імені
Василя Сухомлинського”

РЕЖИМ ВИПАДАННЯ АТМОСФЕРНИХ ОПАДІВ НА МЕТЕОСТАНЦІЇ ЛЮБЕШІВ

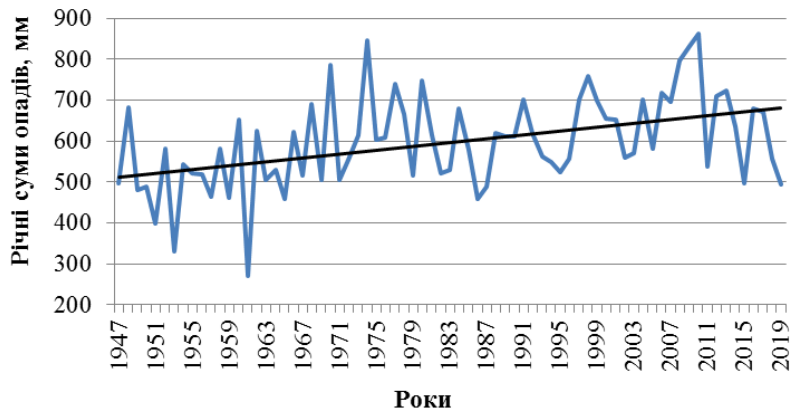
Постановка проблеми. У кінці минулого сторіччя з'явилися стійкі ознаки потепління клімату, які простежуються на глобальному, регіональному та локальному рівнях. Кліматичні зміни загальнопланетарного та регіонального масштабів детально вивчаються провідними науковцями та фахівцями в галузі метеорології й кліматології. Зміни ж локального клімату досліджені поки що недостатньо. Зважаючи на важливість результатів таких досліджень для прогнозування змін у навколишньому середовищі та пов'язаних з цим соціально-економічних наслідків, актуальність вивчення місцевих особливостей режиму зволоження в умовах сучасних трансформацій кліматичних параметрів регіону є вкрай важливим та своєчасним.

Мета дослідження. Метою даної роботи є визначення тенденцій багаторічної динаміки атмосферних опадів на метеостанції (далі – МС) Любешів упродовж усього періоду неперервних спостережень (1947–2019 рр.).

Результати дослідження. Волинська область знаходиться у помірному кліматичному поясі. Її крайнє північно-західне положення в межах України визначає атлантико-континентальне перенесення повітряних мас, яке формує помірний, вологий клімат з м'якою зимою, нестійкими морозами, нежарким літом, значними опадами, затяжними весною та осінню [2].

За період 1947–2019 рр. середнє значення річних сум опадів на МС Любешів становило 598 мм (визначено за фондовими даними Волинського обласного центру з гідрометеорології – далі ВОЦГМ), хоча в деякі роки цей показник дуже відхилявся від норми (наприклад, у 2010 р. – 863 мм, у 1974 р. – 845 мм, у 2009 р. – 834 мм, у 1961 р. – 270 мм, у 1953 р. – 330,7 мм).

Багаторічна динаміка річних сум опадів на МС Любешів має тенденцію до зростання (рис. 1). Упродовж року найбільше опадів випадає в липні, а найменше – в лютому й березні (рис. 2). Найбільша місячна сума опадів на досліджуваній метеостанції випала у серпні 2006 року – 237 мм, а найменша (0 мм) – у грудні 1953 року. Близько 60 % річної суми опадів випадає за теплий період (IV–X місяці).

— динаміка річних сум опадів
— лінійний тренд

Рис. 1. Багаторічний хід річних сум опадів (МС Любешів) (проілюстровано авторами за фондовими даними ВОЦГМ)

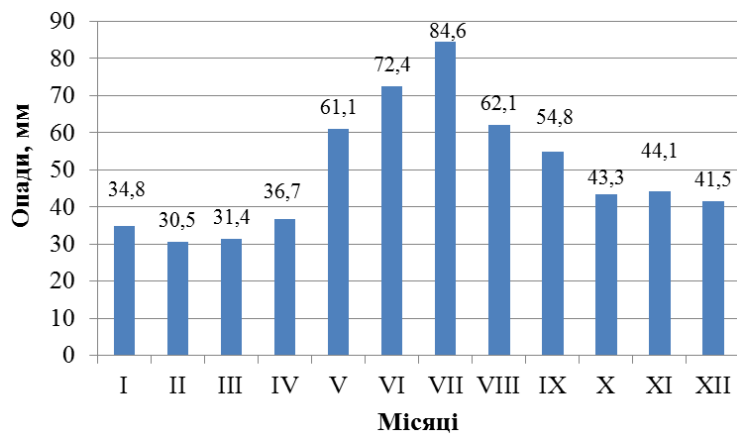

Рис. 2. Річний режим опадів на МС Любешів, за усередненими даними упродовж 1947–2019 рр. (розраховано й проілюстровано авторами за фондовими даними ВОЦГМ)

Висновки. На МС Любешів простежується тенденція до зростання річних сум опадів. При цьому відмічається зменшення амплітуди коливання опадів із року в рік (найменші міжрічні коливання сум опадів були в проміжку 1981–2007 рр.). Підвищений режим зволоження спостерігався у 1966–1980 рр. і був зумовлений зимовими опадами. Незважаючи на те, що періодичність в рядах опадів має, переважно, діагностичне значення, вона дає уявлення і про можливі коливання кількості опадів у найближчому майбутньому [1].

Список літератури

1. Барабаш М. Б. Дослідження змін та коливань опадів на рубежі ХХ і ХХІ ст. в умовах потепління глобального клімату / М. Б. Барабаш Т. В. Корж, О. Г. Татарчук // Наук. праці УкрНДГМІ, 2004. – Вип. 253. – С. 92–102.
2. Павловська Т. С. Географія Волинської області [Текст] : навч. посіб. / Тетяна Сергіївна Павловська ; за ред. проф. І. П. Ковальчука. – Луцьк : Вежа-Друк, 2019. – 212 с.

Паливода Данило Ігорович
здобувач освіти 2 магістерського рівня Луцького НТУ
Ліщина Наталія Миколаївна
доцент кафедри ІІЗ Луцького НТУ

АНАЛІЗ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ТА ПОШИРЕННЯ СИСТЕМИ “SMART HOUSE”

Постановка проблеми. Сучасна людина має дуже високі вимоги до комфортності середовища проживання, зокрема:

- естетичні (дизайн та стиль інтер'єру, ландшафту, краса навколишніх предметів декору);
- кліматичні (тепло, холод, чисте повітря);
- загальнопобутове (вода, газ, електрика, радіо, телебачення, інтернет, кухонна побутова техніка, облаштування санвузла);
- вимоги до безпеки (безпека житла, господарів будинку та їхніх мешканців взагалом);
- надійність складних систем (комп'ютери, домашні кінотеатри, посудомийні, пральні машини і т.д.)

Через що і відбувся «Бум» популярності даного винаходу, який є прикладом комбінування повсякденного життя та комп'ютерних технологій.

Мета дослідження: визначити причину популярності даної системи, її першу появу на ринку систем, а також у чому полягає роль у житті людей даної системи.

Результати дослідження. У результаті необхідної для людей комфорту та можливості відпочинку, інженерне устаткування квартир та котеджів безперервно набирає оборотів в інженерній області, а також зростає кількість приборів, що беруть участь у формуванні даного середовища. Покладатися на особу, котра перейняла на себе роль господаря житла та управляє всіма вмонтованими системами стало незручно та небезпечно. Загальна система управління будинком із системою «smart house» бере на себе дану рутинну роботу щодо вирішення цієї тяжкої та необхідної місії, залишаючи мешканцям житла лише прийняття малочислених «базових» рішень, які формують поведінку системи загалом.

Сам термін системи «Розумний будинок» (англ. Smart house) не такий старий як гадають більшість зацікавлених. Він виник у США на початку 70-х років минулого століття, в спеціально створеній установі для даного завдання, яке має назву «Інститут інтелектуальних будівель». На той момент під терміном «Розумний будинок» мався на увазі «будинок, котрий забезпечує розумне і продуктивне застосування робочого простору ...».

Однак роком народження сучасного «розумного будинку» можна вважати 1978-й рік. У цьому році в США компанія Leviton розробила та впровадила технології управління побутовими приладами завдяки проводам побутової

електромережі, за що і вдалося отримати грубо кажучи віддалений доступ до більшості приборів у помешканні.

Поширення цієї розробки на той час відбувалася лише на території Північної Америки, так як були спроектовані на роботу при напрузі 110 В і частоту мережі 60 Гц. Але, саме цій фірмі людство зобов'язане появою здавалося неймовірних на той час технологій - автоматичним відкриванням дверей, автоматичне увімкнення світла та іншої «магії», котрим змогли американці могли здивувати своїх гостей, а голлівудські фільми – де демонструвалися подібні чудеса, лише зробили неймовірну рекламу для даної системи.

Для кінця 70-х років технологія «Smart house» була, революційна. Однак вона була розрахована на підтримку всього шести управлінських команд і, в основному, використовувалася для управління електроосвітленням. Але людям хотілося більшого. «Розумний будинок» повинен був ставати все «розумнішим».

Щоб прискорити процес розвитку подібних технологій їх розробники створили Альянс Електронної Промисловості (Electronic Industries Alliance). У 1992 році це призвело до появи стандарту шини побутової електроніки (Consumer Electronic Bus, CEBus). Нині CEBus - відкритий стандарт. Це означає, що виробляти обладнання для «розумних» будинків може будь-яка компанія, чия продукція буде відповідати необхідним технічним вимогам. Сьогодні комунікаційний протокол CEBus передбачає передачу сигналу по проводах побутової електромережі, витій парі, коаксіальному кабелю, в радіочастотному або інфрачервоному діапазоні.

Висновки. Дана технологія була приречена на успіх у зв'язку із практичним використанням технологій у буденному житті, що спростило проживання людей у власних оселях.

Список літератури

1. Какие бывают умные дома, [електронний ресурс]— URL: <http://www.besmart.su/article/kakie-byvayut-umnye-doma>
2. Микросети 1-wire, [електронний ресурс]— URL: <Http://www.ab-log.ru/smart-house/1-wire/microlan>

Пантелєєв Владислав Олександрович
студент Волинського національного університету імені
Лесі Українки

АНІМАЛОТЕРАПІЯ ЯК МЕТОД АКТИВІЗАЦІЇ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ

Постановка проблеми. Люди, у яких є домашні улюбленці, живуть довше, хворіють менше і менш схильні до стресу і депресій - науково доведений факт. ВООЗ визнала, що тварини, що знаходяться поруч з нами, приносять користь, яку не можна переоцінити. У США існує навіть міжнародна організація терапії тваринами. Активно проводяться міжнародні конференції та семінари,

присвячені методикам лікування за допомогою тварин. Вперше така конференція відбулася в Америці у 1982 році [2].

Мета дослідження. Проаналізувати можливість застосовувати елементи активної анімалотерапії для активізації рухової активності.

Результати дослідження. Анімалотерапія (від лат. «animal» – тварина і грец. θέραια – лікування) – вид терапії та реабілітації за допомогою безпосереднього контакту з тваринами (безпечних для спілкування) або їх символами: звуками тварин, образами тварин, малюнками тварин, іграшками тварин.

Анімалотерапія передбачає як безпосередній контакт реабілітованого з живими тваринами так і використання презентацій, відеороликів з демонстрацією тварин, елементи арттерапії, казкотерапії, де основні герої – тварини.

В сучасній науковій літературі зустрічаються синонім «петтерапія», «азоотерапія», «енімалтерапія», «фаунотерапія», «лікувальна кінологія».

Взаємодія людини і тварини може відбуватись пасивно і активно. До пасивних методик анімалотерапії належить спостереження за тваринами (в т.ч. за акваріумними рибками, пташками), коли людина не контактує безпосередньо з ними, а лише відчуває їх присутність. При активній анімалотерапії, людина близько контактує з твариною: гуляє, доглядає, кормить і т.д., при цьому виконує певну рухову активність.

Загальна анімалотерапія (звичайна) розглядається як взаємодія людини і тварини в домашніх умовах. Таке взаємодія існує без усвідомлення її терапевтичного ефекту. Людина заводить домашнього улюбленця через різноманітні причини. Серед них виділяють [1]: відчуття співчуття, коли випадково знайдену чи підкинуту тварину залишають собі; необхідність проявити повагу, у випадку коли тварина-подарунок; прояв підтримки бажання рідних, коли хтось із членів (переважно діти) просять завести домашню тваринку; з службової необхідності, коли тварину використовують як охорону будинку; з метою отримання вигоди, коли тварин розводять для виставок або продажів; для особистих цілей, у випадку самотності, тварина – співрозмовник, друг, об'єкт піклування. У всіх випадках тварини виявляють терапевтичну дію і психологічну підтримку, підвищують фізичну активність і рухову здатність, викликають позитивні емоції.

Висновки. Використання тварин у практичній діяльності фізичного терапевта є не новим методом з науково-доведеною ефективністю. Спілкування з тваринами, догляд за ними підвищує як рухову активність так і емоційний стан людини.

Список літератури

1. Загайнова, О. С. Прикладные аспекты зоопсихологии: анималотерапия : учеб.-метод. пособие / О. С. Загайнова, О. В. Ломтатидзе, А. С. Алексеева. - Екатеринбург : Изд-во Урал. ун-та, 2019. — 112 с.

2. Лаврик Г.В. Фелінотерапія: яквилікуватись за допомогою кішки // Феномен людини. Здоровий спосіб життя. 2017. - Вин. 61 (127). – 36-38

Пех Петро Антонович
кандидат технічних наук, доцент кафедри комп'ютерної
інженерії та кібербезпеки Луцького національного
технічного університету
Грабинський Богдан Петрович
студент факультету ФКНІТ Луцького національного
технічного університету

ПРОГРАМНИЙ КОМПЛЕКС ТА МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСУ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМ МАСОВОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ

Постановка проблеми. Кількість вимог, що надходять до систем масового обслуговування (СМО) за певний проміжок часу, наприклад, кількість запитів до сервера комп'ютерної мережі, у загальному випадку є дискретною випадковою величиною, яка має певний розподіл. Функцію розподілу $P_r(\tau)$ того, що за час τ у систему надійде рівно $R = r$ вимог, позначимо $P_r(\tau)$. З іншого боку, випадкова величина T – тривалість часу обслуговування вимоги – проміжок часу між моментами надходження вимог на обслуговування, є неперервною випадковою величиною. Вона описується диференціальною $f(t)$ та інтегральною $F(t)$ функціями розподілу імовірностей. Оскільки математичні моделі сучасних багатоканальних багатофазових СМО є, як правило, складними, дослідження функцій $P_r(\tau)$ та $F(t)$ здійснюється методами імітаційного моделювання. У даній роботі пропонуються програмний комплекс та методика дослідження випадкових чисел, генератори яких є серцевиною імітаційних алгоритмів моделювання функціонування СМО.

Мета дослідження: розробка методики дослідження дискретних випадкових чисел, що мають Пуассонівський або Ерлангівський закони розподілу; розробка методики дослідження неперервних випадкових чисел, що мають експоненціальний або Ерлангівський закони розподілу; створення програмного комплексу засобами C++Builder для генерування випадкових чисел з різними законами розподілу та їх дослідження за розробленими методиками.

Результати дослідження. У роботі наведені методика розрахунку параметрів вхідного потоку вимог до СМО за кількістю вимог, що надходять до системи протягом п'ятихвилинних проміжків часу і апроксимація його найпростішим потоком. Наведено відповідні графіки (рис. 1)

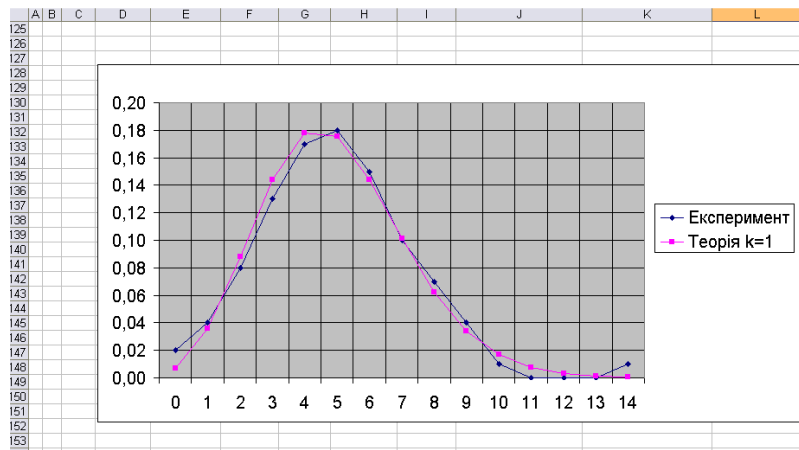

Рис 1 - Графіки розподілу частот та імовірностей надходження вимог до системи протягом n'ятихвилинних проміжків часу у випадку $k=1$

Наведені методика розрахунку параметрів процесу обслуговування вимог у СМО за тривалістю часу обслуговування вимог у СМО і апроксимація його найпростішим процесом з параметром стабільності $k=1$ і наведені відповідні графіки (рис. 2).

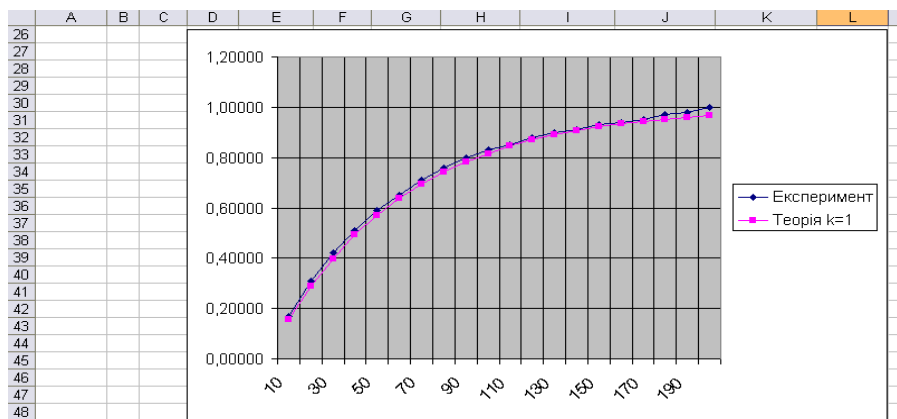

Рис 2 - Графіки розподілу частот та імовірностей тривалості часу обслуговування вимог у СМО у випадку $k=1$

Запропоновано програмний комплекс засобами середовища C++Builder для дослідження вхідного потоку вимог та процесу їх обслуговування. Цей комплекс дозволяє відтворити вхідні потоки реальних систем шляхом їх моделювання за допомогою розроблених генераторів випадкових величин з різними законами розподілу.

Висновки. У роботі запропоновані методика дослідження вхідного потоку вимог, що надходять до СМО, та процесу їх обслуговування. Запропоновано потужний інструмент для моделювання процесу функціонування СМО у вигляді програмного комплексу, серцевиною якого є генератори випадкових чисел з різними законами розподілу.

Список літератури

1. Пех П.А., Серeda А.О., Калінін Б.Ю. Програмний C++ комплекс для дослідження процесу оброблення вимог у системах масового обслуговування // Науковий журнал "Комп'ютерно-інтегровані технології: освіта, наука, виробництво" - . Луцьк: Видавництво ЛНТУ. – Вип. 14. – 2014. – С. 100-109 (0.75 др.арк).

2. Пех П.А., Кузава О.В., Мацібора А. В., Шафета Ю.А. Програмний С++ комплекс для дослідження вхідних потоків систем масового обслуговування (СМО). // Науковий журнал “Комп’ютерно-інтегровані технології: освіта, наука, виробництво” - . Луцьк: Видавництво ЛНТУ. – Вип. 14. – 2014. – С. 92-99 (0.75 др.арк).

3. Пех П.А. Математична модель вхідного потоку запитів, що надходять до сервера бази даних. // Науковий журнал “Технологічні комплекси” - . Луцьк: Видавництво ЛНТУ. – Вип. 1. – 2010. – С. 24-32 (0.75 др.арк).

4. Пех П.А., Кузава О.В., Ковальський М.О. Особливості програмування мовою С++ з використанням бібліотеки шаблонів STL // Науковий журнал “Комп’ютерно-інтегровані технології: освіта, наука, виробництво” - Луцьк: Видавництво ЛНТУ. – Вип. 12. – 2013. – С. 46-50.

5. Пех П.А., Войтович А.О. Програмний С++ комплекс для дослідження процесу функціонування автоматизованих ліній та його верифікація // Науковий журнал “Комп’ютерно-інтегровані технології: освіта, наука, виробництво” - Луцьк: Видавництво ЛНТУ. – Вип. 27. – 2017. – С. 60-66.

Пех Петро Антонович

кандидат технічних наук, доцент кафедри комп’ютерної інженерії та кібербезпеки Луцького національного технічного університету

Корець Роман Сергійович

студент факультету ФКНІТ Луцького національного технічного університету

МЕТОДИ ПІДВИЩЕННЯ ШВИДКОСТІ ЗАВАНТАЖЕННЯ САЙТУ

Постановка проблеми. Сучасні технології відіграють одну з провідних ролей у повсякденному житті, а в інтернеті, безсумнівно, займають лідируючі позиції. Отже, сайти є одним із незамінних атрибутів більшості фірм і організацій, оскільки виконують роль професійного і кваліфікованого представництва в інтернеті, доступного цілодобово для користувачів з будь-якої точки світу. Швидкість завантаження сторінок - один з головних напрямків розроблення якісних інтернет-сайтів, який гарантовано збільшує коефіцієнт конверсії та залученість користувачів і в такий спосіб підвищує ефективність роботи сайту [1,2,3]. Показник швидкості завантаження сторінок набуває особливо великого значення, коли мова йде про мобільний трафік [4,5].

Мета дослідження: аналіз методів підвищення якості сайтів як ІТ-продуктів за критерієм швидкості їх завантаження.

Результати дослідження. У ході роботи була запропонована методика підвищення швидкості завантаження сторінок сайту. З’ясовано вплив кожного виду оптимізації на кількість балів за методикою Google Pagespeed(табл. 1)

Ефективність методу оптимізації сайту за показниками Google Pagespeed

Назва методу	Приріст на мобільних пристроях	Приріст на комп'ютерах
Мінімізація коду веб-сайту	+11	-1
Підключення CDN	+3	+3
Розміщення JS-файлів в кінці коду сторінок	+7	+3
Ввімкнення стиснення в налаштуваннях сервера	+20	+11
Оптимізація (обрізання) зображень для мобільних пристроїв	+8	-
Налаштування серверного кешування сторінок	+4	+1
Стискання зображень	+4	+6
Об'єднання JS і CSS файлів	+25	+4

Висновки. Для проведення досліджень нами було створено веб-сайт <http://improving-page-speed.online>, який розроблявся насамперед як інструмент для аналізу швидкості завантаження сторінок сайтів. Завдяки створенню такого веб-сайту з'явилася можливість детально дослідити вплив різних методів оптимізації сайтів на швидкість завантаження їх сторінок. Тестування швидкості завантаження сторінок сайтів проводилося за методикою Google PageSpeed Insights. Такий вибір був зумовлений популярністю даного сервісу.

Список літератури

1. Макконнелл, С. Досконалий код. 2-е видання / С. Маккорннелл. - М.: Російська редакція, 2010.
2. Даккет, Д. HTML і CSS. Розробка та дизайн веб сайтів / Д. Даккет. - М.: Ексмо, 2013.
3. Зандстра, М. PHP. Об'єкти, шаблони і методики програмування / М.:Зандстра. - Київ: Вільямс, 2015
4. Комолова, Н.В. Самовчитель HTML / Н.В. Комолова. - М: Питер, 2008.
5. Енж, Е. SEO-мистецтво розкритки сайтів. 3-е видання / Е. Енж. - СПб.: БХВ-Петербург, 2017.

Поліщук Микола Миколайович
кандидат технічних наук, доцент кафедри комп'ютерної
інженерії та кібербезпеки Луцького національного
технічного університету
Янчук Дмитро Ігорович
студент гр. КІМ-21 кафедри комп'ютерної інженерії та
кібербезпеки Луцького національного технічного
університету

СИСТЕМА КЕРУВАННЯ ПРИСТРОЄМ НА БАЗІ WEMOS D1 ЗА ДОПОМОГОЮ ГОЛОСОВИХ КОМАНД

Мікроконтролерні системи зараз повсюди, вони у пральних машинах, автомобілях, холодильниках і інших повсякденних речах. Також вони часто використовуються у різних інноваційних пристроях, таких як квадрокоптер, 3D принтер, таких системах, як «Розумний будинок» чи, певно, найцікавіших з них – роботах. Наразі існують певні системи зв'язку з цими пристроями, але більшість з них можуть використовуватись тільки напряму людиною, наприклад, натискаючи кнопки. Wemos дозволяє комп'ютеру вийти за рамки віртуального світу в фізичний і взаємодіяти з ним. Пристрої на базі Wemos можуть отримувати інформацію про навколишнє середовище за допомогою різних датчиків, а також можуть управляти різними виконавчими пристроями.

Метою дослідження є запропонувати економічно вигідну систему дистанційного керування з голосовим управлінням. Такі системи є успішно реалізовані в автомобілях з функцією голосового керування. Ця система може застосовуватись у таких місцях, які не можливо досягти фізично.

Основним матеріалом для дослідження було взято Wemos D1 R2 на основі якого побудована система управління електроприводом за допомогою голосу. Крім того, описано керування системи через Google Assistant на основі плати

Пристрій рухається відповідно до голосових команд наданих користувачем, може переміщатись у будь-якому напрямку, а також може різко повертати вліво та вправо. Голосові команди надані користувачем буде розпізнано модулем Google Assistant.

Для введення голосових команд було розроблено додаток, який керується операційною системою Android. Створений він у середовищі Mit App Inventor, і дозволяє створювати додатки без використання мови програмування, лише зі знанням алгоритмізації.

Відповідно до різних команд, наданих користувачем, пристрій рухається вперед, назад, вліво і вправо. Забезпечує всі функції бездротового зв'язку та контроль мікроконтролер ESP8266.

Після того, як було вирішено зробити Arduino центральним елементом системи, що розроблялася належить зробити вибір модифікації Arduino. Вибір належить зробити між Arduino Uno з Wi – Fi модулем ESP8266 і платою Wemos D1 R2. Жодне з цих рішень не має значної переваги перед іншим. В плату Wemos

D1 R2 виробником був вбудований абсолютно такий ж модуль ESP8266, з безпроводним інтерфейсом Wi - Fi 802.11 b/g/n. У цій модифікації платформи Arduino Uno, на платформі розташовані 11 контактів. Але, на відміну від оригіналу, не усі з них можуть бути використані для цифрового введення і виведення. Усі вони працюють з напругою 3,3 В, і розраховані на струм до 40 мА. Також кожен контакт має вбудований, але відключений за умовчанням резистор на 20 - 50 кОм. Деякі контакти мають додаткові ролі: 41 Serial: 0-й і 1-й. Ці контакти позначаються «RX» і «TX» і використовуються для прийому і передачі даних по USB, або між декількома платформами. D0 - D8 можуть використовуватися для отримання вхідних цифрових сигналів і передачі вихідних. Також кожен з цих контактів може використовуватися, як один з портів послідовного периферійного інтерфейсу (SPI).

ESP8266 – мікроконтролер китайського виробника Espressif з інтерфейсом Wi-Fi. Крім Wi-Fi мікроконтролер відрізняється важливою для даного проекту можливістю виконувати програми з зовнішньої flash-пам'яті з інтерфейсом SPI. Цей чіп вбудований в плату Wemos D1 і використовується для взаємодії з Wi-Fi з Web сервером.

Передача керуючих сигналів здійснюється через контакти IN1, IN2, IN3 та IN4 за допомогою 4-бітового коду. Для керування одним двигуном використовується два логічних входи мікросхеми IN1 та IN2, для керування іншим – IN3 та IN4. Для керування швидкістю двигунів потрібно підключити піни ENA та ENB до портів плати розробки, які підтримують широтно-імпульсну модуляцію. При подачі сигналів однакового рівня на керуючі входи мікросхеми – електромотори залишаються в нерухомому стані. Якщо подати на вхід IN1 високий рівень напруги, а на вхід IN2 – низький, то напрямок руху двигуна буде за годинниковою стрілкою, а якщо навпаки – то проти годинникової стрілки.

Після отримання команди, за допомогою бездротового зв'язку WiFi додаток відсилає її на клієнт-сервер, тобто плату розробки Wemos D1 R2, де вона порівнюється із, вписаними у код мікропрограми, командами. Якщо команди ідентичні, то мікроконтролер виконує прописану функцію.

Система голосового керування може використовуватися у будь-яких сферах діяльності, де використовуються електроприводи, для збільшення ефективності праці, що і визначає практичну цінність даної роботи. На основі Wemos можна виготовити систему, яка буде керувати не лише електроприводами, а й іншими електротехнічними рішеннями. Запропонована система показує, як може бути використаний модуль Google Assistant, як засіб розпізнавання мови для цього автомобіля. Також цей пристрій може бути використаний при створенні системи «розумного будинку».

Поліщук Микола Миколайович
доцент кафедри комп'ютерної інженерії та кібербезпеки
Луцького національного технічного університету
Редько Олександр Юрійович
студент гр. КБ-41 Луцького національного технічного
університету

СКАНЕР ВРАЗЛИВОСТЕЙ ПРИСТРОЇВ НА ОСНОВІ BLUETOOTH

Постановка проблеми. В час інформаційних технологій інформація є надзвичайно цінним ресурсом. Тому перевірка та забезпечення відповідного рівня безпеки, в залежності від середовища використання та різновиду даних також є необхідним. Технологія Bluetooth, яка була винайдена вже давно, в теперішній час широко використовують на підприємствах, навчальних закладів та у повсякденному житті. Але тоді постає питання аудиту безпеки пристроїв, які використовують цю технологію. Як дізнатись які вразливості має пристрій?

Мета дослідження. Розробка програми для сканування вразливостей пристроїв на основі Bluetooth. Об'єктом дослідження є програмування з використанням Bluetooth. Предметом дослідження є Bluetooth модуль для сканування.

Результати дослідження. Встановлення зв'язку Bluetooth пристроїв відбувається в 3 етапи:

- Генерація ключа Kinit
- Генерація ключа зв'язку (що носить назву link key і позначається, як Kab)
- Аутентифікація

Два перші пункти називають парінгом. Парінг потрібен для генерації ключа Kinit. На початку процедури парінгу йде обмін PIN-кодами.

Під час з'єднання один з пристроїв назначається головним, а інший веденим. Ключ Kinit формується з допомогою алгоритму E22 та починає генеруватись після обміну PIN-кодами

Перетворення над такими величин як BD_ADDR, PIN, IN_RANDOM виконуються також алгоритмом E22.

BD_ADDR— унікальний MAC-адрес Bluetooth-пристроїв.

IN_RANDOM –це випадкова 128-бітова величина

PIN – код

Результатом роботи E22 буде 128-бітове число, яке й називається Kinit ключ.

Далі створюється ключ Kab, при його створенні прилади обмінюються 128-бітними словами LK_RANDOM (A) і LK_RANDOM (B), що створюються випадково, тоді йде побітовий XOR з ключем ініціалізації Kinit і знову обмін отриманими значеннями. Наступним кроком є обчислення ключа по алгоритму E21.

Для цього необхідні величини:

- BD_ADDR

- 128-бітний LK_RANDOM

Після цієї операції паринг закінчується і починається останній етап ініціалізація. Заснована вона на схемі «запит-відповідь». Один з пристроїв стає верифікатором, генерує випадкову величину AU_RANDOM (A) і посилає його пристрою, з яким відбувається з'єднання.

Як тільки пред'явник отримує це ключ-слово, починається обчислення величини SRES по алгоритму E1, і вона відправляється.

E1-алгоритм оперує такими величинами:

- Випадково згенерований AU_RANDOM
- Link Key Kab
- Свій власний BD_ADDR

Сусідній пристрій робить схожі обчислення і перевіряє відповідь пред'явника. Якщо SRES збіглися, тоді пристрої міняються ролями і процес повторюється

Програма буде зчитувати BD_ADDR та шукати його в базі даних з вразливостями.

Висновки. Дана програма дозволить проводити аудит безпеки пристроїв на Bluetooth.

Поручинський Володимир Іванович

кандидат географічних наук, доцент кафедри економічної та соціальної географії ВНУ ім. Лесі Українки

Давидюк Віталій Васильович

студент 4 курсу Географічного факультету ВНУ ім. Лесі Українки

Бущук Сергій Юрійович

студент 4 курсу Географічного факультету ВНУ ім. Лесі Українки

СУТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ЗОНУВАННЯ І РАЙОНУВАННЯ

Постановка проблеми. Україна найкраще в Європі забезпечена земельними ресурсами, що є передумовою для розвитку потужного агропромислового комплексу. Але через велику площу та через значне різноманіття природних умов, агрокліматичні ресурси мають значну територіальну відмінність, через що виникає необхідність сільськогосподарського зонування та районування території України.

Мета дослідження. Вияснити суть сільськогосподарського зонування та районування України та показати його зв'язок із спеціалізацією сільського господарства.

Результати дослідження. Природно-сільськогосподарське зонування відображає необхідність першочергового використання земельних ресурсів в інтересах сільського господарства та виділення його спеціалізації. Воно побудовано на агробіологічній основі, що обумовлено особливостями сільськогосподарського виробництва, сутність якого полягає в утилізації сонячної енергії рослинними організмами. Тому в основі сільськогосподарського зонування лежить аналіз природних умов з точки зору їх використання у сільськогосподарському виробництві – аналізувати природні умови території України, структуру земельних, у тому числі сільськогосподарських угідь, ґрунтовий покрив, наявність деградованих і малопродуктивних ґрунтів та інше[1].

Сільськогосподарська зона – найвища таксономічна одиниця районування території України, яка характеризується відповідним балансом тепла й вологи, що визначає головні особливості ґрунтоутворення, формує зональні типи та підтипи ґрунтів, яким притаманні зональні типи сільськогосподарського виробництва, що визначені співвідношенням земельних угідь, у тому числі сільськогосподарських, а також певні системи агротехнічних і меліоративних заходів[2].

Сільськогосподарське зонування земель дуже складний процес, де використовується багато різних методів вивчення агрокліматичних умов. Дослідження здійснюються за такими критеріями:

- Тривалість сонячного сьйва (год/рік);
- Сума активних температур вище +10 °С;
- Тривалість періоду із середньодобовою температурою повітря понад +10°С;
- Ступінь вологозабезпеченості території, гідротермічний коефіцієнт;
- Тривалість безморозного періоду (днів);
- Склад і характеристика ґрунтів (питома вага еродованих, гідроморфних, засоленних, підтоплених ґрунтів тощо) та ступінь дренажності території[3].

Таким чином, за визначеними критеріями виділяють чотири сільськогосподарські зони: Поліську – вологу, помірно теплу зону, Лісостепову – недостатньо вологу, теплу зону, Степову – посушливу, дуже теплу зону, Сухостепову – дуже посушливу, помірно жарку зону із м'якою зимою та дві гірські області – Карпатську і Кримську. На території України сільськогосподарські зони розміщуються у меридіональному напрямку (з півночі на південь) у вище зазначеному переліку. У цьому ж напрямку наростає ксероморфність клімату, змінюється структура ґрунтового покриву, а також ландшафтний устрій, що обумовлює і обов'язкову диференціацію технологічних заходів щодо використання та охорони земель і спеціалізацію сільського господарства [2].

Сільськогосподарські райони виділяють у складі сільськогосподарських зон України, а виокремлюють їх за наростанням континентальності клімату, що проявляється як у зміні тепло- і вологозабезпеченні та тривалості вегетаційного періоду й пов'язаного з цим гідротермічного режиму ґрунтів, так і з урахуванням

біологічної продуктивності земель. Значною мірою межі районів збігаються з природними рубежами, головним чином приурочені до великих форм рельєфу [3].

В межах сільськогосподарських зон України були виділені такі райони: у вологій, помірно теплій зоні – Закарпатський вологий, теплий район із м'якою зимою та Передкарпатський вологий, теплий район; у посушливій, дуже теплій зоні – Донецький недостатньо вологий, дуже теплий район; у дуже посушливій, помірно жаркій зоні із м'якою зимою – Передгірний Кримський посушливий, дуже теплий район з м'якою зимою[3].

Висновки. Сільськогосподарське зонування та районування є передумовою для спеціалізації агропромислового комплексу України та відбиває основні природно-агрокліматичні особливості території та вказує на розвиток пріоритетних галузей сільського господарства, відповідно до спеціалізації даного регіону.

Список літератури

1. В. Л. Тодосійчук. Регіональна економіка: Підручник. – Вінниця, ВДАУ, 2008. – 434 с.
2. Мартин А.Г. Природно-сільськогосподарське районування України: монографія / Мартин А.Г., Осипчук С.О., Чумаченко О.М. – Київ: ЦП «Компринт», 2015. – 328 с.
3. Осипчук, С. О. Науково-методичні підходи до природно-сільськогосподарського, еколого-економічного, протиерозійного районування (зонування) земель. Землеустрій, кадастр і моніторинг земель, 2015, 1: 55-64.

Потапова Алла Геннадіївна

кандидат географічних наук, доцент кафедри економічної та соціальної географії Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Дацюк Вікторія Олегівна

студентка 4 курсу географічного факультету Волинського національного університету імені Лесі Українки.

СУЧАСНИЙ СТАН БУРЯКОЦУКРОВОГО КОМПЛЕКСУ ПОДІЛЬСЬКОГО ЕКОНОМІЧНОГО РАЙОНУ

Постановка проблеми. Бурякоцукровий комплекс є одним з найважливіших галузей агропромислового комплексу як України, так і Подільського економічного району. Сучасний стан даної галузі характеризується негативними тенденціями: скороченням посівних площ, погіршення кліматичних умов, старінням матеріально-технічної бази.

Мета дослідження. Розглянути сучасний стан бурякоцукрового комплексу Подільського економічного району та проаналізувати динаміку його розвитку.

Результати дослідження. Бурякоцукровий комплекс – це виробничо-економічна система, що здійснює виробництво, транспортування, зберігання цукрових буряків та їх переробку для одержання цукру. В основі формування бурякоцукрового комплексу лежать сприятливі природні умови для вирощування цукрових буряків [1, 134].

Подільський економічний район розташований у центральній частині Правобережної України, до складу якого входять Вінницька, Тернопільська та Хмельницька області. Розвитку бурякоцукрового комплексу даного району сприяють аргокліматичні умови, родючі ґрунти території та достатнє зволоженням [1, 246].

Валовий збір буряку цукрового фабричного у Подільському економічному районі за 2019 р. склав 4533,5 тис. тон, що становить 44,3 % від загальнодержавного збору. У 2017 р. валовий збір становив 3719,2 тис. тон (25 %). Економічний район збільшив показники у валовому зборі, проте спостерігається тенденція щодо його зменшення, як в Україні так і регіоні загалом.

Середня урожайність цукрового буряку Подільського економічного району у 2019 р. була 481,1 ц/га, в Україні – 461,1 ц/га, а у 2017 році – 566,9 ц/га, в Україні – 474,9 ц/га. Площа, з якої зібрано урожай має тенденцію до збільшення і на 2019 рік вона становила 95,9 тис. га, частка району в Україні – 43,3 % (у 2017 р. – 65,9 тис. га). Регіон має позитивні показники і загалом нарощує площу зібраного урожаю, проте в Україні відбувається її зменшення (табл. 1).

Валовий збір цукрового буряку, як в Україні, так і в Подільському економічному районі зменшується. Адже в останні роки під час сівби у ґрунті спостерігалася недостатність вологи, яка необхідна для формування кореня.

У 2019–2020 маркетинговому році в Україні виготовлено 1,48 млн. т цукру, що на 19 % менше ніж попереднього року. Такий результат спричинений світовим профіцитом цукру, що тривав останні три роки і суттєво вплинув на український ринок. Тому спостерігаємо скорочення посівних площ під цукровими буряками на 20 % і зменшення кількості сировини. Окрім того, деякі підприємства в цьому році не запустились, а виробничий сезон скоротився майже на місяць, що відіб'ється на собівартості виробництва цукру [2].

Таблиця 1

Виробництво цукрового буряку у Подільському економічному районі*

Регіони	Валовий збір, тис. т			Урожайність, ц/га			Площа, з якої зібрано врожай, тис. га		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Вінницька область	2834,2	3149,5	1950,5	492,3	568,9	433,5	57,6	55,3	45
Тернопільська область	1736,7	1703,1	1177,1	579,6	495,8	496,5	30	34,3	23,7
Хмельницька область	1982,5	1423,6	1394,9	554,3	498,1	513,3	35,9	28,7	27,2

Подільський економічний район	3719,2	6276,2	4522,5	566,9	520,9	481,1	65,9	118,3	95,9
Україна	14881,6	13967,7	10204,5	474,9	508,5	461,1	313,6	274,7	221,3

* Складено за матеріалами [4].

Станом на 2019/2020 маркетинговий рік у Подільському економічному районі переробку буряка цукрового здійснювали ПрАТ «Продовольча компанія «Поділля»», ТОВ «Цукорагропром» філія Жданівський ц/з, ТОВ «Агрокомплекс «Зелена долина»», ТОВ «Продовольча компанія «Зоря Поділля» (Гайсинський цукровий завод), ТОВ «Старокостянтинівцукор», ТОВ «Юзефо-Миколаївська АПК», ТОВ «Наркевицький цукровий завод», ПрАТ «Шепетівський цукровий комбінат», ПАТ «Теопільський цукровий завод», ТОВ «Іллінецький цукровий завод». [3]

Висновки. Бурякоцукровий комплекс відіграє важливе значення у господарському комплексі Подільського економічного району. Комплекс має тісні зв'язки з транспортною сферою та торгівлею. Основними заходами, що могли б врегулювати дану ситуацію є: поліпшення технологій вирощування цукрових буряків, модернізація цукрових заводів та їх переоснащення для конкурентоспроможності; регулювання ринку цукру та чітке законодавство щодо бурякоцукрового комплексу.

Список літератури

1. Тодосійчук В. Л. Регіональна економіка: підручник. Вінниця : ВДАУ, 2008. 434 с.
2. Виробництво цукру в Україні скоротилось майже на 20 %. URL: <http://ukrsugar.com/uk/post/virobnictvo-cukru-v-ukraini-skorotilos-majze-na-20> (дата звернення: 10.11.2020).
3. Пуск цукрових заводів 2019/2020 МР (оновлено). URL: <http://www.ukrsugar.com/uk/post/pusk-cukrovih-zavodiv-20192020-mr-onovleno?sec=novini-ukraini> (дата звернення: 10.11.2020).
4. Сільське господарство України, 2019 рік. Статистичний збірник. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2020/zb/09/zb_sg_Ukr_2019.pdf (дата звернення: 10.11.2020).

Потапова Алла Геннадіївна
кандидат географічних наук, доцент кафедри
економічної та соціальної географії Волинського
національного університету імені Лесі Українки
Поторась Олег Володимирович
студент 4 курсу географічного факультету Волинського
національного університету імені Лесі Українки

СТАН ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ В УМОВАХ КАРАНТИННИХ ОБМЕЖЕНЬ

Постановка проблеми. Жорсткі епідеміологічні обмеження, спричинені пандемією COVID–19, зумовили ріст послуг телекомунікаційної сфери. В умовах карантину українці працюють та навчаються дистанційно, що істотно збільшило навантаження на мережі телекомунікаційних операторів України.

Мета дослідження. Дослідити вплив пандемії COVID–19 та карантинних обмежень на телекомунікації, операторів зв'язку та інтернет-провайдерів України.

Результати досліджень. В умовах карантину близько 80 % співробітників мобільних операторів «Київстар», «Lifecell» та «Vodafone» були переведені на дистанційну роботу. Інша частина працівників, які відповідають за роботу критичних елементів інфраструктури, працюють на робочих місцях із дотриманням епідеміологічних та санітарних вимог [3].

За даними мобільних операторів України, обсяги використання голосового трафіку зросли на 10–15 % [3]. Мобільні оператори «Київстар», «Lifecell» та «Vodafone» розширили покриття 4G, яке нині охоплює 57 % населених пунктів з 82 % кількості населення [1].

З середини березня 2020 р. обсяг трафіку на «UA-IX» та «Giganet» збільшився на 25–30 %, що змусило збільшувати пропускну здатність каналів на денний період. Провідні провайдери «Rautina», «Vega», «Воля» інвестували в розвиток інфраструктури значні кошти, що допомогло їм розширити запас ємності мережі для забезпечення потреб населення в умовах дистанційної роботи та навчання [2; 3].

Державні провайдери відзначають ріст навантаження на служби підтримки абонентів, тому їм доводиться їх вдосконалювати (посилювати онлайн-канали обслуговування клієнтів, розширювати функціональні можливості персонального кабінету, збільшувати пропускну спроможність контакт-центру та забезпечувати додаткове інформування для кожного споживача).

В останні місяці значна увага була приділена кібербезпеці, адже виникла небезпека активізації хакерських атак. Причинами можливих кібератак є: збільшення кількості потенційно уразливих з'єднань; інтенсифікація електронних платежів, що викликає посилену увагу кіберзлочинців до шахрайської діяльності; зростання кількості фішингових атак (збільшення фальшивих листів та фальшивих сайтів); додаткове посилення паніки тощо [2].

Під час карантину виникло питання кіберспостереження та дотримання прав людини. Уряд шукає можливості реєстрації хворих людей і тих з ким вони контактували, використовуючи новітні технології, при цьому не порушуючи прав людини. Також гостро стоїть проблема захисту персональних даних не тільки пацієнтів, які зверталися у лікарню з симптомами зараження COVID–19, а й роботи електронного реєстру пацієнтів медичних закладів України.

Значною проблемою є навмисне пошкодження інфраструктури телекомунікацій. За даними ПАТ «Укртелеком», у повний перший тиждень карантину було викрадено і пошкоджено понад 14 тис. м телекомунікаційного кабелю різного типу, сотень одиниць обладнання. А впродовж березня–травня 2020 р. зафіксовано близько 2 тис. посягань на інфраструктуру компанії [2; 4].

Пандемія COVID-19 вказала на проблеми телекомунікаційної сфери, адже високошвидкісний Інтернет є недоступним для 40 % жителів сільської місцевості України, що зумовлює нерівномірне покриття територій. Для подолання цієї проблеми необхідно розширювати мережеве покриття території, забезпечити належну інфраструктуру, подбати про безпеку інтернет-користувачів та захистити їх персональні дані від кібератак.

Висновки. Карантин в Україні прискорив діджиталізацію держави, змусивши працівників даної сфери більш розвивати та розширювати новітні галузі телекомунікацій. Виникнення надзвичайної ситуації – пандемії COVID-19 дозволить зробити певні висновки та використати отриманий досвід у майбутньому, розробивши на рівні інформаційного законодавства України зміни до прав та обов'язків громадян стосовно збереження та надання особами своїх персональних даних, надання даних юридичними особами на період боротьби з надзвичайними ситуаціями.

Список літератури

1. Бум інтернету в Україні: чи готові ми до стрибка в онлайн. URL: <https://www.unian.ua/science/bum-internetu-vukrajini-chi-gotovi-mi-do-stribka-v-onlayn-novini-11039603.html> (дата звернення: 10.11.2020).

2. Вплив COVID-19 та карантинних обмежень на економіку України URL: <https://www.kas.de/documents/270026/8703904/Вплив+COVID-19+та+карантинних+обмежень+на+економіку+України.+Кабінетне+дослідження+ЦПД.+Липень+2020.pdf> (дата звернення: 10.11.2020).

3. Карантин та українські телекомунікації: навантаження посилює, тарифи не виростуть. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-technology/2911889-karantin-ta-ukrainski-telekomunikacii-navantazennaposilne-tarifi-ne-virostut.html> (дата звернення: 15.11.2020).

4. Крадіжки продовжуються попри карантин. URL: <https://ukrtelecom.ua/presscenter/kradizhki-prodovzhuyutsyapopri-karantin/> (дата звернення: 15.11.2020).

Поторась Олег Володимирович
студент 4 курсу географічного факультету Волинського
національного університету імені Лесі Українки
Мельнійчук Михайло Михайлович
кандидат географічних наук, доцент кафедри фізичної
географії Волинського національного університету
імені Лесі Українки

КУЛЬТУРНО-ОСВІТНІ ЗАКЛАДИ УКРАЇНИ В УМОВАХ КАРАНТИННИХ ОБМЕЖЕНЬ

Постановка проблеми. В умовах пандемії COVID-19 культурно-освітні заклади України довгий час не працювали, та зазнали значних економічних втрат через карантинні обмеження.

Мета дослідження. Дослідити вплив COVID-19 та карантинних обмежень на роботу культурно-освітніх закладів України.

Результати дослідження. Культурно-освітня галузь України зазнала значних збитків внаслідок запровадження карантинних заходів спричинених пандемією COVID-19.

У зв'язку з стрімким поширенням коронавірусної інфекції в Україні, найпершими пішли на карантин кінотеатри. Це призвело до кризи в кіноіндустрії, адже понад 2,5 тис. осіб знаходилися під загрозою скорочення.

У мережі Multiplex в неоплачувану відпустку була відправлена третина співробітників, ще третина – звільнилися. При цьому щоденні фінансові втрати компанії становлять близько 1 млн. грн., а фінансові збитки сектору сягають близько 80 млн. грн. на місяць. У мережі «Планета Кіно» передбачаються збитки в розмірі десятків млн. грн. Прибуток, недоотриманий через закриття кінотеатрів, становить понад 100 млн. грн. Частково покривати витрати на зарплати співробітникам кінотеатрів допоміг продаж сертифікатів на перегляд фільмів після карантину [1; 2].

Мережі кінотеатрів, починаючи з липня 2020 р., поступово відкривалися, однак рівень їхніх доходів не може сягнути докарантинного рівня через суттєві обмеження в діяльності – дозволено заповнювати кінотеатри не більше 50 % з дотриманням соціальної дистанції [3].

Значних збитків через пандемію було завдано event-індустрії через заборону проведення концертів, вистав, форумів і тд. Більшість працівників даної індустрії відправлені в неоплачувану відпустку. В свою чергу керівники даних масових заходів змушені були урізувати бюджет, та знаходити внутрішні резерви. Було перенесена або скасована значна кількість концертів та виступів, таким чином, за кожен місяць карантину квиткові оператори зазнають збитків на суму 300 млн. грн. [2; 5].

Частина музеїв відновили свою роботу з середини травня. Велика кількість вже ж таки довгий час лишалася закритою через неприбутковість працювати в

карантин, що спричинена низькою часткою відвідувачів та браком коштів, які потрібні на закупівлю засобів дезінфекції приміщень та захисні засоби.

Театри розпочали свою діяльність з кінця червня з дотриманням санітарно-епідеміологічних норм та заповненням залу до 50% відвідувачів.

Карантинні обмеження негативно вплинули на видавництво книг, як наслідок не було випущено 70 % нових видань, а 58 % працівників було відправлено у відпустку за власний рахунок. Продаж книг порівняно з минулорічними показниками скоротився на 45 % [2].

Пандемія внесла корективи у роботу торгово-розважальних центрів, збитки яких в період карантину становлять 250-300 млн. грн.. Це спричинено відсутністю відвідувачів, комунальними платежами, збільшилися витрати власників торгово-розважальних центрів на охорону та проведення дезінфекції. Було скорочено велику кількість працівників, або ж відправлено у відпустку за власний рахунок. Торгово-розважальні центри за березень та квітень 2020 р. втратили близько 7 млрд. грн. орендних надходжень, а їх орендарі – понад 50 млрд. грн. товарообігу [4].

Висновки. В умовах карантину усі культурно-освітні заклади зазнали значних збитків, як наслідок значна частина їх працівників була скорочена чи відправлена у безоплатну відпустку. Подальша доля даних закладів залежить від ситуації з поширенням COVID-19 та дією карантинних обмежень.

Список літератури

1. 50% заповнення залу, квитки онлайн та українське кіно: як кінотеатри виходитимуть із карантину URL: <https://www.the-village.com.ua/village/business/fail/298433-scho-budut-robiti-kinoteatri>

2. Вплив COVID-19 та карантинних обмежень на економіку України URL: <https://www.kas.de/documents/270026/8703904/Вплив+COVID-19+та+карантинних+обмежень+на+економіку+України.+Кабінетне+дослідження+ЦПД.+Липень+2020.pdf/b7398098-a602-524d-7f88-6189058f69d3?version=1.0&t=1597301028775>

3. Кіно наполовину: як кінотеатри відкрилися на карантині URL: <https://hromadske.ua/posts/kino-napolovinu-yakkinoteatri-vidkrilisya-na-karantini>

4. Коронавірусний жах ритейлу: як вижити під час шторму URL: <https://www.unian.ua/economics/other/karantin-vukrajini-yak-perezhiti-koronavirusniy-zhah-riteylu-ostanni-novini-11013341.html>

5. Хроніки кризи бізнесу: кого в Україні найбільше накриє шторм корона вірусу URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2020/03/19/658296/#5>

СТВОРЕННЯ БЕЗПЕЧНИХ УМОВ ПРАЦІ ТА НАВЧАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Постановка проблеми. Керівник навчального закладу повинен проводити належну роботу щодо попередження нещасних випадків, створення безпечних умов праці та навчання здобувачів освіти, забезпечувати сприятливий морально-психологічний клімат у колективі [7,6]. Пріоритет життя і здоров'я учасників освітнього процесу, повна відповідальність роботодавця за створення належних, безпечних і здорових умов праці і навчання – принцип державної політики в галузі охорони праці [2,4].

Мета дослідження. Створення для кожного здобувача освіти, викладача безпечних умов праці та навчання, безпечної експлуатації обладнання, зменшення або усунення дії небезпечних та шкідливих факторів, зниження виробничого та дитячого травматизму, збереження життя і здоров'я.

Результати дослідження. Сучасні дослідження показують, що проблема залежить, перш за все, від «людського фактору». Основними причинами нещасних випадків є: низький рівень дисципліни, відсутність навчання та перевірки знань з питань охорони праці, недотримання вимог інструкцій, незадовільне утримання і недоліки в організації робочих місць, невикористання засобів індивідуального захисту, порушення вимог нормативно-правових актів з охорони праці [5,11]. Однією із основних вимог освітнього процесу є створення умов для безпечної роботи учнів; там, де вчитель приділяє достатню увагу правилам охорони праці, пильнує, щоб здобувачі освіти дотримувалися цих правил, не буває нещасних випадків [4,21]. Правила безпеки життєдіяльності дуже тісно пов'язані з правилами виробничої санітарії та гігієни праці, дотримання яких забезпечує підвищення працездатності, запобігає різним захворюванням, зменшує дитячий та виробничий травматизм.

Висновки. Збереження здоров'я учасників освітнього процесу є необхідною умовою їх активної життєдіяльності, реалізації, розвитку творчого потенціалу, створення безпечних умов праці та навчання. Необхідно створити умови, головною метою яких є робота, спрямована на запобігання травматизму. Підготовка здобувачів освіти до безпечного життя та діяльності неможлива без засвоєння знань з охорони праці, їх практичного застосування. Кожен має право на належні, безпечні і здорові умови праці [3, 10]. Для створення безпечних умов праці і навчання повинні проводитися профілактичні заходи щодо попередження травматизму під час освітнього процесу, також заходи щодо попередження побутового та дорожньо-транспортного травматизму. Невід'ємною частиною є навчання з питань охорони праці, проведення інструктажів з учасниками освітнього процесу [7, 17]. Умови праці на робочому

місці, безпека технологічних процесів, машин, механізмів, устаткування та інших засобів виробництва, стан засобів колективного та індивідуального захисту, що використовуються працівником, а також санітарно-побутові умови повинні відповідати вимогам нормативних актів про охорону праці [2, 4]. Учасники освітнього процесу повинні

дбати про особисту безпеку і здоров'я, а також про безпеку і здоров'я оточуючих людей, знати і виконувати вимоги нормативно-правових актів з охорони праці [2, 13].

Список літератури

1. Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. Основи охорони праці: Підручник. 5-те вид./ За ред.. М.П. Гандзюка. – К.: Каравела, 2010. – 384 с.
2. Закон України «Про охорону праці» від 14.10.92 р. №2694 - XII
3. Конституція України.(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141)
4. Охорона праці. Науково-виробничий журнал, №9/2014.
5. Основи охорони праці: Підручник. 3-тє вид., доповнене та перероблене/ К.Н.Ткачук, М.О. Халімовський, В.В. Зацарний, За ред. К.Н.Ткачука. – К.: Основа, 2011. – 480 с.
6. Охорона праці та цивільний захист: підручн./ О.Г Левченко, О.І. Полукаров, В.В. Зацарний, О.В. Землянська. За ред.. О.Г.Левченка. – Київ: КПІ ім.. Ігоря Сікорського, 2019. – 472 с.
7. Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти № 1669 від 26.12. 2017.

Ройко Олександр Юрійович

кандидат технічних наук, викладач ВСП «Волинський фаховий коледж НУХТ»

ОСОБЛИВОСТІ АРХІТЕКТУРИ НЕЙРОННОЇ МЕРЕЖІ ДЛЯ КЛАСИФІКАЦІЇ ТА СЕГМЕНТАЦІЇ ЗОБРАЖЕНЬ АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ

Постановка проблеми. Штучні нейронні мережі на сьогоднішній день застосовуються для вирішення великого класу різноманітних завдань, в тому числі для аналізу зображень. При класифікації зображень в реальному часі виникає проблема швидкодії, оскільки мережа повинна мати достатньо високу продуктивність для обробки даних на льоту без внесення затримок. Додатково завдання може ускладнитись якщо потрібно здійснювати сегментацію зображень, тобто виявлення і виділення частин, де знаходиться певний об'єкт. На жаль, на сьогоднішній день не існує єдиної архітектури мережі, яка дозволяє вирішити завдання класифікації та сегментації в реальному часі з достатньою точністю.

Мета дослідження. Метою дослідження є розробка та реалізація нейромережевої архітектури для розпізнавання автомобільного транспорту у відеопотоці в реальному часі.

Результати дослідження. У 2017 році в роботі [1] була запропонована мережева архітектура MobileNet, яка завдяки відносній простоті, малій кількості вхідних параметрів та достатньо високій ефективності могла бути реалізована на мобільних та вбудованих пристроях з невеликою продуктивністю.

Згорткова частина мережі складається з одного звичайного згорткового шару з 3x3 згорткою на початку і тринадцяти блоків, з поступово зростаючою кількістю фільтрів і спадаючою просторовою розмірністю тензора.

Особливістю даної архітектури є відсутність агрегуючих шарів. Замість них для зниження просторової розмірності використовується згортка з параметром stride, рівним 2.

Найбільшою перевагою даної мережі є те, що при здатності працювати на мобільних пристроях вони показують точність вищу, ніж у більшості архітектур. Тому саме дану мережеву архітектуру оберемо у якості інструменту для виявлення характеристик та класів об'єктів.

Визначившись з архітектурою мережі для розпізнавання об'єктів не менш важливо обрати алгоритм який буде виявляти і виділяти задані класи об'єктів на зображенні. Таким чином ми підходимо до питання сегментації, тобто виявлення частин зображення, які можна віднести до одного з відомих класів.

У роботі [2] запропоновано підхід до сегментації зображень, який одержав назву Single shot multibox detector (SSD). Даний метод ґрунтується на глибинній мережі. В ході роботи алгоритму відбувається дискретизація вихідного зображення на множини прямокутних областей різного розміру відповідно до карти ознак. В реальному часі мережа генерує оцінку стосовно того чи присутній об'єкт деякого класу в прямокутній області. Додатково мережа комбінує карти ознак різних класів та різного розміру для виявлення об'єктів.

Як продемонстрував проведений огляд особливостей згорткових нейронних мереж однієї архітектури буде недостатньо для вирішення поставлених в роботі завдань. Тому результуюча мережа буде комбінацією двох існуючих: MobileNetV2 та SSD

В даному випадку кожна з підмереж (MobileNetV2 та SSD) працює незалежно, послідовно, та виконує властиві тільки для неї функції:

1. MobileNetV2 — здійснює класифікацію зображень на основі попереднього навчання з вчителем. На вхід мережа одержує зображення з камери, яка перетворюється в тензор (наприклад 400x400x3). Після цього відбувається згортка зображення та побудова на їх основі карт ознак. За допомогою них мережа класифікує зображення (тобто дає відповідь про належність об'єкта до певного класу). При цьому мережа не дає відповіді про те, де на вихідному зображенні міститься шуканий об'єкт.

2. SSD — виконує сегментацію зображення на ділянки прямокутної форми та встановлює, з якою ймовірністю в кожній із них містяться об'єкти певного класу. На виході мережі одержуємо множину векторів виду

$$(x, y, w, h, c_1, \dots, c_n),$$

де x, y — координати лівого верхнього кута прямокутної області;

w, h — відповідно ширина та висота області;

c_1, \dots, c_n — ймовірність знаходження в області об'єкта класу n . Значення n рівне кількості класів, які шукає система. В нашому випадку $n = 4$.

Вихід нейронної мережі дозволяє програмному забезпеченню позначати в кадрі області, де з високою ймовірністю знаходиться об'єкт певного класу, таким чином ідентифікуючи його.

Висновки. Було розроблено та реалізовано архітектуру нейронної мережі для класифікації та сегментації зображень автомобільного транспорту. Навчання мережі та практична реалізація показали достатньо високу точність розпізнавання.

Список літератури

1. Howard A.G. et al. MobileNets: Efficient Convolutional Neural Networks for Mobile Vision Applications. 2017.
2. Liu W. et al. Ssd: Single shot multibox detector // European conference on computer vision. 2016. P 21–37.

Сабін Соломія Григорівна

студентка I курсу ННЦ «Інститут біології та медицини»
Київського національного університету імені Тараса
Шевченка

Музиченко Оксана Семенівна

кандидат біологічних наук, доцент кафедри екології та
охорони навколишнього середовища Волинського
національного університету імені Лесі Українки

ЕКОЛОГІЧНА СТРУКТУРА ВОДНОЇ ТА ПРИБЕРЕЖНО- ВОДНОЇ СУДИННОЇ ФЛОРИ ОЗЕР СОМИНЕЦЬ ТА КАРАСИНЕЦЬ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Постановка проблеми. Природні ресурси озер Шацького поозер'я відіграють важливу роль у водопостачанні, рекреаційному господарстві, агропромисловому комплексі. Вони виступають регуляторами поверхневого стоку і накопичують специфічні відклади. Крім того, озера є місцем проживання різноманітних рослин і тварин.

Важливим компонентом водних екосистем є вищі водні рослини або макрофіти. Вони відіграють головну роль у накопиченні органічної речовини водних екосистем, захищають береги водойм від розмивання. Багато з вищих водних рослин мають практичне значення, вони є лікарською та промисловою сировиною, використовуються у харчовій, хімічній промисловості [2].

Макрофіти є чутливими індикаторами стану довкілля, при забрудненні поверхневих вод відбувається зміна їх видового складу та продуктивність фітоценозів [1]. За умови їх надмірного накопичення у водному об'єкті

посилюються процеси евтрофування водойм та, відповідно, зниження показників чистоти води.

Мета дослідження. Аналіз екологічної структури водної та прибережно-водної судинної флори озер Соминець та Карасинець Шацького району Волинської області.

Результати дослідження. Вища водна та прибережно-водна флора озер Соминець та Карасинець налічує 44 види, які належать до 38 родів, 27 родин, 23 порядків, 4 класів та 3 відділів.

Відділи Equisetophyta та Polypodiophyta представлені по одному виду – хвощ річковий та теліптерис болотний. Відділ Magnoliophyta нараховує 42 види: з них 19 видів – Magnoliopsida (43,2%) та 23 види – Liliopsida (52,27%). Найбільшою кількістю видів представлені родини Lemnaceae, Primulaceae та Potamogetonaceae – по 3 види або по 6,83%, Cyperaceae – 5 видів (11,37%).

Коефіцієнт видової подібності Соренсена становить 0,76, що свідчить про високий ступінь схожості флор цих озер.

Еколого-морфологічний аналіз видів показав наступний розподіл за біоморфами: гемікриптофітів – 21 вид (47,73%), криптофітів – 22 види (50,0%). До хамефітів належить один вид – *Comarum palustre* (L.) (2,27%).

У складі флори озер домінують гідрофіти (43,18%) та гігрофіти (36,36%). Присутність гігромезофітів (9,09%), мезогігрофітів (4,55%) та мезофітів (6,82%) зумовлена зростанням рослин вздовж заболочених берегів. Типовими представниками гідрофітів є *Aldrovanda vesiculosa* (L.), *Hottonia palustris* (L.), *Stratiotes aloides* (L.), ряски, рдесники.

Серед гігрофітів в угрупованнях домінують *Thelypteris palustris* (Schott), *Menyanthes trifoliata* (L.), *Glyceria maxima* (Hartm.) Holmb.).

За геліоморфами переважають геліофіти та геліосціофіти (59,09% та 29,55% відповідно). Сціогеліофіти представлені 5 видами або 11,36%.

Вимогливими до достатнього освітлення є: *Iris pseudacorus* (L.), *Phragmites australis* (Cav.), *Nymphaea alba* (L.), *Typha angustifolia* (L.). До сціогеліофітів відносяться *Equisetum fluviatile* (L.), *Alisma plantago-aquatica* (L.), *Sagittaria sagittifolia* (L.).

Оцінка якості води озера Соминець за модифікованим індексом Майєра (для вищих водних рослин) становить 19 балів, що відповідає 3 класу якості води (помірно забрудненим водам).

Оцінка якості води озера Карасинець за цим показником становить 13 балів, що відповідає 4-5 класу якості вод (води брудні).

Висновки. Вивчення водних та прибережно-водних рослин озер включав вивчення систематичної, еколого-біоморфологічної та еколого-ценотичної структури. У флорі за екоморфами домінують криптофіти, гідрофіти та геліосціофіти. Якість води озера Соминець відповідає 3 класу якості води – «помірно забруднені води», озера Карасинець – 4-5 класу якості вод («води брудні»).

Список літератури

1. Дубина Д. В. Вища водна рослинність. Рослинність України / за ред. Ю. Р. Шеляг-Сосонко. Київ : Фітосоціоцентр, 2006. 412 с.

2. Макрофиты – индикаторы изменений природной среды / Д. В. Дубына, С. М. Стойко, К. М. Сытник и др. Киев : Наукова думка, 1993. 334 с.

Сава Марія-Марта Мирославівна
студентка Волинського національного університету
імені Лесі Українки
Андрійчук Ольга Ярославівна
док. наук з фіз. вих. та спорту Волинського
національного університету імені Лесі Українки

КАТАМНЕСТИЧНЕ СПОСТРЕЖЕННЯ У ФІЗИЧНІЙ ТЕРАПІЇ

Постановка проблеми. Україна в 2007 р. прийняла рішення про реєстрацію малюкової смертності немовлят, що народились живими з вагою 500,0 та більше із терміном гестації 22 тижнів і більше. Це рекомендація і перспективна політика Всесвітньої організації охорони здоров'я, членом якої є Україна, Дитячого фонду ООН ЮНІСЕФ. Завдання лікарів, фізичних терапевтів — дати шанс на життя кожній народженій людині [4].

Незважаючи на прогрес медицини в цілому, захворюваність, інвалідність та смертність серед дітей, які народилися недоношеними, до сьогодні залишається досить високою. Дітям, які народилися недоношеними, властиві порушення нормального росту та розвитку, навіть якщо вони народилися без явних ознак неврологічних порушень [3].

Мета дослідження. Проаналізувати роль та місце катамнестичного спостереження за недоношеними дітьми.

Результати дослідження. Недоношені діти належать до особливої категорії новонароджених. Вони входять до групи ризику, адже внаслідок недорозвитку всіх систем організму вимагають особливого догляду, виходжування, реабілітації. За даними багатьох авторів серед дітей, що народились з вагою менш 2000 г, смертність складає понад 25%. Серед дітей з дуже низькою масою тіла при народженні, що вижили, понад 20% мають ризик розвитку інвалідності, а в групі дітей з екстремально низькою масою тіла цей показник складає 30-40% [1].

Виділяють три етапи виходжування недоношених дітей. Перший етап здійснюється в пологовому будинку протягом 5–7 днів для більш зрілих, 8–10 днів для глибоконедоношених. Другий етап виходжування. На цьому етапі створення та підтримки оптимальних умов для виходжування дитини її поміщають в кувез. Третій етап виходжування направлений на здійснення роботи із профілактики інвалідності, формування здорової дитини та надання медичної допомоги дітям із різною патологією вдома з метою виконання рекомендацій лікаря. Окрім цього, важливо допомагати сім'ям, адже низький рівень матеріального забезпечення родини, відсутність грудного вигодовування є предикторами важкої затримки розвитку у 24 міс життя [2].

Принцип канамнестичного спостереження забезпечує комунікацію лікарів-спеціалістів щодо планування та реалізації програми фізичної терапії недоношених дітей. Система канамнестичного спостереження, лікування та реабілітації має за мету створення сприятливих умов для гармонійного розвитку дітей віком від 0 до 3 років: в фізичному, пізнавальному, соціально-адаптивному аспектах. Відбувається супутня психологічна корекція, збільшення мотивації, навичок та вмінь сім'ї у забезпеченні догляду за розвитком дитини залежно від її індивідуальних і вікових особливостей, формування партнерських відносин з родиною, забезпечуючи при цьому необхідну підтримку у медичній і соціальній інтеграції сім'ї і дитини, у тому числі, через надання інформаційних та консультативних послуг.

Висновки. Питання невиношування вагітності та народження недоношених дітей є не лише медичним, а й соціальним та економічним питанням. Важливим є постійний супровід дитини та її батьків протягом перших років життя для вчасної корекції програми фізичної терапії та реабілітації

Список літератури

1. Аліфанова С. В. Катамнез дітей, що народилися недоношеними з дуже низькою та екстремально низькою масою тіла //Таврический медико-биологический весник . – 2013. – Том16. - №3. – С. 11-14
2. Козакевич О. Б. Фізичний розвиток вкрай недоношених дітей упродовж перших трьох років життя та фактори ризику, що впливають на його значну затримку / О. Б. Козакевич // Соврем. педиатрия. - 2016. - № 4. - С. 36-39.
3. Козьявкіна Н.В., Луць Г.П. ПРОГРАМА «РАННЯ РЕАБІЛІТАЦІЯ» ЗА МЕТОДОМ ПРОФ. В. КОЗЯВКІНА // Корекційна педагогіка і психологія. – 2012. – С. 130-133
4. Моїсеєнко Р.О. Проблемні питання розвитку та реабілітації дітей, що народились передчасно //ПЕРИНАТОЛОГИЯ И ПЕДИАТРИЯ. – 2014. - № 4 (20). – С. 40-44

Савченко Ірина Анатоліївна

кандидат географічних наук, викладач фахових дисциплін Волинського фахового коледжу НУХТ

ЗАСОБИ РОЗМІЩЕННЯ В ПРИМОРСЬКИХ ТА ГІРСЬКИХ ТУРИСТИЧНИХ РАЙОНАХ ПОЛЬЩІ

Постановка проблеми. Дослідження туристичних районів має велике значення для удосконалення матеріальної бази туризму, як однієї з важливих складових національної економіки держав світу та створення якісного турпродукту. У вітчизняній науці домінує виділення та вивчення туристичних районів в межах адміністративно-територіальних одиниць найвищого рівня (областей). Європейська практика показує, що поділ на туристичні райони ґрунтується на чинниках рельєфу і ландшафтів. Відповідно стає можливим дослідження матеріальної бази туризму в межах цих районів. Туризм певного

регіону залежить від можливостей нічліжної бази, тому її вивчення на відповідному територіальному рівні є досить актуальним.

Мета дослідження. Вивчення особливостей засобів розміщення у приморських та гірських туристичних районах Польщі.

Результати дослідження. Відповідно до методики Євростату [1] в Польщі до приморських територій відноситься 55 гмін. Вони мають вихід до Балтійського моря або розташовані в безпосередній близькості до моря (23 гміни в Західнопоморському воєводстві, 26 в Поморському і 6 у Вармінсько-Мазурському). Вони займають територію 7,9 тис. км кв. (2,5 % території Польщі).

Методика Євростату розроблена для потреб статистики у сфері туризму до приморських територій відносить прибережні території адміністративних одиниць низового рівня, що мають вихід до моря або розташовані поблизу нього (якщо гміна не має виходу до моря але 50 % її території знаходиться на відстані 10 км від моря). Тому гміни Слупськ, Гловчице, Гневіно, Пруц Гданській (сільські гміни), Цедри Вельке, Кошалін (міські гміни) і Сянув (сільсько-міська гміна) теж віднесені до приморських територій Польщі.

Відповідно до цієї методики до гірських територій на теренах Польщі віднесено 203 гміни (58 у Нижньосілезькому воєводстві, 3 в Опольському, 28 в Сілезькому, 82 в Малопольському, 27 в Підкарпатському, 5 у Свентокшисьькому). Гірські туристичні райони займають 20,3 тис. км кв. (6,5 % території Польщі). Виділялись вони на основі таких критеріїв: гміни, котрі розташовані в межах таких фізико-географічних регіонів - Східні Судети, Західні Судети, Західні Бескиди, Оравсько-Подхаланське пониззя, ланцюг Татр, Середні Бескиди, Лісисті Бескиди; гміни, що межують з цими територіями і на їх території є ділянки з висотою 500 м і більше; гміни на території Масиву Слежи і Свентокшисььких гір з висотами 500 м і більше; міські гміни, що не відповідають попереднім критеріям, але оточені гірськими гмінами (Свідніца, Дзежонюв, Беско).

До приморських і гірських районів належить всього 10 % території Польщі, але на ній сконцентрована половина засобів розміщення країни.

У 2019 р. на приморських територіях функціонувало 2700 засобів розміщення, що становить 24 % засобів розміщення країни в цілому. Засоби розміщення на приморських територіях мають в основному сезонний характер і це половина (54 %) всіх сезонних засобів розміщення у Польщі. Найчисельнішими тут є приватні садиби - 1071, що становить 40 % всіх засобів розміщення на приморських територіях Польщі. Другими за чисельністю є будинки відпочинку – 513 (19 %). Також тут функціонують 239 готельно-туристичних комплексів, 233 готелі, 91 кемпінгів і 39 літніх таборів [2].

Кількість засобів розміщення в гірських територіях Польщі у 2019 р. становила 2549 одиниць, що складає 22,7 % всіх засобів розміщення в країні. На відміну від приморських територій, засоби розміщення в гірських територіях Польщі є більш різноманітні.

Тут функціонує 759 приватних садиб (30 %), 354 готелі (14 %), 257 будинки відпочинку (10 %), 198 агросадиб (8 %), 181 інших засобів розміщення (7 %), 121

туристичний притулок, 114 навчально-відпочинкових таборів [2]. Понад 80 % засобів розміщення в гірських територіях Польщі працюють круглорічно.

Існує помітна різниця в кількості засобів розміщення на 100 км кв. досліджуваних територій: на приморських територіях цей показник становить 34 об'єкти, а в гірських територіях – 13 об'єктів; середній показник по Польщі – 4 об'єкти на 100 км кв.

У 2019 р. засоби розміщення у приморських територіях мали 225,8 тис. місць, що становило 27,3 % усіх готельних місць у Польщі, а в гірських територіях 150,6 тис. місць (18,2 %). На приморських територіях найбільша кількість готельних місць пропонується будинки відпочинку 73,4 тис. (32,5 % місць на досліджуваних територіях), у готелях – 35 тис. (15,5 %), в приватних садибах – 26,6 тис. (11,8 %). Серед інших видів об'єктів то 14 тис. місць було в готельно-туристичних комплексах, в кемпінгах, оздоровчих закладах [2].

В гірських районах найбільше місць пропонують готелі – 39,4 тис. (26,2 %), будинки відпочинку – 22,0 тис. місць (14,6 %), 13,8 тис. місць розміщено оздоровчих закладах, 10,8 тис. місць в інших закладах розміщення, 10, 5 тис. – в навчально-відпочинкових таборах [2].

Показник густоти нічліжної бази на приморських територіях у 2019 р. становив 29 місць на 1 км кв., в гірських районах - 7.

У 2019 р. з усіх туристів, що відпочивали в Польщі кожен третій вибрав приморські або гірські райони, і кожен четвертий закордонний турист.

Висновки. Вивчення засобів розміщення в туристичних районах, виділених на основі природніх факторів дозволяє більш точно виявити особливості та диспропорції у цій сфері з метою активізації розвитку готельної бази країни в цілому.

Список літератури

1. Home-Eurostat [Електронний ресурс]. – URL: www.ec.europa.eu
2. Turystyka w 2019 roku – Gowny Urzand Statystyczny [Електронний ресурс]. – URL: <http://stat.gov.pl>

Смірнова Анастасія Валеріївна
студентка спеціальності лікувальна справа КЗВО
“Волинського медичного інституту”

ОСОБЛИВОСТІ ПОКАЗНИКІВ ЕКГ ЗАЛЕЖНО ВІД РІВНЯ МОТИВАЦІЇ ДОСЛІДЖУВАНИХ

Постановка проблеми. Мотиваційне збудження є активним компонентом різних функціональних систем організму, діяльність яких направлена на задоволення внутрішніх потреб. Кожна потреба організму формує специфічну мотивацію, яка через відповідну цілеспрямовану поведінку і приводить організм до задоволення відповідної потреби. З цього виходить, що значення

мотиваційного збудження в діяльності різних функціональних систем, полягає перш за все в мобілізації організму та активну поведінку в зовнішньому середовищі. Мотивація досягнення - один з різновидів мотивації діяльності, що пов'язаний з потребою індивіда досягати успіхів та уникати невдач. Вона, таким чином, може бути визначена, як справи збільшити чи зберегти максимально високою здатність людини до всіх видів діяльності, щодо яких можуть бути застосовані критерії успіху і де виконання такої діяльності має дискретне значення «успіх» чи «невдача».

Мета дослідження. З'ясування взаємозв'язку рівня мотивації досягнення досліджуваних з особливостями інтервально - амплітудних характеристик активності серця за даними ЕКГ.

Результати дослідження. У досліджуваних осіб обох статей спостерігається переважання середнього рівня мотивації до успіху, тоді як низький рівень вмотивованості практично не зустрічається. Показано, що основні інтервальні показники ЕКГ не залежить від рівня мотивації досліджуваних, тоді як у юнаків, які мали високий рівень мотивації досягнення відмічалася ознаки помірної брадикардії, а досліджувані жіночої статі з такими значеннями мотивації характеризувалися в чому відсотками осіб із тахікардією.

Висновки.

1. У досліджуваних осіб обох статей спостерігається переважання середнього рівня мотивації до успіху, тоді як низький рівень вмотивованості практично не зустрічається.

2. інтервальні показники електрокардіографії у досліджуваних обох статей у спокійному стані незалежно від рівня мотивації лише в окремих випадках відрізнялися від вікової норми.

3. За даними контурного аналізу ЕКГ у юнаків, які мали високий рівень мотивації досягнення відмічалася ознаки помірної брадикардії, тоді як досліджувані жіночої статі з такими значеннями мотивації характеризувалися вищими відсотками осіб із тахікардією.

Тулашвілі Юрій Йосипович

доктор педагогічних наук, професор кафедри
«Комп'ютерних наук» Луцького національного
технічного університету

Лук'янчук Юрій Анатолійович

кандидат технічних наук, старший викладач кафедри
«Комп'ютерних наук» Луцького національного
технічного університету

ІМІТАЦІЙНА КОМП'ЮТЕРНА ПРОГРАМА ЯК ЗАСІБ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ІНЖЕНЕРА

Постановка проблеми. Формування в майбутнього інженерного фахівця технічного мислення передбачає практичну готовність інженера до виявлення

суті проблеми чи ситуації, оцінювання та визначення шляхів її реалізації, генерування неординарних технічних ідей, їх реалізації засобами інформаційно комунікаційних технологій (ІКТ) [4].

Особливості застосування ІКТ в процесі професійної підготовки студентів інженерних спеціальностей полягають у впровадженні навчання на основі теорії поетапного формування розумових дій з широким застосуванням електронних педагогічних засобів та засобів імітаційного комп'ютерного моделювання [2].

Мета дослідження. Засоби імітаційного комп'ютерного моделювання стають звичним елементом оснащення робочих місць навчальних лабораторій, важливим чинником підвищення професійної кваліфікації майбутніх фахівців та впливають на зростання інтересу до навчання і формування комп'ютерної грамотності студентів.

Тому мета інформатизації професійної підготовки майбутніх інженерів полягає в практичній та психологічній підготовці компетентного фахівця до творчої та ефективної діяльності із використанням ІКТ для досягнення оптимальних професійних результатів.

Результати дослідження. Особливостями підготовки майбутніх інженерів є використання комп'ютерного імітаційного моделювання у формі імітаційних симуляторів в навчальному процесі. Дидактичні «здібності» імітаційного симулятора формуються завдяки належній імітації засобів управління, а також включенням в нього блоків завдань і оцінки дій оператора в обстановці, що склалася [1].

Часто для вивчення імітаційних моделей використовуються комп'ютерні експерименти. Моделювання може бути використано для демонстрації можливих ефектів альтернативних умов і способів дій. Імітація також використовується, коли реальна система не може бути задіяна, тому що вона може бути недоступна, або вона може бути небезпечною або неприйнятною для участі, або вона проектується, але ще не побудована, або вона може просто не існувати [3].

Розробка ефективних імітаційних навчальних симуляторів вимагає максимального розкриття предмета вивчення, диференціації навчальних цілей, методів та засобів навчання.

В основу розробленого програмного забезпечення був покладений комплекс взаємопов'язаних математичних моделей, отриманих на основі системного аналізу технологічних операцій обробки поверхонь деталей машин.

Під час розробки адаптивної програми було враховано, що програма не може відкоригувати параметри, як це зробив би викладач, тому, у програмному симуляторі передбачена взаємодія з викладачем за рівнем деталізації параметрів, тобто у випадку утруднень або неправильної відповіді комп'ютер запропонує сам більш розгорнуту допомогу. У адаптивній програмі було використано можливості подання цілого ряду спрямовуючих запитань і підказок, при цьому, допомога надається дозовано у відповідності від кількості правильних рішень студента.

Висновки. За результатами досліджень авторів, з метою надання допомоги студентам при виконанні лабораторних робіт з інженерних дисциплін

розроблена активно-адаптивна навчальна імітаційна комп'ютерна програма, основним елементом керування якої є введення у ланцюг зворотного зв'язку параметра адаптивності, який програмно реалізований у вигляді квадратної матриці, елементами якої є коефіцієнти засвоєння навчального матеріалу. Навчальний матеріал імітаційної програми структурується таким чином, що забезпечується принцип поступового ускладнення його рівня. З підвищенням рівня складності навчального матеріалу зростає значення коефіцієнта засвоєння, досягнення якого дозволяє студенту перейти до наступного етапу навчання. Це дозволяє йому швидше пройти ті етапи навчання, матеріал яких він засвоїв глибше. В разі коли студент не переходить значення коефіцієнту відповідно до значення границі адаптивності програма скеровує його навчання на попередній рівень складності, корегуючи процес навчання та надаючи допомогу.

Список літератури

1. Buabeng-Andoh C. Factors influencing teachers' adoption and integration of information and communication technology into teaching: a review of the literature // International Journal of Education and Development using Information and Communication Technology. 2012. № 8 (1). P. 136–155.
2. Sanbothe M. Media philosophy and education in the age of the Internet / M. Sanbothe // J. of philosophy of education. Oxford. –2000. – Vol. 34, № 1. – Режим доступу : <http://www.sandbothe.net/260.html>. – Назва з екрану.
3. Батищев В. И. Информационные технологии обучения / В. И. Батищев, В. Ю. Мишин // Информационные технологии в образовательной среде современного ВУЗа : материалы Междунар. науч.-метод. конф. – Белгород, 2004. – С. 10–16.
4. Канівець М.В. Сутність професійної підготовки майбутніх інженерів / Канівець М.В. // Сборники научных работ НТУ „ХПИ” : Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти №34 - НТУ „ХПИ”, 2013. – С. 44-51.

Федонюк Віталіна Володимирівна

кандидат географічних наук, доцент Луцького
національного технічного університету,

Роїк Іоанна Олександрівна

Волинське обласне відділення Малої академії наук
України, Княгининівський ліцей Волинської обласної
ради, 10 клас, м. Луцьк

ПРОБЛЕМИ МЕТЕОРОЛОГІЧНОЇ ЧУТЛИВОСТІ ТА МЕТОДИ ЇЇ ЗНИЖЕННЯ

Постановка проблеми. В останні десятиліття проблеми метеорологічної чутливості людини актуалізуються та набувають все більшої ваги в контексті реакції людського організму на загальні кліматичні зміни на нашій планеті. Тому актуальність проведеного дослідження визначається підвищеним інтересом до впливу погодних процесів на стан здоров'я людей та важливістю вивчення проявів метеорологічної чутливості, яка посилюється у різних вікових категоріях

в останні десятиліття у зв'язку з перебудовою кліматичних процесів, глобальними змінами клімату Землі.

Мета дослідження: метою роботи був аналіз вікової та статевої динаміки метеорологічної чутливості людини та пошук шляхів її зниження із використанням методів нетрадиційної медицини, зокрема, ароматерапії.

Результати дослідження. Життя людини - це постійна зміна різних станів: спокою і активної діяльності, сну і бадьорості, стомлення від напруженої праці і відпочинку. В організмі кожної людини, подібно до морських припливів і відпливів, вічно панує чіткий ритм, що впливає із зв'язку життєвих явищ з ритмами природи.

Центральне місце серед усіх ритмічних процесів займають добові ритми, які мають найбільше значення для організму. Вивчення змін у добових ритмах дозволяє виявити деякі захворювання на ранніх стадіях [4,5,6,9].

Клімат також впливає на самопочуття людини, діючи на нього через погодні фактори. Погодні умови визначають атмосферний тиск, вологість, рух повітря, концентрація кисню, ступінь збурення магнітного поля Землі, рівень забруднення атмосфери. Метеопатії, як вже зазначалося – це комплекс психофізичних змін, що виникають в людини внаслідок порушення адаптаційних механізмів до зміни погодних чинників. через наявність хронічних хвороб, генетичних та вікових змін, стресів або порушення біологічного “годинника” у відповідь на різкі зміни погоди [1,2,3,7,8].

Зміни погоди неоднаково позначаються на самопочутті в різних груп людей. У здорової людини відбувається своєчасне узгодження фізіологічних процесів в організмі з умовами зовнішнього середовища, які змінюються. У результаті в людини посилюється захисна реакція, і здорові люди практично не відчувають негативного впливу погоди. Найбільшу метеорологічну чутливість, як правило, мають хворі люди, пристосувальні реакції яких ослаблені, тому їх організм втрачає здатність до адаптації. Це відмічено, зокрема, для людей з психічними розладами, хронічними легневими, серцевими та шлунково-кишковими хворобами. Під час погодних збурень збільшується кількість інфарктів у 3 рази, інсультів - у 2, нападів стенокардії – у 1,5. На сьогодні відпрацьовано прогнозування зміни погоди за інтенсивністю фону за 16-бальною шкалою, що дає можливість метеослужбам попередити населення регіонів про можливі розлади здоров'я.

На протязі 2019-2020 рр. нами проведено анкетування для виявлення проявів метеорологічної чутливості у різних вікових групах, в процесі якого було детально опитано 371 респондентів. Підтверджено, що протягом останніх років частота виникнення проявів метеорологічної чутливості дуже висока, в тому числі в дітей і підлітків. Побудовано ряд графіків, діаграм та порівняльних таблиць, які дають змогу оцінити особливості проявів метеорологічної чутливості у різних вікових групах респондентів. Розроблено інтерфейс та запущено в дію веб-сайт для метеозалежних людей «ПогодаТриКоти» - інформаційний ресурс для тих, кого цікавить вплив погоди на стан здоров'я та самопочуття, хто хоче оцінити свій рівень метеорологічної чутливості.

Сумарні статистичні результати проведеного дослідження представлені у таблиці 1.

Таблиця 1.

Сумарні результати визначення ступеня метеочутливості респондентів

Ступінь метеочутливості	Вікова категорія опитаних							
	До 17 років		18-25 років		26-50 років		Більше 50 років	
	Респонденти	%	Респонденти	%	Респонденти	%	Респонденти	%
Стійкий	2	1	1	3	2	8	0	0
Низький	134	47	3	7	3	14	3	12
Середній	100	36	13	33	3	14	0	0
Високий	27	9	17	42	7	32	12	44
Дуже високий	19	7	6	15	7	32	12	44
Загальна кількість опитаних	282	100 %	40	100 %	22	100 %	27	100 %

Всього: 371 опитаних респондентів. Серед опитаних: чоловіків та хлопців – 111, жінок та дівчат – 260.

Висновки. Було виявлено, що в цілому з віком ступінь метеорологічної чутливості зростає у всіх респондентів (і в чоловіків, і в жінок). Проте в чоловіків збільшення відсотку тих, хто має високий та дуже високий ступінь метеорологічної чутливості, відбувається з віком поступово. Також у чоловіків після 25 років формується практично стабільна група (біля 20-22 %) респондентів з низьким та стійким типом метеорологічної чутливості. У жінок зміни більш стрибкоподібні (особливо зростає відсоток дуже метеозалежних у віці понад 50 років). Припускаємо, що ці відмінності пов'язані з особливостями гормональної перебудови організму в жінки. Бачимо також, що жінки мають більшу метеозалежність у всіх вікових групах (навіть до 17 років).

На даний час ми працюємо над розробкою рекомендацій щодо застосування ароматерапії (впливу на фізичні і розумові процеси в організмі людини ефірних масел, певних запахів) для полегшення стану та покращення самопочуття метеорологічно чутливих людей.

Список літератури

1. Багров В.О. Медицинская климатология [Текст] : / В.О.Багров. – М.: Наука, 1989. – 342 с.
2. Бардов В. Г. Гігієна та екологія [Текст] : / В.Г. Бардов. – Вінниця: Нова Книга, 2006. – 717 с.
3. Трошин В. Д. Погода и здоровье [Текст] : / В. Д. Трошин, А. Є. Мальцев – Горький : Волго-Вятское книжное издательство, 1982. – 127 с.

4. Бокша В. Г. Медична кліматологія та кліматотерапія [Текст] : / В. Г. Бокша, Б. В. Богуцкий. – К.: Здоров'я, 1980. – 264 с.
5. Даценко І. І., Габович Р. Д. Профілактична медицина. Загальна гігієна з основами екології [Текст] : / І. І. Даценко, Р. Д. Габович. – К.: Здоров'я, 2004. – 134 с.
6. Дубровская С. Г. Метеочувствительность и здоровье [Текст] : / С. Г. Дубровская. – М.: Рипол Классик, 2011. – 256 с.
7. Майстрах Е. В. Метеопаталогия [Текст] : / Е. В. Майстрах. – Л.: Медицина, 1974. – 110 с.
8. Темников Н. С. Влияние атмосферного давления на сердечно-сосудистые заболевания [Текст] : / Н. С. Темников. – Л.: Гидрометеоиздат, 1977. – 56 с.
9. Чепига М. П. Стимуляція здоров'я та інтелекту [Текст] : / М. П. Чепига, С. М. Чепига. – [2-ге вид., перероб. і допов.]. – К.: Знання, 2006. – 347 с.

Христинець Наталія Анатоліївна
старший викладач кафедри Комп'ютерної інженерії та
кібербезпеки Луцького національного технічного
університету

АДАПТИВНИЙ ДИЗАЙН В ПОШУКОВІЙ ОПТИМІЗАЦІЇ ВЕБ-САЙТІВ

Постановка проблеми. Сьогодні майже кожен новий клієнт бажає отримати мобільну версію свого веб-сайту. Це важливе питання, оскільки один клієнт використовує гаджет з BlackBerry, інший – iPhone чи iPad, нетбук - і всі дозволи екрану теж повинні бути сумісними.

Мета дослідження. Практика адаптивного дизайну – це поєднання гнучких сіток та макетів, зображень та розумного використання медіа-запитів CSS. Крім того, веб-сайт повинен мати технологію автоматичного реагування на уподобання користувача.

Результати дослідження. Питання гнучкого дизайну сайтів є важливою складовою веб-продуктів у зв'язку зі стрімким розвитком кишенькових гаджетів, мобільних та портативних пристроїв, спеціалізованих відеоадаптерів. Відомі веб-дослідники, такі як Люк Вроблевський [1], Якоб Нільсен [2], Ітен Маркотт та інші вчені зробили значний вклад у цьому питанні. Проте, сучасний адаптивний дизайн, як і будь який дизайн, набуває щорічного вдосконалення. Але адаптивний веб-дизайн – це не лише регульована роздільна здатність екрана та зображення, що автоматично змінюється, а зовсім новий спосіб мислення щодо дизайну.

Один з методів – це обробка гнучких зображень, що включає в себе приховування та виявлення частин зображень, створення розсувних та складених зображень, зображення переднього плану, які масштабуються відповідно до макета сайту [3]. Реалізується це кодом:

```
<h1 id=«logo»><a href=«#»><img src=«site/logo.png» alt=«The Baker Street Inquirer» /></a></h1>
```

де елемент h1 утримує ілюстрацію як фон, а зображення вирівнюється відповідно до фону контейнера (заголовка).

На прикладі веб-сайту компанії «Забудова» обробка зображень в адаптивному дизайні виглядає як на рисунку 1:

Рис 1. Адаптивний дизайн зображення у хедері сайту

Для екстремальних змін розміру можна змінити макет вказаним способом, через окрему таблицю стилів, або, що є найбільш ефективним – за допомогою CSS-медіа-запиту. У цьому випадку більшість стилів можуть залишатися незмінними, тоді як конкретні таблиці стилів можуть успадковувати ці стилі та переміщувати елементи за допомогою ширини, висоти тощо. Наприклад, можна використати одну основну таблицю стилів (за замовчуванням), яка буде визначати усі основні структурні елементи, такі як #wrapper, #content, #sidebar, #nav, а також кольори, фони та типографіку [4-5]. Якщо таблиця стилів робить макет занадто вузьким, коротким, широким або високим, ми можемо редагувати це і перейти на новий аркуш стилів, а у новій дочірній таблиці стилів використати все із таблиці стилів за замовчуванням, а потім перевизначити структуру макета.

Висновки. Протягом багатьох років веб-дизайн перетворився з простого HTML на складні процеси та сценарії, такі як Ajax, Javascript, XML, PHP та MySQL. Незважаючи на те, що існує безліч варіантів побудови веб-сайту, витратити часу на продуманий та вдало проданий веб-сайт - це перевірений шлях до успіху. Запропонована методика передбачає процес вдосконалення веб-сайту, щоб збільшити шанси на його високий рейтинг у пошукових системах.

Список літератури

1. Wroblewski L. Mobile first / Luke Wroblewski. – New York: A Book Apart, 2011. – 66 с.
2. Якоб Нильсен, Кара Перниче Веб-дизайн: анализ удобства использования веб-сайтов по движению глаз / Eyetracking Web Usability. – М.: «Вильямс», 2010. – С. 480.
3. Фрэйлн, Б. HTML5 и CSS3. Разработка сайтов для любых браузеров и устройств / Б. Фрэйлн ; [перевод с английского В. Черник]. – Санкт – Петербург [и др.] : Питер, 2014. – 298 с.
4. Гарретт Д. Веб-дизайн: элементы опыта взаимодействия / Джесс Гарретт. – Киев: Символ-Плюс, 2008. – 192 с.
5. Энж Э. SEO – искусство раскрутки сайтов / Эрик Энж. – С-Пб: ВHV (БХВ-Петербург), 2013. – 592 с.

Чижевська Лариса Тарасівна

кандидат географічних наук, доцент кафедри фізичної географії географічного факультету Волинського національного університету імені Лесі Українки

Мельник Надія Вікторівна

кандидат географічних наук, доцент кафедри туризму факультету туризму та міжнародних комунікацій, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Качаровський Роман Євгенович

магістр географії, інженер II категорії навчальної лабораторії краєзнавчих атласів кафедри фізичної географії географічного факультету Волинського національного університету імені Лесі Українки

ПРИРОДОХОРОННІ ОБ'ЄКТИ БАСЕЙНУ РІЧКИ СВИНАРКА

Постановка проблеми. У межах Волинської області є багато малих річок. За більшістю з них інформація обмежується відомостями про морфометричні показники. У той же час, малі річки інтенсивно використовуються в різних напрямках діяльності людини (рекреація, сільське господарство, будівництво). Це зумовлює необхідність детального дослідження басейнів малих річок з точки зору їх сучасного стану, перспектив використання, формування мережі природно-заповідних об'єктів. Все це має бути спрямоване на гармонізацію відносин в системі «людина-водна система».

Мета дослідження – дослідження перспективи формування природоохоронних об'єктів у басейні р. Свинарка.

Результати дослідження. Малі річки відіграють важливу роль у збереженні природних екосистем, водного балансу регіону та є істотним чинником формування екологічного туризму краю. Всі малі річки Волинської області належать до басейнів двох великих річок – Прип'яті і Західного Бугу. Річка Свинарка є лівою притокою р. Луга-Свинорийка, яка в свою чергу впадає в р. Луга (її права притока), а вже р. Луга впадає в р. Західний Буг (права притока). Свинарка протікає Локачинським районом Волинської області біля сс. Дорогиничі, Загорів, Старий Загорів, Конюхи, Цевеличі. Річка бере початок поблизу с. Привітне, біля смт Локачі впадаючи в р. Луга-Свинорийка. Довжина р. Свинарка – 20,6 км, площа водозбору – 160,0 км², падіння – 1,0 м/км. Ширина заплави – до 300 м, а русла, що є звивистим, – до 2 м. Узбережжя річки пологі, місцями заболочені [3-4; 6].

У межах басейну р. Свинарка розташований єдиний ПЗФ – гідрологічний заказник місцевого значення «Лучний». Цей природоохоронний об'єкт утворений відповідно до норм ЗУ «Про природно-заповідний фонд України» [1] рішенням Волинської обласної ради від 04.05.1995 р. № 4/5 (реорганізований 02.02.2017 р. № 10/49). Заказник розміщений між сс. Коритниця і Козлів, в межах

земель Дорогиничівської (70,0 га), Заячицівської (30,0 га), Козлівської (200,0 га), Конюхівської (230,0 га), Привітненської (138,0 га), Старозагорівської (340,0 га) сільських рад Локачинського району Волинської області. Його площа 1008,0 га (17,7 % природоохоронної території району), завдовжки 21,0 км, завширшки 0,3 км [2-5].

Під охороною перебуває лучно-болотний масив водоохоронної зони р. Свинарка, де є 13 природних джерел, що живлять річку. На цій території також налічується понад 300 ставків. Для узбережної смуги характерним є поширення верби козячої *Salix caprea*, вільхи клейкої *Alnus glutinosa*, крушини ламкої *Frangula alnus*, очерету звичайного *Phragmites australis*, рогозу широколистого *Typha latifolia*. На території гідрологічного заказника мешкають та розмножуються крижень *Anas platyrhynchos*, річкові качки – чирянки *Anas*, курочки водяні *Gallinula chloropus*, лиски *Fulica atra*, лебеді шипуни *Cygnus olor*. Трапляються рідкісні види, занесені до Червоної Книги України, до Європейського Червоного списку, додатків конвенцій: деркач *Crex crex*, чернь білоока *Aythya nyroca*, журавель сірий *Grus grus*, лунь польовий *Circus cyaneus* і видра річкова *Lutra lutra* [2-3; 5-6].

Гідрологічний заказник «Лучний», як багатofункціональний природоохоронний об'єкт, басейну р. Свинарка може стати основою для збереження природного біорізноманіття території, повноцінного розвитку екологічного та пізнавального туризму з урахуванням його специфіки та розмірів. Для покращення стану функціонування заказника необхідно: 1) здійснювати заходи щодо ефективного управління природоохоронними об'єктами за сприяння місцевого населення, природоохоронної громадськості, волонтерів; 2) звернути увагу науковців на можливості розширення природоохоронної території; 3) розглянути можливість надання заказнику вищого статусу; 4) проаналізувати можливість створення нових (можливо виділення частини існуючих у самостійні) об'єктів ПЗФ вздовж р. Свинарка (керуючись науковим обґрунтуванням); 5) включити заказник «Лучний» до туристично-рекреаційних маршрутів; 6) посилити заходи системного інформування населення про цінність подібних територій.

Висновки. Природно-рекреаційний потенціал р. Свинарка дозволяє забезпечити поступальний розвиток природоохоронної діяльності в межах малих річок, залучаючи ці території до туристично-рекреаційного комплексу Волинської області.

Список літератури

1. Закон України «Про природно-заповідний фонд України». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/go/2456-12>
2. Карпюк З. К. Природно-заповідний фонд Волинської області : альбом-каталог / З. К. Карпюк, В. О. Фесюк, О. В. Антипюк. – Київ : ТОВ «ОК-ПОЛІГРАФ», 2018. – 136 с.
3. Карпюк З. К., Качаровський Р. Є., Антипюк О. В. Туристська привабливість Локачинського району Волинської області // Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. «Тенденції розвитку туристичної індустрії в умовах глобалізації»: зб. наук. пр. – Ужгород, 2017. – С.29–32.
4. Локачинська районна державна адміністрація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://locadm.gov.ua/>

5. Природно-заповідний фонд Волинської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eco.voladm.gov.ua/category/all/locality=9>

6. Регіональний офіс водних ресурсів у Волинській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.vodres.gov.ua/index.php>

Шараў Аляксандр Васільевіч

заг кафедры лёгкай атлетыкі, плавання і лыжнага
спорту, к.п.н., дацэнт

Родзін Сяргей Віктаравіч

выкладчык Брэсцкі дзяржаўны ўніверсітэт імя
А.С. Пушкіна, г. Брэст, Рэспубліка Беларусь

ЭКНАМІЧНАСЦЬ Ё БЕГУ ЯК КАМПАНАЕНТ НАКІРАВАННОСЦІ ТРЭНІРОЎЦЫ Ё БЕГУ НА ЦЯГАВІТАСЦЬ

Пастаноўка праблемы. Эканамічнасць падчас бегу ё цяперашні час, можна казаць, вызначаецца як складаная, мнагафактарная канцэпцыя, якая ўяўляе сабой некаторую суму метабалічнай, кардыореспіраторнай, біямеханічнай і нервова-мышачнай эфектыўнасці пры бегу на розныя дыстанцыі. Як правіла атрымаць надзейныя вымярэння бегавой эканамічнасці можна ё лабараторыі, а дыяпазон значэнняў па розных характарыстыках бегуноў можна знайсці ё бягучай літаратуры [1]. У сувязі з гэтым будуць вывучаны агульныя трэніровачныя практыкі, у тым ліку: 1) адаптацыі, якія з'яўляюцца вынікам трэніроўкі (навучання) у асноўным «толькі праз бег»; 2) ўключэнне сілавых трэніровак у якасці сродку падтрымкі прадукцыйнасці бегу; і 3) магчымыя ўплывы бегу басаноў у параўнанні з бегам у абутку на нервова-цягліцавую адаптацыю, якая ўзнікае ё выніку бегу.

Мэта работы - прааналізаваць асноўныя падыходы да паляпшэння паказчыкаў эканамічнасці ё бегу на цягавітасць.

Вынікі. Да пачатку 70-х гадоў мінулага стагоддзя даследчыкі адзначалі цесную ўзаемасувязь паміж велічынямі выкананай трэніровачнай працы і ўзроўнем развіцця спецыяльнай вынослівасці спартсменаў. Бегуны, якія хочуць дасягнуць міжнароднага ўзроўню ё бегу на доўгія дыстанцыі, павінны бегаць 110 км у тыдзень ва ўзросце 18-19 гадоў. Для бегуноў старэйшага ўзросту аб'ём трэніровак каля 150-200 км у тыдзень падыходзіць для бегуноў на 5 - 10 км і 120-160 км у тыдзень на 1500 м. Намі, былі прааналізаваныя размеркавання нагузак у савецкай сістэме падрыхтоўкі, якія паказваюць зрушэнне ад рэкамендуемых размеркаванняў у бок пірамідальнай схемы. Прычым працэнтнай суадносіны ад 1-га разраду да МСМК паказвае, што ўсе спартсмены мелі прыкладна аднолькавы адсотак у анаэробнай (высакахуткасны) і змяшанай зоне на ўзроўні АНП [2]. Дадзены аспект і дазваляе казаць, што спрыяльныя ўмовы для павышэння эканамічнасці ё доўгатэрміновым перыядзе трэніроўкі магчыма

выявіць толькі з дапамогай аналізу мінулага трэніровачнага вопыту спартсменаў, які паказвае залежнасць эканамічнасці ад суадносін аб'ёму і інтэнсіўнасці трэніровачнай нагрузкі, якая дазваляе гаварыць, што поспех кенійскіх бегуноў шмат у чым вызначацца дадзеных фактарам . Яшчэ ў 70-я гады мінулага стагоддзя было добра даследавана наяўнасць высокай эканамічнасці ва элітных бегуноў на доўгія дыстанцыі ў параўнанні з добра трэніраванымі. Нягледзячы на тое, што не існуе лёгка ідэнтыфікуюцца або універсальна прымяняецца біямеханічнага ўзору (патэрна) «эфектыўнага» руху, якое было б дастасавальна да ўсіх бегуноў, падобна, што бегуны з рознымі антрапаметрычных характарыстыкамі, такімі як размеркаванне масы бліжэй да цэнтра тулава і з ахілава момантам, як правіла, маюць лепшую ЭБ. Рост ЭБ пад уздзеяннем сілавых трэніровак рознай мадальнасці, верагодна, асацыюецца з адаптацыямі ў цягліцах ў перыферычнай звяне аэробнага механізму энергазабеспячэння. У падыспытных з вялікім трэніровачным мінулым відах спорту на цягавітасць быў выяўлены мітахандрыяльнай біогенез пасля выканання працы сілавой скіраванасці з абцяжарваннямі. Альтэрнатыўнае тлумачэнне прыросту эканамічнасці ў доўгатэрміновым перыядзе пад уздзеяннем сілавы работы заключаецца ў павелічэнні пругкасці цягліц дзякуючы развіццю элементаў злучальнай тканіны [1]. За апошнія некалькі гадоў бег басанож прыцягнуў значную ўвагу. Яшчэ ў 1992 г. дэ Конинг выказаў здагадку, што неўралагічная адаптацыя можа быць вынікам бегу басанож. Ён адзначыў значныя адрозненні паміж бегам у абутку і басанож пры ЭМГ-актыўнасці пярэдняй чатырохгаловай мышцы большеберцовой косткі, прычым больш высокая актыўнасць тут назіраецца падчас бегу басанож. Высновы. Адаптыўны адказ на трэніроўку па бегу, па-відаць, дае некалькі станоўчых вынікаў: 1) зніжэнне кіслароднай кошту перамяшчэння; 2) аслабленыя ўдарных сілавых уздзеянняў як сродак мінімізацыі траўматызму; і 3) затрымка развіцця стомы. Усё гэта прасоўвае тэзу аб павышэнні эканомізацыі пры трэніроўцы на цягавітасць. Шэраг фізіялагічных і біямеханічных фактараў, па-відаць, уплываюць на ЭБ ў высокакваліфікаваных або элітных бегуноў. Да іх адносяцца: 1) метабалічныя адаптацыі ў цягліцах - павелічэнне мітахондрыя і акісляльных ферментаў, здольнасць цягліц назапашваць і вылучаць пругкую энергію, і 2) больш эфектыўная механіка, якая прыводзіць да меншага выдатку энергіі на тармажныя сілы і празмерным вертык

Высновы. Адаптыўны адказ на трэніроўку па бегу, па-відаць, дае некалькі станоўчых вынікаў: 1) зніжэнне кіслароднай кошту перамяшчэння; 2) аслабленыя ўдарных сілавых уздзеянняў як сродак мінімізацыі траўматызму; і 3) затрымка развіцця стомы. Усё гэта прасоўвае тэзу аб павышэнні эканомізацыі пры трэніроўцы на цягавітасць. Шэраг фізіялагічных і біямеханічных фактараў, па-відаць, уплываюць на ЭБ ў высокакваліфікаваных або элітных бегуноў. Да іх адносяцца: 1) метабалічныя адаптацыі ў цягліцах - павелічэнне мітахондрыя і акісляльных ферментаў, здольнасць цягліц назапашваць і вылучаць пругкую энергію, і 2) больш эфектыўная механіка, якая прыводзіць да меншага выдатку энергіі на тармажныя сілы і празмерным вертыкальным ваганняў.

Літаратура

1. Barnes, K.R. Running economy: measurement, norms, and determining factors. / K.R. Barnes, A.E. Kilding // Sports Med. – 2015. – Dec;1(1):8. doi: 10.1186/s40798-015-0007-y.
2. Шаров, А.В. Компоненты распределения объемов тренировочных нагрузок в беге на длинные дистанции у спортсменов высокой квалификации / А.В. Шаров, Т.П. Юшкевич // Мат.науч.-практ. конф. Науч.-педагог. школы проф. Т.П. Юшкевича по проблемам многолетней подготовки квалифицированных спортсменов. – Минск: БГУФК, 2020. – С. 163–168.

Шелест Руслан Иванович

здобувач освіти 2 магістерського рівня Луцького НТУ

Матвіїв Юрій Ярославович

доктор технічних наук, професор кафедри
інженерії програмного забезпечення

АНАЛІЗ МІКРОКОНТРОЛЕРА NODEMCU НА БАЗІ ESP8266

Постановка проблеми. В даний час, мікроконтролерні системи впроваджуються повсюди: від «домашнього» застосування, що забезпечує людину комфортом і безпекою, до промислового, дозволяючи автоматизувати процес виробництва і підвищити точність.

З впровадженням мікроконтролерних систем бурхливий розвиток отримала концепція «Інтернет речей». Важливим моментом у розвитку «Інтернету речей» були 2008-2009 роки, коли кількість пристроїв, підключених до глобальної мережі, перевищила чисельність населення Землі .

Чи не останню роль у розвитку концепції «Інтернет речей» зіграли і бездротові технології, найпоширенішим з яких є інтерфейс Wi-Fi. Впровадження цього інтерфейсу дозволило створювати безконтактні мікропроцесорні системи, забезпечуючи гнучкість в їх використанні.

Мета дослідження:

Метою роботи є розробка модуля управління з віддаленим доступом в мікроконтролерній системі на базі інтерфейсу Wi-Fi і дослідження процесу передачі даних. Для досягнення мети виділено наступні завдання:

- Аналіз апаратної бази для побудови моделі.
- Побудова експериментальної моделі.
- Розробка програмного забезпечення для експериментальної моделі.
- Дослідження процесу передачі даних.

Результати дослідження.

Для розробки була обрана плата NodeMCU на базі ESP8266. Дана плата використовується для програмування, контролю, управління в різних проектах, в яких потрібно використання мікроконтролера або можливе підключення до програмного забезпечення, що виконується на комп'ютері. NodeMCU поставляється на платі з гніздом MicroUSB і перетворювачем USB - UART

CH340G, що дозволяє не використовувати зовнішні перетворювачі USB - UART і не турбуватися на рахунок великого споживання чіпа ESP8266.

Для використання NodeMcu потрібно підключити його до USB порту комп'ютера за допомогою кабелю USB тип А - microUSB тип В. Операційна система комп'ютера визначить пристрій як USB Serial CH340. Після подачі живлення на плату контролера почне блимати синій світлодіод (індикація передачі даних). Після підключення контролера до комп'ютера потрібно завантажити і встановити програмне забезпечення для роботи. NodeMcu v3 поставляється з уже завантаженою на ESP8266 прошивкою NodeMCU.

Але, також є можливість працювати з Arduino IDE на мові програмування С і С ++. Перед прошивкою потрібно затиснути кнопку Reset, потім, не відпускаючи Reset, затиснути кнопку Flash, потім відпустити спочатку Reset потім Flash. Для оновлення прошивки в програмі Arduino IDE за адресою: вкладка «Файл», пункт «Налаштування», в поле «Additional Boards Manager URLs:» водиться рядок http://arduino.esp8266.com/package_esp8266com_index.json. Далі вкладка «Інструменти», пункт «Плата:», у спливаючому списку вибирається «Boards Manager ...», в рядку пошуку потрібно набрати ESP, під рядком пошуку з'явиться назва модуля, далі тиснемо кнопку «INSTALLED». Після того, як інформація завантажиться і пройде установка, з'явиться можливість вибрати в програмному забезпеченні Arduino IDE модуль ESP8266 як контролер і безпосередньо писати під нього програми. Після цього повертаємося у вкладку «Інструменти», пункт «Плата:» шукаємо і вибираємо NodeMCU 1.0.

Передбачено три варіанти використання в бездротовому режимі: Клієнт (STA), Точка доступу (AP), Клієнт + Точка доступу (STA + AP).

Висновки. За допомогою плат на основі мікросхеми ESP8266 ми можемо додати в свої проекти можливості «Інтернет речей», зробивши їх набагато більш інтелектуальними. Дистанційне керування, збір і аналіз даних на сервері, обробка голосу і робота з зображенням - все це стає доступним, коли ми підключаємо наш проект по WiFi до інтернету.

Список літератури

1. Інтернет речей з ESP8266. [Електронний ресурс] – 2018. - Режим доступу: <https://litportal.ru/avtory/marko-shvarc-17431319/kniga-internet-veschey-s-esp8266-822229.html> – Назва з екрану
2. WiFi ESP8266 в проектах Arduino. [Електронний ресурс] – 2017. - Режим доступу: <https://arduinomaster.ru/platy-arduino/arduino-esp8266> – Назва з екрану

Яресько Ігор Вікторович
магістр Луцького національного технічного
університету
Сіваковська Олена Миколаївна
кандидат технічних наук Луцького національного
технічного університету

РОЗРОБКА ТА ДОСЛІДЖЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО САЙТУ З МОЖЛИВІСТЮ ТЕСТУВАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ “WEB- ПРОГРАМУВАННЯ ТА WEB-ДИЗАЙН”

Постановка проблеми. Аналіз потреб при здобутті знань через масові онлайн-курси дозволив визначити такі основні проблеми, що стосуються процесу організації неформального навчання: повільне завантаження веб-ресурсу; використання контенту тільки після реєстрації; посилання на невідомі ресурси, які можуть містити вірусні файли, фішингові сайти, автозавантажувачі з вірусним походженням, майнингові програми або скрипти, які автоматично встановлюються та інші загрози для пристрою.[1, 2] Для вирішення цих проблем було створено багато різних веб-сторінок, проте всі вони мають недоліки серед яких можна виділити наступні: повільне завантаження веб-ресурсу; велика кількість реклами; можливість використання контенту тільки після реєстрації; не інтуїтивний дизайн сайту, шаблонність; посилання на невідомі ресурси.[3]

Мета дослідження. З метою покращення знань з дисципліни «Web-програмування та Web-дизайн» розроблено навчальний сайт з можливістю тестування, який не містить зазначених недоліків.

Результати дослідження. Інтернет-портал розроблений з використанням PHP, HTML, CSS, JavaScript та MySQL. Система дає змогу завантажувати файли безпосередньо з самого сайту, не переходячи при цьому на файлообмінники навіть не зареєстрованим користувачам. Зареєструвавшись користувачам буде надано доступ до виконання лабораторних робіт онлайн. В особистому кабінеті користувач може бачити результати своїх робіт.

Висновки. Отже перевагами запропонованого порталу є зручний дизайн і продумана навігація; відсутність вірусної реклами; адміністрація здійснює постійний контроль контенту; користувачі мають можливість завантажувати файли безпосередньо з самого сайту, не переходячи при цьому на файлообмінники; онлайн виконання завдань.

Список літератури

1. Бацуровська І. В. Масові відкриті дистанційні курси: інноваційна тенденція в освіті. Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія : Педагогічні науки, 2015. № 1. С. 31-34.
2. Дистанційне навчання. URL: <http://www.forest.lviv.ua/statti/distance.html> (дата звернення 17.10.2020).
3. Ляшенко О.М., Проць І.І. Масові відкриті онлайн курси: нова технологія навчання чи міф? Молодий вчений, 2016. № 4 (31). С. 118–121.

Буснюк Світлана Володимирівна
кандидат економічних наук, викладач економічних
дисциплін Технічного фахового коледжу Луцького
національного технічного університету

ПРОБЛЕМИ ПРАЦЕВЛАШУВАННЯ ВИПУСНИКІВ ЗВО ТА ПТНЗ У ВОЛИНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Постановка проблеми. Основою конкурентоспроможної економіки будь-якої країни світу залишають трудові ресурси як один із найважливіших компонентів ресурсного забезпечення. Найбільш незахищеною категорію «шукачів» роботи в Україні залишаються молоді люди, а саме випускники закладів вищої та професійно-технічної освіти. Адже у зв'язку із відсутністю достатнього практичного досвіду, правових та професійних знань, а часто і моральної невідповідності до конкуренції на ринку праці, молодим громадянам реалізувати своє право на працю на сьогодні стає все складніше.

Мета дослідження є аналіз ринку праці випускників ЗВО та ПТНЗ, окреслення основних проблем працевлаштування та шляхів їхнього вирішення.

Результати дослідження. Реалії ринку праці у Волинській області свідчать про ряд проблем, що пов'язані із працевлаштуванням молоді, особливо випускників університетів та професійно-технічних закладів освіти. В області у 2019-2020 н.р. надавали освітні послуги 14 закладів вищої освіти (в тому числі 10 коледжів та технікумів і 4 університети) та 17 закладів професійно-технічної освіти, а кількість випускників щороку складає близько 11,4 тис. осіб. Серед випускників ВНЗ 22% - становили соціальні науки, бізнес і право; 20% - в гуманітарних науках; 15% - в охороні здоров'я; 14% - в освіті; 9% - інші; по 6% - в сільському, лісовому та рибному господарстві, управлінні та адмініструванні, інженерії; 2% - в транспорті. Серед випускників ПТНЗ - 40% - кваліфіковані робітники з інструментом; 29% – становлять працівники сфери торгівлі та послуг; 15% - робітники з обслуговування, складання устаткування та машин; 12% - інші; 4% - кваліфіковані робітники сільського та лісового господарства.

Як свідчать дані Волинського обласного центру зайнятості в структурі зареєстрованих безробітних 49% мають вищу освіту, 31 % професійно-технічну освіту. Протягом 2019 року кількість випускників, що отримували послуги державної служби зайнятості становила 582 особи (у т. ч. 472 випускника вищого навчального закладу та 110 - професійно-технічних навчальних закладів), тобто 4,9% усіх випускників поточного року [1].

Загрозливим явищем для української економіки є зміна показника кількості трудових мігрантів, який зріс з 1,6 млн осіб у 2012 році до 2 млн осіб у 2017. Ці оцінки є консервативними, тобто нижньою межею [2].

Разом з тим, слід відмітити, що існуюча ситуація на ринку праці, свідчить про наявність достатньої кількості вакансій для працевлаштування, проте пропозиції заробітної плати по них значно нижчі, ніж дохід, який мають можливість отримати наші випускники за кордоном. Протягом січня-грудня 2019 року роботодавці проінформували центри зайнятості про наявність 41,8 тис. вакансій, що на 0,9% більше, ніж у січні-грудні 2018 році [1].

Допомогу в пошуку роботи випускникам ВНЗ та ПТНЗ в першу чергу надає Волинська обласна служба зайнятості та її районні відділення. За її сприянням у січні-серпні 2020 року знайшли роботу 3988 молодих осіб [1]. Увагу працевлаштуванню випускників приділяють і вищі навчальні заклади у Волинській області: в структурі Волинського національного університету імені Лесі Українки функціонує центр ділової кар'єри, який надає профорієнтаційні консультації, проводить навчально-тренінгову роботу. Центр ділового студента надає інформацію про можливості працевлаштування студентів в Луцькому національному технічному університеті.

Проте, офіційна статистика не дає чіткого уявлення про відсоток випускників ВНЗ, які не можуть знайти роботу після здобуття відповідного освітнього рівня. А система моніторингу працевлаштування випускників закладів вищої та професійної освіти знаходиться на стадії розробки. Така система дасть можливість відслідковувати успішність подальшого кар'єрного зростання випускників у прив'язці до закладу, який він чи вона завершили, аналізувати перспективи, які надає університет чи профтех, вступникам та роботодавцям [3].

Висновки. Результати дослідження свідчать, що основними проблемами на ринку праці випускників ЗВО та ПТНЗ є низький рівень заробітної плати в порівнянні із пропозиціями роботодавців за кордоном, невідповідність підготовки фахівців очікуванням роботодавців, низький рівень проінформованості щодо можливостей працевлаштування, а також відсутність досвіду роботи та невідповідність здобутої спеціальності потребам регіонального ринку праці.

Список літератури.

1. Волинський обласний центр зайнятості. – Режим доступу: <https://vol.dcz.gov.ua/>
2. VoxUkraine – незалежна аналітична платформа. – Режим доступу: <https://voxukraine.org/uk/kintsya-krayu-ne-vidno-trudova-migratsiya-z-ukrayini-mozhe-spovilnitsya-prote-shvidshe-za-vse-trivatime/> -
3. Міністерство освіти і науки України. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/liliya-grinevich-v-ukrayini-zyavitsya-sistema-monitoringu-pracevlashtuvannya-vipusknikiv-proftehiv-ta-vishiv> – сайт Міністерства освіти і науки України.

МОТИВАЦІЯ ЯК ФАКТОР ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ПЕРСОНАЛУ

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку України вивчення проблем управління та мотивації трудової діяльності має важливе значення. Успішна підприємницька діяльність компанії, випуск продукції, яка була б конкурентоспроможною на ринку, залежить не лише від наявності сучасних технологій, чітко поставленої системи контролю якості продукції, маркетингових досліджень ринкового середовища, а й від кваліфікації співробітників підприємства, ефективного управління персоналом. Значна увага до мотиваційного потенціалу персоналу пов'язана, перш за все, з необхідністю підвищення ефективності бізнес-процесів за рахунок пошуку та реалізації резервів виробництва, спрямованих на активізацію трудової активності.

Саме тому питання мотивації праці персоналу на підприємстві є актуальним і зумовило вибір теми дослідження.

Мета дослідження. Полягає у розкритті теоретичної суті та значення мотиваційної технології управління діяльністю підприємства, обґрунтування шляхів ефективного управління персоналом та його мотивації.

Основною метою процесу мотивації є отримання максимальної віддачі від використання наявних трудових ресурсів, що дозволяє збільшити загальну ефективність і прибутковість діяльності підприємства. Постійні зміни в економічній і політичній сферах нашої держави, в той же час створюють великий потенціал і серйозні загрози для кожної особистості, а також вносять значний рівень невизначеності у життя практично кожної людини. Тому, тільки лиш дієвий мотиваційний механізм, що відповідає сучасним умовам і є гнучким до швидких економічних змін, забезпечить ефективне використання трудових ресурсів.

Розробка і впровадження ефективних мотиваційних моделей сприяє підвищенню конкурентоспроможності, продуктивності, прибутковості підприємства, а також дозволяє вийти підприємству на економічно новий рівень розвитку і реалізувати свої можливості на вищому рівні.

Успіх підприємству гарантований, якщо є зацікавленість його працівників у підвищенні продуктивності праці та у повній реалізації свого творчого потенціалу [5, 8].

Результати дослідження. Дослідження проблем мотивації персоналу в теоретичному і практичному аспектах присвячені роботи відомих вітчизняних і зарубіжних вчених, зокрема, А. Маслоу, Л. Портера, А. Сміта, В. Абрамова, Д. Богиня, К. Маркса та ін. Вони вважали, що у персоналу має бути така властивість, як креативність, що означає здатність особистості до творення

нового. Ця властивість споріднена з високим інтелектом, самооцінкою та внутрішньою мотивацією особистості [3, 108].

У працях зазначених учених з різних точок зору досліджено питання щодо ефективного управління персоналом. Але, незважаючи на це, більшість вітчизняних підприємств на сьогодні мають не ефективну систему мотивації персоналу. Питання розробки та впровадження мотиваційного механізму необхідно вирішувати, враховуючи специфіку діяльності кожного господарюючого суб'єкта. При розв'язанні цієї проблеми доцільним є урахування вітчизняного та зарубіжного досвіду.

У загальному розумінні мотивація – це сукупність рушійних сил, що стимулюють людину до виконання визначених дій. Ці сили можуть мати як зовнішнє, так і внутрішнє походження і змушувати людину свідомо або несвідомо робити ті або інші вчинки [2, 22]

Сутність теорій мотивації полягає в тому, що людина, усвідомлюючи завдання, що ставляться перед нею, і знаючи ту винагороду, яку вона може одержати за їхнє вирішення, зіставляє це зі своїми потребами, можливостями і здійснює певну діяльність.

Розмаїття поглядів підтверджує, що мотивація – це складний процес, ефективність якого оцінюється за результатами діяльності підприємства.

Людина зможе ефективно використовувати свою робочу силу на підприємстві, і приносити йому прибуток, при цьому залишаючись задоволеним від своєї роботи, лише у тому випадку, коли вона знайде повну гармонію із навколишнім середовищем (тобто тим середовищем, у якому вона працює). Саме на такий момент повинні звертати увагу менеджери підприємства, а саме: можливість самореалізації, продуктивні комунікації між колегами, персоналом всіх рівнів, взаємодопомога в колективі. Керівники обов'язково мають створити сприятливі умови праці, щоб працівники комфортно почувались на робочому місці, щоб хотіли працювати, йти на роботу, сюди слід відносити: заробітну плату, додаткові пільги, премії, просування по службі на інші соціальні гарантії [1, 18].

Висновки. Отже, головним завданням керівництва сучасного підприємства повинно стати створення на ньому ефективного мотиваційного середовища. Тому можна сформулювати ефективну систему мотивації персоналу на підприємстві, яка буде враховувати не лише інтереси керівників, але й потреби персоналу.

Впровадження гнучкої системи оплати праці, що підвищить зацікавленість працівників по відношенню до своїх обов'язків, так як від цього буде залежати розмір заробітної плати.

Покращення умов праці відіграє важливу роль у підвищенні престижу підприємства.

Створення умов для соціальної активності працівників підприємства. Найбільш високі результати досягаються у добре сформованій команді. Систематичне проведення психологічних тренінгів для адміністрації.

З метою підвищення ефективності організації праці та її результативності – залучати працівників до формування цілей та прийняття рішень [4, 18].

Список літератури

1. Азарова А. О. Дослідження множини чинників нематеріальної мотивації на підприємстві / А. О. Азарова, О. А. Ковальчук // Економічний простір. – 2018.
2. Никифорова В.Г. Управління персоналом: Навчальний посібник. 2-ге видання, виправлене та доповнене. – Одеса: Атлант, 2020. – 275 с.
3. Корольова К. Взаємозв'язок мотивації і рівня професійних досягнень / К. Корольова // Персонал. – 2020. – №2. – С.50 – 55.
4. Лещенко Л. О. Мотивація праці як фактор підвищення прибутковості виробництва / Л. О. Лещенко // Ефективна економіка. – 2019. – №4. – Режим доступу до журналу: <http://www.economy.nayka.com.ua>.
5. Семикіна М.В. Мотивація конкурентоспроможної праці: теорія і практика регулювання. – Кіровоград: ПК, 2018. – 356 с.

Колб Яна Анатоліївна

учениця 11 класу комунального закладу «Луцький навчально-виховний комплекс №9 Луцької міської ради», слухачка секції економіки комунальної установи «Волинська обласна Мала академія наук»

Єлісєєва Людмила Володимирівна

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки та природокористування Волинського національного університету імені Лесі Українки, керівник секції економіки комунальної установи «Волинська обласна Мала академія наук»

РОЗВИТОК ЕЛЕКТРОКАРІВ ЯК ЕКОЛОГІЧНА ІННОВАЦІЯ XXI СТ.

Одним із важливих трендів екологізації економіки України є трансформація автомобільного ринку в напрямі поширення електрокарів.

До основних переваг їх використання належать екологічність, дешева заправка, високий ККД, простота в обслуговуванні тощо; серед недоліків – висока вартість таких транспортних засобів та проблеми утилізації батарей тощо.

Наразі майже 80% глобального автомобільного ринку прямує до заборони бензину і переходу на електромобілі та гібриди. За даними Bloomberg New Energy Finance, до недавнього часу цей рух був достатньо повільним: у той час, як сумарний світовий автопарк сягнув майже мільярда машин, у 2016 р. було продано лише 695 тис електромобілів (менше 1%) [3].

Світовим лідером поширення електрокарів є Норвегія, у якій частка «зелених» машин становить близько 24% від загального обсягу продажів автомобілів у цій країні. На другому місці – Швеція з часткою ринку близько 3% для машин з електротягою. Електрокари також поширені в Ісландії, Нідерландах, Швейцарії, Франції, Бельгії, Австрії та Великобританії.

За даними аналітичної групи Corestone Corporation, Україна увійшла у топ-5 країн за динамікою розвитку ринку електрокарів, поступившись Китаю, Норвегії, Швеції та Ісландії та випередивши США, Японію, Францію, Нідерланди. Так, за останні п'ять років загальна кількість екологічних автомобілів в Україні досягла 5 775 одиниць.

У світі лідером на ринку електромобілів є компанія Tesla Motors, зокрема поширені такі моделі як: Tesla Model S, Model X, Model 3, вартість яких становить не менше 65 тис, 132 тис та 35 тис доларів США відповідно. За даними McKinsey, до основних виробників електрокарів у світі належать BYD, Tesla, BMW, Nissan, BAIC та ін.

Упродовж останніх років попит на електрокари в Україні суттєво зріс. Лише за 10 місяців 2019 р. українці купили 6247 електромобілів, що значно більше, ніж у попередньому році [1]. Ринок комерційних автомобілів на електротязі формується переважно за рахунок імпортних автомобілів, які вже були у вжитку. Найбільш поширеними електрокарами серед українців є Nissan Leaf, Tesla Model S, BMW, Volkswagen та Fiat.

Позитивна тенденція щодо поширення електрокарів спостерігається і на Волині. У 2018 р., за даними МВС у Волинській області, було зареєстровано 75 гібридів та 54 електрокари, тоді як у 2019 р. – 92 гібриди та 146 електрокари [2].

Водночас збільшилася і кількість електрозаправок в Волинській області: станом на кінець 2019 р. у Луцьку налічувалося 11, тоді як на Волині – близько 25 електрозаправок.

У 2015 р. уряд скасував ввізне мито на імпорт електрокарів, що становило 8% від вартості автомобіля. Через деякий час набула чинності ще одна законодавча ініціатива: відмінили ПДВ та акциз на ввезення електрокарів. У такий спосіб імпорт такої автотехніки не обкладається податками.

На нашу думку, найбільша цінність використання електрокарів полягає в тому, що це забезпечує економію природних ресурсів, зменшення викидів вихлопних газів в атмосферу, а відповідно – зниження рівня поширення хвороб органів дихання, руйнування озонового шару тощо.

Таким чином, упродовж останніх років у світі спостерігається надзвичайна кліматична ситуація. Вона вимагає перегляду моделі економічної поведінки людей та зміни структури ринків. Серед важливих рішень вважаємо відмову від традиційних авто на користь електрокарів, що є енергоощадним та екологічно виправданим рішенням. Українці, у тому числі волиняни, активно долучаються до світового тренду використання електрокарів, проте недостатньо розвинена інфраструктура та проблема утилізації й рециклінгу батарей є важливими перешкодами на шляху до такого переходу.

Список використаних джерел:

1. Попит на електрокари продовжує рости /Асоціація автовиробників України. URL: <http://ukrautoprom.com.ua/popit-na-elektromobili-prodovzhuye-rosti-lideri-ne-zminuyutsya>
2. Регіональний сервісний центр МВС у Волинській області. URL: <http://vol.hsc.gov.ua/category/novini/page/3/>
3. Bloomberg NEF. URL: <https://about.bnef.com/>

Кривенко Надія Василівна
кандидат економічних наук, старший науковий
співробітник відділу економіки аграрного виробництва
та міжнародної інтеграції ННЦ «Інститут аграрної
економіки»

ОСОБЛИВОСТІ ЕКСПОРТУ ТОВАРІВ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Зовнішня торгівля здійснюється протягом тисячоліть, про що ми дізнаємось вже з Біблії, зокрема, коли цар Соломон домовляється про доставку кедрів для побудови Храму, з Хирамом, Тирським царем, який попросив першого про постачання хліба [2, 1 Царів 5:1-9], та інших історичних джерел. Розвитку зовнішньої торгівлі, безумовно, сприяв науково-технічний прогрес, створення інтеграційних угруповань та низка інших факторів. Враховуючи переваги експорту, країни намагаються збільшити його обсяги та диверсифікувати. Україна, хоча порівняно й недавно вийшла на світовий ринок, проте здійснює торгівлю з країнами практично усіх континентів.

Мета дослідження. Проаналізувати зовнішню торгівлю України усіма товарами і, зокрема, аграрною продукцією, з окремими регіонами.

Результати дослідження. Відповідно до розрахунків проведених за даними ІТС [6] експорт товарів України з 2001 р по 2018 р. збільшився у 2,9 рази, а саме з 16,3 млрд. дол. до 47,3 млрд. дол., а агропродовольчої продукції відповідно – у 10,2 рази, з 1,8 до 18,6 млрд. дол. При цьому варто зазначити, що частка агропродовольчої продукції у загальному експорті зростає, зокрема, якщо у 2001 р. вона склала 11,2%, то у 2005 р., 2010 р., 2015 р., 2018 рр. відповідно 12,6%, 19,3%, 38,2% та 39,3%. Сальдо зовнішньої торгівлі усіма товарами було позитивним у 2001-2004 рр., а в подальшому стало негативним, за виключенням 2015 р., а по агропродовольчій продукції постійно протягом зазначеного періоду – позитивним і у 2018 р. склало – 13,6 млрд. дол., а по усіх товарах - -9,9 млрд. дол. Україна збільшила експорт усіх товарів до країн Європи з 2001 р. по 2018 р. у 2,7 рази, а агропродовольчої продукції - у 5,3 рази, а саме з 1,3 млрд. дол. до 7,1 млрд. дол., причому її частка у загальному експорті зросла з 13,6% (2001 р.) до 26,8% (2018 р.). Збільшення обсягів торгівлі значною мірою зумовлено укладанням Угоди про асоціацію між Україною та ЄС [4]. Експорт України до Азії підвищився у 3,5 рази з 2001 р. по 2018 р., причому агропродовольчої продукції значно більше, та її частка помітно зросла, зокрема у 2001 р. склала 7,2%, у 2010 р. 24,5%, а у 2018 р. перевищила половину – 59,5%. Також спостерігалось зростання продажів до країн Африки, причому майже в 5 разів по усіх товарах, і як по інших регіонах ще більше агропродовольчої продукції, частка якої також підвищувалась, зокрема у 2001 р., 2010 р. та 2018 р. склала відповідно 18,2%, 45,7% та 56,4%. У 2018 р. Україна найбільше експортувала усієї продукції до Європи, агропродовольчої - до Азії, а найменше - до Африки. Тобто частка агропродовольчої продукції у загальному експорті до країн Азії та Африки перевищує половину в останні роки, при цьому також варто врахувати,

що країни цих регіонів є значними імпортерами продовольства, а їх населення, і відповідно попит зростають.

Хоча експорт має особливе значення для економічного розвитку країни, впливає на обсяги виробництва, добробут населення, надходження до державного бюджету та ін., проте відомим є факт переваги сировини у експорті продукції України, що, безумовно, потребує змін. Так, І.Хвостова та Є. Смолякова зазначають про теорію “ресурсного прокляття” чи голандської хвороби серед теорій, які показують негативну роль зовнішньої торгівлі, яка передбачає, що постійний експорт ресурсів призводить до виснаження запасів у провідному секторі [5]. І хоча результати багатьох досліджень не доказують, що за відсутності надлишку природних багатств забезпечені країни жили б краще [1], проте безумовно потрібно сприяти експорту готової продукції. Доречно зазначає М.Тепла про державну підтримку, зокрема крім іншого, через експортне кредитування, експортне страхування, надання державних гарантій та ін. [3, с. 284].

Висновки. Отже, з проведеного аналізу видно, що експорт усіх товарів України зростає, причому ще більше агропродовольчої продукції, питома вага якої у загальному експорті України підвищується. Аналогічна тенденція, спостерігається і у експорті до країн Європи, Азії та Африки. При цьому необхідно сконцентрувати зусилля на сприянні експорту готової продукції, а не сировини, підвищенні її конкурентоспроможності через впровадження нових технологій, створення спільних підприємств тощо. Щодо агропродовольчої продукції, то варто розвивати виробництво органічної, а також кошерної та халяльної, що споживається у багатьох країнах, особливо Азії та Африки, на ринки яких українські виробники вже вийшли, і де можуть зміцнювати та розширювати свої позиції. Крім того, це дозволить задовольняти попит на внутрішньому ринку, зокрема іудеїв, мусульман, християн адвентистів сьомого дня та ін., причому також доцільно врахувати, що значна кількість населення світу надає перевагу здоровому харчуванню, особливо у розвинених країнах.

Список літератури:

1. Алиев Т. Казахстан “ресурсное проклятие” или “голландская болезнь”. Вопросы экономики. 2013. №6. – С. 12-141.
2. Біблія. Пер. І.Огієнка. Ел.рес. <https://bibleonline.ru/bible/ubio/1ki-5/>
3. Тепла М.М. Аналіз експорту товарів у структурі зовнішньої торгівлі України. Науковий вісник НЛТУ. 2011. Вип. 21.18.- С. 276-285.
4. Угода про асоціацію між Україною та ЄС, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами членами, 27.06.2014 р. Верховна Рада України. Законодавство України. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011?lang=ru#Text
5. Хвостова І.Е., Смолякова Е.Е. Роль експорта и условий торговли в стране с ресурсной зависимостью // Финансовая аналитика: проблемы решения. 2014. №42. Эл. рес.. <https://cyberleninka.ru/article/n/rol-eksporta-i-usloviy-torgovli-v-strane-s-resursnoy-zavisimostyu> (дата обрац.: 16.11.2020).
6. International trade statistic. ITC <https://www.intracen.org/itc>

ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ ЯК НОВА ПАРАДИГМА СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ

Постановка проблеми. В теперішніх умовах поряд зі стандартними технологіями, які використовуються при викладанні економічних дисциплін, в закладах вищої освіти активно використовуються інноваційні методики навчання, серед яких змішане навчання. Змішане навчання сьогодні набуло особливої актуальності. Перехід на дистанційне навчання, зумовлений пандемією, став неочікуваним та доволі серйозним випробуванням для всіх учасників освітнього процесу. Після тимчасової розгубленості всім довелось прийняти цей виклик та швидко адаптуватись до нових реалій. Але дистанційне навчання не є заміною очного та ніколи не планувалось на довгострокову перспективу, воно може стати лише певною частиною навчального процесу. Майбутнє – все-таки за змішаним навчанням, в якому можна використовувати більше чи менше офлайн- або онлайн- компоненти, обирати різні моделі та методики відповідно до можливостей та потреб [2].

Мета дослідження – здійснення аналізу поняття «змішане навчання», визначення особливостей використання методики змішаного навчання в системі економічної освіти.

Результати дослідження. Аналіз наукових публікацій з досліджуваної теми дозволяє нам виділити такі визначення. Змішане навчання – це метод, який поєднує в собі традиційне навчання «обличчям до обличчя» і деякі елементи дистанційного навчання. Це поєднання традиційних формальних засобів навчання – роботи в аудиторіях, вивчення теоретичного матеріалу – з неформальними, наприклад, з обговоренням за допомогою електронної пошти та інтернет-конференцій. Це цілеспрямований процес здобування знань, умінь та навичок в умовах інтеграції аудиторної і позааудиторної навчальної діяльності суб'єктів освітнього процесу на основі взаємного доповнення технологій традиційного, дистанційного та мобільного навчання [1, 3].

Змішане навчання – освітня концепція, яка дозволяє використовувати традиційні та інноваційні методи навчання. Студент відвідує заняття в аудиторії, але при цьому широко застосовує у своєму навчанні інформаційно-комунікаційні технології: персональний комп'ютер, мобільні пристрої тощо.

Організація змішаного навчання неможлива без використання платформи електронного навчання, що містить систему управління навчанням LMS (Learning Management System). За останніми підрахунками, на ринку представлено понад 700 LMS-платформ. Деякі з них мають розширені функції, що спрощує перепрофілювання контенту для зовнішньої аудиторії.

Навчальна платформа – це комплексне рішення, розроблене для об'єднання педагогів, адміністраторів і студентів в одну надійну, безпечну та інтегровану систему для створення персоналізованого навчального середовища [3, 46].

Традиційне навчання при викладанні економічних дисциплін передбачає, що студент слухає лекції, виконує практичні завдання в аудиторії, бере участь у дискусії на семінарі. У дистанційному форматі студент має таке ж саме навантаження, але уся діяльність виконується онлайн.

Змішане навчання в системі економічної освіти охоплює живе спілкування, онлайн навчання, перегляд відеороликів, допомагає студентам організовувати та планувати роботу самостійно, незалежно отримувати та аналізувати знання, шукати та відбирати інформацію, приймати рішення, формувати навички презентації проєктів, займатись самоосвітою. Завдання викладача полягає у створенні курсу і розподіленні навчального матеріалу на такий, який необхідно опрацьовувати на практичних заняттях, самостійно, на індивідуальних заняттях, під час роботи в групах.

У змішаному навчанні студент вдома опрацьовує теоретичний матеріал, а в навчальному закладі відбувається його обговорення на семінарських заняттях та виконання практичних завдань. Контроль знань студентів частково проводиться на заняттях, а частково онлайн у вигляді тестів, диктантів та інших завдань в електронній формі

В ідеалі студенти періодично відвідують навчальні заняття в аудиторії, отримують завдання для дистанційної роботи в певному програмному забезпеченні. Водночас викладач контролює процес та за потреби консультує.

Висновки. Отже, використання методики змішаного навчання сприяє досягненню високої ефективності роботи студентів в умовах недостатньої кількості аудиторних занять, що дозволяє значно підвищити рівень продуктивності в системі економічної освіти. В теперішніх умовах змішане навчання є найбільш практичною і вигідною методикою у закладах вищої освіти, оскільки дозволяє студентам користуватися перевагами як аудиторного, так і дистанційного навчання. Використання онлайн ресурсів робить вивчення економічних дисциплін більш цікавим для студентів завдяки інтерактивним та мультимедійним аспектам, які дозволяють вивчити матеріал в особистому темпі. У той же час навчання в аудиторії сприяє згуртованості групи та формуванню почуття приналежності до команди, сприяє живому спілкуванню з викладачем та студентами групи і дає змогу отримати уточнення та пояснення безпосередньо в момент виникнення труднощів.

Список літератури

1. Бугайчук К. Л. Змішане навчання: теоретичний аналіз та стратегія впровадження в освітній процес вищих навчальних закладів. Інформаційні технології і засоби навчання. 2016. Том 54, №4. С. 1-16.
2. Дистанційне навчання: сучасний формат, який має лишитися. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2020/07/2/241517/>.
3. Рекомендації щодо впровадження змішаного навчання у закладах фахової передвищої та вищої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/rekomendacij-shodo-vprovadzhennya-zmishanogo-navchannya-u-zakladah-fahovoyi-peredvishoyi-ta-vishoyi-osviti>.

ОСОБЛИВОСТІ ПОДАТКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Теперішній час економіка України переживає один із складних етапів за всю незалежність нашої держави. Великий удар отримала наша економіка, під час введення жорсткого карантину у зв'язку захворюванням COVID-19, зменшились податкові надходження до державного бюджету, оскільки велика кількість компаній була змушена працювати на віддаленому доступу або ж не працювати зовсім.

Актуальність теми полягає в тому, що у сьогоденних умовах розвитку держави важливого значення набуває державне податкове регулювання банківської системи. Ковід надходження і являється одним із головних інструментів регулювання економічних процесів.

Питаннями податкового потенціалу банківської системи займалася багато науковців, а саме: Береславська О., Василик О., Вовчак О., Ключсько Л., Коваленко Ю., Легостаєва О., Мороз А., Петрова А., Сенищ П та інші.

Метою являється поглиблення теоретичних основ формування податкових начал банківської системи.

Регулювання банківської діяльності можна трактувати як певний комплекс направлений на процес використання певних інструментів впливу податкової політики на банківську діяльність цілому.

Податковий потенціал банківської системи – цілеспрямований комплексний потенціал засобів та інструментів податкової політики на банківську сферу для стимулювання надання банківських послуг для позитивних економічних результатів [1, с.107].

З економічної точки зору, регулювання банківського сектору через податкові важелі передбачає здійснення аналізу усі структура та певних значень податкових надходжень до державного бюджету від банківська сфери.

Система оподаткування є одним із основних важелів впливу на функціонування банків України, яка, окрім виконання фіскальної функції, має спрямовувати їхню діяльність на реалізацію інтересів суспільства. Водночас, формування ефективної системи оподаткування банків є надзвичайно складним завданням, що можна пояснити особливим значенням банківської системи у сучасній економіці, специфікою банківських послуг та можливістю застосування щодо них імпліцитних способів оподаткування обов'язкового резервування, відрахувань для гарантування внесків фізичних осіб тощо.

Банки як суб'єкти податкових відносин являється платниками великої кількості податків та здійснює податкові відрахування до відповідних бюджетів. Також банки можуть виступати посередником між держави та платником податків. В Україні банки виконують податковий то валютний контроль, який

полягає у наданні інформації щодо відкриття рахунків клієнтів, надані певних кредитів, зберігання коштів на депозитних рахунках та інші фінансово-господарських операцій. Визначаючи важливу роль банків у економічній системі, необхідно зазначити, що вони є основними кредиторами та інвесторами реального сектора економіки, а це своєю чергою забезпечує збільшення кількості платників податків та створення додаткових матеріальних благ і підвищення таким чином дохідності бюджетної системи.

Розглядаючи систему оподаткування банківської сфери та її певні особливості поділяється на дві функції, а саме фіскальну та регулюючу. Якщо сформулювати свою увагу на банківську діяльність, то важливе значення має регулююча функція податків, тому що за допомогою неї уряд держави визначить свої інтереси оптимально до інтересів платників податків.

Якщо звернути увагу на закордонний досвід, то у більшості країн Європейського союзу приділяють увагу стимулювання та регулювання банківської сфери. Стимулювання податкового навантаження, яке здійснюється у певних країнах на законодавчому рівні дозволить надавати деякі послуги, за допомогою, яких банки зможуть собі дозволити сплачувати прибуткові податки на особливих умовах[2, с.121].

Для того щоб в Україні банківська система та її оподаткування, мали позитивний ефект для економіки держави можна ввести диференціал вони підхід до оподаткування. Для банків можна зробити поправки до податкового законодавства із застосуванням менших ставок на прибуток, якщо банківські установи будуть свій прибуток використовувати для збільшення капіталу банку, розширення кредитного сектору економіки з прийнятними умовами, розвиток своєї діяльності за кордоном, а не виплачувати великі дивіденди[3].

Отже, дослідивши особливості податкового регулювання банківської сфери в Україні можна зробити наступні висновки, що банківська система та податки розвиваються паралельно та взаємопов'язані між собою. Проблема податкового регулювання банківської сфери в Україні потребує вирішення за допомогою удосконалення чинного законодавства, зниження податкового навантаження, здійснення взаємодії банківських установ та відповідних податкових органів, які при власні взаємодії зможуть відрегулювати свої відносини для взаємної вигоди.

Список використаних джерел

1. Ключько Л.А. Теоретичні аспекти формування податкового потенціалу банківської системи / Л. А. Ключько // Наукові запаси національного університету «Острозька академія». Серія: Економіка. - 2019. - № 12. - С. 106-112.
2. Легостаєва О.О. Шляхи удосконалення оподаткування вітчизняних банків з урахуванням міжнародного досвіду країн Європи / О.О. Легостаєва // Молодий вчений. – 2015. – №16. – с.119-122.
3. Сенищ П. Податкове стимулювання розвитку банківської діяльності і в забезпеченні економічного зростання. URL: <http://ibo.tneu.edu.ua/index.php/ibo/article/view/305>. (дата звернення: 17.11.2020)

Ребрина Ніна Геннадіївна
кандидат економічних наук, викладач фахових
дисциплін Відокремленого структурного підрозділу
«Волинський фаховий коледж Національного
університету харчових технологій»

АНАЛІЗ ПЕРЕДУМОВ ІННОВАЦІЙНОГО ЕКОБЕЗПЕЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

Постановка проблеми. Зважаючи на європейський досвід щодо принципів і механізмів реалізації Стратегії розвитку Європейського Союзу «Європа-2020», досягнення передумов сталого просторового розвитку України та її регіонів набуває актуальності з погляду подолання суперечностей між економічним зростанням і забезпеченням екологічної безпеки. Розв'язання цієї проблеми потребує якісно нових змін у способах господарювання в напрямках упровадження екобезпечних нововведень, виробництва та реалізації інноваційних екологічних товарів і послуг, що є основою інноваційного підходу до розвитку регіону[1].

Мета дослідження. Методичне обґрунтування організаційно-економічних засад комплексного аналізу інноваційного екобезпечного розвитку регіону та розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізму його реалізації.

Результати дослідження. Обґрунтовано методичні підходи до комплексного аналізу інноваційного екобезпечного розвитку регіону, котрий, на відміну від тих, що існують, охоплює послідовну реалізацію етапів його проведення: аналіз передумов інноваційного екобезпечного розвитку регіонів; діагностику інноваційного екобезпечного розвитку регіонів; визначення стратегічних напрямів інноваційного екобезпечного розвитку регіонів; контроль за реалізацією й коригування стратегії розвитку регіону. В основу методики діагностування рівня інноваційного екобезпечного розвитку регіону, покладено визначення таких індикаторів, як екологічний, інноваційно-науковий, інвестиційний та проведення рейтингової оцінки регіонів[2].

На першому етапі аналізу передумов інноваційного екобезпечного розвитку регіону необхідно здійснити відбір та систематизацію показників оцінки стану інноваційного екобезпечного розвитку в регіоні й обрати відповідні методи аналізу та наявної інформаційної бази (законодавчі й нормативні акти України, статистичні вісники). При цьому, слід проаналізувати екологічну ситуацію, інноваційний та науково-технічний розвиток й інвестиційну активність у регіонах України.

На другому етапі проводимо діагностику інноваційного екобезпечного розвитку регіонів, а саме здійснюємо розрахунок відносних показників, визначення часткових інтегральних показників та обчислюємо інтегральний показник інноваційного екобезпечного розвитку регіонів.

На третьому етапі доцільно визначити стратегічні напрями інноваційного екобезпечного розвитку регіонів, провести моделювання інноваційного екобезпечного розвитку регіонів України, визначити вплив екологічної, інноваційної та інвестиційної складових частин на рівень інтегрального показника й обґрунтувати стратегічні напрями інноваційного екобезпечного розвитку регіонів.

На четвертому етапі проводиться контроль за реалізацією та коригуванням стратегії інноваційного екобезпечного розвитку регіонів України [3].

Алгоритм комплексного аналізу інноваційного екобезпечного розвитку регіону відображено на рис.1.

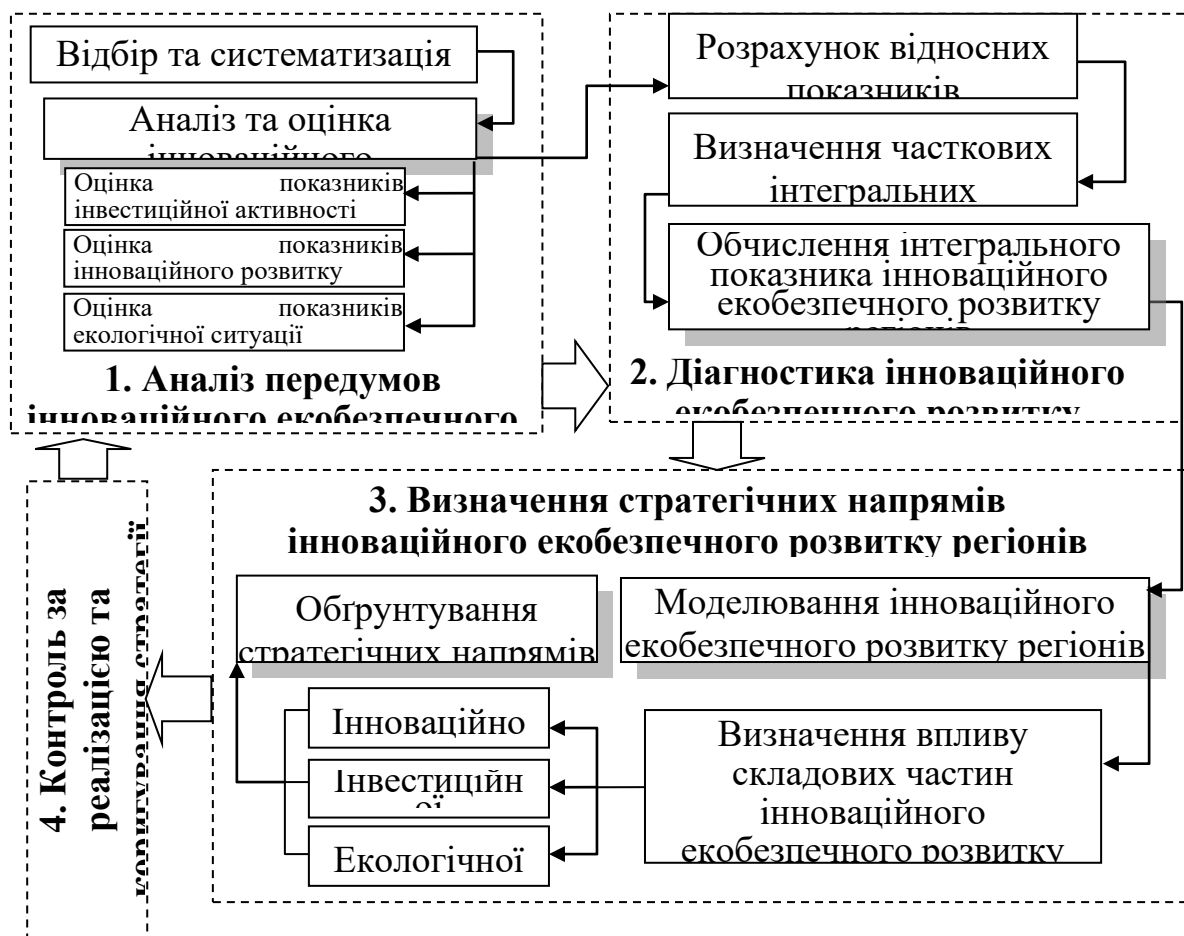

Рис.1. Алгоритм комплексного аналізу інноваційного екобезпечного розвитку регіону

Висновки. Стратегічними напрямками активізації інноваційного екобезпечного розвитку регіонів України, з огляду на європейський досвід, є запровадження системи моніторингу показників екобезпечних інновацій; формування ринку екобезпечних інновацій у регіонах України; використання досвіду Європейського Союзу в розвитку ринку екоіндустрії; розвиток ринку органічного виробництва; екологічно орієнтована реструктуризація підприємств; стимулювання інноваційного екобезпечного розвитку регіонів; створення екологічно орієнтованої інноваційної інфраструктури; запровадження інноваційно-інвестиційних проектів в екологічній сфері; формування

регіональної системи екологічної експертизи інноваційних проектів та створення на цій основі регіональної інформаційно-аналітичної системи; поглиблення міжрегіональної кооперації в екологічній сфері тощо. Реалізація цих заходів сприятиме досягненню перспектив сталого просторового розвитку регіонів країни.

Список літератури

1. Бутенко Т. В. Роль та перспективи провадження трансферу екотехнологій у процесі екоінноваційної стратегії України. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2013. № 6. С. 92–95.

2. Коломицева О.В. Васильченко Л. С., Горяна І. В. Перспективи розвитку маркетингових екологічних інновацій. Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія «Економічні науки». Черкаси: ЧДТУ, 2016. Вип. 42. Ч. І. С. 96–102.

3. Павліха Н. В., Федина К. М. Організаційно-економічно-екологічно-безпечно-природокористування: монографія. Київ: Кондор-Видавництво, 2017. 272 с.

Сак Тетяна Василівна

кандидат економічних наук, доцент кафедри підприємництва і маркетингу Волинського національного університету імені Лесі Українки
Дикий Микола Миколайович
магістр ННІНО Волинського національного університету імені Лесі Українки

ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Постановка проблеми. Економічна криза, що охопила значну кількість вітчизняних підприємств, нові умови бізнесу в умовах карантинних обмежень, суттєво ускладнюють їх функціонування та обумовлюють необхідність забезпечення їх економічної безпеки на всіх стадіях життєвого циклу. Нестабільність функціонування підприємств та посилення невизначеності їх розвитку актуалізують необхідність забезпечення фінансово-економічної безпеки. Особливою має бути система стратегічного управління, що передбачатиме дієві механізми захисту та комплексні антикризові заходи.

Мета дослідження полягає в дослідженні особливостей стратегічного управління в умовах забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

Результати дослідження. Забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств неможливе без стратегічного управління, що передбачає всебічну оцінку середовища функціонування підприємства, визначення рівня впливу внутрішніх та зовнішніх загроз, а також розробку системи заходів забезпечення

належного рівня захищеності через обґрунтування та реалізацію відповідних стратегій. Саме обрана ефективна стратегія забезпечення економічної безпеки, яка відповідатиме фінансовим, кадровим та організаційним можливостям підприємства та рівню його загроз, зможе гарантувати безпеку та захист інтересів бізнесу [1].

Управління фінансово-економічною безпекою є складовою загальної системи управління підприємством.

Під системою забезпечення економічної безпеки підприємства розуміють комплекс організаційно-управлінських, технологічних, технічних, профілактичних і маркетингових заходів, спрямованих на кількісну й якісну реалізацію захисту інтересів підприємства від зовнішніх і внутрішніх загроз [2, 277]. З огляду на це, механізм управлінського впливу на систему економічної безпеки підприємства має загальний характер, проте відрізняється особливими методами та прийомами забезпечення.

В умовах підвищеного ризику, що характерно для функціонування більшості вітчизняних підприємств, особливого значення набуває організація стратегічного управління економічною безпекою.

Стратегічне управління фінансово-економічною безпекою – це процес управління стратегічним плануванням та розробленою стратегією забезпечення економічної безпеки з урахуванням взаємозв'язку внутрішнього середовища підприємства із зовнішнім та адаптації до їхніх змін для досягнення мети підприємства та захисту його від впливу загроз, ризиків і досягнення безпечного функціонування.

Належне управління безпекою ускладнене низкою проблем, передусім такими, як нестабільність економіки та її державного регулювання, недосконалість і нестабільність правового середовища, значна тінізація ринку, сильна конкурентна боротьба, недостатність фінансового забезпечення та відсутність відповідного методичного та організаційного забезпечення.

До переваг стратегічного підходу в управлінні економічною безпекою підприємства варто віднести:

- зменшення до мінімуму негативних наслідків змін, що відбуваються, а також факторів невизначеності в майбутньому;
- можливість враховувати об'єктивні (зовнішні та внутрішні) фактори, що формують зміни, зосередитись на вивченні цих факторів та визначенні рівня їх впливу на економічну безпеку;
- можливість отримати необхідну базу для прийняття стратегічних і тактичних рішень по забезпеченні економічної безпеки підприємства;
- підвищення керованості системи економічної безпеки, оскільки за наявності системи стратегічних планів є змога порівнювати досягнуті результати з поставленими цілями, здійснювати ефективні мотивації та стратегічний контроль;
- забезпечення динамічності змін через реалізацію стратегічних планів на основі відповідної системи регулювання, контролю та аналізу;

- об'єднання зусиль керівників усіх рівнів управління та діяльності підрозділів підприємства, пов'язаних зі реалізацією стратегій забезпечення економічної безпеки.

Висновки. Реалізація концепції стратегічного управління фінансово-економічною безпекою можлива при умові стратегічно орієнтованої організації, коли застосовується система стратегічного планування, що дає змогу розробляти та втілювати в життя систему стратегічних планів, здійснювати поточну діяльність, спрямовуючи на досягнення поставлених стратегічних цілей.

Список літератури

1. Зубок М.І., Рубцов В.С., Яременко С.М., Гусаров В.Г. Економічна безпека суб'єктів підприємництва: навч. посібн. Київ: ЦУЛ, 2012. 226 с.
2. Сак Т. В. Стратегічні підходи в управлінні економічною безпекою підприємства. Збірник наукових праць Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту». Серія «Економічні науки». 2013. №5. С. 276-285.

Стешенко Леся Ігорівна

кандидат економічних наук, викладач ВСП ВоК НУХТ

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ПОБУДОВИ ЕФЕКТИВНИХ КОМУНІКАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВАМИ ГОТЕЛЬНО- РЕСТОРАННОЇ ІНДУСТРІЇ

Постановка проблеми. Сучасне підприємство готельно-ресторанної індустрії є складною соціально-економічною системою, що включає в себе сукупність економічних, технологічних та соціальних факторів, дія яких має інформаційно-комунікативну природу.

«Ми живемо у світі комунікації і 70 % свого часу людина витрачає на спілкування» [1]. Без ефективною комунікації зупинилося б багато не тільки виробничих процесів, але й підприємств і, зокрема, підприємств готельно-ресторанної індустрії. Тому питання організації комунікаційного процесу є досить важливим, а правильна організація будь-якого процесу неможлива без з'ясування його природи та побудови моделі процесу, вивченням структури, факторів, які впливають на комунікативний процес.

Мета дослідження Актуальність і практична значимість проблеми організації комунікаційних процесів на підприємствах готельно-ресторанної індустрії, а також їх недостатній ступінь вивченості визначили вибір мети дослідження. Мета роботи полягає в узагальненні теоретичних підходів до визначення поняття «комунікативна компетентність», виокремлення її складових та розробці необхідних рекомендацій щодо вдосконалення комунікаційного процесу на підприємствах готельно-ресторанної індустрії.

Результати дослідження. Дослідження теоретичних засад комунікаційного процесу насамперед потребує визначення сутності поняття «комунікація» та

«комунікативна компетентність» Аналіз літературних джерел показав неоднозначність визначення даних понять.

Так, Т. Дрідзе під комунікацією розуміє механізм, що забезпечує соціальність: комунікація «цементує» суспільство [2, с. 90]. Повніше визначення комунікації, на нашу думку, надає М. Назаров, котрий розглядає комунікацію як одну з форм взаємодії людей у процесі їх діяльності, що є процесом обміну повідомленнями, в яких містяться: результати відображення людьми дійсності; способи спілкування, що дозволяють передавати і приймати різноманітну інформацію; передавання інформації, ідей, оцінок або емоцій від однієї людини (або групи) до іншої (або інших) переважно за допомогою символів [3, с. 8]. Суть комунікації полягає в символічній структурі. Люди або групи обмінюються різними повідомленнями, вираженими в символах, у яких відображаються реальність, те, як людина розуміє дійсність і навколишній світ. У цьому визначенні засвідчується символічна структура обміну інформаційними повідомленнями.

Щодо поняття «комунікативна компетентність» пропонуються такі варіанти: «здатність встановлювати й підтримувати необхідні контакти з іншими людьми», «сукупність навичок та вмінь, необхідних для ефективного спілкування», «ситуативна адаптивність і вільне володіння вербальними та невербальними засобами соціальної поведінки» [4]. Узагальнюючи усі ці варіанти, з урахуванням мети і завдань даного дослідження, пропонуємо свій варіант: «сукупність комунікативних здібностей, комунікативних вмінь та комунікативних знань, які адекватні комунікативним задачам і достатні для їх вирішення».

Комунікативну компетентність працівників готельно-ресторанної індустрії слід розглядати як частину їхньої професійної компетентності. Це багатокомпонентне явище, яке складається із сукупності знань, умінь і якостей, необхідних для міжособистісної, міжкультурної та ділової комунікації в конкретних соціальних умовах, відповідно до культурних і соціальних норм комунікативної поведінки, а з огляду на специфіку діяльності у нинішніх умовах – і комунікації з масовим адресатом. Комунікативну компетентність характеризується:

- мовною компетентністю - знанням мовного коду, в рамках якого здійснюється комунікація, володіння всіма рівнями мови, що використовуються в організації;

- володінням відповідного словникового запасу – запасом слів, найбільш прийнятних для комунікації у певній соціально-комунікативній ситуації на певну тему;

- культурною компетентністю – орієнтуванням у базових елементах культури, ціннісних установках, фонових знаннях, звичаях, ритуалах, стереотипах, притаманних соціокультурному середовищу, в рамках якого ведеться комунікація;

- володінням навичками спільної (групової) професійної комунікативної діяльності, а також усталеними у певному соціокультурному середовищі стратегіями і тактиками комунікативної діяльності;

- стратегічною компетентністю – умінням обирати ефективну стратегію і тактику комунікативних дій, залежно від мети і ситуації комунікації;

- умінням проектувати ситуації комунікації та обирати ефективний інструментарій і стилістику спілкування залежно від ситуації та вирішувати конфліктні ситуації;

- технологіями комунікативного лідерства – моделями вербальної і невербальної поведінки, спрямованими на переконання і спонукання до дій, використання знаків соціальної інтеграції, умінням артикулювати ідеї та цінності, деталізувати і узагальнювати їх.

Особливістю комунікаційного управління в готельно-ресторанній індустрії є мотиваційна спрямованість. Усі працівники розуміють: чим якісніша послуга (продукція) вироблятиметься, тим більше буде затребувана, а отже, і вищою буде заробітна плата [5, с. 32].

Для підвищення ефективності комунікаційних процесів в готельно-ресторанній індустрії необхідно: вміння чітко визначати ідею процесу комунікації; обдумати мету здійснення кожної комунікації; чітко пояснювати повідомлення, демонструвати розуміння, відвертість у розмові; регулювати інформаційні потоки; звертати увагу на інтонацію повідомлення та однозначність його інтерпретації; включати в повідомлення корисну та цінну інформацію для одержувача; постійно дбати про наявність зворотного зв'язку; вживати управлінські дії, які сприятимуть полегшенню обміну інформацією по вертикалі і горизонталі; розгортати системи збору пропозицій; використовувати внутрішньо-організаційні інформаційні системи; планувати комунікаційний процес на перспективу; застосовувати досягнення сучасних інформаційних технологій.

Висновки. Таким чином, комунікативна компетентність працівників готельно-ресторанної індустрії – це спосіб професійного бачення ним ситуації комунікації, володіння сукупністю знань і умінь, спрямованих на продуктивну інтеракцію (обмін) інформацією, судженнями, ідеями, цінностями; володіння услашеними у певному соціокультурному середовищі стратегіями і тактиками комунікативної діяльності та технологіями комунікативного лідерства; представницькими комунікативними характеристиками. Успішне функціонування організації, формування й існування організаційної культури, засвоєння і популяризація корпоративних ідей і цінностей неможливі без налагодженого процесу комунікацій, що створює сприятливі умови для розкриття професійних і ділових якостей співробітників, сприяє розвитку їх творчого потенціалу для створення додаткових цінностей і отримання результату

Список літератури

1. Почепцов Г. Г. Теория коммуникации / Г. Г. Почепцов. – М. : Рефлбук; К. : Ваклер, 2001. – 656 с.
2. Дридзе Т. М. Социальная коммуникация и фундаментальная социология на рубеже XXI в. / Т. М. Дридзе // Вестник МГУ. Сер. 18. Социология и политология. — 1999. — № 4. — С. 90–98.
3. Назаров М. М. Массовая коммуникация в современном мире: методология анализа и практика исследований / М. М. Назаров. — М. : Эдиториал УРСС, 2000. — 240 с

4. Різун В. В. Теорія масової комунікації: підручник / В.В. Різун. — К. : Просвіта, 2008. — 260 с.
5. Хміль Ф. І. Управління персоналом : підручник / Ф. І. Хміль. — К. : Академвидав, 2006. — 488 с.

Танчак Ярина Андріївна

кандидат економічних наук, доцент кафедри
фінансового консалтингу та банківництва, начальник
фандрайзингового відділу Університету банківської
справи

Миколишин Марта Михайлівна

кандидат економічних наук, доцент кафедри
фінансового консалтингу та банківництва, завідувач
сектору по роботі з меценатами та благодійними
організаціями Університету банківської справи

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА МСП В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

Постановка проблеми. Пандемія COVID-19, яка сколихнула весь світ, в Україну прийшла 25 березня 2020 року. До неї не була готовою жодна країна, а тим більше Україна. Очевидно, що кожна галузь та сфера діяльності відчула негативні результати цієї проблеми. Однак, найбільшого удару вона задала саме по МСП та знесилила всю економічну систему. Малий та середній бізнес опинився в надскрутній ситуації. Уряд, хоч і намагався приймати певні рішення з підтримки МСП, однак всі його дії були провальними та неефективними, крім того загнали підприємців у ще біль «тупий кут». Дана проблема на сьогодні набуває особливої актуальності, оскільки про це свідчать масові страйки підприємців з проханням їх почути та допомогти.

Мета дослідження. Мета полягає в дослідженні сучасного стану та виявленні болючих проблем МСП в умовах пандемії COVID-19.

Результати дослідження. Малий бізнес в Україні завжди мав проблемні місця, оскільки не відзначався особливою турботою зі сторони держави. Особливої підтримки та розуміння від уряду малий бізнес почав потребувати із поширенням COVID-19. Звичайно, українська влада, як і влада європейських країн відреагувала на пандемію, запровадивши певні заходи.

Так, 13 квітня парламент ухвалив рішення про створення Фонду боротьби з Covid-19 в обсязі 64,7 млрд. грн. (2,4 млрд. дол. США). Пакет підтримки включає наступні програмні заходи реагування, орієнтовані на надання цільової підтримки МСП (інформація станом на 29 травня 2020 р.):

- програма часткової допомоги з безробіття для МСП, які були змушені призупинити діяльність під час ізоляції, еквівалентної двом третинам ставки

заробітної плати за кожну годину втраченого робочого часу (максимум на суму мінімальної заробітної плати – 4 723 грн.);

- внесення змін до програми «Доступні кредити 5-7-9%», розпочатої у січні 2020 р.;

- цільова підтримка фізичних осіб-підприємців, включаючи допомогу на дітей та тимчасове звільнення від сплати податків;

- податкові заходи: тимчасове призупинення нарахування податку на комерційну нерухомість та землю, проведення податкових перевірок, сплати відсотків для платників податків та платників соціального внеску та інше;

- заборона кредитним організаціям підвищувати відсоткові ставки за попередньо виданими позиками [1].

Однак, як виявилось, вони були неефективними, а й навіть провальними, оскільки значно уповільнили темпи господарської діяльності. Так, доходи підприємств значно скоротились, крім того спостерігається закриття ФОПів.

Особливо негативний вплив на діяльність МСБ має карантин, який може посилитись за умови відсутності державного втручання: валова додана вартість МСБ може впасти на 34%, зайнятість — на 27% (орієнтовно 1,8 млн осіб), а податкові надходження — на 29% (орієнтовно 102 млрд гривень, що становить ~30% дефіциту бюджету) за 2020 рік [2].

Висновки. Як бачимо, МСП відіграє ключову роль в побудові та розвитку національної економіки, однак саме він отримав найбільшого удару від пандемії. Тому, важливо, щоб уряд все ж таки прислухався до слів підприємців та сів за «стіл обговорень», щоб спільно вирішити проблеми бізнесу. Крім того, державі потрібно створити умови для підвищення ділової активності МСБ шляхом впровадження антикризових заходів: доступ до ринків і фінансів та інфраструктура підтримки з розумним регулюванням.

Список літератури

1. Моніторинг реалізації Стратегії розвитку МСП України на 2017-2020 роки, OECD Publishing, Paris [Електронний ресурс] — Режим доступу: www.oecd.org/eurasia/competitiveness-programme/eastern-partners/Monitoringthe-Implementation-of-Ukraine's-SME-Development-Strategy-2017-2020-UKR.pdf

2. Інформаційно-аналітичні матеріали «Програма стимулювання економіки для подолання наслідків COVID -19: Економічне відновлення» [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/18%20-%20Department/Prezentacii/Programa%20Ekonomichne%20stymylyvannia/analitichni-materiali-do-programi-stimulyuvannya-1.pdf>

ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА КУРС КРИПТОВАЛЮТИ BITCOIN

Постановка проблеми. В умовах цифровізації економіки однією з передумов економічного зростання країни можна назвати швидкість пристосування до змін та адаптація до фінансових інновацій.

Ще в 1998 році світ вперше стикнувся з терміном криптовалюта, а вже в 2008 році людиною або групою осіб під псевдонімом Сатоші Накамото було покладено початок створення криптовалюти - був опублікований файл з описом протоколу і принципу роботи платіжної системи у вигляді тимчасової мережі. За більш ніж 10 років існування криптовалюти, чільне місце серед яких посідає Bitcoin, її роль у світовій економіці значно зростає. Ставлення країн до криптовалюти до цих пір неоднозначне, але всі розуміють, що майбутнє світової економіки неможливо спрогнозувати без врахування прогнозу ринку криптовалют.

Мета дослідження. В умовах глобалізаційних процесів, пандемія коронавірусу, з якою світ стикнувся на межі 2019 і 2020 рр., внесла свої корективи в економіку усіх країн світу. Тому важливим є і дослідження впливу цього явища на курс криптовалюти, зокрема Bitcoin.

Результати дослідження. Популярність цифрової валюти Bitcoin обумовлена багатьма її перевагами, серед яких: анонімність та швидкість здійснення операцій; відсутність інфляційного впливу, адже кількість монет в цій системі зростає з певною швидкістю, яка повинна збігатися зі швидкістю видобутку золота на планеті; відсутність комісій та потужний захист від викрадення особистої інформації [1].

На початку пандемії Covid-19 вчені припускалися різних сценаріїв її впливу на курс криптовалюти. Одні вважали, що поширення вірусу ніяк не вплине на ціну криптовалюти, інші дотримувались думки, що в разі погіршення ситуації здорожчання неминуче.

Аналізуючи динаміку курсу Bitcoin у 2020 році, бачимо, що на початку року відбувалося поступове здорожчання цієї цифрової валюти, що пояснюється твердженням про те, що Bitcoin виконує функції «захисного активу», тобто під час негативних глобальних процесів його ціна значно зростає. В цей період зростання курсу було зумовлено і воєнним конфліктом між США та Іраном. До причин також варто віднести зупинку майнінгових ферм, велика частина яких знаходиться в Китаї, який був джерелом поширення вірусу, а також перебої з постачанням нового обладнання.

Вже у березні відбулося найбільше падіння курсу біткоїна за всю його історію, він здешевшав більш як у два рази. На фоні пандемії, яка стала набирати

неймовірних обертів та посилила панічні настрої, відбувся глобальний обвал акцій, відбулося різке падіння цін на нафту. Також падіння вартості криптовалюти експерти пов'язували з виведенням коштів інвесторів для того, аби вкласти їх в інші типи активів.

Таке різке падіння Bitcoin сприяло неймовірному поживленню попиту на цю валюту і курс криптовалюти став неспинно рости. З березня до листопада 2020 року курс біткоїна зріс майже у 6 разів (з 3150\$ до 18000\$) і майже досяг своєї рекордної позначки.

Варто зазначити і позитивний вплив таких факторів як: спрощення способів придбання криптовалюти; введення карантину у багатьох країнах світу, що стримувало поширення пандемії; заяви про початок розробки вакцини від Covid-19; очікування зниження нагороди за добування біткоїнів. Варто зазначити, що загальна кількість монет не повинна перевищувати 21 мільйон, по досягненню яких емісія буде зупинена.

Висновки. Не зважаючи на неоднозначність ставлення вчених до криптовалюти, це явище може докорінно змінити світову фінансову систему. З дослідження бачимо, що пандемія Covid-19 має суттєвий вплив на курс Bitcoin, який досить важко спрогнозувати. Тому вивчення кріптоекономіки та розробка необхідних інструментів регулювання обігу криптовалюти є перспективним напрямком для досліджень

Список літератури

1. Официальный сайт Bitcoin: [Електронний ресурс] - Режим доступу – URL: <http://bitcoin.org/>

Боярчук Світлана Іванівна
викладач кафедри дошкільної освіти КЗВО «Луцький
педагогічний коледж» Волинської обласної ради

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ

Постановка проблеми. Сучасні тенденції системи освіти, динамічний розвиток суспільства актуалізують проблему професійної мобільності майбутніх педагогів, які працюватимуть у принципово нових умовах. Вимоги до вихователів постійно зростають і потребують від них усвідомленого ставлення до підвищення професіоналізму. Професійна мобільність тісно пов'язана з усвідомленням особистістю необхідності навчання впродовж усього життя, що співзвучне актуальній освітній парадигмі.

Професійна мобільність майбутнього фахівця – це інтегрована якість особистості, що необхідна для її успішної життєдіяльності в умовах сучасного ринку праці. Майбутній педагог повинен приймати рішення і відповідати за них, розвивати в собі не тільки професійно значущі якості, але й готовність до неперервної самоосвіти. Динамізм сучасних економічних і суспільних змін породжує потребу у фахівцях, які вміють аналізувати, приймати і реалізовувати нестандартні рішення, відходити від стереотипів у професійній та особистій сферах діяльності.

Мета дослідження. Обґрунтувати важливість формування професійної мобільності майбутніх фахівців галузі дошкільної освіти.

Дослідження свідчать, що збереження професійної компетентності стає все більш складним завданням, тому кожен фахівець повинен оновлювати теоретичні та практичні професійні знання. Мобільний фахівець має більше можливостей у подоланні будь-якого кризового стану. З огляду на це, професійна мобільність виступає однією із значущих якостей розширення життєвих можливостей. Професійна мобільність передбачає готовність фахівця до зміни виконуваних професійних завдань, зміни робочого місця і є необхідною для успішної життєдіяльності особистості в сучасному суспільстві (О. Дементьєва, Є. Іванченко, А. Вербицький, Р. Пріма) [1]

Професійну мобільність, як слушно зауважують дослідники, слід розглядати як – підґрунтя ефективного реагування особистості на виклик сучасного суспільства, своєрідний особистісний ресурс, що лежить в основі дієвого перетворення суспільного довкілля і самого себе в ньому.

Педагогічну мобільність майбутніх вихователів можна розглядати як інтегративну характеристику особистості, що передбачає компетентнісний підхід та включає в себе оволодіння студентами відповідними компетентностями, які необхідні для активної взаємодії з усіма суб'єктами

освітнього процесу (діти, їх батьки, колеги, адміністрація), здатність швидко орієнтуватися в тій чи іншій ситуації і знаходити правильні рішення, а саме інтегральною компетентністю (здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосовування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов); загальними компетентностями (здатність до міжособистісної взаємодії; здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях та ін.); фаховими компетентностями (здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини та ін.). [3]

Професійна мобільність майбутніх фахівців дошкільної освіти обумовлена індивідуальними особливостями особистості, педагогічним спілкуванням з різними соціальними групами (діти, батьки, колеги), гнучким реагуванням на професійні ситуації, педагогічним передбаченням відповідно до компетентностей і власної життєвої позиції.

Характеризуючи мобільність фахівця дошкільної освіти, потрібно враховувати критерії її оцінювання, а саме: властивості і якості особистості майбутнього вихователя (відкритість світу, довіра до людей і до себе, гнучкість, оперативність, локалізація контролю, толерантність); уміння (рефлексії, саморегуляції, самовизначення); здатності (бачити і розуміти сутність змін у соціумі; бачити варіативність і альтернативність розвитку ситуації; конструктивно, продуктивно мислити; проектувати необхідні зміни в мікросоціумі; вирішувати проблеми; адаптуватися до змін).

Професійна педагогічна мобільність дозволяє спеціалісту бути затребуваним у тих галузях, сферах педагогічної діяльності, які виникають в нових соціально-економічних умовах. Бакалавр дошкільної освіти може реалізуватися в сфері естетичного розвитку дітей дошкільного віку; в сфері соціального захисту; в галузі оздоровлення дітей та сімей (формування здорового способу життя дітей, впровадження різноманітних форм фізкультурно-оздоровчої роботи).

Висновки. Професійна мобільність формується за певними напрямками і пов'язана з появою інтегрованих професій, що дає змогу на базі однієї професії освоювати нові і є одним із важливих аспектів інтеграції української освіти у міжнародний освітній простір. Професійна мобільність – це складний і багатогранний процес обміну науковим і культурним потенціалом, ресурсами, технологіями навчання.

Список літератури

1. Пріма Р. М. Теоретико-методичні засади формування професійної мобільності майбутнього фахівця початкової освіти : автореф. дис. ... доктора пед. наук : 13.00.04 / Р. М. Пріма. Одеса, 2010. 42 с.
2. Сушенцева Л. Професійна мобільність як сучасна педагогічна проблема. Креативна педагогіка : наук.-метод. журн. 2011. Вип. 1. С. 129-136.

Бубін Алла Олександрівна

кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри дошкільної освіти КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради

НАЦІОНАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ У ПЕДАГОГІЧНИХ ПОГЛЯДАХ СОФІЇ РУСОВОЇ

Постановка проблеми. Розбудова національної системи освіти, її докорінне реформування вимагає неодмінного включення у цей складний процес багатовікового педагогічного досвіду попередніх поколінь українського народу, осмислення творчого доробку педагогів, визначних культурно-освітніх діячів минулого. Важлива роль у розвитку педагогічної освіти в Україні належить Софії Русовій. Центральне місце в багатогранній педагогічній спадщині вченої займає концепція національного виховання.

Мета дослідження – розкрити концептуальні положення національного виховання С.Русової.

Результати дослідження. Питання національного виховання у педагогічній спадщині Софії Русової досліджували Л. Артемова, А. Богуш, О.Джус, З. Нагачевська, В.Сергеева, О. Сухомлинська та ін.

Теоретичні аспекти дошкільного виховання викладено С. Русовою в її працях «Дошкільне виховання», «Теорія і практика дошкільного виховання», «Нові методи дошкільного виховання» та ін. Своє бачення практичного втілення в життя теоретичних поглядів розбудови українського дошкільля вчена виклала в концепції національного дошкільного виховання.

Організації дошкільної справи в Україні присвячена стаття С. Русової «Дитячий сад на національному ґрунті». Автор відстоювала необхідність та доцільність створення дитячих садків в Україні, визначила їх головні завдання, розкрила шляхи та засоби виховання дітей дошкільного віку.

У праці «Дошкільне виховання» педагог зазначала: «Яким же має бути український дитячий садок, як маємо його заклади? Відома річ, він має організовуватися на підставах науки, відповідно до сучасних принципів психології і педагогіки. Разом з тим він має бути весь пройнятий національним духом народу» [4, 274].

Один з найважливіших принципів виховання, який проголошувала Софія Русова, – індивідуалізація. Вона закликала педагогів «не кряти по шаблону, а придивлятися до кожної окремої організації душі». На її думку, індивідуальний підхід передбачає врахування як національні особливості дітей, так і

індивідуальні якості, властиві лише окремій дитині: «Необхідно звертати увагу на психологічну національну особливість дітей: тільки знаючи національний характер, виховувач знайде стежку до дитячого серця й розуму і зможе збудити самостійні творчі сили дитини» [2, 146].

Другий принцип, на якому акцентувала увагу автор, – гуманні відносини між педагогом та дитиною. Лише за умови глибокої любові до дітей, зважання на їх бажання, прагнення можливий виховний ефект, вихователь й діти будуть взаємно вірити й поважати одне одного. Софія Русова вважала, що гуманне ставлення до кожної української дитини відповідає її національним особливостям, викликає позитивні почуття, сприяє розвитку здібностей, творчості, таланту: «... українська дитина не дуже експансивна, вона занадто вразлива й часто-густо ховається від інших з своїми переживаннями; до неї треба підходити з ласкою, повернути її до себе повагою до її індивідуальності, треба збудити її цікавість, тоді виявиться талановита вдача дитини й озветься її глибока чулість» [1, 187].

Третій принцип – націоналізація дошкільного виховання: «Дитячі сади принесуть велику користь тоді, коли вони по змозі будуть триматися національного ґрунту. Тоді вони дадуть пишно розквітчатися усім найкращим думкам і почуттям дитини, тоді дитячий сад закладе в своїх вихованцях перве зерно задля розвитку гуманно освіченої людини, що не рве своїх зв'язків з рідним народом, а виростає свідомим сином своєї нації» [2, 150].

Освітня робота у відповідності із вказаними принципами в комплексі та єдності, зазначала вчена, дасть позитивні результати: «Вільне гуманне виховання мусить бути національним і індивідуальним, щоб дати корисні наслідки в нормальному розвитку розуму й серця дитини» [2, 149].

Рідна мова – найважливіший засіб національного виховання. На думку Софії Русової, в мові закладено великі духовні цінності, невичерпні педагогічні можливості розвитку пізнавальних сил дитини. Виключно важливого значення у вихованні дитини вона надавала фольклору (казкам, легендам, приказкам, загадкам,) який сприяє вихованню у дитини любові до народної творчості, поваги до людей, гуманістичного сприймання світу. С. Русова наголошує: «Рідна мова, рідна поезія, пісня, орнамент – ось ті певні педагогічні засоби, що ними в дитячих садах найкраще виховувалась би селянська дитина, непомітно ширився б її світогляд і закладалися б при звичаєнні до роботи легкої та приємної» [2, 149].

У праці «Націоналізація дошкільного виховання» вчена важливого значення надає психологічній атмосфері життя дітей у дитячому садку. Дитина повинна почувати себе вільною, брати участь в іграх, заняттях за власним бажанням, освітній процес має привертати увагу своїм змістом, викликати у дітей інтерес та прагнення бути його активним учасником: «Тільки цікавість до роботи й пошана до неї утворюють в саду таку дисципліну, при якій ... жива самостійна думка дитини цікаво біжить назустріч новим враженням й пильно до всього й прислухається, й придивляється» [1, 198].

У навчанні дітей дошкільного віку С.Русова рекомендує дотримуватися принципу активності – давати дітям можливість безпосередньо

ознайомлюватись з предметним докiллям, висловлювати власнi думки i враження. Розповiдь вихователя повинна доповнювати активне пiзнання оточуючого, узагальнювати набутi знання, захоплювати увагу дiтей.

Висновки. Отже, С. Русова створила оригiнальну концепцiю нацiонального виховання дiтей дошкiльного вiку. Сьогодні, в перiод активного пошуку шляхiв модернiзацiї українського дошкiлля, педагогiчна спадщина вченої викликає iнтерес у освiтян й може використовуватися в процесi виховання найменших громадян нашої краiни.

Список лiтератури:

1. Русова С. Вибранi педагогiчнi твори. Київ : Освiта, 1996. 304с.
2. Русова С. Дитячий сад на нацiональному ґрунті. Свiтло. 1910. Кн. 3. 154 с.
3. Улюкаєва I.Г. Iсторiя дошкiльної педагогiки: пiдручник. Київ : Видавничий дiм Слово, 2016. С.163-186.
4. Хрестоматiя з iсторiї дошкiльної педагогiки / укладач З.Н. Борисова. Київ: Вища школа, 2004. С.262-282.

Гавда Надiя Миколаївна
викладач-методист, викладач педагогiки вищої квалiфiкацiйної категорiї циклової комiсії дошкiльної педагогiки та окремих методик Володимир-Волинського педагогiчного фахового коледжу iм. А. Ю Кримського Волинської обласної ради

ІНТЕГРАЦІЯ ТРАДИЦІЙНИХ ТА ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ПЕДАГОГІКИ ТА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Постановка проблеми. Модернiзацiя та прогрес нацiональної системи освiти України засвiдчують, що не можна уявити їх без iнтеграцiї традицiйних та iнновацiйних технологiй, особливо у процесi вивчення педагогiки та педагогiчної практики в умовах сучасностi. Зважаючи на завдання, якi стоять перед освiтянами пiсля прийняття Закону України «Про освiту» та дiяльностi закладiв освiти на засадах Концепцiї «Нова українська школа», актуальною є проблема забезпечення пiдготовки компетентних фахiвцiв, якi стануть бiльш затребуваними та конкурентоспроможними [2; 3].

Мета дослідження. Розкрити роль iнтеграцiї традицiйних та iнновацiйних технологiй у процесi вивчення педагогiки i педагогiчної практики майбутнiх вихователiв закладу дошкiльної освiти; описати власне практичний досвiд щодо iнтеграцiї традицiйних та iнновацiйних технологiй у процесi викладання педагогiки в умовах педагогiчного коледжу та педагогiчної практики в дошкiльному закладi.

Результати дослідження. Ураховуючи те, що вимоги сьогодення зобов'язують до пошукiв нових пiдходiв у пiдготовцi фахiвцiв дошкiльної галузi

в педагогічних закладах освіти, професійна компетентність має забезпечувати цілісну й професійну спрямованість всієї системи підготовки майбутнього вихователя зі спеціальності 012 «Дошкільна освіта». Вона вимагає від педагогічного коледжу принципово нового підходу, зокрема: інтеграції професійної освіти, практичної діяльності та нових інформаційних технологій.

Аналіз освітнього процесу в педагогічному коледжі, багаторічний досвід викладання педагогіки дає підстави вважати, що інтеграція традиційних та інноваційних технологій, цифрових освітніх ресурсів у професійній діяльності педагога оптимізує зміст навчання, модернізує методи та форми організації освітнього процесу, забезпечує високий науковий і методичний рівень викладання, індивідуальний підхід у навчанні, підвищенні ефективності та якості надання освітніх послуг. Такі форми роботи спрямовані на формування інформаційно-комунікаційної компетентності педагога, а саме: здатності розуміти сутність обробки інформації, знаходити інформацію в різних джерелах, користуватися автоматизованими системами пошуку та обробки інформації, інтерпретувати інформацію, виконувати аналіз інформаційних моделей; вміти працювати з електронними засобами навчання, мультимедійними навчальними та довідковими посібниками, Інтернет-ресурсами. Вважаємо, що важливим компонентом навчання педагогіки є пошук навчальної інформації для виконання завдань самостійної роботи, підготовки до семінарських і практичних занять, курсових робіт, контроль і оцінювання досягнень здобувачів освіти.

На нашу думку, найважливішим у вивченні педагогіки є нерозривне поєднання теоретичного матеріалу з практичними вміннями та наступне використання набутих знань і вмінь під час проведення організованої навчальної діяльності та режимних процесів у закладах дошкільної освіти в ході педагогічної практики.

Отже, фахова підготовка педагога нового типу – ініціативного, мислячого, креативного, духовного, самокритичного – можлива лише за умови наближення навчання в освітньому закладі до реальної професійної діяльності. Майбутній вихователь закладу дошкільної освіти, з одного боку, сам повинен відповідати критеріям нової інформаційної особистості, а з іншого – повинен володіти інноваційними технологічними інструментами та застосовувати їх у своїй професійній діяльності [1].

Зважаючи на те, що інноваційні технології готують студентів до повноцінної діяльності в умовах сучасного інформаційного суспільства, в практиці роботи нашого коледжу доречним є використання засобів і можливостей, які надають комп'ютерні технології та Інтернет. Саме завдяки мультимедійним засобам навчання, оскільки їх використання в освітньому процесі можливе на будь-якому етапі заняття та дають змогу викладачу вивести на екран фото, відеозображення, схеми, таблиці; налаштувати черговість появи інформації з елементами анімації; внести зміни у структуру заняття; записати відео файли безпосередньо з екрану; зберігати тривалий час електронні продукти; використати проектні технології, можливе застосування мультимедійних технологій.

Висновки. Успішно адаптуватися до нових соціально-економічних реалій майбутньому вихователю закладу дошкільної освіти допоможе високий рівень інтеграції традиційних та інноваційних технологій. Важливо спрямовувати студентів на осмисленість і значущість необхідності набуття інформаційно-комунікаційної компетентності, тобто вміння користуватися інформаційними технологіями, Інтернет-ресурсами, інформаційно-комунікаційними продуктами, вміння самостійно шукати, опрацьовувати, зберігати і передавати інформацію. Формування вміння вчитися, оволодіння навичками пошуку інформації, здатності до самонавчання впродовж життя є пріоритетним напрямком діяльності майбутніх вихователів в умовах педагогічного коледжу.

Список літератури

1. Гавриш Н. Організація освітньої діяльності в дошкільному закладі, або Як досягти балансу між традиціями та інноваціями. Вихователь-методист дошкільного закладу. 2015. № 8. С. 4-10.
2. Концептуальні засади реформування середньої освіти. [Електронний ресурс] Концепція «Нової української школи» – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczyia.html>
3. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII – Режим доступу: <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/110-zakon-ukrayiny-pro-osvitu>.

Мархалевич Тетяна Сергіївна

викладач фортепіано комунального закладу вищої освіти «Луцького педагогічного коледжу» Волинської обласної ради

Завіруха Лілія Анатоліївна

викладач фортепіано комунального закладу вищої освіти «Луцького педагогічного коледжу» Волинської обласної ради

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ-ПІАНІСТІВ З ОСНОВНОГО МУЗИЧНОГО ІНСТРУМЕНТУ

Постановка проблеми. Педагогічний досвід роботи зі студентами показав, що самостійна робота є важливою складовою організації навчального процесу. Для успішного засвоєння музичного матеріалу студентам важливо не лише отримати певні знання та навички, але й досягнути складності самостійного навчання в цілому. Для цього, на наш погляд, є необхідним визначити умови ефективної організації і проведення самостійної роботи студентів-піаністів з основного музичного інструменту.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні педагогічних умов організації самостійної роботи студентів-піаністів з основного музичного інструменту.

Результат дослідження. Здатність до самовдосконалення та самоосвіти – невід’ємна частина навчального процесу, що сприяє поглибленню й розширенню знань, посиленню інтересу до пізнавальної діяльності, формуванню творчої особистості спеціаліста. Та навпаки – не сформованість психологічної готовності до самостійної роботи, незнання загальних правил її самоорганізації, невміння реалізувати поставлені завдання є основною причиною недостатньої ефективності роботи [5, 38].

З перших занять гри на фортепіано викладач ознайомлює студента з навиками самостійного визначення аплікатури у музичному творі. Студент, завчасно уявляючи розвиток мелодичної лінії твору, повинен підібрати зручну аплікатуру, яка найкращим чином дозволить передати художній задум (намір) композитора. На початковому етапі, цей процес здійснюється під керівництвом викладача. Надалі, самостійність у виборі аплікатури лише корегується із поясненням та дотриманням певних правил.

Наступною умовою ефективної організації самостійної роботи студентів-піаністів ми визначаємо уміле володіння навиками педалізації. У роботі над звуком педагог приділяє увагу музичному слуху студента, показуючи рух або домагаючись відчуття злиття пальців з клавіатурою, щоб під час гри виконавець уміло перейшов від емоцій до контролю звучання. На цьому етапі важливою є робота над визначенням педалі. Необхідно не лише грамотно і правильно проставити педаль але й виховувати миттєву реакцію ноги на вимогу слуху. Таке уміння накопичується лише в процесі пізнання кожного окремого прийому педалізації, окремого випадку знайденого педального ефекту в музичному творі.

На ранньому етапі навчання важливо закріпити навик постійного слухового контролю, навчитися правильним прийомам педалізації, розвинути ініціативу у пошуках звукових фарб за допомогою педалі.

На зрілому етапі навчання, володіючи необхідними навиками, студент може визначати педаль самостійно. Власне, на цьому етапі виконавець чітко розуміє задум та стиль автора, осмислено вслуховується у свою гру, володіє різними педальними прийомами. Відомий піаніст, О. Ейдельман, про техніку педалізації наголошував: «Педаль – це не автомобільна педаль, її не треба тиснути силою». Зняття педалі, педагог, порівнював з диханням співака [1, 54].

Ще однією важливою педагогічною умовою організації самостійної роботи студентів-піаністів є самостійне розучування твору з подальшою демонстрацією педагогу та однокурсникам.

Таким чином, перший показ нового твору стає своєрідним випробуванням для студента. Змушує його проявити максимальну активність і сумлінність у процесі підготовки до виконавського показу, прагнення адекватного прочитання та інтерпретації музичного твору, спроба власними силами здолати піаністичні труднощі.

Однією із провідних умов організації самостійної роботи студентів є використання на занятті аудіо та відеозаписів. Прослуховування супроводжується розповідями про життєвий та творчий шлях піаністів, інтерпретаційний стиль кожного з виконавців. Це відіграє важливу роль у реалізації концепції самостійної роботи студентів, оптимізує процес навчання,

підвищує мотивацію до слухання та пізнання музики (є найбільш актуальним для студентів без музичної підготовки та студентів які перебувають на дистанційному навчанні), надає можливість отримувати цікаву інформацію, навчає навикам оцінки, самоконтролю та аналізу.

Висновки. Вищезазначені умови мають єдину мету – сприяти формуванню глибоких, міцних та систематизованих знань, розвиток самостійності у здобутті навиків та їх використання в навчальній практичній діяльності, активізація пізнавальної діяльності студентів та мобілізація їх на досягненні кінцевого результату. Щоб позбутися недоліків в організації самостійної роботи, викладачам вищого навчального закладу слід дотримуватися вимог і принципів її організації, вивчати і впроваджувати передовий педагогічний досвід.

Список літератури

1. Кашкадамова Н. Б. Олександр Ейдельман [ред. – упоряд. Н. Кашкадамова, Т. Мілодан]. – М. : Бак, 2006. – 224 с.
2. Кременштейн Б. Л. Про педагогіку Нейгауза. – М. : Музика, 1984. – 89 с.
3. Ліberman Е. Я. Творча робота піаніста з авторським текстом. – М. : Музика, 1988. – 236 с.
4. Нейгауз Г. Г. Про мистецтво фортепіанної гри. – М. : Музика, 1988. – 120 с.
5. Олексюк О. М. Музична педагогіка : навч. посіб. Київ, 2006. – 188 с.
6. Солдатенко М. М. Теорія і практика самостійної пізнавальної діяльності. Монографія. – Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2006. – 198 с.

Кавара Вікторія Володимирівна

викладач Волинського фахового коледжу
Національного університету харчових технологій

ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Постановка проблеми. Сучасна освіта зустрічається із численними викликами, які змушують сучасного викладача шукати нові технології та методики роботи. Запровадження змішаного навчання (blended learning) дає можливість не лише використовувати нові форми роботи як онлайн, так і офлайн, але і вдосконалювати м'які навички (soft skills), що відповідає сучасним вимогам суспільства. Такий формат забезпечує гнучкість по відношенню до традиційного навчання, а також надає можливість освітнім закладам пропонувати навчання в різних умовах доставки навчального матеріалу.

Мета дослідження. Встановити відповідність особливості змішаного та дистанційного навчання творення для кожного здобувача освіти, викладача безпечних умов праці та навчання, безпечної експлуатації обладнання, зменшення або усунення дії небезпечних та шкідливих факторів, збереження життя та здоров'я, профілактики травматизму.

Результати дослідження. Змішане навчання – це навчальний процес, який поєднує навчання з викладачем чи вчителем та навчання із застосуванням інформаційних технологій, а також поєднання найкращі елементи викладання в аудиторії та дистанційного або інтерактивного навчання. Такий формат навчання включає в себе мотиваційно відпрацьовані та доступні курси для студентів, навчальний процес при цьому складає систему, яка складається з елементів, що функціонують у взаємозв'язку та утворюють в процесі взаємодії інтегральне ціле [1].

Такий вид навчання включає елементи самостійного керування студентом своїм власним навчанням, що значно персоніфікує та диференціює весь учбовий процес, тобто, вибір місця, часу, темпу та об'єднання власного досвіду із досвідом викладача залежить від конкретного учасника освітнього процесу. Значна роль при цьому належить різноманітним комп'ютерним інтернет-платформам. Найбільш популярними серед освітян стали такі навчальні ресурси, як Google Classroom, Moodle, Zoom, Microsoft Teams, Canva, Padlet та інші. Вищезазначені навчальні платформи широко використовуються зараз в процесі змішаного навчання. При використанні таких навчальних середовищ найбільш важливим аспектом є прояв можливого особистісно-орієнтованого підходу до студентів завдяки варіативності та гнучкості навчання.

Співвідношення компонентів традиційного та онлайн навчання визначається в процесі взаємодії (узгодження) викладача із студентами. Змішаним вважається процес, в якому доля електронного навчання в загальному освітньому процесі складає від 30% до 80%, в той час як про частці до 30% процес вважається традиційним навчання підтримкою інформаційно-комп'ютерних технологій, а при частці залучення електронних ресурсів від 80% до 100% освітній процес стає повністю електронним навчанням [1].

При викладанні іноземної мови за професійним спрямуванням в закладах фахової передвищої освіти слід пам'ятати, що високий рівень комунікативних вмінь іноземною мовою в професійній сфері неможливо сформувати, використовуючи лише інформаційно-комп'ютерні технології, адже електронний курс повинен стати додатком до традиційних форм навчання. Працюючи виключно із комп'ютерною навчальною платформою, студент може розвивати та вдосконалювати уміння переважно лише в трьох видах мовленнєвої діяльності: читання, аудіювання, письмо. Вміння говоріння розвивається за умов безпосередньої взаємодії із викладачем та колегами по навчанню. Тому слід ретельно продумувати структуру динамічних змішаних курсів із вивчення іноземних мов, яка повинна базуватись на певних ключових характеристиках, які впливають з теорії дистанційного навчання, а також на власних модифікаціях на основі зворотного зв'язку із студентами.

Висновки. Використання змішаного навчання не замінює традиційні методики викладання в режимі «викладач-студент», а активно інтегрується в нього для досягнення найбільш оптимального результату та найкращої якості знань та навичок. Частково процес представлення матеріалів навчального курсу можна представити електронними засобами, такими як навчальні платформи Moodle, Genially, Google Classroom, Padlet, тощо, в той час як при офлайн

взаємодії викладач концентрує увагу на питаннях студентів, поясненні складних питань, розв'язку кейсів, тобто на активізації процесу навчання та вдосконаленню м'яких навичок. При цьому для якісного змішаного навчання в конкретній дисципліні необхідно обрати, які види активностей матимуть найкращий ефект онлайн (синхронно чи асинхронно), а які – за безпосереднього контакту, в якому обсязі та в якій послідовності [2, 22].

Список літератури

1. Пасічник О. Змішане навчання як форма ефективної організації іншомовної освіти на немовних спеціальностях ЗВО: [електронний ресурс] / О. Пасічник. - Науковий вісник МНУ імені в. О. Сухомлинського. Педагогічні науки. № 3 (62), вересень 2018, Том 2. – режим доступу: <http://mdu.edu.ua/wp-content/uploads/ped-visnik-62-2018-2-43.pdf>

2. Рекомендації щодо впровадження змішаного навчання у закладах фахової передвищої та вищої освіти / ред. Є. Стадний, Є Ніколаєв: [електронний ресурс]. – Міністерство освіти та науки України. - 2020. – режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2020/zmyshene%20navchannya/zmishanenavchannia-bookletsreads-2.pdf>

Корнелюк Віктор Олександрович

викладач кафедри природничо-математичних дисциплін
Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради

ФОРМУВАННЯ ПОНЯТТЯ ДРОБУ У МАТЕМАТИЧНІЙ ОСВІТНІЙ ГАЛУЗІ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ЗА АСИНХРОННОЇ ВЗАЄМОДІЇ

Постановка проблеми. Змістова лінія «Числа. Дії з числами» Державного стандарту початкової освіти передбачає формування поняття дробу на практичній основі у 3-4 класах, що включає чотири основних типи практично-зорієнтованих задач на знаходження частини числа, числа за його частиною, дробу від цілого та цілого за дробом.

Реалізація вимог навчання здобувачів освіти в межах даної змістової лінії в умовах синхронної форми взаємодії потребує використання практичних методів навчання, використання яких значно обмежене за умови використання асинхронної форми взаємодії освітнього процесу.

Мета дослідження. Визначити необхідність розширення практичних методів навчання у формуванні поняття дробу за асинхронної взаємодії учасників освітнього процесу.

Результати дослідження. Типові освітні програми Нової української школи, визначають обов'язковим результатом навчання вміння здобувача освіти обчислювати усно й письмово у різних життєвих ситуаціях, що включає вміння знаходить дріб від числа та число за величиною його дробу [4, 112] і застосування правила знаходження дробу від числа та числа за величиною його

дробу під час розв'язування практично-зорієнтованих завдань [3, 49], основою яких є розуміння суті чисельника і знаменника дробу і здатність пояснити суть понять «чисельник» і «знаменник» [3, 49].

Тому, для вирішення практично-зорієнтованих задач необхідним є використання практичних методів навчання, а за умов асинхронної взаємодії учасників освітнього процесу – електронних засобів навчального призначення з можливістю швидкого оберненого зв'язку та самоконтролю здобувачем освіти результатів навчання для формування вміння знаходити частину числа та числа за його частиною, дріб від цілого та ціле за його дробом, основою якого є розуміння змісту чисельника і знаменника дробу.

Висновки. Реалізація передбачених Державним стандартом результатів навчання здобувачів освіти у початковій школі за умов асинхронної взаємодії потребує доповнення практичних методів навчання електронними засобами навчального призначення, розміщених на загальнодоступних ресурсах.

Список літератури

1. Державний стандарт початкової освіти [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/uploads/public/5a8/de2/5e1/5a8de25e1504c877583228.doc> (Дата звернення: 07.11.2020)

2. Математика. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1 - 4 класи. [Електронний ресурс.] Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/4.-matematika.-1-4-klas.doc>. (Дата звернення: 07.11.2020)

3. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. 3- 4 клас [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2019/11/3-4-dodatki.pdf>. (Дата звернення: 07.11.2020)

4. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б. 3- 4 клас [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2019/11/3-4-dodatki.pdf>. (Дата звернення: 07.11.2020)

Корчук Оксана Ігорівна

викладач спеціальних дисциплін Відокремленого структурного підрозділу «Волинський фаховий коледж Національного університету харчових технологій»

ДУАЛЬНА СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ РОБІТНИЧИХ КАДРІВ: ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Постановка проблеми. Актуальність даної роботи полягає в тому, що підвищення кваліфікаційного рівня випускників професійно-технічних закладів неможлива без використання елементів дуальної форми освіти в системі роботи професійно-технічних навчальних закладів.

У сучасних умовах швидкого розвитку ринкових відносин професійно-технічні навчальні заклади повинні готувати кваліфікованих робітників нового типу. Це спеціалісти, які можуть своєчасно реагувати на потреби та зміни в економіці, органічно поєднувати широку теоретичну підготовку і високу практичну майстерність. Вирішенню таких проблем має сприяти якісно нова організація навчально-виробничого процесу у професійно-технічних навчальних закладах, складовою частиною якого є дуальна форма освіти.

Мета дослідження. Полягає в дослідженні ефективності використання елементів дуальної форми навчання в процесі формування професійної підготовки учнів.

Для якісної підготовки кваліфікованих робочих необхідно успішно реалізувати навчально-науково-виробничу концепцію, яка охоплює всі аспекти підготовки молоді до самостійної роботи в умовах виробництва. Однією з перспективних та водночас стратегічно важливою технологією організації навчального процесу є дуальна система навчання, суть якої полягає у паралельному навчанні учнів у навчальному закладі та на підприємстві. За основу цієї системи покладено принцип взаємного зв'язку теорії з практикою, що дозволяє учням не лише знайомитися з виробництвом, але й засвоювати прийоми та навички роботи на робочих місцях підприємств, установ, організацій.

Результати дослідження. Впровадження елементів дуальної освіти стане засобом професійної соціалізації молоді, оскільки надасть їй найкращі можливості для отримання кваліфікації. Вона стане основним джерелом формування молоді генеративної кваліфікованих робітників і завдяки тісному зв'язку зі сферою праці забезпечить оптимальний старт трудового життя. Крім того, втілюючи елементи дуальної системи, можна вирішити наступне:

- зміцнити та удосконалити практичну складову освітнього процесу із збереженням достатнього рівня теоретичної підготовки;
- забезпечити взаємозв'язок, взаємопроникнення та взаємовплив різних систем (наука і освіта, наука і виробництво чи громадський сектор), для впровадження важливих змін, спрямованих на підвищення якості освіти;
- посилити роль роботодавців та фахових об'єднань у системі підготовки кваліфікованих кадрів;
- модернізувати зміст освіти з метою приведення його у відповідність до сучасного змісту професійної діяльності;
- скоротити період адаптації випускників до професійної діяльності;
- підвищити мотивації здобувачів освіти до навчання.

Тісна співпраця закладів освіти з підприємствами є взаємовигідною і дозволяє переглянути та модернізувати процес навчання згідно з актуальними технологіями, що набувають все більшого поширення.

Висновки. Дуальна форма визнана найкращою для системи професійної освіти, що здатна забезпечити високий рівень професійної кваліфікації, достатню теоретичну підготовку, а також сформуванню соціальної відповідальності у майбутніх кваліфікованих робітників.

Результат впровадження елементів дуальної системи в навчально-виробничий процес ґрунтується на професіоналізмі педагогічного колективу центру та тісній співпраці з роботодавцями наставниками-підприємств швейного виробництва щодо підготовки професійно компетентних кваліфікованих кадрів з високою виробничо-технологічною культурою, здатних ефективно, самостійно вирішувати нестандартні питання, працювати за новими виробничими технологіями, з сучасними матеріалами, які будуть мати попит на сучасному ринку праці.

Список літератури

1. Про освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 5 верес. 2017 р. № № 2145-VIII // Законодавство України / Верхов. Рада України. – Текст. дані. – Київ, 2017. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Про затвердження середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року [Електронний ресурс]: розпорядж. Кабінету Міністрів України від 3 квіт. 2017 р. № 275-р//Законодавство України/Верхов. Рада України. – Текст. дані.–Київ, 2017. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/275>
3. Про впровадження елементів дуальної форми навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників [Електронний ресурс]: наказ М-ва освіти і науки України від 23.06.2017 р. № 916 // Освіта.ua. – Текст. дані. – Київ, 2017. – Режим доступу: <https://osvita.ua/legislation/proftech/56443/>
4. Про проведення дослідно-експериментальної роботи за темою «Професійна підготовка кваліфікованих робітників з використанням елементів дуальної системи навчання» на базі закладів професійно-технічної освіти [Електронний ресурс]: наказ М-ва освіти і науки України від 16.03.2015 р. № 298 // Міністерство освіти і науки : [офіц. сайт]. – Текст. дані. – Київ, 2015. – Режим доступу: <http://old.mon.gov.ua/files/normative/2015-04-17/3825>
5. Концепція підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти в Україні [Електронний ресурс] : схвалено колегією М-ва освіти і науки України від 26 січ. 2018 р.– Режим доступу: <http://www.uam.in.ua/upload/medialibrary/>

Корчук Оксана Ігорівна

викладач спеціальних дисциплін Відокремленого структурного підрозділу «Волинський фаховий коледж Національного університету харчових технологій»

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ АКТИВНИХ ФОРМ, МЕТОДІВ І ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ В ПТНЗ

Постановка проблеми. Проблемою активізації навчання, розробкою активних форм та методів навчання займалися багато вчених та педагогів - практиків. На жаль, ті форми, методи та засоби навчання, які використовуються у професійно-технічних навчальних закладах недостатньо ефективні. Адже сучасному робітникові притаманні такі фахові важливі якості, як професіоналізм і конкурентоспроможність, професійна компетентність і мобільність. Виховання таких якостей можливе лише за умов активного включення учнів у навчально-виробничий процес. Тому на перший план у професійно-технічних навчальних

зкладах виступає проблема формування таких якостей уваги, пам'яті та мислення, які дозволяють людині самостійно засвоювати інформацію, яка постійно оновлюється. Необхідно розвивати такі здібності і навички, які, залишившись і після завершення освіти, забезпечили б їй можливість не відставати від науково-технічного прогресу, що постійно прискорюється.

До них відносяться інтенсивно розроблювані в останній час активні форми і методи навчання.

Мета дослідження. Мета роботи полягає у висвітленні питань застосування активних форм, методів та засобів навчання в навчальному процесі.

Працюючи викладачем спеціальних дисциплін, мені довелося мати справу з багатьма спірними невирішеними проблемами. Як вказують вчені та викладачі – практики, вирішення цих важливих завдань значною мірою залежить від кваліфікації та рівня професійної майстерності педагогічного працівника, застосування ним активних форм, методів та засобів навчання.

У сучасному світі неможливо одній людині знати все, навіть у якійсь вузькій галузі знання. Учні повинні мати навички: думати, розуміти суть речей, осмислювати ідеї й концепції і вже на основі цього вміти шукати потрібну інформацію, трактувати її та застосовувати в конкретних умовах. Цьому саме і сприяють активні форми, методи та засоби навчання.

Результати дослідження. Часто відставання учнів відбувається тому, що вони не володіють способами навчальної діяльності: не можуть провести порівняння, виділити головну думку, спланувати майбутню роботу тощо. Природно, що, не оволодівши способами діяльності, учень не може бути діяльним. Завдання вчителя полягає у тому, щоб у процесі навчання поступово формувати в учнів вміння самостійно здобувати знання та навички творчої діяльності. У процесі формування цих вмінь і навичок в учнів виробляється «схильність до інтуїтивного мислення, критичне ставлення до спостережуваних фактів». І хоча ці вміння та навички не передбачені навчальною програмою, але вони сприяють більш активному й усвідомленому залученню учнів до навчальної діяльності.

Отже, аналіз досвіду, що використання активних форм і методів навчання не принесе очікуваних результатів, якщо не будуть дотримані певні педагогічні умови, а саме:

- формування позитивних мотивів навчання;
- диференційований підхід до навчання;
- поєднання активних форм і методів навчання з традиційними;
- поєднання фронтальної, групової та індивідуальної форм організації навчальної роботи учнів;
- наявність в учнів інтелектуальних і загальних навчальних умінь;
- використання системи активних форм і методів навчання.

Висновки. Активні методи навчання - це навчання діяльністю. Саме в активній діяльності, що направляє викладачем, учні опановують необхідні для їхньої професійної діяльності знання, уміння, навички, розвиваються творчі здібності.

В практиці моєї роботи я вийшла на системний підхід у процесі активного навчання професійним знанням. В результаті чого в учнів формуються нові знання, уміння, навички, цінності і мотиви, необхідні для ефективного реагування на різні ситуації в умовах нашого складного та такого, що швидко змінюється суспільства.

Вважаю, що вищою формою свідомості і активності учнів є їх творча активність, яка проявляється при оволодінні теоретичним матеріалом, виконанню завдань.

Список літератури

1. Активні форми навчання студентів: Методичні рекомендації / М-во нар. освіти УРСР.- К.: РУМК, 1990. – 32с.
2. Докукин В. И., Девлет - Гельды Г.К. Используются активные методы обучения // Вестник высшей школы. - 1985. - № 8. - С. 67-69.
3. Захарова А. І. Використання активних методів в умовах диференційованого навчання // Проблеми освіти. - 1998. - Вип. 12. – С. 161-166.
4. Коваленко О. Засоби активізації пізнавальної діяльності учнів // Професійно-технічна освіта. – 1999. -№ 2. - С. 31-33.
5. Козлова Г.М. Про комплекси методів активного навчання // Проблеми вищої школи. - 1997. - № 2 - С. 48-56.
6. Концепція розвитку професійно-технічної освіти в Україні // Освіта України. – 7-14 липня. – 2004. С. 3.
7. Національна доктрина розвитку освіти: Указ Президента України від 17 квітня 2002 р. - № 347/2002.

Коцюба Катерина Валеріївна

студентка 4-го курсу Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради

Галан Ольга Миколаївна

викладач суспільних дисциплін Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради

РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

Постановка проблеми. У сучасному світі учня та будь-яке запитання розділяє всього лиш один пошуковий запит. Саме тому, школа зобов'язана не тільки надати інформацію, але й розвивати навички, які необхідні для гармонійного життя з іншими людьми. Емоційний інтелект важливий в НУШ, бо він є однією з компетентностей, як вчителя, так і учнів.

Мета дослідження. Розкриття значення розвитку вміння застосування емоційного інтелекту майбутніми вчителями в умовах Нової української школи, дослідження можливостей, чинників розвитку емоційного інтелекту особистості.

Результати дослідження. Емоційний інтелект – це здатність розуміти та керувати власними емоціями, а також розуміти емоції інших людей. Його головною рисою є вміння контролювати свої емоції та видавати те, що потрібно показати людям. Вперше цей термін був використаний в 1990 році вченими Дж. Мейером та П. Саловеєм.

Результатом розвитку емоційного інтелекту є особистість, яка усвідомлює свої емоції, вміло в них розбирається, також добре розуміє емоції інших людей, вміє ними керувати, і, як наслідок, вміє керувати іншими людьми.

О.І. Власова акцентує на тому, що для сучасної психолого-педагогічної науки проблема взаємозв'язку навчання й розвитку – одне із центральних методологічних питань. Кожна концепція навчання, яку формулює педагог, включає в себе певну концепцію розвитку. Так само кожна концепція психічного розвитку, яку формулює психолог, має у собі й певну теорію навчання [1, 51-59].

Для розвитку емоційного інтелекту молодших школярів потрібно створити певне навчальне середовище, у якому буде наявний позитивний емоційний клімат, організована навчальна діяльність, психолого-педагогічний компетентний супровід учня, спрямований на розвиток емоційного інтелекту учнів.

НУШ активно займається розвитком емоційного інтелекту учнів. Серед інструментів такого розвитку є відоме «ранкове коло». Під час нього діти навчаються розпізнавати свої емоції, ділитися з однокласниками і розуміти, що вони відчувають. Допомагають їм у цьому ігри та вправи на взаємодію, перегляд відеофрагментів, прослуховування музики, обговорення мистецьких творів та дискусійні вправи. Музика, кіно, література допомагає зародити в учнів певні емоції та розвивати якості співпереживання, милосердності, розуміння інших і самого себе [2].

Важливо зазначити, що розвиток емоційного інтелекту це не лише робота вчителя. Відповідальність лягає і на родину, тому що важливо, щоб діти підросли у середовищі з високим рівнем емоційного інтелекту. Бо якщо батьки вміють контролювати свої емоції, то і дітям легше це робити. Їм легше знаходити друзів, вони стійкіші до стресових ситуацій і тоді вони мають набагато менше труднощів із навчанням [4, 92].

Емоційний інтелект – це певна вроджена здатність людини, яку можна тренувати протягом життя. Але головне в цій справі – розпочати саме з себе і власних емоцій.

Пропонуємо Вам такі поради щодо розвитку емоційного інтелекту:

1. Не розділяйте емоції на «погані» і «хороші».

Прислухайтеся до почуттів, які охоплюють вас в той чи інший момент. Думайте про те, що могло їх спричинити.

2. Ведіть щоденник емоцій.

Кожен день записуйте що і коли ви відчували, опишіть обстановку і всі можливі тригери.

3. Не піддавайтеся впливу поганого настрою.

У поганого настрою є одна підступна властивість: як тільки він настає, здається, що все життя втрачає сенс і немає ніякого просвіту. Щоб розібратися з цим потрібно проаналізувати причини цього стану.

4. Усвідомте, як ваше тіло реагує на стрес.

Критичні ситуації і емоційне перевантаження відображаються на роботі всього організму. Навчіться зчитувати його сигнали, і ви будете краще розуміти, коли необхідно зробити паузу і відновити сили.

Також в розвитку емоційного інтелекту допомагає медитація і різні вправи на тренування усвідомленості [3].

Висновки. Вміння застосовувати емоційний інтелект вчителями в умовах НУШ є одним з головних вмінь, тому важливо навчитися розвивати його у дітей, у собі та досліджувати можливості чинників розвитку емоційного інтелекту особистості. Адже завдяки йому ми можемо знайти баланс між розумом та почуттями і наблизитись до гармонії в житті.

Список літератури

1. Власова О.І. Педагогічна психологія: [навч. посібник]. К.: Либідь, 2005. 400 с.
2. Розвиток емоційного інтелекту учнів початкової школи. Освіта. ua. : веб-сайт. URL: https://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/46238/
3. Що таке емоційний інтелект, для чого він потрібен і як його розвинути в собі : веб-сайт. URL: <https://blog.agrokebety.com/shcho-take-emotsiynnyu-intelekt>
4. Зарицька В.В. Розвиток емоційного інтелекту в контексті компетентісно спрямованої освіти. Компетентісно спрямована освіта: перший досвід, порівняльні підходи, перспективи: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 28 квітня 2011 р. Київ: Ін-т сучасн. підр., 2011. 92 с.

Кременець Тетяна Василівна
викладач Відокремленого структурного підрозділу
Волинського фахового коледжу Національного
університету харчових технологій

ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИМИ ТЕХНОЛОГІЯМИ

Постановка проблеми. В умовах інтеграції України в європейський освітній простір набуває актуальності проблема пошуку шляхів підвищення ефективності та результативності навчального процесу. На сьогоднішній день впроваджуються освітні моделі, що ґрунтуються на гуманістичних засадах, тобто є особистісно зорієнтованими. Вони відображають особливості сучасного соціокультурного простору та забезпечують реалізацію завдань у освітній процес. Саме проблема цієї теми обумовлена тим, що інтенсивне проникнення в освітній простір інформаційно-комунікаційних технологій викликали в освіті появу не лише позитивних тенденцій, пов'язаних насамперед із розширенням

горизонтів її доступності, а й нових суперечностей і ризиків, викликаних стрімким поширенням інформації.

Мета дослідження. Визначення ефективних методів та форм використання інформаційно-комунікаційних технологій для:

- формування вміння свідомо й творчо працювати в інформаційному просторі;
- підвищення зацікавленості до навчання;
- виховання ініціативності та відповідальності;
- розвитку вміння ставити цілі та досягати їх;
- формування ціннісного ставлення до знань.

Результати дослідження. Процес впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освіту показав необхідність подальшого розвитку і використання сучасної комп'ютерної техніки, новітніх інформаційних технологій, нових віртуальних систем навчання для реалізації педагогічної мети і задоволення потреб суспільства в освітніх послугах [1, 45].

Аналіз проблеми використання інформаційно-комунікаційних технологій в навчально-виховному процесі засвідчує, що перехід до комп'ютерно-орієнтованих технологій навчання, створення умов для їх розробки, апробації та впровадження, раціональне поєднання новітніх засобів навчання з традиційними — складна педагогічна задача, що потребує вирішення цілого комплексу психолого-педагогічних, організаційних, навчально-методичних, матеріально-технічних та інших питань. Застосування інформаційних і комунікаційних технологій у професійній діяльності педагога стане ефективним за наявності відповідних умов :

- відповідної матеріальної бази, тобто комп'ютерів, обладнання, програм;
- інформаційно-комунікаційних компетентностей педагога;
- знання методик ефективного застосування комп'ютерних програм;
- наявності відповідного педагогічного програмного забезпечення, що відповідало б навчальним програмам дисциплін [4,102].

Висновки. Сучасність вимагає нових підходів до навчального процесу, нових методів, форм подання навчальної інформації. Вона вимагає, щоб над матеріалом, який вивчається, здобувач освіти зміг розмірковувати, бачити зв'язок з іншою інформацією і послідовність між нею. А також шукати відповіді на запитання, які виникають у процесі навчання, що збуджує процес мислення, яке призводить до бажаного запам'ятовування і сприяє розвитку пам'яті. Тоді процес навчання стає процесом дослідження[6,154].

Вважаю, що головне завдання використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі навчання – підвищити пізнавальний інтерес здобувачів освіти до вивчення навчальних дисциплін, ефективність його опанування. Загальноновизнано, що особистість, яка зацікавлена, хоче пізнати матеріал, засвоює його набагато краще, ніж та, що не зацікавлена змістом того, що вивчає.

Використовуючи засоби інформаційно-комунікаційних технологій, потрібно враховувати два можливих напрямки впровадження засобів інформатизації в навчальний процес. Перший з них як «підтримуючі» засоби у

рамках традиційних методів історично сформованої системи освіти. У цьому випадку засоби інформаційно-комунікаційних технологій виступають як засіб інтенсифікації навчального процесу, індивідуалізації навчання і часткової автоматизації рутинної роботи [2,10].

Упровадження засобів інформаційно-комунікаційних технологій у рамках другого напрямку призводить до зміни змісту освіти, перегляду методів і форм організації навчального процесу, побудови цілісних курсів, заснованих на використанні змістовного наповнення засобів інформатизації.

Отже, використання комп'ютерних технологій вносить істотні зміни у діяльність педагога та розвиток здобувачів освіти як особистості, ставить нові вимоги до професійної майстерності викладання предмета, вимагає чіткої організації та індивідуальної роботи з кожним під час навчально-виховного процесу у своїй діяльності.

Список літератури

1. Биков В.Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти : монографія / В.Ю. Биков. – К. : Атіка, 2009. – 684 с.
2. Волик Л. В. Українська освіта та інноваційний режим діяльності педагога: режим діяльності педагога: ризики, пошуки, стратегії / Л. В. Волик. – 2012. – №4. – С. 24-28.
3. Гончаренко С.У. Український педагогічний енциклопедичний словник. Видання друге, доповнене і виправлене – Рівне: Волинські обереги, 2011. - 522 с.
4. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. / І.М.Дичківська// К.: Академвидав, 3-тє видання, виправлене, 2015 — 304 стор.
5. Давидюк О. М. Інноваційні технології в освітньому процесі / О. М. Давидюк, Т. І. Дегтярьова // Пед. майстерня. – 2013. – № 2. – С. 2-8.
6. ШвачичГ.Г, Толстой В.В,Петречук Л.М, ІващенкоЮ.С, Гуляєва О.А, Соболенко О.В. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології: Навчальний посібник. – Дніпро: НМетАУ, 2017. –230 с.

Міліщук Світлана Олексіївна

викладач кафедри дошкільної освіти Луцького педагогічного коледжу

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ КОНСТРУКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ В РАНЬОМУ ВІЦІ

Постановка проблеми. Аналіз психолого-педагогічної літератури з проблеми організації конструктивної діяльності дітей свідчить про виняткову важливість даного виду діяльності у психічному розвитку особистості. Детальне дослідження конструктивної діяльності дітей дошкільного віку здійснили І. Біла, Д. Ельконін, О. Лурія, А. Міренова М. Поддяков, Л. Парамонова, С. Рубінштейн, Г. Сухорукова та інші. Однак, поза увагою науковців залишається специфіка формування конструктивної діяльності дітей в ранньому віці.

Мета дослідження: дослідити особливості конструктивної діяльності дітей раннього віку та з'ясувати психолого-педагогічні умови її розвитку.

Результати дослідження. В різних вікових періодах виокремлюється той чи інший провідний вид діяльності, який обумовлює виникнення та диференціацію нових видів діяльності [3, 18]. Виникнення конструювання як одного з видів продуктивної діяльності пов'язують з предметною діяльністю дитини [3, 20].

Аналіз джерел свідчить, що у вітчизняній психолого-педагогічній літературі поняття «конструювання» трактується як спорудження будов, у якому здійснюють взаємне розміщення частин та елементів, поєднуючи їх у різний спосіб [2, с. 22]; як діяльність, яка передбачає створення конструкцій з окремим частин і деталей [1, с. 159].

Дослідниця Є. Зворигіна зауважує, що перші конструкції дітей з'являються в результаті практичних дій з різними об'єктами [1, 160]. Р. Павелків уточнює, що такі конструкції виникають в ранньому віці в результаті дій дитини з кубиками, пірамідками тощо [3, 88]. Разом з тим науковець зазначає, що вільне використання будівельного матеріалу дітьми в ранньому віці не призводить до самостійного зведення споруд, подібних до об'єктів, які діти прагнуть відобразити в конструюванні. Через це конструювання дітей в ранньому віці виникає лише в процесі цілеспрямованого навчання дорослого [2, 20].

На думку Л. Парамонової, для конструювання з будівельного матеріалу характерна простота його функціональних властивостей та способів конструювання. З цієї причини, одним з перших, вже приблизно з двох років, у роботі з дітьми доцільно організовувати конструювання з будівельного матеріалу, під час якого діти створюють прості конструкції з двох-трьох елементів (доріжка, башточка).

Результати досліджень Є. Зворигіної, Л. Парамонової свідчать, що для дітей раннього віку характерне так зване «сюжетне конструювання». Розігрування нескладних сюжетів гри в даному виді конструювання є мотивом для створення дітьми нескладних конструкцій (діти будують доріжку, щоб по ній могла проїхати машина; будують місточок, щоб лялька змогла по ньому добратися додому) [3, 20].

Основним завданням дорослого в роботі з дітьми раннього віку, на думку Р. Павелків, є пробудження у дітей інтересу до конструювання, залучення їх до створення найпростіших конструкцій [3, 21-22]. Разом з тим, зауважує науковець, важливо навчити дитину впізнавати знайомий предмет у випадковому поєднанні деталей («Це – парканчик»). Для дитини це свого роду «маленькі відкриття». Р. Павелків пише, що ці «відкриття» аналогічні тим, які дитина робить під час малювання [3, 22]. У випадку з малюванням дослідник описує цей процес так: «Під впливом розглядання картинок, спостереження процесу малювання дорослим, особистого досвіду, дитина засвоює, що покресленим олівцем аркуш паперу є «малюнком» або «картинкою». Сприйняття власного малюнка відбувається випадково – декілька ліній викликають у дитини образ певного предмета. Завдяки цьому дитина робить відкриття – її малюнок щось зображує» [3, 20].

Є. Зворигіна виділяє наступне завдання в роботі з дітьми раннього віку – навчити дитину наділяти зведені споруди певним смислом, пояснювати дітям, для чого їх можна використати. Дослідниця рекомендує спочатку назвати споруду, а потім продемонструвати, як її використовувати: «Який у тебе місточок! Тепер по ньому проїде машина» [3, 160]. Так само і Р. Павелків наголошує, що розумінню зображувального значення споруд сприяє обігрування конструкцій (на побудованих дитиною стільчиках та диванах сидять ляльки, вони ж ходять по побудованих доріжках, живуть у будиночках) [2, 20].

Висновки. Результати теоретичного дослідження свідчать, що конструювання зароджується в предметній діяльності дітей в ранньому віці. В процесі цілеспрямованого навчання у дітей раннього віку доцільно пробуджувати у дітей інтерес до конструювання; створювати умови для оволодіння дітьми технікою найпростішого конструювання – створенню конструкцій з двох-трьох елементів; навчити дитину наділяти зведені споруди певним смислом, пояснювати дітям, для чого їх можна використовувати; вчити дітей впізнати знайомий предмет у випадковому поєднанні деталей. Оскільки для дітей раннього віку характерне «сюжетне конструювання», то обігрування з дітьми створених конструкцій та залучення дітей до гри з ними – обов'язкова умова розвитку конструктивної діяльності.

Список літератури

1. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 424 с.
2. Павелків Р. В., Цигипало О. П. Дитяча психологія : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2008. 431 с.
3. Павелків Р.В., Цигипало О. П. Психодіагностичний інструментарій в умовах дошкільного закладу : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2013, 296 с.

Озарчук Андрій Валерійович

вчитель географії та інформатики Мащанського ліцею
Малоліубашанської сільської ради Рівненського району
Рівненської області

ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Постановка проблеми. Аналіз сучасного стану цифровізації освітнього процесу засвідчує проблеми реалізації окресленої мети, оскільки створення ідеального образу особистості, здатної до широкого використання сучасних інформаційних технологій, змінюється зі швидкістю, завеликою для подолання прірви між існуючою нормою і цим ідеалом. У зв'язку з цим актуалізується не лише проблема створення такої методичної системи навчання, яка здатна до

трансформації залежно від темпів розвитку інформаційного суспільства, але й гнучкої до змін системи фахової підготовки вчителя XXI століття.

Мета дослідження: опис системи формування цифрової компетентності вчителя географії як динамічного утворення, компоненти якого потребують осучаснення залежно від розвитку інформаційно-комунікаційних технологій.

Результати дослідження. В умовах інформатизації освіти України важливою складовою професійної компетентності є цифрова компетентність майбутніх фахівців. У 2016 році Кабінетом Міністрів України з метою інтеграції у світові процеси було презентовано проект «Цифровий порядок денний України 2020» («Digital Agenda for Ukraine 2020»). Продовженням такої інтеграції є Концепція та План дій розвитку цифрової економіки в Україні до 2020 року, схвалена Кабінетом Міністрів України.

У Рекомендаціях Європейського Парламенту та Ради Європи щодо формування ключових компетентностей для навчання впродовж життя визначено, що основу цифрової компетентності становлять базові навички з використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій: використання комп'ютерів для пошуку інформації, її аналіз, збереження, продукування, презентація та обмін нею, а також для спілкування в соціальних мережах в Інтернеті [2].

У формулі Нової української школи зазначається, що «наскрізне застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі та управлінні закладами освіти і системою освіти має стати інструментом забезпечення успіху нової української школи. Запровадження ІКТ в освітній галузі має перейти від одноразових проєктів у системний процес, який охоплює всі види діяльності. ІКТ суттєво розширяють можливості педагога, оптимізують управлінські процеси, таким чином формуючи в учня важливі для нашого сторіччя технологічні компетентності» [1, с. 8].

Нині у сфері освітніх стандартів найсучаснішим стратегічним документом, розробленим європейською спільнотою, є Рамка цифрової компетентності для громадян (DigComp 2.0: Digital Competence Framework for Citizens), яка визначає основні складові цифрової компетентності у п'яти сферах (інформація та цифрова грамотність, комунікація та співробітництво, створення цифрового контенту, безпечність, вирішення проблем) за трьома рівнями (базовий, незалежний, професійний користувач) [4].

У міжнародному стандарті «Структура ІКТ-компетентності вчителів» [3], розробленому ЮНЕСКО спільно із провідними експертами у сфері ІКТ, визначено компетентності педагогів, необхідні для ефективної організації навчання з використанням засобів інформаційно-комунікаційних технологій. Структура ІКТ-компетентності вчителів утворюється інтеграцією трьох підходів до навчання, заснованих на розвитку особистості (технологічна грамотність, поглиблення та створення знань), із шістьма аспектами педагогічної діяльності роботи (розуміння ролі ІКТ в освіті, навчальна програма та оцінювання, педагогіка, ІКТ, організація та керування, підвищення кваліфікації вчителів). В освітній програмі підготовки майбутніх учителів серед загальних компетентностей випускника педагогічного закладу вищої освіти зазначена й

інформаційно-цифрова, яка включає здатність до застосування сучасних засобів інформаційних і комп'ютерних технологій для розв'язання комунікативних завдань у професійній діяльності вчителя.

Висновки. Незважаючи на велику кількість досліджень, присвячених даній проблемі, питання трактування поняття цифрової компетентності майбутніх учителів, визначення її структури та змісту потребують подальшого вивчення. В подальшому дослідженні важливим є дослідження підходів щодо створення моделі формування цифрової компетентності майбутніх вчителів, визначення умов формування цифрової компетентності вчителів, перспективи запровадження розробленої моделі для забезпечення неперервного професійного розвитку вчителя.

Список літератури

1. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkolacompressed.pdf>.

2. Про основні компетенції для навчання протягом усього життя : рекомендація 2006/962/ЄС Європейського Парламенту та Ради (ЄС) від 18 грудня 2006 року [Електронний ресурс] // Верховна рада України : офіційний веб-портал. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_975.

3. Структура ІКТ-компетентності вчителів : рекомендації ЮНЕСКО [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pond.if.ua/attachments/article/272/rekomendacii_ikt.pdf.

4. Vuorikari R., Punie Y., Carretero Gomez S., Vanden Brande, G. (2016) DigComp 2.0: The Digital Competence Framework for Citizens. UpdatePhase 1: The Conceptual Reference Model. Luxembourg Publication Office of the European Union. EUR 27948 EN. doi: 10.2791/11517/ 44 p.

Павлюк Наталя Миколаївна

кандидат педагогічних наук, учитель музичного мистецтва Луцької гімназії №4 імені М. Левицького

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СПІВАЦЬКОГО НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Постановка проблеми. На сучасному етапі реформування національної освітньої системи, входження України до європейського простору дедалі більш актуалізуються проблеми співацького навчання підростаючого покоління, вивчення і збереження багатой духовної спадщини українського народу, опанування і збереження кращих світових, національних здобутків людства, виховання такого типу особистості, яка забезпечує духовну єдність поколінь та процвітання нації [1].

У галузі загальної музичної освіти культуротворчі тенденції конкретизуються у феномені музичної, зокрема співацької культури, що є провідним орієнтиром у визначенні мети музичного навчання молодших школярів (Е. Абдуллін, О.Лобова, Л.Масол,(О.Ростовський, В. Усачова та ін.).

Дослідження у сфері музичної педагогіки (А. Козир, Л. Куненко, Г. Падалка, О. Реброва, О. Ростовський, О. Рудницька, Л. Хлебнікова, О. Хижна, В. Шульгіна, та ін.), підкреслюють важливу роль хорового мистецтва і співацької діяльності дітей у цьому процесі [2]. Вчені визнають її одним з найбільш демократичних і поширених видів музичної діяльності, здатним відбивати специфіку світосприйняття, національної свідомості, художньої ментальності особистості, а також збагачувати її духовний світ. Молодший шкільний вік визначається першою сходинкою послідовного прилучення до основ співацької культури при належно організованому процесі музичного навчання.

Найвища мета шкільної музичної освіти полягає у передаванні цінного духовного досвіду поколінь, сконцентрованого у музичному мистецтві в його найбільш повному і всебічному вигляді і розвитку на цій основі позитивних рис і властивостей кожної особистості[3]. У процесі шкільної музичної освіти відбувається активна передача минулого досвіду музичної діяльності новому поколінню, що дозволяє оволодіти мовою музики, набути знання, уміння, навички, розвинути музичні здібності, які необхідні для музичної діяльності.

Мета дослідження. Розробити, обґрунтувати та експериментально перевірити методичне забезпечення співацького навчання молодших школярів засобами різних видів мистецтв на уроках музичного мистецтва.

Результати досліджень. Результати проведення порівняльного аналізу отриманих статистичних даних засвідчують ефективність визначених педагогічних умов і розробленої методики забезпечення співацького навчання молодших школярів на уроках музичного мистецтва в загальноосвітній школі у цілому. Таким чином, можливим і доцільним є не лише широке упровадження методики у процес музичного навчання молодших школярів в загальноосвітній школі, але й її екстраполяція.

Висновки. У статті наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення проблеми формування методичного забезпечення співацького навчання молодших школярів на уроках музичного мистецтва, що знайшло відображення в теоретико-методичному обґрунтуванні та визначенні специфіки означеного феномена, розробці й експериментальній перевірці поетапної методики.

Список літератури

1. Авдієвський А.Т. Формування особистості на ґрунті національно-культурного відродження /А.Т. Авдієвський. //Мистецтво у школі: зб.ст., упор. І.М.Гадалова. – К.: УДПУ, 1996. – Вип. I. – С. 80-83.
2. Дзюба І. Починаємо з поваги до себе / І. Дзюба.—К., 2002.—59с.
3. Верховинець В.М. Весняночка [Текст]/ В. М. Верховинець.—5-е вид.—К.: Муз. Україна, 1989.—343с.

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В КОНТЕКСТІ STEM-ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Постановка проблеми. В умовах прийнятого ЗУ «Про освіту» [1] та діяльності закладів освіти на засадах Концепції «Нова українська школа» (далі – КНУШ) [2] актуальною є проблема підготовки компетентних фахівців.

Однією із основних 10 компетентностей, зазначених у КНУШ, є інформаційно-цифрова компетентність, а в статті 12 ЗУ «Про освіту» [1] використовується поняття «інформаційно-комунікаційна компетентність», що трактується не лише як цифрова грамотність, а й упевнене оперування, обмін і використання інформації в освітніх цілях.

Один із ключових компонентів формули КНУШ – «сучасне освітнє середовище, яке забезпечить необхідні умови, засоби і технології для навчання учнів, освітян, батьків не лише в приміщенні навчального закладу» [2]. Створення й ефективне функціонування сучасного освітнього середовища, особливо в умовах епідемії, стає можливим саме завдяки запровадженню нових інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ) та засобів зв'язку. Одним з інноваційних напрямів у системі вітчизняної освіти сьогодні виступає STEM-освіта, впровадження якої передбачає використання сучасних технологій.

Нині на планеті школярі потребують навчання за дистанційною формою в умовах пандемії. Використання дистанційної форми організації освітнього процесу (далі – ДН) забезпечує передусім неперевершену (порівняно з іншими формами освітнього процесу) швидкість оновлення знань за підтримки інформаційних ресурсів, що обираються здобувачами освіти зі світових електронних інформаційних мереж. Ця форма дає змогу практично без обмежень розширити навчальну аудиторію педагога, руйнуючи всі географічні й адміністративні кордони. А освітня політика в стилі STEM стала хорошим варіантом для перезавантаження системи освіти. Зважаючи на це, питання підготовки та розвитку компетентних майбутніх вчителів та інших фахівців (насамперед із питань STEM-освіти, ІКТ та організації ДН) є нагальною освітянською проблемою, що потребує вирішення в найкоротші терміни.

Мета дослідження – розвиток професійної компетентності майбутніх вчителів початкових класів в контексті STEM-освіти в умовах ДН.

У нормативних документах окреслено різні підходи до дистанційного освітнього процесу, зокрема як до форми навчання, так і до технології навчання. У Положенні про ДН [5] зазначено, що «його реалізація може відбуватися двома шляхами: як окремої форми навчання, так і завдяки використанню технологій ДН з метою забезпечення освітнього процесу в різних формах». Наше бачення

ґрунтується на такому визначенні: дистанційна форма організації освітнього процесу – це форма організації освітнього процесу, яка заснована на використанні сучасних ІКТ, що допомагають здійснювати освітній процес на відстані, уникаючи безпосереднього контакту між викладачем і слухачем, а технології ДН – це сукупність взаємопов'язаних педагогічних технологій та ІКТ навчання [4].

Результати дослідження. Пріоритетними завданнями вищої педагогічної школи є підготовка конкурентоздатного вчителя на ринку праці для роботи в умовах реалізації інноваційних підходів НУШ, здатного креативно вирішувати поставлені завдання. Розглянемо аспекти розвитку професійної компетентності студентів – майбутніх фахівців у контексті STEM-освіти в умовах ДН у Володимир-Волинському педагогічному фаховому коледжі ім. А.Ю.Кримського.

Обов'язковою складовою програми професійної підготовки майбутнього вчителя за спеціальністю 013 «Початкова освіта» є виконання та захист курсових робіт. Варто відмітити, що в попередні роки студенти-четвертокурсники працювали над темами: «Імплементція STEM-підходів на уроках інформатики в початкових класах», «Гейміфікація в STEM-навчанні початкової школи», «Проект як засіб реалізації STEM-освіти у сучасній початковій школі», «Інструменти для реалізації STEM-навчання: використання принципу BYOD (смартфонів) при вивченні інформатики», «Аспекти використання STEM-орієнтованих технологій на уроках інформатики в початковій школі», тощо.

У процесі виконання курсових робіт майбутні вчителі демонстрували теоретичну й методичну підготовку, вміння працювати з інформаційними джерелами, досліджувати, аналізувати, систематизувати, узагальнювати педагогічний та науковий досвід. Особливої уваги заслуговує той факт, що матеріали учасників Міжнародних науково-практичних конференцій «STEM-освіта: стан впровадження та перспективи розвитку» були рекомендовані для розгляду та допомоги студентам-випускникам, які працювали над дослідженням.

Інститутом модернізації змісту освіти спільно з Українським проектом «Якість освіти» була надана фахова допомога освітянам. Вона забезпечила поширення авторських методик викладання та прямий зв'язок між провідними фахівцями в галузі STEM-освіти, методистами, управлінцями, викладачами, вчителями. Протягом 2017-2020 років були проведені дистанційні сесії «Web-STEM-школи». Студенти-четвертокурсники, які досліджували питання STEM-освіти, Тимошук В., Дитина К., Панасюк Я., Дребот З. та ін. опанували програми відкритих дистанційних курсів зимових сесій «WEB-STEM-школи» в 2018-2020 роках та отримали сертифікати.

Висновки. ДН забезпечило учасникам індивідуалізацію та свободу вибору місця, часу та темпу навчання. Слухачі переконалися, що віртуалізація освітнього простору завдяки ІКТ має великі перспективи для ефективної теоретичної і практичної підготовки освітян в різних галузях науки та є

альтернативою класичній системі освіти, що програмує поведінку сучасного учителя.

Список літератури

1. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. – Ст. 12. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
2. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА. 5
3. Опорні школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://mon.gov.ua/ua/tag/oporni-shkoli>. 6
4. Основи стандартизації інформаційно-комунікаційних компетентностей в системі освіти України: метод. рек. / кол. авт. : В. Ю. Биков, О. В. Білоус, Ю. М. Богачков та ін. ; за заг. ред. В. Ю. Бикова, О. М. Спіріна, О. В. Овчарука. – К. : Атіка, 2010. – 88 с. 7
5. Положення про дистанційне навчання від 25.04.2013 № 466 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>.
6. Потрикеєва О.О., Лозова О.В., Горбенко С.Л. Сучасний стан впровадження STEM-освіти в Україні / О.О. Патрикеева, О.В. Лозова, С.Л.Горбенко // Проблеми освіти. – 2016. – С. 152-155.

Потапюк Лілія Миколаївна

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри професійної освіти та комп'ютерних

технологій Луцького національного технічного

університету

Галичук Павло Іванович

здобувач вищої освіти

Луцького національного технічного університету

ВПРОВАДЖЕННЯ ІКТ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ВИЩОЇ ШКОЛИ

Постановка проблеми. Одним із пріоритетних напрямків державної політики України в сфері освіти є широке впровадження інноваційних технологій з метою покращення її якості. Перехід до інформаційного суспільства, в якому об'єктами і результатами праці переважної частини населення стають інформаційні ресурси та знання, вимагає ґрунтовної підготовки всіх членів соціуму щодо використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у своїй професійній діяльності.

Мета дослідження. Дослідити особливості впровадження ІКТ в освітній процес вищої школи.

Результати дослідження. Аналіз процесу впровадження та використання ІКТ в освітньому процесі дозволяє виділити етапи електронізації (характерне широке впровадження електронних засобів, обчислювальної техніки в навчальний процес); комп'ютеризації (використання потужних комп'ютерів, програмного забезпечення, діалогова взаємодія людини з комп'ютером) та

інформатизації (широке використання сучасних комп'ютерів, швидкодіючих накопичувачів значної ємності, нових ІКТ, соціальних мереж і сервісів).

Використання інформаційних технологій в освіті дозволяє більш ефективно будувати освітній процес завдяки можливості архівно зберігати значні обсяги інформації; забезпечувати легкий доступ до джерел інформації; передавати її на значні відстані; забезпечувати можливість багаторазового повторення фрагментів навчального матеріалу, управління зображеннями на екрані, автоматизації управлінської діяльності, урізноманітнення форм представлення інформації; використання засобів мультимедіа [1].

Найважливішими завданнями інформатизації освіти є: підвищення якості підготовки фахівців на основі використання інформаційних технологій; упровадження активних методів навчання, підвищення творчої та інтелектуальної складової; інтеграція різноманітних видів навчальної діяльності; адаптація технологій навчання до індивідуальних особливостей студентів; розробка нових технологій навчання, що сприяють активізації пізнавальної діяльності, підвищують мотивацію на основі засобів і методів ІКТ щодо їх використання у професійній діяльності; забезпечення неперервності, наступності в навчанні; розробка навчальних матеріалів для дистанційного навчання; удосконалення програмно-методичного забезпечення; упровадження інформаційних технологій у процес спеціальної професійної діяльності фахівців різних профілів [1].

А отже, на зміну традиційним формам навчання приходять сучасні інформаційні системи управління процесом навчання та дистанційні методи навчання. Необхідність у дистанційному навчанні обумовлена різними факторами, серед яких можна назвати потребу в інтерактивній взаємодії студентів і викладачів в процесі навчання, надання їм можливості самостійно засвоювати новий матеріал.

Основними принципами дистанційного навчання є доступність каналів передачі інформації та їх єдиний стандарт, демократичність, незалежне тестування, самостійна робота студента з курсом.

Оптимізація дистанційного навчання сприяє розвитку мобільності студентів; посиленню зорієнтованості на них; збільшенню кількості студентів, які залучені до цього виду навчання; розширенню можливостей взаємодії викладача і студента у віртуальному середовищі; збільшенню автономності студентів за рахунок самостійної роботи з великою кількістю баз даних, які пропонуються в Інтернеті; персоналізації навчання; широкому поширенню доступу до мобільних пристроїв, які реалізують змішане навчання.

Разом з тим, при використанні інформаційних технологій в закладах вищої освіти виникають певні проблеми. Серед них:

- недостатнє матеріально-технічне та науково-методичне забезпечення;
- відсутність методик використання сучасних інформаційних технологій навчання;
- недостатня підготовка педагогічних кадрів щодо використання в навчальному процесі засобів сучасних ІКТ;

– відсутність у педагогів мотивації щодо використання сучасних інформаційних технологій навчання.

Висновки. Дистанційне навчання займає все більшу роль у модернізації та вдосконаленні української освіти. Воно постійно вдосконалюється і спрямовується на підтримку особистісно-орієнтованого навчання. Однак, система дистанційного навчання не замінить традиційну систему вищої освіти, а доповнюватиме її, і, водночас, матиме вплив на розвиток освіти як в Україні, так і в усьому світі.

Список літератури

1. Гуревич Р.С., Кадемія М.Ю., Шевченко Л.С. Інформаційні технології навчання: інноваційний підхід : навчальний посібник / за ред. Гуревича Р. С. Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2012. 348 с.

Потапюк Лілія Миколаївна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
професійної освіти та комп'ютерних технологій
Луцького НТУ

Глас Віталій Володимирович

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
Луцького НТУ

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ВИЩОЇ ШКОЛИ ЕЛЕКТРОННИХ НАВЧАЛЬНО- МЕТОДИЧНИХ КОМПЛЕКСІВ

Постановка проблеми. Найбільш ефективним сучасним засобом подання матеріалу за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій є електронні навчально-методичні комплекси (ЕНМК). Саме ЕНМК з різних дисциплін стають основними інформаційними ресурсами у закладах вищої освіти. Вони дозволяють зібрати в єдиний комплекс практично всі інформаційні матеріали, необхідні для вивчення тієї чи іншої дисципліни за допомогою різних методів зберігання і представлення інформації у формі звуку, зображення, тактильних та інших дій на органи чуття людини, і тим самим забезпечити майбутнім випускникам більш якісну професійну підготовку.

Мета дослідження. Дослідити ефективність впровадження в освітній процес вищої школи електронних навчально-методичних комплексів.

Результати дослідження. ЕНМК – це сукупність нормативних та навчально-методичних матеріалів в електронній формі, необхідній і достатній для ефективного виконання студентами робочої програми навчальної дисципліни, передбаченої навчальним планом підготовки студентів відповідного рівня вищої освіти за спеціальністю. Це електронні видання, які включають сукупність навчально-методичних матеріалів (сприяють ефективному засвоєнню

студентами навчального матеріалу), що входить до навчальної програми дисципліни (або блоку дисциплін) з певної спеціальності. У ці дидактичні системи інтегруються прикладні програмні продукти, бази даних та різні засоби і методичні матеріали, що забезпечують та підтримують ефективність освітнього процесу.

Слід зазначити, що необхідність використання електронних підручників і ЕНМК у вищій освіті диктується декількома обставинами. До них слід віднести фундаментальні зміни сучасності, що поставили на порядок денний питання про перехід до нової стратегії розвитку суспільства на основі знань і перспективних високоефективних інформаційних технологій, які допомагають детальніше і швидше передати навчальний матеріал [1].

ЕНМК мають потужний потенціал для вирішення ключових суперечностей між вищою освітою та сучасним виробництвом. Створення ЕНМК потрібне для постійного оновлення інформаційного матеріалу, що неможливе у паперовому варіанті.

Серед принципів відмінностей ЕНМК від «паперових» варто виділити:

а) інтерактивність (здатність ЕНМК реагувати на запити студентів, створюючи можливість діалогу з навчальною системою);

б) актуалізація (можливість своєчасного оновлення матеріалу);

в) інтеграція (можливість включення в склад ЕНМК посилань на інші електронні джерела інформації);

г) адаптація (можливість ЕНМК «підлаштовуватися» під індивідуальні можливості і потреби студента за рахунок надання різних траєкторій вивчення предметного матеріалу, різних рівнів складності контролюючих завдань);

д) візуалізація (можливість використання кольорового оформлення матеріалу, включення в ЕНМК анімації, фрагментів аудіо та відео).

ЕНМК може бути призначений для самостійного вивчення навчального матеріалу з певної дисципліни, для підтримки теоретичного курсу з метою його поглибленого вивчення або для закріплення набутих знань за допомогою виконання практичних завдань; передбачати контроль знань студентів у тестовій або іншій формі, що значно полегшує роботу викладача, дає змогу зекономити час і забезпечує систематичну підготовку здобувачів вищої освіти.

До головних особливостей ЕНМК можна віднести: можливість побудови простого і зручного механізму навігації в межах ЕНМК; розвинений пошуковий механізм в межах комплексу, зокрема при використанні гіпертекстового формату видання; можливість вбудованого автоматизованого контролю рівня знань студентів; можливість мультимедіа; можливість адаптації досліджуваного матеріалу до рівня знань студента, наслідком чого є значне зростання рівня його мотивації; забезпечення віртуальної реальності; високий ступінь інтерактивності [2, с. 105].

ЕНМК мають створюватися на високому науково-методичному рівні і повністю відповідати вимогам державного освітнього стандарту та робочим програмам. Вони повинні забезпечити всі основні етапи педагогічного процесу: повідомлення навчальної інформації і її сприйняття, закріплення й удосконалення знань, умінь і навичок, їх застосування й контролю; основні

функції процесу (освітню, виховну, розвиваючу, самовдосконалення). При грамотному використанні вони можуть стати потужним інструментом у вивченні більшості дисциплін.

Висновки. Впровадження в освітній процес ЕНМК значно підвищить ефективність навчання, тобто полегшить самостійне вивчення дисципліни; прискорить сам процес; дасть змогу обирати матеріал у зручній формі і зручній послідовності; дозволить здійснювати миттєву комплексну перевірку знань студентів у тестовій або іншій формі.

Список літератури

1. Автомонов П.П. Дидактика вищої школи : підруч. для студ. вищ. навч. закл. К. : Київський університет, 2008. 368 с.
2. Гуревич Р.С., Кадемія М.Ю. Інформаційно-комунікаційні технології у навчальному процесі та наукових дослідженнях : навч. посіб. Київ-Вінниця : Планер, 2013. 366 с.

Смокович Олеся Петрівна
викладач іноземних мов ВСП «Любешівський ТФК»
Луцького НТУ

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті здійснено огляд переваг застосування інтерактивних технологій з метою формування і підвищення іншомовної компетенції учнів та студентів та розвитку пізнавальних інтересів до вивчення іноземних мов.

Постановка проблеми. Одним із пріоритетних напрямів реформування освіти визначено необхідність досягнення якісно нового рівня у вивченні іноземних мов. Знання іноземної мови стає не просто важливим фактором, а навіть життєвою необхідністю. Завдання полягає не лише у наданні знань, а й у формуванні учня та студента як освіченої, конкурентоспроможної та впевненої особистості. Вимоги часу та методики націлюють викладача на використанні інтерактивних технологій навчання.

Метою дослідження є використання інтерактивних методів під час навчання іноземної мови та впровадження комунікативно-особистісного підходу у викладанні іноземної мови. Застосування інтерактивних технологій дозволяє не тільки підвищити ефективність навчання, але й сприяти подальшому самостійному вивченню іноземної мови.

Результати дослідження. На сьогоднішній день проблема впровадження інтерактивних методів навчання є досить актуальною у системі освіти в цілому, тому кількість наукових досліджень з цього питання швидко зростає. Важливий внесок у розробку та впровадження інтерактивних методів зробили німецькі вчені на початку 90-х років – Арнольд Р., Шелтен А., Швейтцер І., Стус Ф., Вейдиг І. У працях Гітельман Л.Д. та Магури М.І. інтерактивні методи

викладання іноземних мов розглядаються як важливий засіб підготовки конкурентоспроможних та кваліфікованих випускників.

Основною метою навчання іноземної мови є формування в учнів комунікативної компетенції, яка передбачає вміння використовувати іноземну мову як засіб спілкування у різноманітних сферах життя.

Сьогодні у практику активно впроваджуються інтерактивні технології, які ефективно сприяють засвоєнню матеріалу, оскільки впливають на свідомість учня, на його почуття та волю, формують творчу особистість, що здатна доцільно й ефективно застосовувати набуті знання, уміння й навички у практичній діяльності в будь-якій сфері суспільного життя. На заняттях з іноземної мови варто використовувати методи, що стимулюють учнів до творчої, продуктивної праці, викликають прагнення до активних дій, спілкування і висловлювання власних думок іноземною мовою. Означеним вимогам найкраще відповідають саме інтерактивні методи навчання.

Інтерактивне навчання має як позитивні, так і негативні сторони. До позитивних належать:

- розширення пізнавальних можливостей учнів (здобуття, аналіз, застосування інформації з різних джерел);
- високий рівень засвоєння знань;
- взаємодія та партнерство між викладачем і учнями;
- пошук альтернативного підходу в оцінюванні знань учнів.

Недоліком є відсутність методичних розробок занять з іноземної мови, необхідність значних затрат часу на вивчення певної інформації.

У порівнянні з традиційними методами, перевагами інтерактивного навчання є:

- участь у роботі всіх учнів групи;
- формування вміння працювати у команді;
- вироблення доброзичливого ставлення до опонента;
- можливість висловлювати власну думку;
- можливість засвоєння великої кількості матеріалу за короткий проміжок часу;
- формування навичок толерантного спілкування;
- уміння аргументувати свою думку, знаходити альтернативне рішення проблеми.

Використання на заняттях інтерактивних технологій сприятиме: ефективному повторенню вивченої лексики, поповненню словникового запасу; глибокому засвоєнню навичок правильної артикуляції; розвитку уваги, пам'яті, мислення; формуванню вмінь працювати в парах, групах тощо.

Інтерактивне навчання максимально сприяє досягненню однієї з основних цілей навчання іноземної мови – розвитку вмінь висловлювати думки іноземною мовою як в усній, так і письмовій формі.

Висновки. У статті зроблено спробу аналізу доцільності використання та переваг інтерактивних технологій на заняттях з іноземної мови та у самостійній роботі учнів та студентів. Завдяки інтерактивним методам навчання можна вирішувати проблеми вивчення іноземної мови у співпраці, а також

індивідуалізації та диференціації навчання з урахуванням різних чинників: рівня володіння іноземною мовою, швидкості її опанування, часових меж, стилю навчання, особистих освітніх потреб і траєкторій навчання тощо. Використання інтерактивних технологій у викладанні і вивченні іноземної мови не тільки не викликає сумнівів у широкого загалу, але й стало необхідністю і ознакою сьогодення.

Список літератури

1. Дичківський І.М. // Інноваційні педагогічні технології // К.: Академвидавництво, 2004.
2. Коваленко О. Концептуальні зміни у викладанні іноземних мов у контексті трансформації іншомовної освіти / О. Коваленко // Іноземні мови в навчальних закладах. – Педагогічна преса, 2003. – С. 4-10.
3. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід / О. Пометун, Л. Пироженко. – К., 2002. – С. 135.
4. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання / О. Пометун, Л. Пироженко. – К. : А.С.К., 2005. – С. 192.
5. Редько В. Інтерактивні технології навчання іноземної мови / В. Редько // Рідна школа. – 2011. – № 8-9. – С. 28-36.

Терпіль Анастасія Олександрівна

студентка національного юридичного університету

ім. Ярослава Мудрого

Клімук Ірина Миколаївна

кандидат філософських наук, керівник секції філософія

Волинської обласної Малої академії наук

РОЛЬ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ У САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ

Постановка проблеми. У сучасному швидкоплинному світі питання освіти набирає все більшої актуальності, адже вже не важливо, що ти знаєш, а як ти ці знання можеш застосувати на практиці. Сучасність зумовила зміни в класичному підході до освіти і породила нові форми її реалізації.

Потреба сучасної людини здобувати освіту без відриву від виробництва, або отримувати дві і більше спеціальності засвідчили про неефективність класичної системи освіти. Динамізм змін у суспільному житті вимагає реформування та розвитку науково-освітньої системи, пов'язаної зі зміною ролі і статусу людини. Відтак, важливим є дослідити дистанційну освіту, яка активно розвивається та впроваджується у сучасну систему освіти. Важливим є вивчення значення дистанційної освіти не лише для суспільного розвитку, але й для самореалізації людини.

Мета дослідження: дослідити феномен дистанційної освіти в сучасному світі та її вплив на самореалізацію людини.

Результати дослідження. Доцільним для розуміння місця та ролі дистанційної освіти для самореалізації людини, її становлення як особистості є філософське розуміння сутності та цінності дистанційної освіти.

Поняття дистанційне навчання та дистанційна освіта часто ототожнюються науковцями, тому важливо з'ясувати сутність останніх. Дистанційна освіта – це організаційно-педагогічний процес, характерною ознакою якого є опосередкована взаємодія тих, хто надає освітні послуги, з користувачами цих послуг у створеному навчальним закладом інформаційному навчальному середовищі [1]. Отже, згідно запропонованого визначення дистанційна освіта є педагогічним процесом побудованим не на безпосередньому контакті а на опосередкованій взаємодії. Дистанційне навчання визначають, як цілеспрямований, організований процес інтерактивної взаємодії тих хто навчає і тих що навчаються між собою із засобами навчання, інваріантний до їх розташування в просторі і часі, який реалізується в специфічній дидактичній системі [2, с. 35]. Таким чином можна вважати дистанційна освіта це система, в якій реалізується процес дистанційного навчання і здійснюється індивідуумом досягнення і підтвердження освітнього цензу. Отже, дистанційна освіта це не стільки форма освіти, скільки форма її здобуття, що можлива у процесі дистанційного навчання.

Дистанційне навчання надає небачені раніше можливості до засвоєння освітніх програм, що є дуже важливим на шляху до самореалізації особистості, адже шляхів розвитку себе тепер є безліч. У словнику самореалізація визначається як «збалансоване і гармонічне розкриття всіх аспектів особистості; розвиток генетичних і особистісних можливостей»[3, с. 488]. Самореалізація як процес розвитку власного потенціалу включає в себе такі аспекти як: самовиховання, самоактуалізацію, самопізнання і саморозвиток. [4, с. 6]. Лише єдність цих елементів, які підкріплюються освітою особистості забезпечать повну самореалізацію людини в усіх сферах суспільного буття.

З'ясовано, що дистанційна освіта сприяє формуванню творчої особистості, становленню та розвитку її потенціалу. У центрі уваги ідеї дистанційної освіти знаходиться сама людина, її особистість, бажання і здібності, різнобічного розвитку яких приділяється основна увага. Визначено основні переваги дистанційної освіти для самореалізації особистості: можливість забезпечити інтерактивну комунікацію між викладачами та студентами з будь-якого куточка планети у зручний час. Дистанційна освіта допомагає у самореалізації тим людям, які в силу обмежень у здоров'ї, географічних територій чи інших причин нарешті можуть отримати доступ до якісної освіти, надаючи рівний доступ усім і стаючи формою «відкритої освіти». Поряд із перевагами виокремлено такі негативні аспекти, як заміна реальності віртуальною, реалізація у багатьох сферах, які є рольовими, але не мають реального застосування.

Висновки. Філософське осмислення сутності дистанційної освіти розкривається крізь призму її ролі у житті людини та розвитку суспільства. Самореалізація включає як і прагнення особистості до постійного саморозвитку і реалізації своїх можливостей у певній сфері суспільного життя, так і соціальне визнання, оскільки реалізується вона завжди у колективі, соціумі. Пізнаючи себе

особистість може визначити свої здібності, покликання й реалізувати свій потенціал. Освіта виступає рушійною силою в усіх аспектах удосконалення особистості. З появою дистанційного навчання особистість отримала змогу незважаючи на відстань, особливості фізичного здоров'я або роботу отримувати інформацію і навчатися, адже у цьому мінливому і швидкоплинному світі особливу роль грає вміння людини правильно адаптуватися до викликів сьогодення і постійно удосконалювати свої знання та вміння, щоб розвиватися у цьому швидкозмінному світі.

Список використаних джерел

1. Собчук-Ліва А. Дистанційна освіта та передумови віртуальної форми навчання. URL: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/1296>
2. Андреев А.А., Солдаткин В.И. Дистанционное обучение: сущность, технология, организация. – М.: Издательство МЭСИ, 1999. 196 с.
3. Comprehensive Dictionary of psychological and psychoanalytical terms a guide to usage / [Ed. by V. Horac]. – New York; London; Toronto, 1958. P. 488.
4. Воронцова Ж. В. Самореалізація особистості старшокласника у процесі диференційованої навчальної діяльності: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. пед. наук: спец. 13.00.09 «Теорія навчання» / Ж. В. Воронцова. Х., 2007. 21 с.

Третяк Олена Олегівна
магістрантка спеціальності 073 «Менеджмент»

ОНЛАЙН КОМУНІКАЦІЇ У ЗВО: ЕТАПИ, ЦІЛІ, КЛАСИФІКАЦІЙНІ ОЗНАКИ

Постановка проблеми. Виклики сучасності змушують ЗВО оперативно реагувати на запит споживача і суттєво модернізувати стратегію комунікації. Тепер ЗВО переходять в Інтернет, використовують комунікаційні технології для підвищення якості надання освітніх послуг та постійного зворотнього зв'язку. Саме через актуальність теми онлайн-комунікацій ЗВО постає питання щодо дослідження їх цілей, елементів управлінського процесу, основних класифікаційних ознак.

Мета дослідження. Процес онлайн-комунікації охоплює обмін, опрацювання, осмислення отриманої інформації, при цьому метою такого управлінського процесу є вплив на отримувача інформації через мережу інтернет. Метою дослідження є проведення чіткого розподілу онлайн-комунікацій ЗВО на етапи, кваліфікаційні ознаки та визначити основні цілі такого процесу.

Результати дослідження. Як і будь-який комунікаційний процес, онлайн-комунікація у ЗВО відбувається поетапно. Доречним буде зазначити, що в момент переходу комунікації в інтернет, їх процес значно спростився та пришвидшився, і часто він завершується за кілька секунд, що ускладнює виділення його етапів. В той момент, коли комунікація перейшла в онлайн, то

набула відмінностей. Так, аналіз показав, що на першому етапі процесу онлайн-комунікацій нічого не змінилося – генерування повідомлення відбувається відправником як і у звичайній комунікації. Водночас, суттєвих змін зазнав етап вибору каналу передачі інформації: в онлайн він значно розширив свої можливості та власне вибір каналів. Також з'явилося значно більше технічних можливостей кодування повідомлень та його передачі, що значно спростило процес комунікації. Процес інтерпретації теж значно спростився, оскільки інтернет дає можливість передавати повідомлення за максимально коротким терміном та без суттєвих видозмін, що полегшує декодування. Однією із найбільших переваг онлайн-комунікації є можливість отримання миттєвого зворотного зв'язку, що допомагає якнайшвидше оцінити ефективність комунікації.

Онлайн-комунікації в ЗВО використовуються як для обміну і обігу інформації, так і для підвищення ефективності управління в цілому. Альтернативна кількість каналів онлайн-комунікацій зростає постійно, однак існує потреба їх класифікації. Типи онлайн-комунікацій у ЗВО прокласифікуємо за наступними критеріями:

1. Залежно від мети поширення інформації:

- внутрішня (онлайн-обіг наказів; електронні розпорядження від ректора та адміністрації; комунікація на рівні відділів ЗВО; внутрішньокафедральне онлайн-спілкування; інформація, що поширюється закритими каналами тощо);

- зовнішня (інформація на офіційному сайті ЗВО; інформація, що публікується в соцмережах; інформація, що поширюється іншими відкритими каналами).

Внутрішній тип онлайн-комунікацій ЗВО поділимо за напрямом їх поширення на горизонтальні та вертикальні, де:

- горизонтальні: за місцем їх поширення (всередині підрозділу та між підрозділами) і за складом учасників (між керівниками та між працівниками);

- вертикальні: за напрямком (висхідні та нисхідні) і за складом (керівник-підлеглий, керівник-колектив, між керівниками різних рівнів).

Зовнішньою онлайн-комунікацією можемо вважати усю інформацію від ЗВО, що потрапляє в мережу інтернет.

2. За способом виникнення:

1) формальна (офіційна). Вона створюються в межах офіційно-ділового спілкування для досягнення цілей ЗВО, забезпечення взаємодії між структурними ланками або в рамках співпраці з діловими партнерами (комерційне онлайн-спілкування, мережевий документообмін, ділова онлайн-переписка, онлайн-заклучення угод);

2) неформальні. Такі онлайн-комунікації не підпадають під формат ділового спілкування. Вони відбуваються з інформативною, розважальною та файлообмінною метою.

Ще одна категорія розподілу онлайн-комунікацій ЗВО – 3. За способом передавання і отримання інформації: офіційний сайт ЗВО, е-сервіс (отримання електронних довідок тощо), онлайн ЗМІ (онлайн журнали, газети, розділ новин

на сайті ЗВО), навчальні платформи (Moodle, <http://aphd.ua/platformy-ta-instrumenty-dlia-navchannia-onlain/>), інтернет-магазин, електронна пошта, файлообмінники, аудіо- та відео хостинги, соцмережі, месенджери.

4. За функціональними можливостями каналу передачі інформації:

- повна (дає можливість використовувати усі можливі в межах інтернету способи обміну інформацією);

- часткова (спрямована виключно на певний вид передачі інформації);

- накопичувальна (зосереджена на довготривалому зберіганні даних).

Особливою для онлайн-комунікацій є критерій достовірності. Оскільки мережа інтернет часто потрапляє під загрозу хакерських атак, носить у собі не перевірену інформацію, віднайти першоджерело якої складно, а подекуди неможливо знайти, доцільно класифікувати онлайн-комунікації за рівнем надійності:

- достовірні (носії інформації, що мають авторитет серед користувачів та носять статус “офіційний”: сайти, інтернет-платформи, онлайн-магазини, змі інше, діяльність яких регулюється на законодавчому рівні);

- недостовірні (будь-яка онлайн-платформа, що не носить офіційного характеру, не регулюється законом та виконує роль посередника без зазначення авторства).

5. Залежно від специфіки суб’єктів:

- міжособистісна (прямий контакт двох осіб, може бути формальним і неформальним);

- міжгрупова (контакт між групами осіб, зазвичай носить формальний характер);

- міжсоціальне спілкування (транслявання інформації в маси);

- спілкування між особистістю і групою (приклад управлінського типу спілкування: керівник передає інформацію підлеглим; викладач-студенти).

6. За формою ведення:

- пряма (суб’єкти вступають в контакт безпосередньо, інформація рухається напряму від відправника до отримувача);

- непряма (до отримувача інформація надходить не від відправника, а шляхом залучення додаткових каналів);

- діалогічна (інформація має циклічний напрямок: відправник і отримувач періодично міняються ролями);

- монологічна (інформація надходить лише в одному напрямку).

Висновки. Отже, поширення онлайн-комунікацій ЗВО викликало потребу у їх чіткому розподілі та класифікації. Такий розподіл є важливим й для досягнення основної мети процесу онлайн-комунікацій – ефективний обмін інформацією та досягнення очікуваного результату. Так, залежно від мети комунікації, їх цільового призначення та сфери застосування, ми класифікували їх за типами, способом передачі інформації, функціональними можливостями каналу, рівнем надійності, залежно від специфіки суб’єктів та форми ведення. В ході аналізу ми виявили, що кінцевий результат будь-якої онлайн-комунікації буде залежати від надійності обраного каналу.

Таким чином, через необмежений потенціал інтернету, критерії та наведені класифікаційні критерії онлайн-комунікацій різняться залежно від мети та цілей поширення інформації.

Список літератури

1. Subrahmanyam, K., Reich, S. M., Waechter, N., & Espinoza, G. (2008). Online and offline social networks: Use of social networking sites by emerging adults. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 29(6), 420–433. <https://doi.org/10.1016/j.appdev.2008.07.003>
2. Elizabeth Sillence & Rachel Martin (2020) Talking about Decisions: The Facilitating Effect of a Celebrity Health Announcement on the Communication of Online Personal Experiences around Decision-making, *Health Communication*, 35:12, 1447-1454, DOI: 10.1080/10410236.2019.1652064
3. Bruns, A. (2019). After the ‘APIcalypse’: Social media platforms and their fight against critical scholarly research. *Information, Communication & Society*, 22(11), 1544–1566. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2019.1637447>

Циплюк Аліна Миколаївна

кандидат педагогічних наук, викладач кафедри
дошкільної освіти КЗВО «Луцький педагогічний
коледж» Волинської обласної ради

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Постановка проблеми. І. Підласий зауважує, що на хід та результативність навчання впливає величезна кількість різноманітних причин, факторів. Від того наскільки тісно вони переплетуться у взаємодії, єдиному трудовому потоці того, хто навчає і того, кого навчають залежить продуктивність усього освітнього процесу [3, 335]. У контексті системного підходу при моделюванні процесу підготовки майбутніх вихователів до професійної діяльності для нас важливою є опора на основоположні підходи та принципи.

Мета дослідження полягає в розкритті змістової сутності концептуальних засад підготовки майбутніх вихователів до професійної діяльності. Так, особистісно-діяльнісний підхід, на нашу думку, є основою організації освітнього процесу і передбачає, по-перше, забезпечення умов особистісної самоактуалізації та особистісного росту студентів, надає свободу вибору навчальної траєкторії, посібників, методів, по-друге, формує активність майбутнього фахівця, його готовність до навчальної діяльності, до вирішення проблемних завдань, здатності гнучко й нестандартно використовувати здобуті знання й уміння, по-третє, забезпечує єдність зовнішніх (мотив досягнення) та внутрішніх (пізнавальний мотив) мотивів [7, 88]. Позиція викладача, за такого підходу, полягає в цілеспрямованій організації та управлінні навчальною діяльністю в загальному контексті життєдіяльності студентів, у допомозі ставати особистістю, суб'єктом, а не тільки об'єктом педагогічних впливів [7, 86].

Особистісно орієнтований підхід полягає в забезпеченні розвитку і саморозвитку студента як суб'єкта пізнання [6, 94]. При цьому вихідним пунктом є уявлення про особистість як мету і як фактор освітнього процесу [5], який, у свою чергу, протікає активно, різнобічно, завдяки чому відбувається розвиток й становлення фахівця в багатоманітності його можливостей та здібностей.

Аксіологічний – згідно з цим підходом провідне місце у становленні особистості та її прагненні до самореалізації займає ціннісно-сміслова сфера, що охоплює ціннісні орієнтації й стосунки, а також систему особистісних смислів.

Синергетичний (системно-інтегрований) – від грецького «sinergos» – спільна дія, співробітництво – в основі підходу лежить знання про самоорганізацію й саморозвиток відкритих (передбачають наявність комунікаційних каналів із зовнішнім середовищем для обміну інформацією, енергією тощо) нелінійних (таких, що мають різноманітні, часто альтернативні, варіанти розвитку та реакцій на впливи ззовні) систем, якими може бути освітній процес, особистість студента, особистість викладача; передбачає встановлення позитивного зворотного зв'язку, який виникає між системою та середовищем, а отже спонукає до застосування діалогових форм взаємодії, що інтенсифікує процес розвитку студентів, особистісно-професійний ріст педагогів, а діалог думок, мотивів, ціннісних орієнтирів сприяє формуванню духовно багатой, моральної і емоційно сприятливої атмосфери освітнього середовища, розвитку і розкриття неповторних індивідуальностей його учасників [6, 144, 145].

Компетентнісний – передбачає набуття студентами набору компетентностей (комплекси умінь, здатності, знання в дії), котрі акумулюють інтегрований результат їхньої підготовки до професійної діяльності та демонструють здатність практично діяти, застосовувати знання та уміння в конкретній сфері [1, 3].

Висновки. Зауважимо, що усі вище названі підходи та принципи орієнтують на цілісний процес навчання, розвитку та саморозвитку майбутніх фахівців у галузі дошкільної освіти та актуалізують, насамперед, компетентнісно-діяльнісну спрямованість їх підготовки, шляхом гнучкої організації освітнього процесу. Який, в свою чергу, базується на цілеспрямованій партнерській взаємодії – система заходів, відносин, що забезпечують упорядкованість, безперервність, погодженість у просторі й часі та об'єднання дій учасників педагогічної освіти, спрямованих на реалізацію спільної мети.

Лише у тому випадку, коли враховуються всі закономірні зв'язки між компонентами системи (зміст, форми організації, етапи діяльності тощо), коли діяльність, спілкування і міжособистісні стосунки в освітньому середовищі вищої школи будуються на пріоритетах загальнолюдських, духовно-моральних цінностей, цінностей культури [2, 132] можна прогнозувати, що буде досягнуто очікуваних цілей навчання.

Список літератури

1. І. Бех, Л. Зайцева. Курс на діяльнісно-компетентнісний підхід. Дошкільне виховання, 2013, № 1 112

2. Козак А. В. Формування готовності майбутніх фахівців у сфері міжнародних відносин до міжкультурної комунікації. Дисертація канд. пед. наук : 13.00.04, Черкас. нац. ун-т ім. Богдана Хмельницького Черкаси, 2012. 200 с. 120
3. Педагогика профессионального образования : Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / Е. П. Белозерцев, А. Д. Гонеев, А. Г. Пашков и др.; под ред. В. А. Сластенина. Москва : Издательский центр «Академия», 2004. 368 с. 190
4. Савченко Олександра Яківна. Дидактика початкової школи : Підручник для вузів. Київ : Генеза, 2002. 368 с. 231
5. Сериков В. В. Личностный подход в образовании : Концепция и технологии [Текст] : монография. Волгоград : Перемена, 1994. 152 с. 234
6. Скаткин М. Н. Методология и методика педагогических исследований : в помощь начинающему исследователю. Москва : Педагогика, 1986. 152 с. 239
7. Фокин Ю. Г. Теория и технология обучения : деятельностный подход [Текст] : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. 3-е изд., испр. Москва : Издательский центр «Академия», 2008. 240 с. 277

Юхта Олександр Андрійович
викладач фахових дисциплін ВСП «Волинський
фаховий коледж НУХТ»
Пугач Тетяна Валеріївна
викладач ВСП «Волинський фаховий коледж НУХТ»

ПЛАТФОРМА MOODLE ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Постановка проблеми. У сучасному світі здобувачі освіти все частіше поєднують освітній процес із трудовою діяльністю. Якісно це можна досягти шляхом паралельного використання дистанційного та стаціонарного навчання. Поєднання цих технологій утворює змішане навчання, яке підвищує ефективність надання освітніх послуг під час викладання фахових дисциплін.

Мета дослідження. Метою дослідження є обґрунтування необхідності використання в освітньому процесі навчально-методичних комплексів фахових дисциплін, створених на платформі Moodle.

Результати дослідження. В умовах стрімкого розвитку суспільства змінюються вимоги до професійної підготовки майбутніх фахівців. Зростає потреба в підготовці компетентних фахівців, здатних до саморозвитку й швидкої перекваліфікації. Значні можливості для цього надає впровадження мережевих технологій, які забезпечують дистанційність освітнього процесу та компетентнісний підхід до процесу вивчення фахових дисциплін [1, 19].

До переваг дистанційного навчання слід віднести його гнучкість, тобто можливість індивідуально навчатися, обираючи час, місце й темп навчання. На сьогодні значна увага під час розробки дистанційних курсів для студентів ЗВО та ЗП(ПТ)О приділяється навчальному середовищу Moodle.

Для того, щоб навчальні матеріали та комплекси дисциплін були актуальними та сприяли вмотивованому їх опрацюванню в освітній діяльності потрібно забезпечити спілкування між учасниками процесу задля підвищення якості результатів. Тобто навчальні матеріали повинні складати спеціальний комплекс, який би забезпечував усі вищезазначені вимоги до навчальної інформації [2, 10].

Для найбільш оптимального проєктування та конструювання електронного курсу необхідне розуміння основних характеристик електронних навчальних матеріалів. Розробка дистанційного курсу включає проєктування й розробку інформаційної частини курсу та її впровадження в інформаційно-навчальне середовище Moodle.

Є.С.Полат вважає, що дистанційний курс повинен містити такі структурні компоненти:

- загальні відомості про курс: його призначення, мету, завдання, зміст (структура), умови запису на курс, підсумкові документи;
- довідкові матеріали;
- блоки для установлення контакту з користувачами;
- блок завдань, направлений на засвоєння матеріалу, формування та закріплення практичних умінь і навиків;
- блок творчих завдань;
- блок моніторингу й контролю [3, 39].

Зважаючи на обраний напрямок підготовки, для студентів спеціальностей «121 Програмна інженерія», «123 Комп'ютерна інженерія» більш доцільно забезпечувати вивчення фахових дисциплін з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, що гарантує розвиток професійних навичок майбутніх фахівців ІТ-галузі.

Висновки. Навчальні матеріали повинні бути актуальними, завжди доступними, мати чітку структуру та забезпечувати мотивацію здобувачів освіти до вивчення фахових дисциплін у будь-який час та у будь-якому місці без втрати показників якості результатів навчання. Створення дистанційних курсів, використання інформаційно-комунікаційних технологій та інтерактивізація освітнього процесу значно підвищує не тільки рівень знань здобувачів освіти і професійних здібностей викладачів, але й дає розуміння того, який формат навчання потрібен суспільству в сьогоdnішніх обставинах, особливо в епоху трансформації змісту освіти.

Список літератури

1. Болюбаш Н. М. Розробка дистанційного курсу засобами інформаційного середовища Moodle / Н. М. Болюбаш // Педагогіка. – 2010. – Вип. 123. – Т. 136. – С. 19–27.
2. Кухаренко В. М. Навчально-методичний комплекс підготовки викладача дистанційного навчання / В. М. Кухаренко // Інформаційні технології і засоби навчання. – № 2. – 2017.
3. Полат Е. С. Теория и практика дистанционного обучения / Е. С. Полат // Информатика и образование. – 2001. – № 5. – С. 37–42.

Наукове електронне видання на CD-ROM

СУЧАСНА НАУКА ТА ОСВІТА ВОЛИНИ

Збірник матеріалів науково-практичної онлайн-конференції

20 листопада 2020 року

Матеріали друкуються в авторському оригіналі з незначними редакторськими правками

Відповідальність за інформацію, подану в публікаціях, несуть автори

Верстка – О. Ю. Ройко, М. М. Поліщук
Дизайн обкладинки – О. Ю. Ройко

Один електронний оптичний диск (CD-ROM). Об'єм даних 4,05 Мб.

Тираж 300 прим. Зам. 60. Видавець і виготовлювач – Вежа-Друк,

м. Луцьк, вул. Шопена, 12, тел. (0332) 29-90-65.

E-mail: vezhaprint@gmail.com

Свідоцтво Держ. комітету телебачення та радіомовлення України

ДК No 4607 від 30.08.2013 р.

ISBN 978-966-940-327-8

9 789669 403278